CONSILIUL SECURITĂŢII STATULUI
DIRECŢIA ÎNVĂŢĂMINT

REŢEAUA MARELUI ŞEF

9 VOLUME

CONSILIUL SECURITĂŢII STATULUI
DIRECŢIA ÎNVĂŢĂMÎNT

PENTRU UZ INTERN

GILLES PERRAULT

REŢEAUA MARELUI ŞEF

Seri 095

19 7 0 -

Traducere de cpt. CONSTANTIN GIDEA
Coperta executat! de E. DRAGOMIR

DIN PARTEA REDACŢIEI

Orchestra Roşie a fost – după cum se afirma în cartea care a stat la baza prezentei lucrări – cea mai importantă şi mai eficace reţea de spionaj ce a acţionat împotriva Germaniei naziste.

*Creată cu puţin timp înaintea declanşării agresiunii împotriva Uniunii Sovietice şi extinsă treptat, după începerea ostilităţilor, ea a reuşii să pătrundă pînă în cele mai bine informate cercuri ale Reichului, fapt ce i-a permis să obţină date a căror exploatare a avut un rol deosebit în înfrîngerea Germaniei. Datorită informaţiilor culese şi transmise de ea Uniunii Sovietice, ^Reichul – după aprecierea amiralului Canaris, şeful Abwchr- ului – a lăsat pentru totdeauna în pămîntul rusesc peste două sute de mii de soldaţi germani**.*

Incercînd încă din primele zile după semnalarea emisiunilor Orchestrei Roşii să descopere şi să captureze posturile respective şi reţeaua căreia ii aparţineau, contraspionajul german angrenează aceleaşi efective şi mijloace tehnice ca în orice operaţie de acest gen. Ele se dovedesc insă prea slabe pentru a putea găsi vreo pistă care să ducă la reţeaua respectivă.

*Decepţionaţi de acest eşec şi, în acelaşi timp, iritaţi *le îndrăzneala Orchestrei Roşii, care îşi permitea să folosească şi*

un post de emisie instalat în bisaşi inima Reichului – a nul – şefii nazişti decid să-şi sporească eforturile pcntru i!'' darea ei. În urmărirea sa este lansată atunci o parte jifJ Gestapoului, ajutată de ofiţeri şi cadre din alte sectoare^ activitate.*

În nici un alt caz de spionaj statul nazist nu a folosit o menea concentrare de forţe. Dar şi în aceste condiţii cabtur reţelei intirzie.

Orchestra Roşie, dispunînd de oameni ale căror antecedent sau relaţii ii puneau în afara bănuielilor Gestapoului, ie acoperiri excelente pentru şefii săi. de un sistem variat dar bine camuflat de legături, precum şi de o conducere remarcabila prin competenta, ingeniozitatea şi prudenta ei, rămîne impenetrabilă.

Abia după o altă perioadă, destul de îndelungată, se obfin primele succese, care insă nu se datorează nici perspicacităţii urmăritorilor, nici capacităţii informatorilor folosiţi şi nici carenţelor Orchestrei Roşii, ci perfecţiunii noii aparaturi de ra- diogoniometrarc utilizate, perfecţiune de care cei ce conduceau refeaua nu aveau cunoştinţă. În continuare nu a mai ramat decît să se conjuge tehnica cu tortura...

7 *inînd seama de faptul că această refea a reuşit să acţioneze o perioadă destul de îndelungată şi să obţină informaţii de o importanţă vitală pentru soarta războiului, se cuvine să evidenţiem cîteva din condiţiile a căror îndeplinire i~au asigurat succesele menţionate.*

*În acest sens, trebuie arătat că: nucleul reţelei. în Jurul căruia s-au polarizat ceilalfi membri ai ei, a fost alcătuit ,n comunişti ilegalişti, cu o vastă experienţă în munca dan tină, şi din ofiţeri de informaţii sovietici, fapt ce a o conducere calificată; constituirea reţelei a avut loc inaw de începerea războiului, ceea ce i~a permis să-şi creeze riri deosebit de rezistente şi relafii exploatabile în <on războiului; s-a acordat n atenţie deosebită comport*1 ™*

fapt ce a împiedicat Gestapoul să meargă pe fir spre restul membrilor reţelei atunci cînd a reuşit să captureze un grup: s-au asigurat numeroase refugii; s-au creat posibilităţi largi pentru confecţionarea sau procurarea de acte false în vederea folosirii lor în caz de necesitate ; s-au utilizat coduri rezistente; s-a pus la punct un sistem ingenios de intilniri (decalate faţă de ora convenită, de control, de rezervă) şi de parole, semne \ convenţionale etc.

Desigur, acestea sini numai cîteva dintre condiţiile ce au asigurat succesul reţelei, respectiv cele mai importante.

Necesitatea respectării adevărului obligă însă ca, alături de ele, să fie evidenţiate şi cele cîteva greşeli deosebite comise de Orchestra Roşie şi care i-au afectat grav securitatea.

/ *Astfel, perioade îndelungate s-a transmis din aceleaşi locuri : uneori, radiotelcgrafiştii reţelei, fiind nevoiţi să comunice un volum mare de informaţii, au lucrat cîteva ore pe zi; s-au folosit prea mult timp aceleaşi coduri; s-au transmis prin radio adrese de o importanţă capitală pentru reţea ; s-au comunicat mai multe asemenea adrese într-o singură radiogramă; s-au procurat acte false de la un poliţist belgian neverificat; s-a ^acceptat realizarea unor întilniri directe între acesta şi unii Î membri importanţi ai reţelei etc.*

Avind în vedere învăţămintele ce se pot trage din activitatea Orchestrei Roşii, precum şi din acţiunile contraspionajului german – dintre care unele foarte inspirate – Direcţia în- văţămînt a hotărît să publice această lucrare, care cuprinde aspectele cele mai semnificative ale cărţii lui Gilles Perrault.

EROUL

Stafia de recepţie din Cranz era însărcinată să intercepteze emisiunile clandestine. în noaptea de 25 spre 26 iunie 1941. un radiotelegrafist înregistra un indicativ necunoscut : KLK din PTX – KLK din PTX – KLK din PTX. Un mesaj cuprinzînd mai multe grupe de cifre urma acest apel. Radiotelegrafistul făcu un raport asupra descoperirii noului emiţător clandestin şi semnală frecvenţa respectivă. Aşa a început afacerea care avea să devină coşmarul reichsfuhrerului Himmler şi al amiralului Canaris, şefii celor două servicii secrete germane, o afacere care avea să-l facă pe Adolf Hitlcr să declare, la 17 mai 1942 : „Bolşevicii ne sînt superiori într-un singur domeniu : spionajul”. Şi încă fuhrerul nu cunoştea, la data aceea, nici măcar a suta parte din prestigiosul bilanţ al Orchestrei Roşii.

Eroul acestei istorii, Leopold Trepper. este un evreu polonez, născut la Neumarkt, lîngă Zakopane, la *23* februarie 1904. Tatăl său, comis-voiajor, muncea din răsputeri pentru a întreţine o familie de zece copii. Muri epuizat de muncă pe cînd tînărul Leopold intra în al

doisprezecelea an. Cum tînărul dădea dovadă de o rară vioiciune de spirit, ai săi au hotărît să

facă tot ce le stătea în putinţă ca să-i asigure o pregătire superioară.

Leopold şi-a făcut studiile la Lvov fi Cracovia, unde urmat cursurile facultăţilor de istorie şi literatură.

O bursă mediocră şi sacrificiile familiei sale îi aerară, de bine de rău, existenta. erau mulţumiţi de el.

an Profesorii mai tîrziu insă o criză Un loveşte Polonia ţi tu economică din Cracovia işi studen- luptă începe lunga sa abandonează împotriva foamete studiile şi începe să lăcătuş. După

puţin timp se angajează la minele din Katowicc, pe care le părăseşte după doi ani pentru a lucra ca muncitor ne-cal i ficat într-o turnătorie din Dombrova. Foamea ¡1 însoţeşte însă pretutindeni. Dombrova toată este înfometată. înnebuniţi de mizerie, muncitorii declanşează mişcări care sînt repede înăbuşite de politia poloneză. Printre organizatorii unei asemenea mişcări se găseşte şi Trepper. Este arestat şi aruncat în închisoare. Pe atunci avea douăzeci şi doi de ani şi era mereu înfometat.

După opt luni petrecute în temniţele dictatorului Pilsudiln. unde torturile la care erau supuşi membrii Partidului Comunist clandestin depăşeau în oroare pe cele practicate de Gestapo, este eliberat.

De la Dombrova va împrumuta primele patru litere ce vor constitui, în cursul celor zece ani următori, pseudonimul lui (Domb). Pe urmă va deveni Marele Şef.

La Varşovia, nici un loc de muncă nu este disponibil pentru un linar care participase la revolta din Dombrova Atunci cere viza de emigrare în Franţa, care însă nu ii este acord» deoarece autorităţilor franceze nu le făcea de loc plăcere primească un agitator. Trepper îşi dă seama că de acum mai putea trăi în Polonia, pentru că nu i s-ar mai permite sa moară de foame. aV(3

Se adresează atunci organizaţiei „Hechalutz ♦ c?rc^ fa sarcina de a selecţiona dintre evreii ce voiau să cmt

Palestina pe cei care corespundeau criteriilor stabilite de englezi. Financiarii din „Hechalutz*. favorizînd sionismul, îşi propuneau să lupte şi împotriva comunismului. Se preferau deci candidaţi! ce puteau fi recrutaţi şi introduşi ca agenti în Partidul Comunist. Cu ambiţiile sale nesatisfăcute, cu trecutul său nenorocit şi viitorul nesigur, Leopold Treppcr corespundea în cea mai mare măsură criteriilor stabilite. I s-au dat deci ceva bani şi a fost urcat în trenul care l-a dus la Brindisi şi apoi mai departe în Palestina. Avea pe atunci douăzeci şi patru de ani şi nu ştia că foamea era şi ea pe drum. O regăsi, tovarăşă nedespărţită, pe cheiul din Haifa. La început a fost pus să sfarme pietre de-a lungul drumurilor, apoi a devenit muncitor agricol într-un chibuţ. Ocupaţia cea mai plăcută pe care a avut-o în Palestina a fost însă cea de ucenic într-o întreprindere de construcţii electrice. în 1929, el devine membru al Comitetului Central al Partidului Comunist Palestinian. Una dintre acţiunile sale cele mai importante din această perioadă a fost constituirea grupului .Unitate“, de orientare comunistă, care se străduia să realizeze unitatea de acţiune între evrei şi arabi împotriva ocupantului englez. În 1930, Treppcr şi oamenii săi au fost însă dcscopcriţi de poliţie şi aruncaţi în închisoare. Avertizaţi că se discută deportarea lor în Cipru, au declarat greva foamei. La început, greva n-a fost luată în serios, dar greviştii au perseverat. Presa britanică a fost impresionată şi au avut loc interpelări în Camera Comunelor. Reprezentantul Coroanei în Palestina a hotărît să-i elibereze pe aceşti prizonieri incomozi. Cum erau prea slabi ca să poată merge, au fost puşi pe targi şi aruncaţi la poarta închisorii.

Cîteva săptămîni mai tîrziu, Treppcr a intrat

clandestin în Franţa, unde a fost mai întîi spălător de vase într-un restaurant marsilicz, apoi zugrav la Paris. Aceste ocupaţii aveau să fie ultimele din lunga serie de meserii heteroclite ale lui Leu- pold Trepper.

evreu polonez şi că venise în Franţa prin Palestina. Avea douăzeci şi opt de ani şi se chema izaia Bir. El
________ funcţiona în Franţa o reţea de spionaj

În epoca aceea ...
vietică, care acţiona cu o mare eficacitate. Timp de trei ani, ea şi-a desfăşurat fără vreun incident activitatea. In februarie 1932, poliţia franceză primi însă un denunţ şi, după şase luni

de operaţii asidue, reuşi să curme activitatea acestei reţele. întreaga acţiune s-a desfăşurat cu mari dificultăţi datontă w- cepţionalei abilităţi a componenţiior ei, în special a Şefilor, în conspirarea activităţii lor, evitarea capcanelor, sustragerea de sub filaj etc. Şefului reţelei i s-a dat chiar porecla

trăia într-un hotel de ultima mină şi nu primea nici poştă şi nici vizitatori. Principalele sale legături cu grupul erau asigurate printr-o tînără. care trecea în ochii tuturor drept metresa lui. Compartimentarea muncii interioare s-a dovedit atît de severă, îneît majoritatea agenţilor reţelei au scăpat de poliţie.

Printre aceştia se afla şi Leopold Trepper, prietenul din copilărie al lui Alter Strom, adjunctul lui Bir, 1 ¡nărui Leopold primise pe lîngă Bir lecţii magistrale.

Scăpînd de arestare, el fuge la Berlin, unde ia imediat legătura cu ambasada sovietică, iar după

Mosco

Din 1932 pînă in 1934 urmează cursurile Universităţii din Prodrowski. În 1935 devine redactor la rubrica culturală a ziarului „Adevărul", destinat evreilor ruşi, şi este totodată student la Academia militară, unde generalul Orlov preda spionajul.

În 1937 soseşte în U.R.S.S. şi prietenul său Ström, care-şi ispăşise în Franţa pedeapsa cu închisoarea. El readuce la ordinea zilei problema elucidării cauzelor care au dus la căderea reţelei conduse de Bir.

Pentru toată lumea, cel care se făcea vinovat de distrugerea reţelei era un oarecare Riquier, redactor la „L'Humanité".

Strôm susţine însă că acesta nu a trădat şi sugerează să fie trimis Trepper la Paris cu misiunea de a face lumină în cazul respectiv.

După cinci ani de la fuga sa. Trepper se înapoiază în Franţa cu un paşaport fals, pe numele de Sommer. Trecind drept o rudă a lui Strôm, ii întîlneşte mai întîi pe cei doi avo- cati principali ai procesului : Ferruci şi André Philip, liderul socialist bine cunoscut. Apoi îşi aprofundează ancheta şi, în ci- teva luni, ajunge la convingerea că Riquier este nevinovat. Lucrul acesta nu era lipsit de importanţă, pentru că Partidul Comunist se găsea în situaţia de a fi acuzat că ţine în rîndurile sale un trădător.

Continuîndu-şi activitatea, Trepper reuşeşte să-l descopere pe adevăratul vinovat. Acesta era un evreu olandez, fost şef al unei reţele sovietice în Statele Unite. Arestat de F.B.1. şi „returnat“, el continuase să dea informaţii serviciilor americane şi după transferarea lui de către Moscova în Franţa. Denunţul primit de poliţia franceză venea din partea F.B.l-ului. Trepper se întoarce la Moscova, utilizînd de astă dată un paşaport luxemburghez, pe numele de Majcris, şi raportează cele constatate. Cinci luni mai tîrziu se înapoiază în Franţa pentru a aduce de aci un pachet gros cu fotocopiile scrisorilor schimbate între trădătorul olandez şi ataşatul militar american la Paris.

CONSTITUIREA REŢELEI

în toamna anului 1938, Trepper este trimis la Bruxelles. Aici a luat legătura cu un om de afaceri evreu, Leon Grossvogel. pe carc-l cunoscuse în Palestina.

Grossvogel era odrasla unei familii burgheze instalată la Strasbourg de mai multe generaţii. După o şedere romantică şi scurtă în Palestina, ci s-a întors la afaceri şi a condus din Bruxelles o firmă comercială cu sucursale multiple. „La regele cauciucului”, specializată în impermeabile.

Comunist înfocat, el a aderat fără rezerve la proiectul expus de Trepper, în sensul de a folosi firma respectivă drept camuflaj pentru activitatea reţelei informative.

în consecinţă, au procedat imediat la angajarea ca director a unui belgian de vreo şaizeci de ani, rotund la faţă, jovial şi cu o mustaţă albă pe o piele trandafirie, amator de trai şi vinuri bune, care se chema Julcs Jaspar. Aceasta era o lovitură de maestru, deoarece membrii familiei Jaspar făceau parte din- tr-una din cele mai vechi familii burgheze din Belgia.

Condusă de o asemenea personalitate, firma era, deci, în afara oricărei bănuieli.

Se înţelege, desigur, că bunul Jules nu ştia nimic despre misterele pe care le ascundeau impermeabilele sale.

Anul 1939 a fost sacrificat punem la punct a re eK as – fe, că la izbucnirea celui de-al doilea razbo. mondial. Marele Şef era în măsură să execute ordinele pnm.te d.n Rusia. Tara asupra căreia se concentra activitatea reţelei organizate de Trep- per era Anglia. În şapte porturi europene angrenate m traficul Marii Britanii (Oslo, Stockholm, Copenhaga, Hamburg. Wil- hclmshafen. Ostende, Boulogne), Trcpper a creat sucursale ale firmei „The Forcign Trcnch-Coat“, în care şi-a instalat agenţii. Marele Şef şi-a stabilit sediul la Bruxelles. în acest fel. era destul de aproape de reţeaua sa şi, în acelaşi timp, suficient de ferit de pericole, căci legislaţia belgiană nu pedep- sea spionajul decît dacă era îndreptat împotriva Belgiei însăşi.

O dată cu constituirea reţelei. Treppcr ¡şi creează şi relaţii multiple în cercurile influente. Aşa se face că poate circula fără oprelişti, cu maşina, printre coloanele germane, imediat după pătrunderea acestora în Franţa. Cel care-i oferă această posibilitate este consulul bulgar Durov. Fiind prieten intim cu ^Grossvogcl, consulul se oieră să facă o vizită pe la sucursalele firmei acestuia, pentru a vedea care este situaţia lor după acţiunile trupelor germane. Oficial, Durov pleacă să se Intereseze de soarta cetăţenilor bulgari. Drumurile îi sînt deschise, căci au- torităţile germane nu vor să creeze dificultăţi

consulului unei ţări ce cocheta în vremea aceea cu Germania. În maşină iau loc Durov. Grossvogd ţi Trepper. Acesta din urmă reuţeţte nu numai sa vadă tot ce-l interesa, ci ţi să ridice un radioemiţător pe care il ascunsese într-un depozit al firmei. La sfîrţitul călătoria trimite Moscovei un raport de 80 de pagini despre noua strategie a lui Hitler : războiul fulger.

™ ™ ,a P”„

„blir’-a de

Marele Şef se pregăteşte deja pentru viitorul război *ger-* mano-sovietic: din proprie iniţiativă, el a ordonat întoarcerea bateriilor sale la o sută optzeci de grade. Ele nu vor mai fi aţintite asupra Angliei, ci asupra Germaniei.

În acest fel, considerentele care-l determinaseră să aleagă oraşul Bruxelles ca reşedinţă îşi pierd valabilitatea. Marele Şef, numit între timp de Moscova director rezident, îşi mută cartierul general la Paris. El dispune acum de două ajutoare directe deosebit de utile: Grossvogel şi Katz. Grossvogel va pune la dispoziţia lui Trepper priceperea sa în afaceri şi talentul lui de organizator.

În cîteva săptămîni, el a asigurat finanţarea reţelei şi a închiriat de-a lungul Parisului vreo zece apartamente pentru a servi drept case de întîlniri sau de refugiu. De asemenea, recruta agenţi care urmau să îndeplinească sarcina de .cutii poştale“. pentru a se asigura legături interioare rapide.

Grossvogel face spionaj cu aceeaşi meticulozitate liniştită cu care îşi duce la vînzare impermeabilele. El are calităţile unui bun şef de stat major : i se indică scopul şi el furnizează mijloacele.

Cel de-al doilea adjunct al Marelui Şef este un exemplu de devotament şi spirit de sacrificiu. Dacă Trepper i-ar fi ordonat să meargă la sediul Gestapoului să se predea Kartz ar Fi ascultat fără să întrebe de ce. Exagerăm ? O să vă convingeţi... El e tînăr, mic de statură, foarte plăpînd, cu nişte ochelari ca- re-i acoperă jumătate din faţă. Este o fire veselă, optimistă. După părerea generală, seamănă cu un francez mijlociu. Nu este însă francez, ci evreu polonez, ca şi Trepper. S-au întîlnit în Palestina şi au făcut împreună faimoasa grevă

a foamei, apoi au venit în Franţa, unde Katz a lucrat ca zidar. EI are să fie braţul drept al Marelui Şef.

Alţi doi adjuncţi ai săi – şefii reţelei din Belgia – sînt ofiţeri sovietici care acţionează sub acoperirea de studenţi uru-

guayeni. Trepper, ca toată lumea de altfel, îl simpatizează numai pe unul dintre ei — Mihail Makarov, alias Carlos Alamo.

Acesta este cam nesăbuit, destul de indisciplinat şi mare amator de băutură şi escapade erotice.

În luna iunie 1940, în plin dezastru belgian, Trepper îi ordonă să meargă să caute emiţătorul ascuns la Knokke-le-Zoute. şi să-l aducă la Bruxelles. Dar Makarov n-are timp : el este la Ostende, unde face dragoste cu doamna Hoonckx. Trepper trebuie să meargă el însuşi la Knokkc...

Se văzu deci obligat să facă raport la Moscova.

La sfîrşitul verii, o telegramă a şefului Serviciului^ de informaţii sovietic îi ordonă lui Makarov să se întoarcă acasă. Makarov îl imploră însă pe Trepper să-l ierte. Trepper, care are o afecţiune deosebită pentru el, cedează şi Makarov ră- mînc.şă desfăşoare în continuare activitate informativă în străinătate.

Din contră – lucru curios – nimeni nu-l iubeşte pe Gure- vici, deşi acesta îşi face admirabil datoria. La Bruxelles a sosit la 17 iulie 1939. venind de la Montevideo. Se numeşte acum Vincent Sierra, născut la *3* noiembrie 1911 la Montevideo, strada Colon nr. 9. Gurevici nu fusese destinat să servească în organizaţia Marelui Şef. Misiunea lui era să ajungă la Copenhaga şi să pună aici pe picioare o reţea. Şederea sa la Bruxelles trebuia să fie scurtă, cîteva luni cel mult, în cursul carora să înveţe dreptul comercial şi să-şi perfecţioneze cunoş-tijHcle de limbi străine. Dar. incepînd războiul, a primit ordin să ramînă pe loc, Ia dispoziţia Marelui Şef. Acesta e mulţumit e urev ici. Contrai lui Makarov-Alamo,

Gurevici-Sierra reuşeşte de minune să se integreze în societatea bruxelleză. Tră-

iește pe picior mare, face primiri fastuoase, își multiplică relațiile ; e muncitor și șiret. Nu încape nici o îndoială, Sierra este un recrut ales. Dar nimeni nu-l iubește — afară de amanta sa Margareta. Îl găsesc orgolios și fanfaron.
Părerea unanimă a Orchestrei Roşii : „Kent ? Ah ! Individul acela nenorocit...”

Gurevici-Sierra se va chema şi Micul Şef. după cel va succeda pe Marele Şef în fruntea reţelei belgiene, dar. pentru toată lumea, chiar şi pentru Moscova, el este Kent. Pseudonimul acesta şi-l alesese singur, după numele eroului unei cărţi de spionaj citite în adolescenţă. Liuba – soţia lui Trepper – care asigura, pînă la plecarea ei la Moscova, legătura între Kent şi Marele Şef, îl adoră şi ea pe leneşul Ma- karov şi nu-l poate suferi pe laboriosul Kent. Ea se nelinişteşte de gustul lui pentru lux, de cheltuielile sale exagerate şi pretinde că unui om căruia îi place în asemenea grad traiul bun îi repugnă să-şi rişte pielea. Trepper o ascultă, dar nu ia lucrurile în tragic. Într-o zi, el îi face o vizită lui Kent în apartamentul lui somptuos din bulevardul Slegers. Kent îl conduce la garderoba sa şi, cu un gest larg, îi arată cele cincizeci de costume de haine aşezate pe umeraşe în garderobă. Trepper murmură dînd din cap : -Bravo 1 Foarte bine ! Eu în locul tău le-aş fotografia... Asta ar fi pentru tine o amintire mai tîrziu... şi apoi, nu-i tocmai sigur că tu vei fi cel care va privi fotografia...” Dacă Grossvogel şi Katz formează ..Bat rina gardă“ a Marelui Şef, Makarov şi Gurevici constitue „Tînara gardă“ El nu are în ea aceeaşi încredere ca în vechii lui tovarăşi evrei, formaţi în marea lor majoritate la şcoala mizeriei, abili ca nişte cameleoni în a se introduce în cercul ambiant. Un Trepper, un Katz. pot să se bălăcească în lux fără să fie vreodată pîndîţi de riscul de a se îneca în el. Cu Alamo şi Kent e altceva. Nu se va putea şti din ce metal sînt constituiţi decît atunci

cînd vor fi puşi la încercare.

Momentul pentru aceasta se apropie. Wehrmachtul este masat de-a lungul Bugului polonez, gata să pornească spre est. De la Geneva. -Rezidentul-Director“ sovietic Alexander Rado trimite şefilor săi insistent semnale de alarmă, iar Sorge anunţă

di. ……… pM ,i dau «află a ge™a»= 22 hl-

„iC u' rtndd .Su. Marele f”™' K”?'™“' ? Hi”„ fei ¿«muaú Irupek la t-anlu <. URS S. El «am ™,a” au un Inginer de geniu german. Ludmg Kamx Acesta din urmă lucrase, după campania din Polonia la fortificaţiile germane de pe Bug. în aprilie 1941. este chemat din nou acolo pentru o scurtă şedere. Constată imediat ca totul este schimbat şi că Germania se pregăteşte de atac. La înapoierea în yanta pariază cu Trepper pe o ladă de sticle tu şampanie ca războiul va izbucni înainte de sfîrşitul lunii mai. Pariul a fost pierdut, dar Kainz îl înştiinţa că problema n-a fost amînată dccît cu o lună. Hitlcr a întirziat. fiind obligat să intervină în Balcani pentru a salva de la derută trupele lui Muttolini împotmolite în Grecia şi Albania. Marele Şef întreţine, de asemenea, legături permanente cu un brav colonel austriac, însărcinat cu serviciile do aprovizionare ale Wchrmachtului în Franţa. În primăvara anului 1941. acest om îi făcu o confidenţă lui Trepper: numărul raţiilor ce trebuie asigurate este pe calea unei scăderi rapide, deoarece Franţa se goleşte de trupele de ocupaţie, încotro se duc ? Trepper <» ştie din sutele de rapoarte pe care le primeşte de la feroviarm francezi : spre est. spre Polonia. În sfîrşit. în luna iunie, după Nenumărate chefuri prin cabaretele pariziene, obţine de la un grup de ofiţeri superiori S.S. ultima confirmare: sărbătoriseră plecarea lor spre Polonia şi-l invita- scră sa ciocnească un pahar cu ci, în

cinstea înfrângerii viitoare a Rusiei.

1 reppci previne Moscova în două rânduri. Rapoartele lui sînt transmise prin ataşatul militar sovietic la Vichy. generalul Susloparov. În principiu. Trepper n-ar trebui să aibă nici un r°nt,ac'. cu **• Dai cste neliniştii văzînd cum se apropie ora fatidică şi el nu-, încă ech.pat pentru luptă : îi trebuie posturi ZbîemT nC lunicmnul- el « »«ie mereu pe ataşat cu pi óblemele lui. Susloparov caută să-I liniştească şi afirmă că I focul nu s-a aprins... Pe 21 iunie, seara, Trcppcr soseşte la ■Vichy şi aleargă la Susloparov : „Iată un mesaj de o impor- Itanţă capitală, care trebuie transmis urgent !“ Celălalt se interesează care sînt motivele unei asemenea surescitări. Trepper ii ■comunică că Wehrmachtul va ataca Rusia chiar în noaptea rcs- i ipectivă. Generalul izbucneşte în rîs : «Cred că ai înnebunit, |,prietene ’ E de necrezut. Absolut imposibil. Refuz să transmit nceastă telegramă, care are să te facă să devii ridicol !* Trepper insistă totuşi, astfel că, pînă la urmă, generalul cedează. fTelegrama este trimisă imediat. Marele Şef se duce să se culce ■ntr-o cameră la hotel. !n ziua următoare, dimineaţa, este trezit de strigătele hotelierului : «Domnule ! Gata 1 Au declarat război HI mici*.

■ Două zile mai tîrziu, adjunctul lui Susloparov se înapoiază de la Moscova la Vichy, după o călătorie complicată. Trepper îi întreabă dară avertismentul lui a fost luat în considerare. Rusul răspunde : «L-am văzut pe Director (şeful Serviciului de informaţii al Uniunii Sovietice) chiar în seara primirii telegramei tale. Mi-a spus că ea a fost imediat arătată lui Stalin, care a yămas surprins şi a spus : «De obicei, Trepper ne trimite material de calitate, care face onoare simţului lui politic. Cum de n-a sesizat imediat că aici nu este vorba decît de o grosolană provocare a englezilor ?*“.

■ Cu acelaşi scepticism sînt primite în Uniunea

Sovietică şi mesajele lui Sorge cu privire la intenţiile Germaniei. «Ne îndoim de autenticitatea informaţiilor dv.[u] fusese răspunsul Moscovei la comunicarea lui Sorge. în care acesta preciza data declanşării atacului german.

De aceea, nu-i greu de imaginat profunda amărăciune pe care au resimţit-o cu toţii la începutul războiului, cînd şi-au dat seama că. pentru o mare parte din activitatea pe care au desfăşurat-o, riscurile pe care le-au înfruntat au fost zadarnice.

FRANZ FORTNER PLEACĂ LA RĂZBOI

În argoul serviciilor secrete germane, şeful unei u reţele este „şef de orchestră" ; el coordonează şi dirijează jocul ^instrumentiştilor" săi. Printre aceştia, un solist de primă importanţă este radiotelegrafistul, „pianistul" orchestrei. De la intrarea Wehrmachtului în Rusia, în toată Europa ocupată se cînta «muzică*. Nu se reuşise încă să se localizeze „auditoriul" ei, dar coincidenţa dădea de gîndit. Dacă atacul în est fusese pentru „muzicieni" lovitura cu bagheta magică, era posibil ca „auditoriul" să se găsească la Moscova.

Germanii reacţionează la aceasta printr-o intensă activitate de controlare a eterului în scopul localizării emiţătoarelor şi al capturării persoanelor ce le foloseau.

Ei se aşteptaseră la o anumită activitate clandestină de transmisiuni prin radio, însă nu prevăzuseră că ea va fi atît de amplă.

Cu atît mai surprinşi au fost la un moment dat cînd au descoperit că un asemenea emiţător lucra chiar în Berlin. Acesta transmitea după o tehnică similară celei folosite de un emiţător din Belgia, detectat cu puţin timp înainte.

La Abwehr, unii dădură crezare tehnicienilor, dar mulţi refuzară să creadă în existenţa „pianistului“ berlinez, invocînd

lipsa de precizie a aparatelor utilizate pentru localizarea em.- LtoruUn Ca urmare, cele două tabere căzură de acord asupra necesităţii urgente de a se îmbunătăţi calitatea aparatelor ut.- lizate. Acestea trebuiau să fie foarte prec.se m acelaşi t.mp, de dimensiuni cît mai mici, pentru a nu putea fi sesizata pre- zenţa lor pe străzi. , .

Aparatele de care dispuneau pina atunci politia şi runk- abwchrul[1] erau atît de voluminoase, îneît era necesar sa fie puse într-o camionetă. în plus, ele puteau fi descoperite şi din cauza unui tub circular cu un diametru mai mare de un metru, plasat pe acoperişul camionetei. Trebuia găsit ceva mai bun. Aparatul s-a redus mai întîi la dimensiunile unei valize. Dar omul care o ducea trebuia sa aibă căşti la urechi care. împreună cu valiza, puteau fi uşor remarcate.

S-a hotărît atunci să se camufleze valiza într-un automobil ; experienţele s-au soldat cu rezultate pozitive. Apoi s-a făcut ceva şi mai bun: aparatul a devenit atit de mic îneît putea fi agăţat de curea, sub palton, iar căştile au fost înlocuite cu un dispozitiv tot atih de discret ca şi cel pe care îl folosesc surzii. Nu mai rămînea deci decît să se treacă la producţia după necesităţi a acestor aparate şi la înzestrarea cu ele a unităţilor specializate.

Dar se pare că, din cauza acţiunilor lui Goring, lucrurile se tărăgănează, se fac numeroase reorganizări în aparatul tehnic. o serie de specialişti sînt trimişi pe front, o parte din apa- ratele realizate sînt trimise în alte locuri decît în cele unde este

nevoie mai mare de aportul for etc.

- .Jn.aCeS! din Berlin a lucrat ultimele trei

saptanun, ale Iun» .urne şi încă 15 zile din august. Nemaipu- t.nd acţiona împotriva .pianistului“ din Berlin, nemţii caută brie s PC,tOnfr“tcle lui din belgia. Pînă la 7 septe.n-

e captasem deja două sute cincizeci de mesaje ale aces-

‘ Serviciul radio al Abwchrului. – N.R tuia, cărora serviciile de descifrare se străduiau să le găsească cheia.

În urmărirea lui este lansat reprezentantul Abwehrului în această ţară, Franz Fortner, fost ofiţer de tancuri.

Fortner este pregătit. El dispune de o reţea de informatori condusă de doi flamanzi care mai lucraseră pentru serviciile germane. Le ordonă să se introducă în mediile „extremiste“ din Brugcs şi să frecventeze cafenelele populare.

Om cu fler, Fortner îşi va căuta vînatul acolo unde putea să se ascundă : printre comuniştii belgieni. El e convins că informatorii lui, dacă ciulesc urechile unde trebuie, nu vor întârzia să dea de firele care duc la „pianistul” clandestin.

Din misiunile lor în cafenelele din Bruges. aceştia nu aduc însă decît note de cheltuieli. După ei. comuniştii locali sînt cu desăvîrşire pasivi, surzi Ia cascada de victorii germane în Rusia şi, convinşi de căderea viitoare, în faţa Moscovei, singura lor dorinţă este să se facă uitaţi. Franz Fortner face raport la Berlin. O telegramă ii indică imediat că emiţătorul trebuie sa se afle la Knnkke-le-Zoute.

„Vitejii* lui Fortner invadează cafenelele din

Knokke, beau cîţiva litri de coniac, dar nu aud pe nici un „client* întrebînd jovial pe patronul cafenelei «dacă ultima emisiune avusese loc în bune condiţiuni“. După patruzeci şi opt de ore soseşte o nouă telegramă de la Berlin prin care acţiunea este transportată în birourile din Gând. Hotărîţi să se „lupte” pînă la ultima picătură de alcool, informatorii se abat pe la Gând. Fc baza informaţiilor primite de la ei, Fortner trimise la Berlin obişnuitul raport cu rezultatul negativ. De astă dată, şefii săi deveniră încăpăţînaţi. O telegramă preciza că emiţătorul trebuia să fie ascuns pe undeva prin localurile Universităţii din Gând. Fortner organiză o operaţie de poliţie care se sfirşi prin- tr-un faliment total.

Dar afacerea încă nu putea fi clasată : Fortner. înzestrat cu un receptor, ascultă şi el în fiecare noapte emisiunile clan

destine, iar Berlinul, dezlănţuit, vrea pielea -Pi3ni^'u*J For(- ner este copleşit de telegrame şi telefoane amen.nţatoare ; . se trimit emisari care strigă tare ; se cer e a e rezu a c.

Funkabwehrul însă nu mai riscă sa mat prec.zeze oraşul
unde se ascunde emiţătorul.

La sfîrşitul lunii septembrie 1941. în timp ce rapoartele lui Fortner se îngrămădeau în clasoarele Abwehrului, emiţătorul berlinez este din nou captat. El lucra cu fantezta sa obişnuită. făcînd să alterneze perioadele de linişte cu cele de artţvi- tate febrilă. De data asta însă nu mai putea încăpea nici o îndoială : .pianistul“ era la Berlin.

Funkabwehrul primeşte ordin categoric să pună capăt scandalului.

Dar lucrurile se încurcă din nou : maşinile de urmărire fabricate de „Loewe-Opta-Radio” au fost trimise la Paris şi Varşovia : nici una nu e disponibilă pentru Funkabwehr cînd tşi declanşează operaţia benlineză. Cine este răspunzător de comiterea acestei greşeli grosolane ? Cei de la Funkabwehr rîn- jesc cu amărăciune, privind spre „Institutul de cercetări Her-mann Goring“.

în această situaţie, pentru a nu se mai pierde timpul, se constituie trei echipe de specialişti, care, după ce sînt îmbrăcaţi în uniforme de poştaşi, sînt trimişi să acţioneze cu ajutorul aparatelor fixe.

”Pianistul remarcă imediat apariţia în apropierea casei de unde emitea a unui cort mare, în jurul căruia se învîrteau cu treburi salariaţi ai poştei.

... ,SL ern°tf°na de această situaţie: administraţia poştelor utiliza deseori corturi de acest gen la instalarea de cabluri sau la executarea de reparaţii Nici chiar camînanoH

ului folosite pentru transportul materialului nu-l impresionară, deoarece ştia că, în condiţiile lipsei mari de mijloace de transport, administraţia recurgea uneori la ajutorul armatei. Nu

găsi însă nici o explicaţie rezonabilă faptului că erau în ţinută oficială. El îi văzuse întotdeauna pe cei care munceau la instalarea sau repararea cablurilor îmbrăcaţi în haine albastre, de lucru.

În ziua următoare, „pianistul“ hoinări puţin înainte de a se îndrepta spre cel de-al doilea refugiu al său

în drum descoperi un alt cort mare, în jurul căruia umblau încoace şi încolo cîţiva funcţionari de la poştă. O luă încet de tot de-a lungul cortului şi auzi o şoaptă : „Da, domnule locotenent“. A treia zi, pe cînd ajungea în cartierul celui de-al treilea refugiu al sau, „pianistul“ se opri iar în faţa unui cort mare, în jurul căruia nişte funcţionari de la poştă se învîrteau cu treburi. Ceru un foc unuia dintre ei, care părea să fie de pîndă. în timp ce omul îi întindea bricheta, „pianistul“ percepu distinct fluierul caracteristic al unui receptor pe care îl reglezi pe o lungime de undă oarecare.

Din acest moment, emisiunile încetară. După citeva zile de aşteptare zadarnică, echipele îşi strînseră corturile şi se întoarseră acasa.

în acest timp, lucrurile nu prea mergeau bine în reţeaua berlineză, pe care contraspionajul german căuta să o descopere. Diplomaţii sovietici, ale căror acţiuni de spionaj le denunţa raportul Heydrich, fuseseră rechemaţi în Rusia la începutul declanşării războiului. înainte de plecare, ei aruncaseră cîteva grăunţe pe terenul german, dar la repezeală, peste umăr, grăbiţi cum erau de evenimente. Nu aşa se acţionează în materie de informaţii, unde, mai mult ca în altă parte, timpul se răzbună pe cei care nu sînt în concordanţă cu el. Ce s-a întîmplat de a tăcut emiţătorul berlinez ? Funkabwehrul crede acum că aceste încetări de emisiuni fac parte dintr-un plan care încearcă să-l

inducă în eroare. în realitate, ele sînt determinate de lipsa de experienţă a „pianistului*. Acesta branşează greşit aparatul încredinţat de un funcţionar a! ambasade, sov.ebce 5. .1 stnaţ Cînd emiţătorul este reparat, .pianistul- se pierde în labtnntul instrucţiunilor cu care a fost copleşit, căci acestea, deşi .nd.cau o serie de procedee excelente, erau totuşi prea comphcate pentru un amator.

Ca urmare, el transmite pe o lungime de unda în timp ce Moscova îl aşteaptă pe alta. Pînă la urmă reuşesc să se pună din nou în contact şi se dau explicaţii de o parte şi de alta. Emisiunile se reiau dar. după puţin timp, comiterea altei greşeli duce din nou la pierderea legăturii. Conform instrucţiunilor, -pianistul“ utilizează şase lungimi de undă şi treizeci de indicative de apel. Altfel spus, se efectuează şase comunicări pe lungimi de undă diferite . începînd cu cea de-a şaptea, se reia prima lungime, apoi a doua şi aşa mai departe. După treizeci de zile se reiau de la început şi indicativele. Dar unele luni au treizeci şi una de zile. Pentru centrala din Moscova, ca şi pentru toţi ra- diotelegrafiştii avertizaţi, este clar că în cea de-a treizeci şi una zi nu se emite, ca să nu se perturbeze ritmul lunar.

„Pianistul“ bcriinez nu ştie însă de această convenţie şi, ca atare, emite şi în cea de-a treizeci şi una zi. reluînd primul indicativ denpel. Din această cauză, pe data de întîi a lunii următoare. centrala nu-şi găseşte omul şi acesta o cheamă zadarnic pe o lungime de undă diferită. Moscova ia atunci hotărîrca să iasă din această situaţie. Soluţia o constituie paraşutarea în Germania a unor radiotclcgrafişli experimentaţi. Dar. pentru ca agenţii aceştia să scape de extraordinara supraveghere a contra- spionajului nazist, trebuie să fie supuşi unui

antrenament minu l.os În felul acesta se pierde insă mult timp. Or, situaţia de pe front nu perwte un asemenea lux. În consecinţă, se abando- eaza acest plan ş. se lansează un apel lui Kent. care sună astfel:

-De la Director la Kent. Personal

''' d' ,' „CO,>a inireruprrile „ rd”„„- iese, luaţî asupra dv. transmisiunile. Lucrează trei grupe berli- neze şi transmit informaţii de importanţă capitală. Adresele : Neuwestend. Altenburger. Aleea 19. a treia pe dreapta ; Coro- Charlottenburg. Fredericiastrasse 26 a. a doua pe stingă ; Wolf – Friedenau. Kaiserstrasse 18, a patra pe stingă. Bauer. Cereţi aici «Eulenspiegel'». Parola : Directorul. Daţi veşti înainte de 20 octombrie. Un plan nou (repetăm nou) în vigoare pentru trei staţii : qbt ar. K.L.S. din R.T.X.“

Trei zile mai tîrziu. la 13 octombrie, reţeaua berlineză primea de la centru avertismentul următor :

„R.S.K. din B.T.R. 1310. 1425. 54 wds qbt. De la Director la Freddy pentru Wolf, care va transmite lui Coro.

Soseşte Kent, vine din B.R.X. însărcinat să restabilească traficul radio. În cazul unui eşec sau al unei noi întreruperi re- miteţi tot materialul lui Kent pentru transmitere. El să trimită materialul în cauză. încercare de reluare a traficului 15. Centrul la recepţie. începînd de la 9”.

Kent trece imediat la executarea ordinului, plecînd la Berlin. El luase deja contactul cu reţeaua germană în luna aprilie, în timpul călătoriei făcute la Tîrgul de la Leipzig. De astă dată, el s-a întîlnit cu cei doi şefi de reţea în Grădina Zoologică din Berlin. în cîteva zile, el i-a procurat „pianistului“ berlinez un emiţător

suplimentar şi l-a pus în contact cu un bătrîn militant comunist, care a urmat înainte de război cursuri de radiotele- grafişti la Moscova. Acesta va da .pianistului“ cîteva lecţii pentru perfecţionare. De la Berlin. Kent pleacă la Praga.

Despre misiunea lui la Praga nu avem amănunte, dar ea demonstrează că Orchestra Roşie dispunea în mod sigur de ..muzicieni“ peste tot.

Kent se înapoie la Bruxelles la începutul ilui noiembrie cu satisfacţia datoriei împlinite. Dar o veste rea îl aştepta aici „pianistul“ berlinez nu mai putea să „cînte“. La 21 octombrie, chiar după plecarea lui Kent la Praga. echipele Funkabwehrului

începuseră vînătoarea. Berlinezul sesizase prezenta echipelor ,, hi întrerupsese transmisiunile. Conform ordmelor de la Moscova, toate informaţiile primite prin reţeaua berlineza trebuiau sa fie comunicate acum de la Bruxelles. Sîrguinciosul Kent iş. luase insă toate măsurile de precauţie pentru această eventualitate: un sistem de curieri între Germania şi Belgia intrase deja în funcţiune. Aceasta însemna, totuşi, pentru Bruxelles o munca în plus. Bietul Alamo, ţintuit în faţa emiţătorului lui, nu mai avea acum timp să viseze la frumoasele zile ale războiului din Spania...

ÎNTILNIRE LA STALINGRAD

Sînt oare atît de importante informaţiile primite de la această reţea berlineză. care însă nu-i capabilă să le transmită ?

Judecaţi-le pe fiecare în parte :

„De la Coro la Director. Sursa : Maria.

Artilerie grea, de provenienţă Königsberg, se află în drum spre Moscova. Baterii grele de coastă, îmbarcate la Pillau. cu aceeaşi destinaţie”.

„De la Coro la Director. Sursa : Gustav.

Pierderile unităţilor blindate pe frontul de est echivalează cu materialul de înzestrare a unsprezece divizii.

„De la Coro la Director. Sursa : Moritz.

Planul II a intrat în vigoare de 3 săptămîni. Obiectiv probabil de atins : linia Arhanghclsk – Moscova – Astrahan, pînă la sfîrşitul lunii noiembrie. Orice mişcare de trupe este executată conform acestui plan“.

„De la Coro la Director. Sursa : O.K.W. [I]

Pe frontul de est majoritatea diviziilor germane şi-au

I Cartierul general al armatei.

pierdut în lupte grele potenţialul lor uman normal. Unităţile care

«-au refăcut complet efectivul nu mai reprezintă decît un procent minim. întăririle constau din soldat, care au fost supus, unei instruiri între patru şi şase luni . w

f 4

Exemplele s-ar putea multiplica, pentru ca au fost transmise sute de asemenea telegrame. Reţeaua berlineză este Ia curent cu planurile ofensivelor WehrmachtuluL Ea cunoaşte repartizarea forţelor şi efectivul întăririlor, poate să semnaleze dinainte sectoarele unde vor fi lansate unităţile de paraşutişti şi informează Moscova asupra pierderilor duşmanului în oameni şi material.

Dar nu numai atît: reţeaua arc informaţii precise şi asupra producţiei germane de petrol şi produse chimice : ea cunoaşte, de asemenea, numărul de aviuanc care ies în fiecare lună din uzinele Reichului; ea are antenele sale în organele conducătoare ale partidului nazist şi chiar în statul major, de unde află care îi sînt proiectele şi neînţelegerile, cunoaşte bine manevrele diplomatice ale lui Ribbentrop şi este în măsură să urmărească îndeaproape deplasările lui Hitler.

Conform noilor dispoziţii, aceste informaţii capitale vor fi transmise de acum înainte prin emiţătorul lui Kent.

Şi oraşul Bruxelles este bombardat cu cereri de informaţii de către Centru. Unele dintre ele privesc mişcările de trupe din Belgia şi Olanda, capacitatea de producţie a uzinelor locale care lucrează pentru ocupanţi, atitudinea populaţiei civile ctc. Altele însă

depăşesc cu mult cadrul belgian sau olandez. Dacă Direc- torul vrea să fie lămurit asupra capacităţii de luptă a armatei elveţ,ene. asupra posibilităţilor militare ale industriei chimice gennane sau daca vrea amănunte asupra pierderilor Wehrmacht- ului, el se adreseaza la Bruxelles şi nu altundeva :

-Dc la Director către Kent.

tură tjeTenSa bv^i“^ 7^ C‘VCbCnC bili“re S 'eX,t T

inamentului. Caracteristicile privind aviaţia, blindatele

şi artile- tia. Starea tehnică a diverselor arme.“

„De la Director către Kent.

Stabiliţi capacitatea de producţie a uzinelor chimice germane gazul de luptă). Faceţi raport asupra pregătirilor de sabotare u uzinelor respective-.

I _De la Director către Kent.

I Sursele Schneider par bine informate. Se cere să controlaţi ¡cifra globală a pierderilor germane din această zi. Ghidaţi-vă după arme şi companii**.

I Tot prin Bruxelles sînt transmise spre Moscova şi informaţiile centralizate în Franţa de Marele Şef. Ca şi cele ale reţelei berlineze, acestea sînt multiple, variate şi precise, dovedind că ?s-a realizat o pătrundere în dispozitivul german la care n-a mai hi ¡uns nici un sistem de spionaj în cursul ufllimului război mondial.

lată cîteva eşantioane :

.Sursa : Suzana.

Linia propusă de statul major pentru tabăra de iarnă trece rprin Rostov-Kursk-Orel-Briansk-Novgorod-Leningrad. Hitler a ?refuzat această propunere şi ordonă al şaselea atac asupra Mos- [covci cu tot materialul de care dispune. Dacă ofensiva eşuează, ■trupele germane în retragere vor fi pentru moment

fără rezerve i materiale“.

«Sursa : Emil.

Două noi combinaţii toxice descoperite : l-Nitrosylfluoridă. ■Formula : HC_2F. 2-Kakodilisocianidă. Frmula : (CH.i) «ASNC**. «Sursa : Ninette.

Nemţii adună ambarcaţiuni în porturile bulgare pentru operaţia Caucaz*[4].

.Sursa : Berlin.

Cercurile oficiale superioare consideră victoria ca fiind definitivă de acum înainte, excluzînd posibilitatea eşecului războiului fulger din est. Tendinţa este să-l determine: peHitl$_{cr}$ să trateze cu Anglia. Generali de vaza din O.K.W considera ca războiul va mai dura încă treizeci de zile ş! spera mtr-o pace de compromis”.

„Sursa : Jacques.

Germanii şi-au pierdut armata de elită pe frontul de est. Superioritatea blindatelor ruseşti nu poate fi pusa la îndoială. Statul major este descurajat de modificările constante aduse de Hitler în planurile strategice şi de obiective . .

„Sursa : Paulette.

Ofiţer german semnalează tensiunea în creştere ce se constată între armata italiană şi partidul fascist. Incidente serioase la Roma şi Verona. Autorităţile militare sabotează instrucţiunile partidului. Posibilitatea unei lovituri de stat nu este exclusă, dar nu într-un viitor apropiat. Nemţii concentrează trupe între München şi Innsbruck pentru o eventuală intervenţie.*

«Sursa : Pierre.

Forţa totală a armatei germane : 412 divizii (21 actualmente în Franţa). Efectivele se micşorează continuu din cauza plecărilor frecvente. Trupe care se găseau în sud şi în împrejurimile oraşului Bordeaux se

mişcă spre est. Este vorba de 3 divizii. Efectiv global Luftwaffe aproape un milion de oameni*.

-Sursa : Jose.

Zece kilometri vest de Madrid staţie de recepţie germana, care interceptează legăturile radio engleze, americane şi franceze co ornic or). Staţia este camuflata în cadrul aşa-zisci firme omerciale «Sturmer*. Guvernul spaniol este la curent. Ea cu- eîe h M?. CinCÎSpr“ecc °amcni ^cati civil. Filiala «Uu uSLlÎSr[1]” * M.d”d 1. Berlin «,

'„e: -De- a duşmanul nostru
din răsărit

ite doborît la pămînt şi nu se va mai ridica niciodată”, vocea în Bruxelles anunţă, imperturbabilă, simptomele începutului foniei naziste. Ea aduce, de asemenea, statului major al Arma- :i Roşii nenumărate informaţii dintre care unele deosebit de iloroase.

Astfel, la 12 noiembrie 1941, exact în ziua în care şefii de at major ai celor trei grupuri de armate germane de pe frontul e est se reuneau la Orsa ca să pună la punct planul ofensivei nale asupra capitalei ruseşti şi cînd avangărzile blindate nem- •şti se aflau la numai douăzeci şi cinci de kilometri de Moscova, entrul primeşte din Bruxelles mesajul următor :

„De la Kent la Director. Sursa Coro,

Planul III, care avea ca obiectiv Caucazul. prevăzut pentru Iluna noiembrie, va fi aplicat în primăvara anului 1942. Pregătirea trupelor va trebui să fie terminată la I mai. Definitivarea efectivului logistic care urmează să fie folosit în acest scop este prevăzută pentru 1 februarie. Bazele pentru desfăşurarea ofen- Îvei asupra Caucazului : Lozovaia-Balakeleia-Belgorod-Krasno- rad. Cartierul general este la Harkov. Urmează amănunte'*.

în felul acesta. Orchestra Roşie previne cu nouă luni înainte ¡entrul despre înfruntarea de la Stalingrad.

Dacă Sorge avusese deci o contribuţie de nepreţuit la evi- irea înfrîngerii din faţa Moscovei prin aceea că. anunţînd în- mţia japonezilor de a nu ataca U.R.SS. în Siberia, îi oferise posibilitatea lui Stalin să aducă întăriri din Extremul Orient. Trepper şi oamenii săi au avut un aport excepţional la obţine- !rea victoriei de lla Stalingrad.

Funkabwehrul, după eşecul de la Berlin, constată că activitatea emiţătorului din Belgia s-a amplificat

considerabil. Compararea numărului de mesaje transmise demonstra că „pianistul“ belgian a luat asupra lui sarcina confratelui său berlinez pus în imposibilitate de a transmite.

■i

Datorită cercetărilor răbdătoare aJe celor din Cranz şi Brcs- Iau, Funkabwehrul ajunge acum la certitudinea că emiţătorul este ascuns la Bruxelles.

în consecinţă, i se trimite în grabă lui Fortner o echipă de specialişti, maşini de urmărire şi două »valize detectoare**.

0 astfel de desfăşurare de forţe elimina orice posibilitate de eşec.

DESCINDEREA

9 Se părea că în scurt timp emiţătorul belgian urma să devină un nou trofeu al Funkabwehrului. Dar, spre stupefacţia naziştilor, se descoperă că, de fapt, din Bruxelles transmit trei emiţătoare, care utilizează, pe rînd, aceleaşi indicative şi lungimi de undă.

| încercările de localizare a celor trei emiţătoare se soldară cu un eşec. Trccîndu-se Ia verificarea aparaturii folosite prin goniometrarea unui emiţător oficial, se stabili că aceasta nu lucra corect. Cum era nouă, nu se putea deduce decît că la firma producătoare „era ceva putred“. Atunci se reluă urmărirea, ţi- nîndu-se seama de erorile cu care lucra aparatura.

Procedîndu-se astfel, se stabili în scurt timp că emiţătoarele lucrau în trei zone diferite din perimetrul oraşului Bruxelles : Etterbeck, Uccle şi Laeken.

Opinia specialiştilor fu aceea de a se continua radiogo- niometrarca pe îndelete şi, în momentul localizării cu precizie a emiţătoarelor, să se treacă la capturarea lor în mod simultan. Şefii însă deciseră altfel. Presaţi fiind de ordinele de la Berlin, ci hotărîră să neutralizeze mai întîi emiţătorul care lucra cel mai mult. Acesta fu localizat într-o arteră îngustă şi pustie, aproape lipsită de magazine : strada Atrebates.

r t ste • Pînâ la venirea echipei Funkabwehr- 1I

Fortner pose - -n fiecare noapte emisiunile tra z'le-J-a*" Pus Ia curent cu problema în cauză şi i-am făcut

lif în cauză iTreceptorul meu. fără săpot acţiona în vreun

'a ■îure că nu. vor. spune *a nimeni nimic şi că nu vor ieşi afară,

însărcinat cu «valiza detectoare- m-a impre-jL sionat însă în mod deosebit. Acesta era un

sergent foarteambi- ^Fentl*I a avut

posibilitatea^ să lucreze în imediata apropiere

ÎÎOMI foarte sigur de el. El mi-a declaratde prima dată : -Eu am să pun mina pe el*.

Radiogoniometrarea a progresat rapid Inii aminte, noi am îmbarcat un aparat într-un Fieseler Storch. ca să zbu-. râm deasupra oraşului. Faptul că emiţătorul lucra cinci ore pe jB Dar, contrar părerii sergentului meu, care nu vedea nici un noapte ne-a ajutat mult. inc>'n\ enient ca noi să dam asaltul în doi, eu consideram că

«Pianistul- transmitea fără să-şi facă prea multe griji, căci era necesară multă prudenţă. Ca urmare, am cerut şi am ob- n-avea de unde să ştie că noi posedăm aparate atît de precise • ţinut de la autorităţile militare un număr de zece oameni din • Valiza detectoare-, mai ales, era o mare realizare tehnică, fără jandarmeria secretă. Era oare suficient? Nu puteam fi sigur echivalent în lume: chiar şi bătrînii profesionişti erau plini de asta. Lîngă strada Atrcbates. pe bulevardul Saint-Michel, de admiraţie faţă de ea. Cred că atunci era pentru prima dati cra insă o cazarmă, ocupată în acel moment de un batalion de întrebuinţată în afara graniţelor Germanici. sdidaţi bătrîni din armata teritorială, oameni de cel

tarii lor. La nr. 99 trăia o familie flamandă cotată ca avind sentimente germanofile, iar la 101 locuiau nişte sud-americani al căror vecin m-a informat câ ci lucrau pentru serviciile economice germane.

Casa de la 103 era goală. Presimţcam câ emiţătorul se as-| cundea în casa goală, dar aveam nevoie de o certitudine abso-i Iuta. Or, în spatele acestor trei casc. în acelaşi bloc, era o vili rechiziţionată, unde trăiau doi oameni ai Organizaţiei Todt[1]. Informaţia aceasta ne-a fost data de serviciile de spaţiu loca-' tiv din Bruxelles. Generalul comandant din Belgia mi-a pronii' ca va mterz.ee acestor doi oameni să iasă din casă timp de ci-

noaptea din 12 spre 13 decembrie, orele doua

nâ-
doi
tre

Organizaţie nazutâ care se ocuna r . .

r . . munca provenita din rindul recrutarea 41 folosirea forte» -1*

altor persoane din (irite ocupate. — R°' râ2boi* al dcţtnuţilor şi >1

Nc-am instalat deci la ei şi, timp de patru sau cinci nopţi.

a [celor trei case suspecte. După trei nopţi de muncă asiduă, mi-a spus că emisiunile veneau din casa din mijloc, cea cu nu- ma:;il 101, ocupată de sud-americani. Nu ne mai rămînea decît
'dldaţi bătrîni din armata teritorială, oameni de cel puţin cinci- tru
neata

■ Pe data de 12 decembrie, la orele nouă seara, m-am instalat la oamenii Organizaţiei Todt cu sergentul meu şi cu trei ofiţeri de Ia Abwchr. Aveam cu noi şase jandarmi ; ceilalţi erau asetunfi în imobilul de la numărul 97, alături de casa flamanzilor. Teritorialii aşteptau în cazarma lor, gata să blocheze strada. Erau înarmaţi cu mitraliere şi i-am pus să îmbrace şosete de Hnă peste cisme, ca să nu dea alarma prin zgomotul pe care-l făceau.

Planul meu era simplu : un asalt brutal. Eu mă voi puşti cu doi jandarmi în casa flamanzilor : un ofiţer şi jandarmi vor pătrunde la sud-americani ; alţi trei oameni

buiau să pătrundă în casa goală. Aveam asupra noastră lan- terne, topoare şi chiar scări de pompieri pentru a ne putea căţăra, în caz de 'nevoie, pe acoperiş.

Pe la două dimineaţa, am început intrarea în dispozitiv. O jumătate de oră mai tîrziu, totul era gata şi am dat ordin de atac.

Flamanzii au rămas foarte surprinşi cînd m-au văzut că apar cu cei doi jandarmi ai mei ; am înţeles atunci imediat câ emiţătorul nu era acolo.

În acel moment, în imobilul de alături, la nr. 101. răsunară împuşcături şi-l auzii pe ofiţerul de la Abwchr strigînd : «l-am prins ! Aici sînt !-

Privind pe fereastră, am văzut un om ieşind din clădirea respectivă şi fugind spre colţul străzii, urmărit de soldaţi.

Am coborît repede şi am intrat şi tu în imobilul alăturat.

Acolo, într-o cameră de la parter, se afla o femeie frumoasă, de vreo douăzeci şi cinci de ani. care şedea pe un pat de campanie. La etajul întîi, o altă femeie, la fel de frumoasă, de vreo douăzeci şi opt de ani, privea speriată spre soldatii ce se năpustiseră în cameră.

Tot la primul etaj găsirăm şi emiţătorul, care nu avusese încă timp să se răcească.

La subsol fu prins un bărbat. Intrucît opusese rezistenţă. îl loviseră, aşa că avea faţa tumefiată şi sîngera. Acesta avea un paşaport sud-amcrican. Cît despre femeia de la parter, ea îmi prezentă un act de identitate pe numole de Sofia Poznanska. Am încercat să vorbesc cu ei, dar au refuzat să deschidă gura

Femeia de la etajul întîi se chema Rita Amould. Aceasta mi-a spus suspinînd : «îmi parc bine că s-a sfîrşit. Am intrat în reţea fără voia mea. împinsă de un prieten», ti vorbesc franţuzeşte, dar ea îmi spune: «Vă rog vorbiţi în germană’“ Uimit, o întreb: «Cunoaşteţi mai bine această limbă?- Oftează şi îmi răspunde : «Desigur, sînt nemţoaică, născută la Frankfurt-.

Constatînd că este dispusă să facă destăinuiri, am cerut să mi se aducă două sticle de vin şi, ciocnind cu ea, am stat de vorba.

Această biată Rita – după cîte mi-am dat seama – nu avusese niciodată noroc ; era o creatură care inspira milă. Orfană de tată, făcuse nişte studii de filozofie la Frankfurt şi militase în acea epocă într-o celulă comunistă, animată de un oarecare Romeo Springer, prietenul ei intim. Apoi părăsise Germania după venirea lui Hitler la putere şi venise să se instaleze la Bruxelles, ca să-şi continue aici studiile. Dar îl întîlnise pe Arnould. reprezentantul comercial al unei firme de textile, mai în vîrstă decît ea, şi se căsătorise cu el, îmbinînd studiile cu activităţile politice.

Arnould murise însă în 1940 şi Rita rămăsese fără mijloace de trai. Spre nenorocul ei, îl reîntîlnise atunci pe Springer. Acesta o adusese în strada Atrebates, unde se ocupa de menaj, procurarea hranei şi tot ce trebuia pentru o gospodărie. Era destul de bine plătită ca s-o poată întreţine şi pe mama sa.

Trebuie să mărturisesc că soarta Ritei Arnould m-a emoţionat. Eram convins că ea nu era cu adevărat vinovată, că ea fusese prinsă în capcană din necesitatea de a-şi cîştiga pîinea cea de toate zilele. Am încercat să-i îndulcesc soarta : în loc s-o trimit la închisoare, am instalat-o într-un hotel şi am liniştit-o pe mama ei. Cîtcva luni mai tîrziu, cînd am plecat în misiune în Spania, la San-Sebastian, i-am propus chiar s-o duc şi s-o las acolo. A refuzat însă, spunîndu-mi : «La ce bun ? Am trădat, şi serviciile sovietice au să mă găsească oriunde m-aş duce*. Ceva mai tîrziu a fost împuşcată.

tn noaptea de 12 decembrie, datorită ei, am reuşit să descopăr în camera Sofiei Poznanska o uşă bine camuflată, dincolo de care se afla un atelier de falsificat acte.

în acest cabinet am încercat unul dintre cele mai mari şocuri din viaţa mea. Vă puteţi închipui : erau acolo formulare în alb care aparţineau serviciilor noastre şi care proveneau de la

Berlin ! Era ceva de necrezut ! Asta demonstra că era vorba de o rețea gigantică, cu complici peste tot ! Printre documente am găsit și două fotografii.

După Rita, una dintre ele reprezenta un om căruia i se zicea Marele Şef. iar cealaltă reprezenta pe Micul Şef.

Examinînd fotografiile, am avut impresia bizara ca mai văzusem undeva cele două persoane pe care le reprezentau. Rita nu cunoştea nici un detaliu cu privire la Marele Şef. dar ştia că Micul Şef locuia alături de bulevardul Brand Whitlock. adică în cartierul meu. că avea ca amantă o fată blondă mai mare ca el şi că se plimbau uneori împreună (inînd de zgardă un cline mare «• asta ne era de ajuns ca să-l putem identifica în scurt timp.

Am părăsit strada Atrebates pe la orele şase şi jumătate dimineaţa.

în ce mă priveşte, m-am dus direct sa raportez succesul nostru şefului Abwehrului din Bruxelles. Acesta s-a arătat, desigur. îneîntat de succes şi a început să redacteze imediat un raport pentru Berlin.

Trebuia să dăm însă un nume acestei reţele. Aşa după cum se ştie, la noi, la Abwehr. o reţea de spionaj este denu- mita «Orchestră», în consecinţă, şeful meu a propus să-i spunem : «Orchestra Rusă». Eu am adus

Omul arestat de Fortner se numea Camille. Era evreu din Palestina și făcuse parte din Brigăzile Internaționale. Trepper îl trimisese aici ca să învețe meseria de radiotelegrafist.

Sofia Poznanska era cifratoarea rețelei și excela în această specialitate delicată. Ca și Camille, a refuzat să dea vreun amănunt în legătură cu rețeaua și cu cifrurile folosite. Ea s-a sinucis în celula închisorii Saint-Gilles, unde Fortner a pus să fie închisă.

însă un amendament : .Să-i spunem ‚Orchestra Roşie“». Şeful a fost de acord şi aşa a men- tionat-o în raport”.

În speranţa că vor mai putea fi prinşi şi alţi agenţi, Fort- ner a lăsat în imobilul de pe strada Atr6batcs cîţiva subordonaţi cu misiunea de a reţine vizitatorii suspecţi.

Primul vizitator a pretins că este proprietarul casei şi că a venit să încaseze chiria. Făcîndu-se verificări» s-a constatat că era cu adevărat proprietarul imobilului şi, în consecinţă, a fost lăsat să plece.

Al doilea vizitator a fost un individ zdrenţăros, neras şi care mirosea unt Avea sub braţ un coş în care se zbateau cîţiva iepuri.

Acesta ceru să i se dea voie s-o vadă pe patroană, afir- mînd că el îi vindea de obicei iepuri. 1 s-a explicat că patroana nu putea fi văzută şi, cum insista, a fost alungat cu o lovitură de picior în spate.

După afirmaţiile lui Fortner, acesta fusese chiar Marele Şef.

Puţin mai tîrziu apăru şi un al treilea vizitator, 1 se ce- rură actele. Acestea erau pe numele de Carlos Alame». Fiind scotocit prin buzunare, se descoperi la el mai multe mesaje codificate. 1 se puseră cătuşele şi fu anunţat imediat Fortner.

Descoperirea emiţătorului de la Atrebates şi arestarea lui Alamo, a lui Camille şi a Sofiei Poznanska au constituit o lovitură foarte grea pentru reţeaua Marelui Şef. O parte a membrilor acesteia sînt cuprinşi de teamă. Cel mai zdruncinat pare a fi Kent. Băiatul, perfect pentru munca de pace, n-are călirea necesară pentru a face faţă vicisitudinilor războiului. El repre- zintă acum pentru reţea un risc ce trebuie ocolit» căci nimic nu este mai contagios dccît panica. Trepper hotărăşte să-l trimită la Marsilia, în zona franceză liberă. Dar cum va putea rezolva problema Margaretei

Barcza, amanta lui Kent? Trepper consideră influenţa ei catastrofală. Kent o iubeşte însă atît de mult îneît îi este mai frică pentru ea decît pentru el : ea îl moleşeşte şi-l face să-şi piardă timpul degeaba. Trepper propune ca ea să treacă în Elveţia, unde să aştepte liniştită

rfksîtul mbolulu….. mai pr.pl« Pţ”'™ *ag»alea lor.

Kenl te r<U : m. se te la Mars.l.a far. ea. Marele Şef este nevoit atunci să cedeze, dar 11 recomanda sa procedeze metodic şi să fie foarte prudent, căci este cunoscut de multa lume şi dispariţia lui subită ar crea suspiciuni.

În consecinţă. Kent face un tur pe la cunoştinţele sale şi dă o explicaţie plauzibilă plecării. Astfel, lui Robert Christen. patronul .Floridei“. îi spune: .Robert, trebuie ş-o şterg în Franţa ; sînt căutat de Gestapo. Germania a declarat război Statelor Unite şi ţara mea va merge cu siguranţă cu americanii. Friţii bănuiesc asta şi se grăbesc să adune toţi uruguayen i...‘

Parisul c prima clapă Margareta şi fiul ci, René, sînt nevoiţi să treacă fraudulos frontiera pentru că actele lor de identitate purtau pecetea .evrei*. Se regăsesc la 20 decembrie la hotelul Oceanic. Kent este nervos, tulburat, dar cuplul nu renunţă doar pentru atit la pelerinajul cotidian prin localurile de noapte pariziene. La 29 decembrie 1941. Kent pleacă singur în zona liberă, lăsindu-i pe cei doi în grija lui Trepper. A doua zi Margareta şi René trec linia de demarcaţie. Trecerea se face însă cu riscuri mari : sini urmăriţi cu dini şi se trage asupra lor. Reuşesc totuşi să scape neatinşi. La Marsilia sînt găzduiţi de frumosul domn Jaspar. fostul director al firmei

* * c ■ apoi rost de acte noi şi de o locuinţă.

După rezolvarea problemei pe care Trepper este frămîntat de alta : O reprezenta Kent, nu cumva vo vorbi ?

în mîinilc lor

iar cu siguranţă daca nu ştie ce sarcină exclusivă

Trepper nu poate să conducă atuîi cad în

căastăîm

Rn*P ,pecial a carui

jocul advers. El

la Atrebatcs. Oamenii săi ii *cum*” ™Pn “*** Cap,urat '

4

inchisoara SainUGiH«. Da^^t£ 2”^

4

_ Supravieţuirea reţelei stă î
în care prizonierul reintră în celula lui ; ei îl informează despre palavragelile Ritci, despre tăcerile lui Alamo şi ale lui Camille, despre sinuciderea Sofiei Poznanska ; ci spionează imobilul Abwchrului şi-l asigură că aici munca se desfăşoară ca de obicei : la prima flacără de activitate neobişnuită, ei vor şti că un prizonier a vorbit.

O dată astupate breşele, mai rămîne de reorganizat reţeaua belgiană. Kcnt şi Alamo sînt însă scoşi din luptă, iar locul lui Trepper e la Paris. Cine are să conducă atunci la Bruxelles ? Răspunsul Moscovei este: Constantin Efremov. Acesta va fi deci paraşutat în Belgia? Nu e nevoie: Efremov locuieşte în Belgia de doi ani. Marele Şef ştia de existenţa lui şi îl întâlnise o dată sau de doua ori. dar Efremov era ţinut în rezervă de către Director. Fără îndoială, trebuie să fi fost destul de reconfortantă conştiinţa faptului că organizaţia în care lucrau era atît de bine pusa la punct. Efremov sosise în Belgia în septembrie 1939 cu paşaportul nr. 20.268. eliberat la Ncw York pe 22 iunie 1937, şi se numea Eric Jcrnstroem, student finlandez, născut la 3 noiembrie 1911 la Văsa. Războiul tocmai izbucnise cînd s-a prezentat la frontieră. Intrucît însă întârziase în Elveţia şi paşaportul lui. valabil pentru doi ani, expirase de trei luni, deveni suspect poliţiei belgiene. I s-a cerut, în consecinţă, un memoriu despre tot ceea ce făcuse în ultimii cinci ani, promisiunea de a nu se stabili definitiv în Belgia şi numele unei persoane belgiene care garanta pentru el. Satis- făcu aceste cerinţe. Poliţia îşi aprofunda totuşi ancheta şi ceru autorităţilor elveţiene informaţii asupra lui. Răspunsul fu favorabil : „necunoscut în fişierul central”. Efremov n-a trezit, deci, nici o suspiciune poliţiei elveţiene, renumită

pentru vigilenţa sa. Dar belgienii, tenaci. întrebară şi consulatul finlandez din Ncw York despre cetăţeanul său. Eric Jernstrocm. Răspuns : -Jcrnstroem trăieşte modest în Statele Unite, din 1932» şi este un supus credincios finlandez*[4]. Această cercetare i-a liniştit pe

poliţiştii belgieni şi trezeşte în noi un oarecare sentiment de admiraţie, pentru că noi ştim că Efremov-Jernstroem n-a pus niciodată piciorul în S.U.A. Ancheta ar fi descoperit confuzia, dacă Centrul n-ar fi avut un agent chiar în sînul consulatului finlandez din New York. Pentru a aprecia episodul la justa lui valoare, precizăm că în perioada în care agentul finlandez din New York îl acoperă pe spionul sovietic din Bruxelles, armatele ruseşti şi finlandeze se măcelăresc în jurul lacului La- doga...

Efremov are o figură plăcută, este înalt, de un metru şi optzeci de centimetri, foarte blond, cu ochi albaştri, frunte de gînditor şi privire melancolica. Seamănă mult cu un poet romantic.

În realitate este inginer militar, cu gradul de căpitan, specialist în chimie. De îndată ce a sosit la Bruxelles, s-a înscris la Şcoala politehnică şi a dus o viată de student sîrguîncios pînâ în momentul în care xMarele Şef s-a hotărît să-l arunce în [1] focul acţiunii, fiind sigur că cumintele Efremov nu trezea nici o suspiciune serviciilor germane. S-au întîlnit la Bruxelles, la domiciliul unui agent al reţelei. Marele Şef şi-a pus mai întîi noul adjunct la curent cu sarcinile pe care avea să le îndeplinească, după care i-a înmînat o sută de mii de franci belgieni drept aconto pentru primele cheltuieli, sfătuindu-l să fie prudent.

Timp de şase luni reţeaua a stat în stare de alarmă. Cele două posturi de emisie care i-au scăpat lui Fortner au primit dispoziţii să rămînâ liniştite pînă la noi ordine ; curierii şi-au micşorat numărul deplasărilor la maximum ; s-a procedat la o compartimentare a muncii deosebit de riguroasă. Efremov execută conştiincios ordinele, dar lui Trepper i se parc că e cam molatic. După Alamo. care nu visa decît răni şi cucuie, după Kent care schimba cîteva

costume pe zi, corectul Efremov parcă vine om altă lume.

„EI SÎNT PUTERNICI, FOARTE PUTERNICI*

După descinderea din strada Atrcbates, Orchestra Roşie trece prin momente grele.

Grupul berlinez nu mai poate transmite, fiind sever supravegheat de Funkabwehr. La Bruxelles maşinile de radiogonio- metrare ale lui Fortner se invîrtesc mereu pe străzi. La Paris, Martie Şef n-are emiţător. Generalul Susloparov, rechemat împreună cu personalul ambasadei sovietice, n-a mai avut timp sa-i remită aparatele de emisie-recepţie.

În această situaţie, Trepper se adresează unui fost ziarist francez, Femand Pauriol, despre care aflase că posedă un aparat de emisie-recepţie, de construcţie proprie. Pauriol, care era membru al Partidului Comunist Francez, îi oferă imediat aparatul solicitat. Noul emiţător nu este destul de puternic pentru a transmite pînă la Moscova, dar suficient de bun pentru a-şi face auzite mesajele la Londra, unde acestea vor fi captate de radiotelegrafiştii ambasadei sovietice şi retransmise apoi la Centru. Nu mai ram ine decît să fie găsit un radiotelegrafist. Acest lucru este mai puţin greu decît procurarea emiţătorului, căci la plecare

Susloparov îi indicase un cuplu susceptibil de a fi folosit în acest sens : soţii Sokol, Comunişti, de origine rusă, aceştia ceruseră de mai multe ori sa fie repatriati, dar nu obţinuseră vizele necesare. După cum reieşea din ultima cerere înaintată ambasadei, erau reparatori de radio.

Pentru a fi ferit de surprize, Marele Şef întreprinde o verificare temeinică a celor doi. Constatările sînt excelente : soţii Sokol sînt vechi militanţi comunişti, de un devotament absolut. Ei fuseseră expulzaţi din Belgia pe motive de activitate politică. Hersch Sokol era însă medic, iar soţia sa, Myra, doc- tor în ştiinţe sociale.

De ce atunci declaraseră că sînt de profesie reparatori ac radio? Pur şi simplu pentru că ajunseseră la concluzia că oamenii cu anumite cunoştinţe în domeniul tehnic obţin mai uşor repatrierea. Cucerit de biografia lor, Trepper se hotărăşte să-i folosească. Este convins că aceştia ar putea deveni nişte buni radiotHegrafişti. În consecinţă, încearcă să intre în contact cu ei. Nu o găsi însă decît pe Myra. Hersch fusese internat de curînd la Pithiviers într-un lagăr pentru evrei. Myra îşi oferă fără rezerve serviciile şi începe imediat pregătirea în domeniul radiotelegrafiei.

La puţin timp după aceea, Hersch fu eliberat din lagăr în împrejurări care ne rămîn necunoscute. Este posibil ca tot Trepper să fi fost autorul acestui miracol. Un prieten al familiei Sokol afirmă însă că eliberarea lui Hersch s-ar datora demersurilor Myrei şi ale cunoscuţilor săi. Indiferent însă de contribuţia unuia sau a altuia Ia realizarea acestui act, captarea lui Hersch în reţea s-a dovedit deosebit de oportună. El devine în scurt timp un „pianist“ excelent.

În acest timp, Funkabwehrul, agasat de insuccesul

opera- (iilor de depistare de pînă atunci şi de telegramele din ce în ce mai insistente primite de la Berlin, hotărăşte să întreprindă o noua tentativă de decriptare a mesajelor interceptate. Pentru aceasta, se asigură mai întîi de colaborarea unui specialist. Kludow', căruia îi pune la dispoziţie vreo cincisprezece studenţi

[1] Pseudonim dat de autor. – N.A.

de la matematici şi filologie spre a-l ajuta. Apoi trece la recuperarea mesajelor captate. Regăsirea acestora este însă foarte dificilă. De la Bruxelles i se răspunde că au fost arse : dacă erau indescifrabile de ce să fie păstrate ? De la Göteborg se recoltează vreo douăzeci de telegrame ; celelalte fuseseră folosite drept ciorne. De la Langenargen i se transmite că toate textele au fost trimise la Stuttgart, unde se află o şcoală de descifrare şi decriptare *. De acolo se mai recuperează încă vreo cîteva. La Cranz, ofiţerul trimis să aducă mesajele a fost condus în nişte beciuri unde erau îngrămădiţi cîţiva saci enormi, ticsiţi cu telegrame ; sacii erau destinaţi unei fabrici de hîrtie ; după mai multe zile de muncă, ofiţerul reuşi să găsească aproape trei sute de telegrame. Acestea sínt însă insuficiente pentru realizarea decriptării.

Lui Kludow i se aduc şi cîteva foiţe, pe jumătate arse, scoase de un soklat german din sobă în momentul descinderii de la Atrébates. Studiindu-le, acesta descoperi că una din ele reprezintă o grilă de supracifrare. După mai multe zile de muncă asiduă, Kludow reuşi să reconstituie unul din cuvintele grilei.

Din fericire, era vorba de un nume propriu, numele unui erou dintr-o carte întrebuinţată de cifratoarea Sofia Poznanska.

Reţelele sovietice practicau într-adevăr cifrarea plecînd de la o carte din care Centrul poseda şi el un exemplar.

De aci se desprinde concluzia că era suficient să fie recuperate cărţile rămase la Atrébates, pentru ca, în urma examinării lor, să fie descoperită cea după care se făcuse codificarea.

Răspunsul lui Fortner la capătul firului este decepţionant : după ridicarea pazei de Ia imobilul respectiv au venit doi necii- noscuţi cu o căruţă şi au luat cu ei toate cărţile.

[1] Descifrarea constă în a se aplica unui text codul cunoscut deja. Decriptarea constă în a stabili conţinutul unui mesaj, descoperind codul du, man. – N.A.

Atunci s-a apelat din nou la Rita Arnould. Ea şi-a amintit însă doar cinci din titlurile cărţilor zărite pe masa Sofiei Poz- nanska. Patru dintre ele au fost găsite în librăriile belgiene sau germane. Faimosul nume propriu nu figura însă printre ele. Atunci este trimis în grabă un emisar la Paris ca să cumpere şi cea de-a cincea carte ’ .Miracolul profesorului VX olmar , de Guy de Teramond. în sfîrşit, după cum se constată, aceasta era cartea în care se găsea numele respectiv. Kludow şi echipa sa se puseră atunci pe lucru în speranţa că vor reuşi să descopere ceva.

Ceva mai înainte, se constituise, din ordinul lui Hitler, un grup de acţiune, intitulat „Comandoul Orchestra Roşie”, care avea misiunea de a accelera lichidarea organizaţiei Marelui §ef. Din el fac parte reprezentanţi ai serviciului de contrainformaţii. ai Gestapoului, ai Abwehrului şi ai poliţiei.

Fără îndoială că această alianţă fărâ precedent a tuturor serviciilor germane pentru nimicirea unui duşman considerat prea periculos ca să poată fi atacat în mod dispersat constituie unul dintre cele mai frumoase omagii aduse Orchestrei Roşii

Pe Franz Fortner ordinul de a colabora cu S.S.-iştii îl nemulţumi profund. Ca orice ofiţer de carieră, el nutrea o puternică aversiune faţă de S.S.

De aceea, atunci cînd a plecat Ia întîlnirea cu hauptsturm- fuhrcrul S.S. Karl Giering, era foarte prost dispus.

Ajuns acolo, văzu în faţa lui un om foarte înalt şi slab, cu un aspect cadaveric, care, după ce îi întinse mina, îi zise sunzînd : .Ştii, cu sînt un bătrîn poliţist, nu un S.S.-ist. Eşti de acord sa colaborăm ?“ „Cu plăcere“, răspunse sincer Fortner, Şi-şi recapătă imediat buna dispoziţie.

FRANZ FORTNER REGĂSEŞTE PISTA

Lui Fortner i se lasă mină liberă în continuare la Bruxelles. Giering a înţeles că singura speranţă de a relua ofensiva în Belgia a rămas Rita Arnould. O pistă bună o putea constitui amantul său. Romeo Springer. Ea nu-i cunoştea adresa, dar ştia că se duce adesea la Bursa din Bruxelles.

Fortner începe aici o minuţioasă anchetă, însă rezultatul este dezamăgitor : pasărea şi-a luat zborul, fără să lase urme. El primeşte însă un denunţ care îi poate folosi : dacă îl interesează Springer, s-o supravegheze pe femeia care conduce serviciul de dactilografiere de Ia Bursă. Fortner ia măsurile necesare şi descoperă că ea strecoară în corespondenţa oficială mesaje către o funcţionară a birourilor pariziene ale Camerei de Comerţ Belgiene. Reţeaua are deci legături în Franţa. Fortner fotocopiază misivele şi le lasă să meargă la destinaţie. Femeia probabil că serveşte drept căsuţă poştală. Este pusă atunci sub supraveghere.

F.l o interoghează, de asemenea, pe Rita asupra persoanei care lucra în admirabilul atelier de falsificat din strada Atre- bates. Obţine astfel semnalmentele

sale şi află că este evreu polonez. Adresa şi locurile pe care le frecventa nu-i sînt însă

cunoscute Rit«. Indiciile stat slabe dar Fortner se află într-o tară cunoscută. Un falsificator calificat nu se face ci ai bate din palme şi probabil că ta cursul cariere, lui a mai avut de-a iacc cu poliţia. • jr

Se adresă atunci politiei belgiene, care descoperi în dosarele sale că un oarecare Abraham Raichman. evreu polonez, a fost bănuit înainte de război că aprovizionează aparatul comunist clandestin cu bilete false de bancă.

Semnalmentele de pe fişa sa corespundeau cu cele date de Rita. Dar cum să-l regăsească pe Raichman ? Aici destinul îi iacc pentru prima dată cu ochiul lui Fortner.

Unul din adjuncţii săi îl informează că el cunoaşte un poliţist belgian, susceptibil de a aproviziona Abwehrul cu documente false, care are o legătură printre comunişti, un specialist în falsificarea de acte. Poliţistul, pe nume Mathieu, iu imediat contactat şi se stabiliră legături cu el. În schimbul unor stimulente substanţiale, el acceptă să-i sprijine în urmărirea legăturii sale, care era, exact aşa cum bănuiscră nemţii, Abraham Raichman. Mathieu îi informează imediat că în garajul său se află un aparat de radio ernisie-recepţie, ascuns de Raichman.

O echipă de specialişti este trimisă urgent de Ia Berlin să examineze aparatul. Inmănuşaţi cu grija, ca să nu lase amprente, ei au demontat şi fotografiat fiecare bucată în parte. Calitatea postului i-a uimit. De fabricaţie rusă, era superior emiţătoarelor germane şi chiar şi celor întrebuinţate de agenţii englezi. După această examinare, emiţătorul a fost pus la locul lui în ascunzătoare $i Abwehrul şi-a aşezat oamenii la pîndă.

Vînatul se lasă insa aşteptat. Emisiunile se fac cu un alt aparat. Acesta este mînuit de Hersch Sokol, care transmite şi recepţionează zilnic un număr impresionant de mesaje.

Marelui $ef îi este frică pentru el. Temîndu-se de o nouă ovitura. el imploră Moscova să fie conştienta de pericolul care pîndeşte reţeaua şi cerc ca timpul afectat transmisiunilor radio ale lui Sokol să nu depăşească o jumătate de oră. Demersurile lui sînt însă zadarnice. Directorul continuă să-l copleşească pe „pianist cu interminabile întrebări. Între timp, Centrul paraşutează în Prusia Orientală doi veterani ai luptei clandestine – Erna Eifler şi ilhelm Fellendorf. Erna a lucrat în Germania, Austria, China, Olanda şi Anglia. Wilhelm a lucrat în Cehoslovacia, Belgia şi Olanda. Misiunea lor consta în a ajunge la Hamburg, iar de acolo să ia legătura cu reţeaua berlineză.

Din păcate, nu mai reuşesc să recupereze aparatul paraşutat o dată cu ei şi nu pot lua nici legătura, un timp destul de îndelungat, cu Berlinul.

În acest timp, Sokol este copleşit de treburi : reţeaua franceză a Marelui Şef a atins asemenea dimensiuni îneît sînt necesari mai mulţi .pianişti” ca să poată face faţa valului de informaţii. Hersch Sokol era prea inteligent ca să nu intuiască iminenţa sfîrşitului său. Stoic, rămîne pe scaunul lui, cu receptoarele la urechi şi cu arătătorul drept fixat pe maneta emiţătorului. La 9 iunie 1942, după un răbdător reperaj radiogonio- metric, Gestapoul îl smulge de lîngă emiţătorul său. Myra este luată şi ea.

S-a crezut mai întîi că ei fac parte dintr-o organizaţie franceză. Cind s-a aflat însă că aparţin

Orchestrei Roşii, s-a ordonat să fie transferaţi imediat la Berlin. Fortner, curios, îl întreabă pe Sokol cum a devenit radiotelegrafist. Acesta îi dă următorul răspuns : „Şedeam pe terasa unei cafenele şi bateam maşinal, ca la pian, pe masă. Lîngă mine, un client a făcut la fel, surîzînd, apoi s-a apropiat de mine şi m-a întrebat dacă vreau să fiu radiotelegrafist, pentru că am înclinaţii spre această muncă.”

Fortner ripostă însă furios : „Consideraţi că dacă sînteţi pediatru trebuie să faceţi şi pe copilul ?” Socol nu răspunse şi.

din ace,. «.omeni nu mai ta** Cd= ţ.d' “fc” sînt puse în funcţie. Sokol tace. Se îndirjesc asupra Myrei Tace ,i ea În disperare de cauză. Comandoul recurse la o lehn.e.

' eficace . i le pune «ava unui revolver pe l.mpla lu. Hench Sokol. iar Myra esle preven.ia *a* va h .mpweal inb ochii ei. dacă nu vorbe,le. Alunei ea dă unul d.n p.eudon.mek lui Trepper : „Gilberl\

Asta este totul.

CAPTURAREA LUI WENZEL

La Berlin, Kludow şi studenţii săi lucrează fără încetare la găsirea cheii cifrului mesajelor. Din trei sute de telegrame pe care le posedă, nouăzeci şi şapte au fost descifrate pleeîndu-se de la cartea lui Teramond : „Miracolul profesorului Wolmar”.

Funkabwehrul nu va şti niciodată că „Femeia Ia treizeci de ani-, a lui Honore de Balzac, a servit pentru cifrarea celorlalte. Alegerea cărţii ..Miracolul profesorului Wolmar“ se explica, fără îndoială, prin avertismentul care figura pe prima pagină: „Această carte, supliment gratuit al abonamentului la • Le monde ¡Ilustre», nu poate fi vîndută“. Ea era deci o lucrare care nu fusese distribuită decît abonaţilor. Tocmai de aceea trimisul special al Abwehrului la Paris nu o descoperise decît după îndelungi cercetări la vînzătorii de cărţi vechi. în faţa mesajelor descifrate, nemţii rămîn stupefiati : nu există sector al vieţii politice, economice şi militare care sa nu fie cunoscut ruşilor în cele mai mici amănunte.

Al treilea Reich, unul dintre cele mai formidabile aparate poliţieneşti din toate timpurile, este ca o casă

din sticlă în faţa ochilor Moscovei.

La jumătatea lunii iunie, radiotelegrafistul din Cranz anunţă că un emiţător bruxellez şi-a reluat activitatea Abwehrul nu

ezită : la dracu cu anchetele subtile care ar permite să se ajungă în inima reţelei !

Nu mai este timp pentru aşa ceva . Peste citeva zile la 2S iunie 1942 – diviziile blindate ale Wehrmachtului trebuie să se pună în mişcare pentru un asalt decisiv. - Operaţia Albaştra- trebuia să-i ducă pe nemţi pînnă Ia Stalingrad şi să-i facă stăpîni pe puţurile de petrol din Caucaz. Nu mai pot fi lăsate deci să alerge prin eter mesaje care să divulge, poate. Moscovei secretele vitale ale .Operaţiei Albastre“. Trebuie. în consecinţă, reperat rapid noul post. Franz Fortner reveni atunci la Bruxelles împreună cu echipele de radiogoniométrie. Sarcina reperajului fu mult uşurată de faptul că emiţătorul lucra toată noaptea.

Ca urmare, în foarte scurt timp, se stabili că emiţătorul se afla în comuna Laeken, într-un imobil mare, încadrat de un depozit de lemne şi de un magazin. După specialişti, postul trebuia să fie instalat la etajele superioare.

Ca şi la Atrébates, Fortner îşi asigură la început efectivele
necesare.

„Mi s-au dat – povesteşte el – douăzeci şi cinci de oameni de la jandarmeria secretă. În afară de aceştia am mai luat cîtiva şi de la o cazarmă a aviaţiei, aflată în apropiere. Hotărîsem ca atacul să aibă loc Ia .30 iunie. Ia orele 3 dimineaţa.

Cum noaptea era foarte luminoasă, cu o lună minunată, le-am ordonat aviatorilor să se ascundă în depozitul de lemne Jandarmii urmau să acţioneze astfel : o parte să intre în imobil – cîtc doi la fiecare etaj – iar restul să rămînă în rezervă Cmd^ începu acţiunea, eu urcai împreună cu doi jandarmi în pod. După cum mă aşteptam, găsirăm imediat aparatul de emisie, care

*
4

nu avusese încă timp să se răcească. Alături se afla un teanc e documente redactate în germană. Aproape peste tot, zeci de car i poştale trimise din diverse oraşe germane. Pe podea, o dolină ? PerCC r C ‘T Radiotc,e-f?^fistul se simţise deci în Ştearga R.d.c privirea în sus şi vâd fcrestruica de fn

tredeschisă. Bag capul ca să examinez acoperişul. Poc ! Pe lîngă ureche îmi şuieră un glonte. Mă trag repede înăuntru şi iud strigăte dinspre stradă : «Atenţie, este după horn !»

Cobor cu documentele. Aviatorii mei ocupă strada şi se adăpostesc sub porţile mari de la intrare : fugarul trage asupra lor. îl vedeam acum bine cum sărea de pe un acoperiş pe altul. Avea cîte un revolver în fiecare mînă şi trăgea între două sărituri.

Omul nostru ajunge la ultima casă. Acolo sparge o lucarnă şi dispare. Auzim însă o femeie chemînd în ajutor. Urcăm repede la apartamentul respectiv. înăuntru, o femeie speriată ne spune că un om a traversat camera ei şi a fugit. începem să căutăm prin bloc. Nişte aviatori care coborîseră la subsol ridică o cadă răsturnată şi îl găsesc pe omul nostru ascuns dedesubt. Furioşi, încep să-l lovească cu patul puştii. Le ordon să înceteze şi-mi duc prizonierul la sediul jandarmeriei secrete. Acesta era un om la vreo patruzeci de ani, mic. spătos, cu o faţă dură. Exact genul de muncitor. Trebuie să vă spun că nu m-a impresionat prea mult.

Dc la început a întrebat dacă sînt de la Abwehr sau de la Gestapo. 11 liniştesc spunîndu-i că sînt de la Abwehr. Vorbea franceza cu un accent străin destul de pronunţat. Se plinge apoi că îl dor loviturile date cu patul puştii. Ii explic că din cauza lui s-a întimplat asta, pentru că nu trebuia să se joace cu revolverul. Se calmează şi ajungem să vorbim în germană : o vorbea perfect.

În sfîrşit, îl anunţ că vreau să-l interoghez asupra identităţii. S-a uitat jenat la jandarmii din biroul meu. Le ordon să iasă, fi scot cătuşele şi-i spun : Daţi-i drumul, sîntem singuri !

Vizibil destins, mi-a spus că numele lui era Johann

Wenzel. născut în 1902 la Danzig. Apoi a adăugat : «Vă previn că eu nu sînt omul care acceptă aranjamentele. Să nu aşteptaţi de la mine nici o destăinuire, nici o denunţare !» Şi, într-adevăr. nu a mai fost posibil să mai scot vreun cuvînt de la el.

După ce l-am prins pe Wenzel, m-am dus să le raportez jefilor mei. Aceştia au anunţat imediat Berlinul. După douăzeci de minute, Berlinul mi-a comunicat că am prins o pasare rară. ..Aţi arestat pe unul din cei mai importanţi membri ai Partidului Comunist German de dinainte de război, un şef al aparatului clandestin al Cominternului». Prinderea lui lî se parea atit de importantă, atît de miraculoasă, că abia puteau sa creada ca era vorba de acelaşi individ.

Gestapoul din Berlin l-a cerut după citeva zile. Acolo a fost luat în primire de Giering şi oamenii săi. L-au torturat vreo şase sau opt săptămîni pînnă au obţinut ceea ce au dorit, în special codul, după care l-au trimis din nou la Bruxelles.

Desigur, nu l-am mai putut recunoaşte pe Wenzel. Era un om zdrobit.

După spusele lui Giering, Wenzel acceptase să lucreze pentru noi.

Revin acum la această faimoasă zi de 30 iunie. M-am întors

acasă pe la orele şapte dimineaţa, complet epuizat. Păstrasem documentele găsite lîngă emiţător. Era vorba de telegramele pe care Wenzel se grăbea sa le trimită, sau pe care le primise. Textele, foarte lungi, erau aproape toate codificate, dar două sau trei erau uşor de descifrat. Cu toată oboseala, am fost curios sa arunc eu o privire asupra lor. Era vorba într-unul din ele de o adresă din Berlin care era foarte importantă şi pe care nemţii nu trebuiau s-o descopere cu nici un preţ. Moscova nu spunea • Nemţii»>, ci «Friţii- sau

*Nemţoii-. ¿'„'„I

Celelalte texte m-au dat gata. Nu-mi venea să cred 1

Erau acolo informaţii foarte precise asupra producţiei germane de a\ ioane şi tancuri, asupra pierderilor şi rezervelor noastre. Lovitura de graţie mi-o dădu o telegramă care furniza toate detaliile posibile în legătură cu ofensiva asupra Caucazului. Toate Planurile operaţ.ei erau expuse, indieîndu-se totodată numărul uniznlor angajate, dotarea lor etc.

de liTRblia' n.a'"ra1' Să,averti2cz Ber,inul- Le-am telefonat celor de la Berlin dar au refuzat să mă creadă. Am plecat, prin urare. direct Ia sediul Abwehrului. Acolo m-am prezentai la co- Ionelul Bentivegni, adjunctul direct al amiralului Canaris. Acesta m-a condus în biroul său şi i-am dat documentele.

După ce le-a citit, s-a dus imediat Ja mareşalul Keitel, şeful statului major. Keitel a rămas ca 'trăsnit de conţinutul telegramelor asupra operaţiei Caucazului. Nu-i venea să creadă. Cît despre adresa indicată, aceasta era o unei înalte personalităţi din Luftwaffe, foarte cunoscută în cercurile conducătoare de la Berlin : era în perspectivă un faimos scandal !...”

În legătură cu „Operaţia Albastră“ mai avusese loc un scandal. Cu cîteva zile mai înainte, la 19 iunie, maiorul Reichel, ofiţer de stat major din divizia a 23-a blindată, a plecat la bordul unui avion de observaţie să inspecteze primele linii. Aparatul său a fost doborît şi a căzut într-un sector controlat de ruşi. Reichel avea asupra sa mai multe carnete de însemnări şi o notă dactilografiată care expunea prima fază a viitoarei ofensive. Statul major al diviziei, înnebunit de această lovitură, a lansat imediat un atac local. încercînd să repereze avionul şi pe ocupanţii săi. Dar n-au fost găsite decît resturile avionului. Reichel şi pilotul dispăruseră.

Nu s-a regăsit nici servieta lui. Aceştia căzuseră, mai mult ca sigur, în mîinile ruşilor.

În frica sa bolnăvicioasă de spionajul sovietic, Hitler prescri- sese pentru ofensiva din primăvară măsuri de securitate draconice : instrucţiunile trebuiau să fie transmise oral comandanţilor locali : orice ordin scris era formal interzis.

Cîţiva ofiţeri superiori ai Reichului. autori ai notei dactilografiate, au fost trimişi la închisoare, dar aceasta nu modifica cu nimic fondul problemei. Ce era de făcut ? Keitel era partizanul amînării atacului. Mareşalul von Bock şi generalul von Paulus se opuneau oricărei întîrzieri : în sîtuaţia în care erau nu le mai rămînea decît să înceapă ofensiva. Hitler dădu toată libertatea de acţiune. Ofensiva începu conform planului stabili*, dar diviziile blindate ale Wehrmachtului, lansate sub formă de cleşte în cîmpia rusească, ca să-l prindă pe adversar şi să-l zdrobească,

... i i P«io outin timp *nsă erau zdrobite de ruşi

tului. cu coada ochiului peste umărul lu. Hitler.

Telegrama cu adresa berlineza a suscitat printre şefii Ab- web™ ^Gestapoului o emoţie tot atit de mare ca ş. cea re- feritoare a -Operaţia Albastră", la Statul major suprem. Ea conÎinea, printre altele, o serie de detalii strict secrete cu pnvne la aviaţia germană, despre care numai trei ofiţeri at M,n,st"„ Aviaţiei aveau cunoştinţă : o anchetă rapida ar ii putut sa-l descopere pe vinovat. Fortner, pe de altă parte, susţine ca telegrama dădea adresa. Controversa e fără importanţa : fapt este ca **tele**grama punea Gestapoul pe calea cea bună. La citeva zile după călătoria lui Fortner la Berlin. Kludow dă reţelei berlineze o lo- vi tură şi mai decisivă.

„Spărgătorii de coduri" lucraseră mai tatii asupra mesajelor emise de Kent. Sătul poate de acumulări de revelaţii constcrnante. sau pur şi simplu mai ingenios decît ceilalţi, un conducător al Abwehrului îi sugeră lui Kludow să descifreze telegramele primite de Kent. deoarece era posibil să se găsească aici informaţii asupra structurii reţelei.

La 14 iulie 1942, Kludow pulveriza Bastilia berlineza a serviciilor secrete sovietice: descifra funesta telegramă trimisă lui Kent de către Director la 10 octombrie 1941 : „întâlnire imediat Berlin ; trei adrese indicate etc?

RAID ASUPRA AMSTERDAMULUI

După o scurtă şedere la Berlin. Franz Fortner s-a înapoiat la feuda sa din Belgia şi şi-a reînceput urmărirea.

Ca de obicei, începutul merge prost. în scrisorile descoperite asupra lui Wenzel. Fortner găsise menţionat şi numele metresei sale, Germaine Schneider. El ordonă să fie arestată. Ea susţinu însă că relaţiile sale cu „Profesorul** sînt de natură strict sentimentală. Nemţii o cred şi îi dau drumul. Ea dispare. Curînd au să afle că Germaine Schneider. alias „Papillon“ şi „Odette[fc], făcea şi ea parte din Orchestra Roşie.

Germaine Schneider era în vîrstă de 39 de ani şi era căsătorită cu un elveţian, Franz Schneider. care participa într-o oarecare măsură la munca clandestină. Ea locuia la Bruxelles din 1928. Expulzată din Belgia în 1929 pentru agitaţie politică, este trimisă din nou aici ilegal după un scurt repaus. Apartamentul său a fost unul din „punctele de retragere' a liderilor comunişti în deplasare : au fost văzuţi aici Mauricc Thorez, Jacques Duclos, Doriot etc. După începerea războiului, ea a

servit drept curier între Belgia şi Germania.

O dată scăpată, Germaine Schneider dă alarma. Marele Şei, informat de ultima lovitură dată filialei sale bruxelleze, ordonă lui Efremov să se ascundă sub o nouă identitate. Rusul se adre- seaza lui Raichman. care vorbeşte despre el inspectorului Mathieu. Acesta, la rîndul lui, raportează Abwehrului.

În legătură cu aceasta, Fortner îşi aminteşte următoarele : .era vorba de un act de identitate destinat unui tînăr student. Mathieu a cerut, natural, o fotografie şi mi-a arătat-o. Băiatul era tînăr, blond, cu o fată fină şi o fizionomie foarte deschisă, cu adevărat simpatică. Mathieu a promis că are să facă rost de actul de identitate dorit şi că îl va da personal studentului. Raichman a fixat întilnirea pe 30 iulie, între orele douăsprezece şi unu, pe podul care duce la Grădina Botanică, chiar în centrul oraşului Bruxelles. Inutil să vă mai spun că m-am dus şi eu, cu două maşini tixite de jandarmi. Noi îl urmam pe Mathieu la distanţă şi, după cîteva minute de aşteptare, am văzut sosind un băiat subţire şi foarte înalt: era tocmai omul nostru. L-a întîlnit pe Mathieu la mijlocul podului şi inspectorul i-a întins carnetul de identitate. în acel moment am intervenit noi. N-a încercat să fugă ; de altfel, n-avea nici o şansă. Dar cîte strigăte de indignare ’ Ce-a mai protestat ! Cum că el nu înţelegea nimic din această incalificabilă agresiune ! Că el era finlandez, cetăţean al unei ţări ai cărei soldaţi se bat umăr la umăr cu ai noştri ! Că o să mă aranjeze el pe mine ! Apoi ceru să intre imediat în contact cu consulatul său !

Pînă la urmă i-am spus: -Ascultă, c inutil să faci asemenea scandal. Dacă eşti cu adevărat finlandez, noi

o să-ti dăm drumul., l-am dat voie să telefoneze la consulatul său. Abia pusese receptorul în furcă că au şi năvălit în biroul meu doi reprezentant, finlandezi, înnebuniţi de furie : urlau aşa de tare că nu-mi dădură vo,e sa spun nici un cuvînt. -E o ruşine ceea ce faceţi !

,r”bin׀pt

di» 7 „„ 5׀Ude”׀ “**> '» Univcii.ien
** noi avem
mi.ve „ crcdlm t• Er•e
un agent sovietic, că noi o să verificăm toate acestea şi că ei vor fi desigur informaţi asupra rezultatului anchetei...*

Efremov n-a rezistat însă în anchetă şi a trădat

Unii sînt în anumite ocazii mai vulnerabili decît alţii. Gross- vogel, cînd va fi ameninţat că soţia şi fetiţa sa în vîrstă de cî- teva săptămîni vor fi împuşcate sub ochii lui. va răspunde : wN-aveţi decît. împuşcaţi-le*. Sokol nu va scoate nici o vorbă sub biciul oamenilor lui Giering. nici sub baia de apă îngheţată Wenzel şi Efremov sînt însă din alt aluat. Metodele Gestapoului, în cazul lor, se dovediră eficace.

Şaptezeci de kg de came care sîngerează sub biciul tortu- ratorilor nu mai seamănă prea bine a om. nu mai seamănă nici a animal, seamănă cu ceva pe cale de a deveni un erou sau un trădător. Metamorfoza finală este imprevizibilă.

Franz Fortner afirmă :

„Efremov ne-a mărturisit că el îl înlocuise pe Kent în fruntea reţelei bruxelleze. Noi l-am interogat îndeosebi asupra legăturilor radio. El dispunea de trei emiţătoare : de acela al lui Wenzel. de cel ascuns la Mathieu şi de un al treilea, care era în rezervă la

Ostende. Efremov ne-a trădat numele .pianistului” : un comisar din marina belgiană. L-am arestat, dar nu mai avea emiţătorul şi pretindea că nu ştia unde se află. Din cele trei posturi reperate de Funkabwehr. acesta era singurul care scăpase, ţinînd cont că cel încredinţat lui Mathieu nu funcţionase niciodată.

După Efremov. reţeaua nu dispunea de nici un „pianist” de rezervă pentru emiţătorul de la Ostende.

Efremov ne-a divulgat, de asemenea, şi contactul său cu reţeaua olandeză. Ca să fiu cinstit, noi habar nu aveam că mai exista şi această reţea.

Curierul care asigura legătura între Bruxelles şi Amsterdam era un evreu mic de statură, căruia în reţea i se spunea

Lunettes. L-am arestat datorită lui Efremov Tremura de fnca Fa acceptat să se pună în serviciul meu. Lam spus ca o sa plecăm la Amsterdam şi că va fi eliberat, daca se va purta b.ne. dar că la cea mai mică tentativă de fuga va fi dus dtrect la spîn- zurătoarc. Mi-a promis că are să ma asculte. . .

Am plecat deci în Olanda cu Lunettes al meu şt trei jandarmi. Acolo, şeful contraspionajului era colonelul Giskes. de la Abwehr. L-am pus la curent cu destăinuirile lui Efremov şi l-am întrebat dacă ştie ceva. Mi-a răspuns că ştie de existenţa în Olanda a unui emiţător clandestin, dar că n-a avut timpul necesar să se ocupe de el, fiind ocupat pînă peste cap cu «Operaţia Polul Nord»„.

Să ne oprim la această frază şi să-l privim pe colonelul Giskes strîngindu-şi colecţia de sticle de whisky, pe care o voi vedea pe şemineul său douăzeci de ani mai tîrziu. EI face ceea ce Abwehrul numeşte Funkspicl sau joc-radio.

Datorită contactului stabilit cu adversarul, ii afli secretele.
ii demaşti modul de organizare, ii arestezi emisarii. După cîtcva luni de Funkspicl, tabloul vinătorii lui Giskes este impresionant : cincizeci şi trei de agenţi facuţi prizonieri de la sosirea lor din Anglia, optsprezece „pianişti* aflaţi în contact cu Londra, mii de arme paraşutate de englezi şi capturate imediat.

Dar cîţi soldaţi germani au fost ucişi pe frontul de est din cauza mesajelor „pianistului** sovietic ? El a recuperat, datorită paraşutărilor englezeşti, trei mii de pistoale-mitralicră, două mii de grenade, cinci sute de mii de revolvere, cinci sute de mii de încărcătoare, şaptezeci şi cinci de posturi emiţătoare şi, de ase- menea, mulţi bani. Dar cîte tancuri de asalt, cîte

camioane şi cîte avioane n-au fost distruse de Armata Roşie datorită informaţiilor culese la Berlin, transmise la Amsterdam şi trimise apoi la Moscova I A fost ea deci -Operaţia Polul-Nord” un triumf pen- ru . jwehr, sau a fost o gigantică momeală asupra căreia s-a aruncat orbeşte contraspionajul german din Olanda ?

rurtner continuă :

„Giskes mi-a dat mină liberă să acţionez după bunul meu plac, aşa că m-am instalat la sediul Gestapoului şi ¡-am dat drumul lui Luncttes pe străzile Amsterdamului. Singur, bineînţeles. El putea, evident, să profite de asta şi să fugă, dar. aşa cum spune proverbul : cine nu riscă, nu cîştigă. Eu contam mai mult pe pielea lui decît pe jurămintele sale de credinţă.

El cunoştea mai multe căsuţe poştale la Amsterdam, dar asta nu mă interesa prea mult. Scopul meu era să-l arestez pe şeful reţelei, cu care el avea întîlnirc. S-a dus deci într-un apartament unde avea obiceiul să-l întîlnească, dar fără succes: omul nu era acolo şi portăreasa a spus că absenta de mai multe zile. Raportîndu-mi despre insuccesul său. Lunettes mi-a spus că el mai ştie o adresă. L-am trimis imediat acolo, dar din nou eşec : nu era nici acolo nimeni. Mi-am spus atunci : Totul e pierdut. Lunettes a fost văzut de cineva în maşina mea.

M-am întors personal în cel de-al doilea apartament şi am descoperit un emiţător. Şi asta era ceva. I-am ordonat lui Lunettes să se înapoieze la prima adresă şi să-i dea portăresei un mesaj pentru şeful său : întîlnire în aceeaşi zi, la orele cinci, într-o cafenea din Amsterdam al cărei nume l-am uitat.

Cafeneaua era foarte mare, plină de lume, deci greu de controlat. M-am dus la întîlnire cu doi jandarmi îmbrăcaţi civil şi cu şeful Gestapoului din Amsterdam. Toţi trei au luat loc la o masă, iar eu am rămas afară.

Lunettes a sosit cu puţin înainte de ora cinci şi s-a dus să se aşeze la o masă unde mai era o pereche, iar eu am luat-o pe urmele lui şi m-am aşezat la o masă vecină. Cîţiva olandezi au trebuit să se strîngă puţin ca să-mi facă loc : v-am spus că această cafenea era tixită de lume, ceea ce risca să complice problema noastră. Lunettes a comandat o cafea şi eu am făcut la fel. Am băut-o fără să ne grăbim. Nu s-a prezentat însă nimeni. Începusem să disper, cînd deodată Lunettes se ridică la apropierea unui om foarte solid, foarte putemic, dar cu nişte trăsături destul de vlăguite : un gigant molatic. Acesta s-a aşezat la
masa lui Lunettes şi amîndoi s-au lansat într-o conversaţie care ? ţinut cel puţin cinci minute. Cei do. jandarm, s-au aprop.at în cele din urmă de gigant şi au încercat sa-. pună cătuşele. El ,e zbătu, chemă în ajutor şi toată cafeneaua fu pusa tn mutare. Văzind că lucrurile iau o întorsătură proasta, ies în v.rful picioarelor ca să nu fiu identificat. înăuntru, strigăte, tumult, ch- entela ia partea prizonierului şi-i ameninţă cu mutilarea pe jan- darmn mei, care au trebuit să-şi scoată pistoalele ca să-şi croiască drum prin mulţime. Un grup mai mic de oameni care ameninţau să intervină se adunase pe trotuar şi puţin a lipsit ca incidentul să ia proporţii. Vă jur că nu mai era mult ca focul să se aprindă ! Pînă la urmă am reuşit să ne degajăm de ei şi l-am dus pe omul nostru la sediul Gestapoului. Acolo a refuzat să răspundă la întrebările mele. Oamenii Gestapoului au început atunci să-l facă să vorbească după metodele lor şi cum eu nu
puteam sa-i împiedic s-o facă – la urma urmei erau la ei acasă – am preferat să plec.

Am aflat mai tîrziu că reuşiseră să-l facă să spună tot. Se chema Anton Winterink şi făcea parte din Orchestra Roşie. A trădat întregul său grup şi a

acceptat chiar să participe la Funk- spiel*.

Nu ştim de cine a fost trădat olandezul Kruyt. Fost pastor protestant convertit de comunişti şi refugiat în Rusia, el se angajase voluntar să plece într-o misiune specială şi urmase la Moscova aceleaşi lecţii de spionaj ca şi Wilhelm Fellendorf şi Erna Eifler, lansaţi în Prusia Orientală Kruyt era destinat să-l secondeze pe Efremov. Şefii săi l-au trimis cu un submarin în Marea Britame. unde a urmat severul antrenament al paraşutiş- t.lor englezi. Aceştia trebuie că l-au privit cu stupoare pe acest străin, care ar fi putut să le fie tata la toţi şi bunic la rnulţi dintre ei. căci avea virata de şaizeci şi trei de ani.

fi st îmbarcat într-un bombardier englez, împreună cu un alt agent sovietic, şi a sărit în Belgia pe o noapte fără lună, de

la sfîrşitul lumi iulie, avînd la el un sac ce conţinea un emiţător Tovarăşul său de drum fusese paraşutat puţin mai devreme deasupra împrejurimilor localităţii La Haye. Kruyt a reuşit să aterizeze fără greutăţi, a îngropat paraşuta şi s-a pierdut în întuneric. Trei zile mai tîrziu însă, cineva îl preda Gestapoului. Martirizat, el a profitat de o clipă de neatenţie din partea tor-turatorilor lui şi a înghiţit pilula de otravă pe care reuşise s-o ascundă. O spălătură de stomac l-a smuls însă spasmelor agoniei Interogatoriul a fost reluat cu întrebarea: -Cine era paraşutistul lansat deasupra localităţii La Haye?* Cum el continua să nu răspundă, neamţul a ridicat din umeri şi a spus : -Ştiţi noi îl avem oricum, a murit cînd a aterizat pe acoperişul unei case**. Atunci, pentru prima dată. Kruyt a avut faţa unui om de şaizeci şi trei de ani, epuizat de oboseală, de torturi şi de amărăciunea trădării: -Era fiul meu*, a spus el cu o voce stinsă. I s-a permis sa asiste la funeraliile lui, apoi a fost pus cu spatele la zid şi împuşcat.

Dacă există un paradis pentru cei viteji, acum Kruyt, fără îndoială, se găseşte acolo.

[5] – Rexeau* Marelui Ş«t – c. 3439

LOVITURI DE GRAŢIE LA BRUXELLES

Un ofiţer din Biroul II francez, membru activ al rezistenţei, a fost arestat de Gestapo şi interogat ore în şir. El n-a putut fi însă determinat să-şi deschidă gura.

Sătul de război, neamţul care conducea interogatoriul i-a făcut un semn adjunctului său şi acesta a dispărut. Curînd s-a auzit venind din camera vecină un zgomot de apă care curge într-o cadă. Bănuind pregătirea unui supliciu, ofiţerul francez începu să vorbească. Pălăvrăgeala lui a durat cît timp se joacă o partidă de şah. După ce a sacrificat cîţiva pioni, ca să-şi protejeze piesele esenţiale, a revenit la mutismul său şi atunci s-a renunţat la interogarea sa. Acest om era un profesionist. Efre- mov şi Kruyt sînt însă nişte amatori. Aproape toate personajele acestei istorisiri sînt nişte amatori.

La ei nu există jumătate de măsură : sau culmile eroismului, sau abisurile trădării ; o dată apărut alunecuşul, ei nu ştiu să se agaţe cînd au ajuns la jumătatea pantei. Pentru un profesionist, cuvintele eroism şi trădare sînt aproape lipsite de sens : cl joaca şah. Un jucător de şah nu poate fi dezonorat dacă

sacrifică cîţiva pioni : esenţialul este să salveze regele şi regina. Pentru amatori însă, toţi membrii reţelei sînt foarte valoroşi. Ei sau nu trădează pe nimeni, sau îi trădează pe toţi.

Opt zile după arestarea sa. Efremov va spune m acest sens oamenilor Comandoului ; -Eu. dacă as fi în locul dumneavoastră. aş acţiona aşa şi aşa ; eu îi cunosc, de aceea va as.gur ca au să cadă în capcană...”

Primul imperativ pe care trebuie să-l realizeze nemţii acum constă în Împiedicarea descoperirii de către reţea a trădării lui Efremov. Acesta este pus sa scrie o scrisoare pe care s-o adreseze lui Raichman. în scrisoare el îi explică accstma ca mişcările care au urmat după arestarea lui Wenzel l-au obligat s-o şteargă, dar că va ieşi din ascunzătoarea lui de îndată ce calmul se va restabili.

Al doilea imperativ ce trebuie satisfăcut este acela de a nu-i lăsa timp Marelui Şef să-şi reorganizeze trupele în derută. După Lunettes. Efremov îl trădase pe Anton Danilov, al patrulea ofiţer rus din această poveste. Acesta sosise în Belgia încă din 1939. venind din Paris, unde acţionase sub acoperirea de funcţionar al consulatului sovietic. Membrii reţelei, precum şi cei din Comando nutresc un dispreţ inexplicabil faţă de el : _ Danilov ? Un jerpelit, un vulgar, un slăbănog../

L-au folosit la treburi secundare. Bietul Danilov. va sfirşi pe eşaft/d. în indiferenţa generală, nebăgat în seamă...

Germaine Schneider prezintă alt interes pentru cei din Comando ; ea poate să-i ducă pînă la Trcppcr. Docilul Efremov cere lui Raichman să-i organizeze o întîlnire cu ea ; o obţine şi-i explică Germainci : -

Reţeaua este în agonie, la ce bun s-o negăm ? Poţi *fi sigură că* Marele Şef va şti să iasă din încurcătură şi noi, ţapii ispăşitori, vom plăti oalele sparte în locul lui. Trebuie să mergem cu nemţii Tu poţi să le fii utilă. Chiar şi soţul tău ii interesează”*. •

Germaine cere un termen de gîndire şi-l previne imediat PC Marele Şef. Ea primeşte ordin să rupă orice contact cu Efremov şi să plece la Lyon Din lipsă de acte de identitate, Germaine nu poate să părăsească imediat Belgia şi se ascunde într-0
ascunzătoare necunoscută de Efremov. Descumpănit pentru o clipă. Comandoul începe ofensiva, alegîndu-l pe soţul Germaniei, Franz Schneider. drept obiectiv.

Elveţianul nu face propriu-zis parte din reţea, dar îndeplineşte unele sarcini încredinţate de aceasta atunci cînd este nevoie. Trepper a considerat inutil să-l facă să dispară. Schneider ştia de la Germaine că Efremov era în serviciul Comandoului. Dar, ciudat, atunci cînd Raichman l-a invitat la o întîlnire cu ucrainеanul. Schneider s-a dus.

După unii, el s-ar fi dus la întîlnire ca să vadă dacă Efremov trecuse cu adevărat în serviciul duşmanului. Aceasta aminteşte oarecum de o întîmplare al cărei erou este marele, admirabilul. inimitabilul Kovalski, şeful unei organizaţii de rezistenţă comunistă care opera în Franţa.

Acesta făcea imprudenta de a se duce la întîlniri fără a lua măsuri de precauţie. îngrijoraţi, ceilalţi membri ai organizaţiei puseră Ia punct un sistem de securitate elementară şi-l obligară să-l respecte. în acest sens, trebuia, printre altele, ca, atunci cînd se ducea la întîlniri. să observe dacă pe pervazul ferestrei nu se afla cumva agăţat un prosop. Prezenţa acestuia însemna pericol şi. în consecinţă, el nu trebuia sa mai intre.

Totuşi, într-o zi, deşi observase prosopul, intră. Norocul şi prezenţa de spirit îl ajutară să scape din capcana Gestapoului. Celorlalţi membri ai organizaţiei, uluiţi de cele întîmplate, el le explică : .Am văzut prosopul, dar am vrut să mă conving de adevăr“. Şi, atunci, dacă marele Kovalski a putut să acţioneze în acest fel. de ce n-ar fi putut şi Franz Schneider ?

Unii eroi de roman ar fi acţionat fără îndoială cu mai multă prudenţă, dar fiind vorba de fiinţe reale, trebuie admisă şi o oarecare extravaganţă în comportarea lor.

Arestat, interogat, Franz Schneider a dat numele şi adresa unei nemţoaice care servea drept curier pe drumul dintre Berlin şi Bruxelles, dar a afirmat că nu ştia unde este soţia sa. indicînd să fie întrebat Wenzel, care, desigur, cunoştea adresa ei. Cum Wenzel nu ştia nimic în legătură cu aceasta sau nu vota sa spună, urma Germainei părea pentru totdeauna pterduta.

Spre norocul nemţilor, nefastul Mathieu IŞI doved. şi de data aceasta eficacitatea. Raichman îi ceru acestu.a un act de identitate pentru un agent fugar. Fotografia dată este cea [a] Germainei Schneider. Mathieu promite actul şi sugerează lui Raichman să-i organizeze o întîlnire cu persoana respectivă. Se pregăteşte deci reeditarea acţiunii care a dus la prinderea lui Efremov.

Cum era posibil însă ca nimeni din Orchestra Roşie să nu întreprindă nimic pentru prevenirea acestei situaţii ? Raichman nu fusese oare încă anunţat că Mathieu este agentul nemţilor ?

Desigur, acesta este tristul adevăr, şi lucrurile se petrec aşa din cauză că Marele Şef este în imposibilitate de a da ordine

salvatoare : legăturile sale cu o parte din reţea sînt rupte. Acesta este reversul unei tehnici perfecţionate. Datorită unei compartimentări draconice, se pot înfrunta primele atacuri ale adversarului. Dar dacă acesta dă o lovitură decisivă, dacă reuşeşte să pătrundă în subtilul mecanism al reţelei, compartimentarea împiedică restabilirea situaţiei : roţile nu se mai angrenează.

Trepper a pierdut probabil contactul cu Germaine Schneider, cu soţul ei şi cu alţii. El vede pericolele care îi ameninţă, dar nu poate să-i prevină.

Totuşi, în ziua întîlnirii. Fortner şi Mathieu o aşteaptă za- darnic pe Germaine Schneider : în locul ei se prezintă Raichman Oare o f. reuşit Marele Şef s-o prevină ? Sau a avut ea însăşi îndoieli . Raichman a arătat că Germaine Schneider n-a vrut sa vina şi mc. n-a vrut să-şi explice refuzul. De aici Fortner trage concluzia ca reţeaua nu mai are încredere în Raichman. Putea minX' TÎ „ T SPUne Fortner' era '„«„ina 1 înspăi-mmtator. foarte scund ş. tare negru. El s-a oferit imediat să lucreze pentru no., Servditatea lui era scîrboasă şi vă asigur că

ne-a provocat repulsie la toţi. Dar el putea să ne aducă servicii şi trebuia să-l utilizăm...

Un agent în serviciul Sovietelor din 1934 cunoaşte desigur multă lume. Prizonier, Raichman se va dovedi, fără îndoială, tot atît de preţios ca şi în timpul cînd era un instrument inconştient în mina lui Mathieu.

în anchetă. Raichman a trădat-o şi pe metresa sa. Malvina Gruber. care s-a pus, de asemenea, la dispoziţia noastră*.

Aceasta era şi ea o captură aleasă. Curieră a reţelei, ca ţinea legătura cu grupul care opera în Elveţia. După cum a arătat în timpul interogatoriului, trecuse de nenumărate ori frontiera franco-elveţiană. încă din primele zile ale arestării sale, ea a dat Comandoului o informaţie capitală referitoare la Micul Şef. Dată fiind situaţia creată după descinderea din Atrebates. Kent n-a vrut s-o lase pe metresa sa să călătorească singură cu fiul său pînă la Paris : a pus să fie însoţită de Malvina. Imprudentă, Margareta i-a destăinuit acesteia că destinaţia sa finală era Marsilia. Comandoul va şti deci unde să-i caute.

Curînd nemţii au descoperit şi alt fir ce ducea spre Marele Şef. Fortner se lauda că descoperirea acestui nou drum îi aparţine lui.

„După victoria asupra Franţei în 1940 – arată el – autorităţile Reichului au făcut cîteva propuneri foarte interesante ţărilor neutre, ca ele să creeze întreprinderi comerciale pe teritoriile ocupate.

Aveam nevoie de furnituri, de mărfuri de tot felul şi nu se ştia în ce măsură se putea conta pe colaborarea oamenilor de afaceri francezi, belgieni sau olandezi.

La Bruxelles, ca şi în altă parte, acestor firme li s-au creat condiţiile necesare pentru a-şi desfăşura munca.

Ele puteau să telegrafieze sau să telefoneze în toată Europa : conducătorii lor primeau de la noi permise de liberă-trecere necesare deplasărilor pe care le făceau. Într-un cuvînt, pentru aceste firme era ca şi cum starea de război nu exista. Noi răm.neam totuş. prudenţ. „ exercitam o supraveghere discretă a lor. În acest fel am ajuns la un moment dat să am unele susptouni asupra achvitatn societăţii Simexco. al cărei director era un om de afaceri din Ame-
rica de Sud. t .

Simexco era una din firmele cele mai importante din Bruxelles; ea avea contracte considerabile cu U ehrmachtul şi conducătorii săi se deplasau mereu. Ceea ce m-a neliniştit era numărul extraordinar de mare de telegrame pe care firma le schimba cu Berlinul. Praga, Parisul etc. În legătură cu aceasta, am stat de vorbă cu şeful serviciului însărcinat cu supravegherea comunicărilor telegrafice şi telefonice. El a afirmat însă cu toată convingerea că firma Simexco era una dintre cele mai serioase şi că nu exista nici un motiv să fie privată de privilegiile sale.

Spusele lui n-au fost însă suficiente ca să-mi adoarmă bănuielile. Am hotărît să merg să-l văd pe intendentul militar din Bruxelles, care avea drept de control asupra tuturor legâiurilor comerciale ale Wehrmachtului în acest oraş. Cînd i-am cerut părerea asupra firmei Simexco, a exclamat : ■Oamenii acesteia ne sínt foarte utili. Ce bine ar fi dacă ar fi toţi aşa... Lucrează într-un mod impecabil şi, în plus, sínt foarte drăguţi cu noi. Dintre toţi oamenii de afaceri de aici, ei sínt singurii cu care noi avem cu adevărat un contact personal.

Ei ne invită deseori la dineurile şi recepţiile lor şi trebuie să vă spun că sîntem trataţi regeşte...*
Pe mine contactele acestea personale mai degrabă mă

nelinişteau. Simexco trebuie că depusese multe eforturi ca să ajungă la asemenea familiarităţi. Dar care era scopul lor ?

Am cerut intendentului să-mi vorbească *A,*------- torii firmei. Mi-a spus că vechiul director, un sud-american, fusese înlocuit de un belgian, Nazarin Drailly, dar că, după părerea lui, rolul cel mai important în cadrul conducerii îl are un om de afaceri stabilit la Paris. Acesta făcea călătorii frecvente la Bruxelles, mai ales ca să încaseze beneficiile firmei, şi intendentul meu îl întâlnise de multe ori. Vorbea despre el în termenii cei mai elogioşi, afirmînd că era vorba de un om excepţional, dinamic şi eficace, partizan botărît al cauzei germane. I-am cerut atunci să-mi facă portretul lui fizic. De la primele semnalmente menţionate am simţit că mă trec sudorile. Am scos din portvizit una din cele două fotografii găsite în Atrebates şi, arătîndu-i-o. l-am întrebat dacă îl reprezenta pe cel despre care vorbeam. Răspunsul fu afirmativ, fn acel moment mi s-a părut că ochii Marelui Şef ne priveau zîmbind ironic din fotografie, l-am cerut să-mi facă şi portretul fostului director. Vă închipuiţi stupoarea mea cînd mi-am dat seama că acesta nu era altul decît Kent. lată deci cu cine flirtase atîta timp intendenţa germană din Bruxelles. Datorită firmei Simexco şi contractelor pe care aceasta le încheia cu Wehrmachtul, Treppcr şi oamenii săi ştiau totul despre efectivele germane din Belgia, despre echipamentul lor, despre construcţia Peretelui din Atlantic (firma participa activ la el) etc. În plus, oamenii intendenţei erau nevoiţi, date fiind funcţiile lor. să călătorească mult, să întîlnească mtfltă lume, să fie la curent cu multe lucruri şi, desigur, băuturile lui Kent dezlegaseră multe limbi...“

După unele informaţii, descoperirea combinaţiei cu aşa-zisa firmă Simexco nu s-ar fi datorat flerului lui Franz Fortner, ci denunţului lui Efremov. Cînd Trcpper îi trecuse consemnele acestuia din urmă, îi semnalase şi existenţa firmei Simexco, re- comandîndu-i să stea departe de ea, pentru că, după îndelungata activitate a lui Kent în fruntea firmei, terenul era prea încins. Este adevărat că şi Fortner cunoştea o pistă care ducea la firmă : în timpul cercetărilor care precedaseră asaltul asupra imobilului din Atrebates constatase că „sud-americanii“ care locuiau la nr. 101 lucrau pentru serviciile economice germane. în rest, de ce să ne îndoim de Fortner ? Sinceritatea lui asupra greşeliloi sale grosolane a fost exemplară şi nu ar fi echitabil să începem

s-o punem în discuţie cînd el evocă. în sfirţit, unul dm succe- sdo $31

Cele două ipoteze nu sînt, de altfel, de neîmpăcat : denunţul lui Efremov poate că a pus capăt unei anchete deja foarte avansată.

O dată Simexco demascată, ce se va face cu ea .

.Am luat informaţii asupra acţionarilor, relatează Fortner. Aceştia erau nişte oameni de afaceri belgieni care, aparent, nu bănuiau în ce viespar se băgaseră. M-am dus la Simcxco trccînd drept ofiţer de la Intendenţă dornic să cumpăr hîrtic de scrisori pentru trupele de ocupaţie. Am fost primit de Nazarin Drailly. Nimic în atitudinea lui nu dădea naştere la vreo bănuială : m-a întrebat, aşa cum ar fi făcut-o un comerciant banal, primind un client obişnuit. De altfel, nu avea hîrtic de scrisori şi afacerea a rămas baltă. Ca să ştim mai multe, am hotarît să nu arestăm pe nimeni şi să supraveghem

firma, interceptîndu-i mai ales telefoanele.

Sosind la Bruxelles, m-am gîndit că n-ar fi fost bine să mă instalez la sediul Abwehrului : adversarul m-ar fi remarcat re- >pede. Era avantajos să am undeva un birou, în care să-mi pot primi, sub un pseudonim, informatorii. Am avut norocul să găsesc liberă o încăpere situată chiar alături de cea în care se afla sediul firmei Simexco. Mai mult, ne despărţea un perete atît de subţire, îneît se auzea aproape totul dintr-o cameră în cealaltă.

Pe uşă am fixat o placă cu următoarea inscripţie : H. Riepert, agent pentru importuri şi exporturi.'

Date fund combinaţiile foarte avantajoase cu

nemţii, firnu r ?arte ,cn?biiă cînd casa se de bani-

sau Grossvogel venea degrabă şi făcea curăţenie. Corespondenţa cu sucursala dm Marsdia era ferită de cenzuri prin aceea că era transportata de un curier special, care lucra la un vagon restaurant pe un tren de persoane ' g

Personalul firmei, care ştia că Simexco se ocupa şi cu diferite afaceri „la negru”, vedea în aceasta o simplă măsură de precauţie, foarte justificată.

Unul dintre oamenii cei mai valoroşi ai Orchestrei Roşii este baronul Vasili de Maximovici, refugiat rus din timpul revoluţiei din 1917. Deşi pare paradoxal, flerul lui drepper a sesizat că acest omuleţ cu o figură ştearsă şi picioarele diforme, crescut în spiritul antisovietismului. poate fi pînă la urmă convertit să lucreze pentru sovietici. Cum a procedat ? Ce fibre ale sufletului l-au făcut să vibreze ? Căci, fără îndoială, nu a fost vorba de o cointeresare pecuniară.

S-ar părea că agentul motor a fost dragostea lui Maximovici pentru „Măicuţa Rusie“, mai puternică decît aversiunea sa pentru regimul sovietic. Totul este nebulos. Un lucru este însă cert : Marele Şef era un marc psiholog.

Maximovici. a cărui profesiune este aceea de inginer, este cooptat de colonelul german Hans Kuprian în comisia pe care o conducea, comisie însărcinată cu recrutarea de lucrători pentru Reich din rîndul prizonierilor din Franţa. Aici o cunoaşte pe Margareta Hoffman-Scholz, secretara colonelului, o fată bătrină. ştearsă, care îl aşteaptă pe Făt-Frumos al ei de un sfert de secol. Vasili se poartă cu ea foarte amabil şi-i oferă cîteva mici cadouri. Asta fu de ajuns ca să declanşeze dragostea domnişoarei Scholz Dar iată că Kuprian îi oferă lui Vasili un post foarte bun de inginer la Uzinele Henschel din Germania. Vestea provoacă o adevărată furtună în inima domnişoarei secretare. Aceasta însemna despărţirea de Vasili. Dar, miracol ! Acesta refuză oferta. Domnişoara Scholz este năucă de bucurie şi nu se îndoieşte nici o clipă că Vasili a făcut asta ca să rămînă lîngă ea. Sărăcuţa de ea, ar fi fost profund decepţionată dacă ar fi ştiut că iubitul e. a refuzat la recomandările Marelui Şef. Acesta i-a explicat lui Maximovici că el ar fi mai de folos la Paris decît în Germania. Totodată acesta i-a dat următoarele indicaţii: „Pune la pune: un sistem de informare. Frecventează mediile albe ruseşti, aristocraţii francezi, cercurile catolice; ataşează-te de ofiţern germani, dar fereşte-te ca de dumă de mediile de stingă franceze . Cea mai bună acoperire a lui Maximovici era să rămina cu adevarat cine era : un aristocrat rus emigrat, aşa cum aceea a Im Tieppcr îi cerea să facă pe traficantul de bursă neagră, să ducă o viaţă pe picior mare şi să chefuiască cu oameni de la Todt prin toate

7

restaurantele clandestine din Paris.

Idila înfloreşte. Vasili obţine un permis de liberă-trccerc permanent la hotelul Maj estic, sediul Cartierului General German. Vine s-o caute pe Margareta Scholz aici în fiecare seară şi ea îi povesteşte ce a făcut toată ziua. Cum memoria sa poate să-î fie nefidelă, ea admite că cel mai simplu este să dea fiinţei iubite copiile documentelor care îi trec prin mînâ. Mai obţine asemenea materiale şi de la prietenele sale. Toate rapoartele ultrasecrete despre lagărele din Franţa ajung, astfel, la Marele Şef. Cînd şi-a făcut suma, acesta cere lui Maximovici s-o îndrume pe gingaşa Margareta spre un nou cîmp de activitate. Cerc să fie încorporată la serviciul cantonamentului trupelor din Franţa. Cînd Trepper îşi face suma şi aici, Maximovici, cîrmuitor abil, o dirijează pe Margareta să intre ca secretară la ambasadorul german, Abetz. Însufleţirea sa în muncă îi atrage încrederea tuturor şi accesul la documentele cele mai confidenţiale. Prin intermediul ei. Moscova este informată asupra tranzacţiilor politice cu Vichy, a sentimentelor poporului francez, a proiectelor germane şi a greutăţilor pe care le întîmpină realizarea lor. Margareta este ca aşa de proastă să nu-şi dea de loc seama că îşi trădează pur şi simplu (ara ? Nimic nu ne dă voie s-o afirmăm.

Să fie de vină teama de a nu-l pierde ? Tot ce se poate, pentru ca şi alte colege ale ei sînt înnebunite după Vasili care este foarte pohtiais, distins, delicat şi întotdeauna ştie sâ'ofere un buchet de flori uneia, o cutie de bomboane alteia aminîesc M' maj°r Se neliW< însâ amintesc Margarete, ca este în curs un război ş. că ea trebuie să manifeste cea mai marc discreţie asupra muncii sale. Ea le promite că va avea grijă să nu-i scape nimic în discuţiile cu Vasili, dar cînd se întîlneşte cu acesta se comportă ca de obicei. De altfel, Maximovici

află secrete chiar de la ofiţerii de stat major

Majoritatea acestora sînt oameni de familie bună, bine educaţi, antinazişti distinşi. Ei conspiră din vîrful buzelor împotriva unui regim care declară război gentlemanului englez. încheind în acelaşi timp un pact de prietenie cu bolşevicii.

Tot datorită lui Vasili, Trepper face o nouă achiziţie valoroasă pentru reţeaua sa : Kathi Voelkner, secretara doctorului Kleefeld, directorul Organizaţiei Sauckel de pe lîngă Camera Deputaţilor a Germaniei. Aceasta este fiica unui profesor de desen cu concepţii politice de nuanţă socialistă, care a exercitat asupra ei o anumită influenţă ideologică. Avînd o figură agreabilă şi un corp foarte suplu, Kathi practicase timp îndelungat profesiunea de dansatoare acrobată. Cu ani în urmă, în timpul unui turneu, ajunsese împreună cu cei doi copii ai săi şi cu impresarul italian Johann Podsialdo. amantul ei. la Leningrad Aflată înlr-o situaţie materială dificilă, primeşte acolo ajutor şi i se oferă posibilitatea de a studia. Treptat se ataşează de regimul sovietic şi acceptă propunerea de a lucra pentru serviciul de spionaj rusesc. Pleacă iar prin Europa, dar de data aceasta după un plan conceput de Centru şi evitînd cu grijă Germania nazistă. în 1937. primeşte ordin să mcargă la Paris ; aci se angajează într-un cabaret şi dansează timp de doi ani. Fiind cetă- ţeană germană. în 1939, cînd ţara sa declară război Franţei, se ascunde împreună cu copiii şi amantul într-o casă din arondis-mentul douăzeci, de teamă să nu fie internată în lagăr. în acest timp, pentru a-şi pregăti şi altă posibilitate de existenţă. învaţă împreună cu Podsialdo stenodactilografia. în 1940 iese din umbră şi-şi oferă

serviciile compatrioţilor victorioşi. Este angajată imediat ca secretară a doctorului Kleefeld.

Acesta îi acordă încredere deplină: o nemţoaică ce a stat ascunsă aproape un an de zile ca să nu fie arestata de francez, nu poate avea intenţii urîtc...

Maximovici, care tocmai refuzase postul oferit de colonelul Kuprian, se duce la Camera Dcputaţilor ca să se informeze asupra ofiţerilor Serviciului Muncii. Acolo o întîlneşte pe Kathi şi, stând de vorbă cu ea, îi ghiceşte adevăratele sentimente. Menţine atunci legăturile cu ea şi, constatînd că ar putea fi atrasă în reţea, i-o descrie lui Treppcr.

Acesta este însă foarte prudent : se teme de o încercare de pătrundere în reţea. Kathi, evident, nu i-a vorbit lui Maximovici de apartenenţa ei din trecut la serviciile sovietice ; s-a mărginit doar să-şi manifeste cu discreţie anlinazismul.

De aceea procesul de recrutare a ei este plin de precauţiuni. Ca s-o cunoască, Treppcr aranjează să fie invitată de sora lui Vasili într-un restaurant echipat din belşug cu oglinzi. Instalat la o masă vecină, el scrutează toate oglinzile pentru a se asigura că nu este cumva filat. Constatînd că totul este în ordine, trece B la etapa a doua : întâlnirea cu Kathi. El hotărăşte ca aceasta să aibă loc pe un peron al metroului prevăzut cu numeroase ieşiri. Kathi îi cere lui Vasili semnalmentele celui pe care trebuie să-l întâlnească $i parola de recunoaştere. Vasili nu-i dă nici una, nici alta, explirindu-i că partenerul său o cunoaşte deja. în tot acest timp, ea este supravegheată, pas cu pas, de către Katz, pentru a se stabili dacă poliţia nu era pe urmele ei. Totodată, în mc- trou, alţi membri ai reţelei, plasaţi în puncte strategice, pîndcsc apariţia domnilor de la Gestapo, care, de obicei, sînt îmbrăcaţi cu impermeabile puţin mai lungi şi pe cap au pălării tiroleze. IntUmrea decurge cum nu se poate mai bine :

Kathi îşi manifestă dorinţa sa se facă folositoare.

Se trece atunci la etapa a treia: punerea la încercare. I se cer ştampile, tampoane, diferite feluri de scrieri. Le dă. E consi- deraia atunci ca angajată se trece Ia lucruri serioase : Kathi furnueaza documente, insa nu lui Trepper. ci unei oarecare

doamne Giraud. Acoperită de Katz, ea o întîlncşte pe Kathi în metro şi primeşte de la ea, ascunse în ziare, rapoartele redactate de doctorul Kleefeld.

D-na Giraud are ordin să stea pe străzi cel puţin şase ore înainte de a se întoarce acasă, cu credinciosul Katz mereu pe urmele ei. Apoi trebuie să păstreze acasă documentele timp de trei zile, după care nu ea, ci soţul ei va merge să le ducă Marelui Şef.

Prea multe complicaţii ? E adevărat. Dar dacă toţi şefii de reţele ar fi acţionat în acest fel, grămezile de cadavre făcute de nazişti n-ar fi fost atît de mari.

Prin Kathi, Moscova cunoaşte planurile germanilor privind trimiterile de oameni în Reich pentru muncă. Kleefeld ştie totul : contingentele fixate pentru fiecare ţară, precum şi – lucru preţios – industriile care au prioritate. Dar Kathi merge şi mai departe : ea îl aduce în reţea pe un francez, funcţionar de la Serviciul Spaţiului Wehrmachtului din Paris. La prima vedere, interesul prezentat de acesta este mic. în realitate, însă, lucrurile nu stau aşa.

„PASTRATI-VA S1NGELE RECE !“

În vara aceasta a anului 1942 au avut loc înfrîngerile de la Bruxelles şi Amsterdam, dar citadela pariziană pare de necucerit.

înconjurată de pîndari, protejata de o compartimentare drăcească, ea este gata să primească asaltul.

Datorită lui Grossvogd. intendenţa este asigurată. Vreo zece apartamente sau camere goale sínt gata sâ-i primească pe, oamenii reţelei în strada Edmond-Roger 3. cheiul Saint-Michel 13, strada Varennes 94, strada Fortuny 6. calea Wagram 78 etc. : mai există, de asemenea, şi un pavilion la Vésinet. precum şi o vilă la Vervicrs.

Reţeaua dispune chiar şi de o bază de spate : castelul Bille- ron, unde işi vor recăpăta forţele agenţii bolnavi sau obosiţi. Billcron, situat la ciţiva kilometri de linia de demarcaţie, este pentru agenţii ameninţaţi şi o ieşire spre zona liberă.

Cit despre finanţe, acestea sínt în creştere. Beneficiul net al firmei Simexco din Belgia şi al firmei Simcx din Franţa se ridică la 1.616.000 franci în anul

1941 şi la 1.641.000 în 1942, ţi- nindu-se cont că toate cheltuielile legate de activitatea reţelelor belgiene, olandeze şi franceze au fost înscrise la pasivul celoi

[6] – Rcinui Mirelui Şef – C. 34 J[9]

două societăţi. Al treilea Reich întreţine deci Orchestra Roşie aşa cum un organism hrăneşte cancerul care tl roade.

Şi îl întreţine aşa de bine, incit Centrul se gmdeşte o clipă să facă din Marele Şef bancherul tuturor reţelelor din Vest... Trepper ţine ascunse conturile sale într-un orologiu d>n casa Vervien. La domiciliul lui Katz. oale de dulceaţă conţin un te- zaur de 1000 de dolari-atu, destinaţi să pareze o eventuală ca-
lastrofă financiară.

întărită de această infrastructură, reţeaua face o treabă fără pereche. Simexul reuşise să pătrundă în Organizaţia Todt şi sa obţină informaţii asupra marilor lucrări efectuate de Wehrmacht în Europa ocupată : Vasili de Maximovici pătrunsese în statul major de la Paris şi obţinuse informaţii asupra mişcărilor de trupe, mutărilor de ofiţeri, moralului Wehrmachtului, mişcărilor antihitleriste din sînul lui. relaţiilor cu Vichy-ul : Kathi Voelk- ner ajunsese să cunoască bine problemele mîinii de lucru.

Reţeaua a recrutat, de asemenea, doi agenţi în centrala telefonică germană din Paris. Ei ascultă convorbirile dintre capitala franceză şi Berlin, raportind Marelui Şef faptele cele mai importante.

O contribuţie informativă deosebită o aduce şi un veteran al luptei clandestine. Henri Robinson. care, încă de la începutul războiului, pune la dispoziţia Orchestrei Roşii agenţii săi belgieni şi francezi. El era introdus în mediile conducătoare franceze şi dispunea în sînul înaltului Comandament German de mai multe „surse . Agenţii săi ii vor furniza lui Trepper rapoarte precise asupra unor probleme ca: fuga generalului Giraud şi constantele sale debarcarea de la Dieppe.

rezultatele bombardamentelor aliate asupra Franţei, pregătirile debarcării anglo- amencane m Africa de Nord etc Trebuie să mai amintim de asemenea, de inginerul austriac Kainz. de la Todt. Acesta nu Zv „‚C' - rCginiU1 hitIer“‘- Fiind ,rimis misiune la

«arca . «.”Ta T * „ '«

a 33.7,1 de evret – bărbaţi, femei şi copii – în viroaga din Baby ar. Acest act reprezenta culmea cruzimii naziste, un record absolut pe care nu-l vor egala niciodată fabricile morţii de la Treblinka şi Auschwitz, chiar atunci cînd vor lucra cu randamentul cel mai mare ; el, Ludwig Kainz, a văzut acest lucru şi de atunci a trecut definitiv în tabăra antinaziştilor.

Moscova poate fi mulţumită. Marele Şef. prin muncă şi talent. ajunsese cu reţeaua sa la scopul suprem care se fixează oricărei organizaţii de informaţii : pătrunderea în „vîrful” dispozitivului duşman.

Datorită Orchestrei Roşii, statul major al Armatei Roşii este informat nu numai asupra proiectelor generale ale Wehrmachtu- lui şi a marilor sale opţiuni strategice, ci şi despre plecarea în Rusia a oricărei divizii staţionate în Vest, înainte chiar ca această divizie să-şi fi terminat de făcut bagajele şi, uneori, chiar înainte ca generalul ei să fi fost avertizat de transfer.

Aceste informaţii sînt, de regulă, foarte detaliate. Se indică efectivele, dotarea tehnică, compoziţia, pregătirea, moralul etc. Multe din aceste informaţii de amănunt sînt furnizate lui Trepper de rezistenţa franceză.

Neputincioasă de cele mai multe ori să pătrundă în cercurile înalte ale Reichului, rezistenţa umple acest gol printr-o invadare a bazei : datorită miilor săi de agenţi – toţi amatori voluntari – ca ajunge să reconstituie – luînd

un ciob de aici, unul de dincolo – mozaicul situaţiei adversarului pînă la cele mai mici amănunte. Informaţiile astfel obţinute i-au permis deseori sădea lovituri neaşteptate ocupanţilor. Aşa de pildă, ea va reuşi să cucerească singură, după debarcarea aliată, cel mai puternic pod fortificat de pe coasta normandă – BOstek[a], aproape de Chei – bourg – care rezista de patru zile tuturor asalturilor. Ofiţerii germani s-au predat imediat cînd au văzut la un parlamentar american o hartă pe care dispozitivul german era redat mult mai precis decît în hărţile lor şi cu mai multe amănunte.

Grupurile specializate ale Marelui Şef nu se pol ocupa de amănunte: ele tratează cu generalii, nu cu plutonierii. Dar Trep- per. ca şi şefii reţelelor de rezistenţă – Remy. Samteny. Marie- Madeleine Fourcade şi alţii – dispune de o infinitate de agenţi ocazionali; are şi el armata sa de .spioni-mâtură'[1]. Apoi mai este ajutat de partizani, organizaţii de luptă evreieşti, grupuri de rezistenţă străine ctc.

Rezistenţa reuşeşte să obţină informaţii chiar de la Wehr- macht. Unele dintre elementele ei de acţiune sînt tinere militante, care au sarcina să se împrietenească cu soldaţii şi ofiţerii şi să stoarcă de la ei maximum de informaţii. Sarcina lor era delicată pentru că, aşa cum se apreciază într-un raport ; ....aveau de-a face cu oameni care nu vedeau în ele dccit obiectul satisfacerii poftelor lor. Or. în aceste condiţii, a-i ţine la distanţă şi a le cîştiga în acelaşi timp încrederea era un lucru foarte dificil de realizat. Se poate spune câ trecerea de la -zona erotică- la • zona politică- cerea o mare artă*.

Dacă operaţiile de obţinere a informaţiilor se vădesc a fi bine puse la punct, nu acelaşi lucru se poate

spune despre transmiterea lor. După capturarea lui Hcrsch Sokol şi a lui Wcnzcl se pune problema găsirii unui înlocuitor. Analiza arată că cel mai indicat ar fi Kent.

El are un emiţător şi prezenţa lui la nu a fost Marsilia sizată de poliţia din Vichy.

Dar Kent. aflat încă într-o anumită sub impresia măsură____ ....r_____ panicii prin care trecuse cu cîteva luni înainte şi căzut din*ce în ce mai mult sub influenţa Margaretei – tot mai refractară faţă de acbvttatea amantului ei – încearcă să se eschiveze. Invocă fel de fel de motive, printre care şi acela că s-a defectat emiţătorul. Trcpper tnmite imediat un grup de tehnirieni radiofonii.

C±ˈ C०"SUtă ÎDSâ Că a∗aˈahri " Pesetă stare de funcţionare.

?-

Dar Kent nu se descurajează şi persistă în atitudinea lui obstrucţionistă. În această situaţie, Trepper îşi dă seama că nu se mai poate conta pe el.

Centrul se indignează şi-l copleşeşte pe Marele Şef cu reproşuri pentru inactivitatea adjunctului său. Acesta preferă să nu-i arate telegramele lui Kent. ca să nu-l demoralizeze definitiv : tot ce se putea spera de la ex-Micul Şef era ca el să rămînă afundat în defetismul lui fără să atragă atenţia contraspionajului francez asupra reţelei.

Robinson are şi el un emiţător, dar îi este frică de aparatura de radiogoniometrarc a Funkabwchrului. De aceea, refuză categoric propunerea Marelui Şef. Acesta nu mai întrevede decît o singură posibilitate : să-i folosească pe Pierre şi Lucienne Giraud.

Pierre are treizeci şi patru de ani, iar Lucienne treizeci şi doi. Ei au fost recrutaţi de vechiul lor prieten Katz şi folosiţi ca agenţi de legătură.

Din primăvara lui 1942, pe cînd Sokol şi Wenzel mai erau încă în libertate, Grossvogel instalase cupdul la Saint-Leu-La- Foret, lîngă Paris, cu un emiţător dat de Pauriol ; familia Giraud arc sarcina să se iniţieze în manipularea emiţătorului. Dar cînd Trepper le cere să ia legătura cu Centrul – după arestarea lui Sokol şi Wenzel – cei doi eşuează. Dezolaţi de acest fiasco, revin la munca lor de agenţi de legătură, dar, în acelaşi timp, caută să găsească ei înşişi un radiotelegrafist apt pentru utilizare în cadrul reţelei. Investigaţiile lor sînt încununate de succes : reuşesc sâ recruteze pasărea rară care ştie deja să manipuleze postul. Neofitul este Valentino Escudero, republican spaniol refugiat în Franţa după evenimentele din Catalonia. închis de autorităţile franceze, apoi eliberat, Escudero lucrează ca electrician într-o întreprindere de transporturi germane de la Paris. Grossvogel închiriază pentru acest trio o vilă la Pccq. m Scine-et-Oise. La sfîrşitul verii. Trepper dă semnalul unei noi ofensive. Dar, chiar înainte ca ea să aibă loc, apare Gestapoul şi merge drept la
emiţător, care era îngropat în grădină. Soţi. G.raud reuşesc să fugă. Prietenii le vor da de urmă la Paris în 1946, dar vor dis- pare din nou, fără să lase adresa. Escudero. în mod curios, nu este sîcîit de nemţi. După război el s-a înapoiat în Spania, unde soţia sa n-a întîrziat să-l ajungă din urmă. Pentru ca Valentino Escudero, fost luptător în armata republicană, să se poată înapoia în Spania franchistă, fără îndoială că poliţia spaniolă trebuie să fi fost convinsă de conversiunea sa politică. N-am putea jura că Gestapoul venise la Pecq în urma denunţării sale, dar ipoteza pare totuşi justificată. Pentru reţea lovitura este însă destul de grea; legătura cu Centrul este iarăşi afectată. Marele Şef trebuie să găsească acum nu numai un

radiotelegrafist, ci şi un emiţător.

Ceea ce-l indispune însă în mod deosebit nu este totuşi pierderea emiţătorului, ci o situaţie mult mai neplăcută : punctele de vedere ale Centrului asupra unor aspecte ale activităţii reţelei diferă substanţial de ale sale şi tentativele lui de a se face înţeles eşuaseră. De altfel, nemulţumirile sale faţă de optica Centrului sînt destul de vechi, primele fiind anterioare chiar declarării războiului. Atunci, el transmisese Centrului informaţii despre planul „Barbarossa**, dar acestea fuseseră primite cu mult scepticism ; Rusia nu credea că Germania ar putea porni un război împotriva sa.

Cînd se constată însă că avertismentele lui fuseseră justificate, Centrul, avid de informaţii, începu să-l preseze cu cereri şi instrucţiuni. .Pianiştii" reţelei se văzură obligaţi să stea lipiţi de aparatele lor cîte cinci ore pe zi. Trepper protestă, se rugă, ameninţa. Dar Centrul rămase neînduplecat. Nimic nu-l mai putea convinge acum pe Marele Şef că Alamo. Sokol şi Wenzel au căzut din alte cauze decît aceea de a fi m..k

timp. Nu-l ascultă nici atunci cînd ceru ca textele telegramelor să fie distruse imediat după transmiterea lor : Directorul îşi menţinu ordinul dat ca acestea să fie păstrate timp de douăzeci şi patru de ore pentru a putea fi repetate în cazul cînd ar fi fost greşit captate sau descifrate.

Ne putem deci imagina stupoarea şi furia de care fusese cuprins, după atîtea apeluri la prudenţă, cînd i se adusese telegrama în care Centrul indica adresele celor trei şefi ai reţelei berlineze şi ii cerea lui Kent să meargă acolo spre a lua legătura cu aceştia.

Trei adrese de o importanţă capitală să fie

menţionate într-o telegramă care putea fi captată şi descifrată – cum s-a şi în- timplat de altfel... Un asemenea mod de lucru Marele Şef nu-l înţelegea. Presupunînd că adresele respective trebuiau ce^-um-cate urgent şi, ca atare, nu se putea recurge la alte mijloace, de ce atunci nu au fost cel puţin repartizate în trei mesaje, între- buinţîndu-se coduri diferite, în aşa fel ca să se micşoreze posibilităţile duşmanului de a le descifra pe toate ? Incepînd din acea zi, Marele Şef deveni foarte ermetic faţă de Centru cu privire la identitatea „surselor sale, adresele lor, casele de întîlnire etc.

Centrul se indignează şi aproape că strigă : trădare ! I se arată că nu trebuie să se sperie pentru atît; i se cere să ia legătura cu Kent şi să-l determine să se înapoieze la Bruxelles. Marele Şef răspunde că el poate judeca mai bine situaţia pentru ca se află pe teren. în mijlocul evenimentelor : Kent va rămîne la Marsilia şi Romeo Springer la Lyon.

După prinderea lui Efremov, Trepper avertizează imediat Centrul. Răspunsul Directorului : „Ştim. Ne-a prevenit.prin radio că a avut nişte necazuri cu o problemă cu devizele, dar s-a aranjat şi a fost eliberat“. Acest lucru îl ştie şi Marele Şef, dar el bănuieşte preţul plătit de Efremov pentru eliberarea sa : trădarea reţelei. Dar cum să convingă Centrul că aşa stau lucrurile ?

Grossvogel şi Pauriol pleacă la Bruxelles să lămurească problema. Concluzia lor e categorică : Efremov a trădat.

Marele Şef trimite un mesaj la Centru. Răspunsul Directorului : „Frica v-a zăpăcit. Ordon să se reia

imediat legătura cu
Efremov”. Trcpper, Grossvogel 5> Pauriol se mărginiră să su- rîdă amarnic. • w ~ A • Dw

Wenzel e prins. Marele Şef avertizează Centrul. Răspunsul sună astfel: .Vă înşelaţi. Wenzel continuă să emită şi ne trimite un material excelent“.

Olandezul Wintcrink c arestat. Trcpper anunţa din nou Centrul. Acesta răspunde : „Sîntcţi nebun. El continuă să ne furnizeze informaţii, tot atît de bune ca şi înainte dr pretinsa sa arestare. Păstraţi-vă sîngele rece!* .11

Dacă nu era încă nebun, Marele Şef simţea că are să devină. Noapte după noapte el încearcă să dea o explicaţie mesajelor „neîncrezătoare ale Moscovei şi se forţează să respingă această teribilă bănuială : există la Centru unul sau mai mulţi trădători în solda germanilor, al căror obiectiv este să distrugă reţelele, acţionînd din interior.

în cazul acesta ce este de făcut ? Dar dacă cumva Directorul crede că el, Trcpper, a căzut în plasa întinsă de Fortner şi acum lucrează pentru acesta ?

Oare nu s-ar putea ca, văzută de Moscova, dexteritatea lui de a scăpa din capcane sa fi părut prea cusută cu aţă albă ca să fie adevărată ? Dacă lucrurile stau aşa, probabil că şi informaţiile pe care le furnizează el sînt considerate false.

Dar. în eventualitatea că s-ar fi coborit atît de jos incit -â ajungă să .cinte la pian“ în folosul Gestapoului, este evident că el ar fi putut să-i predea şi pe Efremov, Wenzel şi Wintcrink. Deci, o asemenea ipoteză trebuie exclusă.

Atunci nu mai rămîne decîl o singură posibilitate : Centrul este indus în eroare de calitatea informaţiilor furnizate de foştii membn ai reţelei deveniţi agenţi ai

nemţilor. < 1

Treppor înţelege jocul nemţilor; să pună la dispoziţia ina- m.culu. suficiente informaţii adevărate, ca să-l facă să le accepte 51 pe cele false Ce. care îi manipulează pe Efremov. Wenzel 5[1] tinTă ' ' *f* T ent Primi∗ aceartă aut°n«tie. Centrul con- tmua sa se felicite pentru succesul lor.

Şi cum informaţiisle transmise de către cei trei oameni înainte de arestarea lor erau de o calitate deosebită, trebuie ca şi scopul Funkspielului să fie extraordinar şi foarte grandios, pentru ca Wehrmachtul să consimtă să furnizeze informaţii de acelaşi nivel. Marelui Şef i se pare neverosimil totuşi ca stăpînii Funkspielului să mizeze pe un joc atît de mare numai pentru a lichida o reţea.

Funkspielul ascunde deci altceva – dar ce ?

Marele Şef trebuie să afle, pentru a lua măsurile necesare de punere la adăpost a reţelei. Ameninţarea este atît de mare incit merită un risc pe măsura ei. Vasili de Maximovici primeşte ordinul de a încerca să facă o pătrundere pe lîngă unchiul logodnicei sale, locotenent-colonelul Hartog, care face legătura între statul major german din Paris şi cel din Bruxelles : poate ca el este la curent cu planurile Comandoului. Vasili merge curajos în bătaia puştii, deşi ştie că unchiul nu-l iubeşte. Şi tocmai această aversiune îl salvează : după cîteva vizite, secretara lui Hartog. domnişoara Kreuziger, îl informează câ şeful său doreşte să-l scutească de acum înainte de plăcerea conversaţiei…

Marelui Şef nu-i mai rămîne, deci, decît să aştepte o altă împrejurare mai prielnică, daca, bineînţeles, va mai avea timp...

SFIRŞITUL BERLINEZILOR

începind de la 14 iulie, Gestapoul exploatează filonul descoperit de Kludow. El i-a identificat pe capii reţelei berlineze, Harro Schulze-Boysen, ofiţer din Luftwaffe ; Arvid Harnack. oberre- gierungstrat la Ministerul Economiei : Adam Kuckhoff, scriitor cunoscut, autorul piesei „Till Eulenspiegel”, directorul firmei cinematografice „Praga-film“.

Schulze-Boysen şi Harnack sînt personalităţi de prim ordin, cunoscute de întregul Berlin ca făcînd parte din elita regimului. Ne explicăm acum cum de au putut să curgă la Moscova secretele cele mai bine păzite ale Reichului.

Doi directori ai Gestapoului, Panzinger şi Koppkow. primesc sarcina să conducă ancheta. Superiori ierarhic lui Giering. plasaţi direct sub ordinele marelui Müller, ei sînt vechi specialişti ai luptei anticomuniste. Spre surpriza lor, gruparea berli- neză a Orchestrei Roşii se dovedi mai uşor de dărîmat decît o celulă comunistă. Compartimentarea muncii era inexistentă : întâlnirile se aranjau prin telefon ; mesajele erau transmise prin

poştă. Lista neagră a Gestapoului mărindu-se însă în fiecare zi, Panzinger şi Koppkow îşi propun să amine capturarea reţelei pînă la identificarea tuturor membrilor ei.

Sîmbătă 29 august, dezordine în imobilul F unkabwehrului. Kludow tinerii săi se mută la etajul superior. în birouri mai spaţioase. Totul se desfăşoară, probabil. într-o ambiantă de sin- cerâ veselie studenţească.

Dar. o dată terminată instalarea. Kludow anunţă că în ziua următoare, duminica 30 august, se lucrează pentru a se recupera ziua pierdută. Consternare în rîndurile subordonaţilor. Afară poate doar de Horst HeiJmann. Acesta este un element nazist sălbatic, cel mai muncitor din echipă. Cum el convenise cu nişte prieteni să meargă cu vaporul pe Wannsee în ziua următoare, a trebuit să-i avertizeze că nu va putea să meargă. Pentru aceasta utiliza telefonul instalat tocmai atunci în biroul lui Kludow şi chemă un număr berlinez. Servitoarea îi răspunse că stăpînii ei lipsesc. Horst lăsă atunci numărul de telefon al lui Kludow (pentru că aparatul lui nu fusese instalat încă în biroul cel nou) spre a fi căutat de persoana cu care trebuia să meargă în excursie.

În ziua următoare, pe la orele nouă dimineaţa, un ţîrîit de telefon îl întrerupse pe Kludow din lucrul său. El luă receptorul din furcă şi auzi aceste cuvinte :

Schulze-Boysen la aparat. Vreţi să-mi vorbiţi ?

Kludow, căruia şefii Abwehrului îi încredinţaseră în mare tamă adevăratele nume ale celor pe care el făcuse posibil sa fie demascate, rămase înmărmurit.

Alo? Scuzaţi-mă... n-am înţeles bine...

Sdwhe-Bo\scn Femeia mea de chiar acum mesajul dv. Trebuia să va este vorba ? serviau mi-a transmis

— Mesajul meu ?

- Ah. probabil femeia de serviciu rul. Scuzati-mă. Şi-a notat greşit

— Vă rog.

Cind Kludow îi anunţă pe superiorii lui că vorbise la telefon cu Schulze-Boysen. aceştia crezură că munca sa îndîrjită îi distrusese nervii : auzea voci... 1 se vorbi de permisii care o să-l refacă, dar el se încăpăţâna să nege halucinaţia. Pînă la urmă reuşi să se facă crezut. Schulze-Boysen, alarmat fără îndoială de supravegherea Gestapoului, voise să sondeze terenul tele- fonînd Funkabwehrului.

Se hotărî atunci să se treacă imediat la arestarea lui. El fu arestat pe stradă şi se răspîndi printre colegii săi zvonul unei misiuni secrete în străinătate. Soţia sa, Libertas. a fost arestată după cîteva zile, în timp ce se întorcea dintr-o călătorie de la Breme.

Pe 3 septembrie fu arestat şi cuplul Harnack.

în celulele de ta Prinz Ailbrechtstrasse fură îngrămădite într-o săptămină o sută optsprezece persoane. Printre ele se afla şi Horst Hcilmann, membru activ al Orchestrei Roşii, infiltrat în serviciul de descifrare al Abwehrului, cel care îi lăsase lui Schulze-Boysen numărul de tedefon al lui Kludow.

Tînărul Horst Heilmann fusese membru al Uniunii Tineretului Comunist, apoi al Partidului Comunist, după care trecuse la nazism şi se remarcase prin devotamentul său fanatic : de aici selecţia sa pentru a servi mai întîi în centrala radio a Abwehrului, apoi în secţia ultrasecretă a descifrării. Dar îl întîlneşte pe Schulze-Boysen. care î*l reconverteşte. Tînărul Horst reuşeşte, la rîndul lui, să-l recruteze pe Alfred 1 raxl. care lucra tot la serviciul cifrului. Timp de un an. acesta din urmă i-a furnizat informaţii foarte preţioase.

întrebarea care se punt în legătură cu Heilmann este uimitoarea : oare el n-a aflat că Kludow a reuşit să descifreze telegrama care a pus Gestapoul pe urmele

reţelei ? Unii cred că Heilmann a aflat despre descoperirea activităţii şefului său pe 29 august, în timpul mutării, dar că nu a încercat să-l prevină prin telefon de teamă să nu-i alarmeze .pe nemţi.

După alţii, deşi Heilmann cunoştea progresele lui Kludow. probabil că nu ştia în ce etapă decisivă trecuse acesta descope- rind mesajul Directorului către Kent ; secretul nu ieşise din cercurile superioare ale Abwehnilui.

în ce-l priveşte pe Arvid Hamack, acesta provenea dintr-o familie care se făqrşr cunoscută pentru contribuţia sa la dezvoltarea culturii. Tatrl său, profesorul Otto Hamack, s-a făcut remarcat în domeni J literaturii. Unul din unchii săi era cunoscut pe scară mondiala ca unul din cei mai buni specialişti în istoria creştinismului. Mai multe rude apropiate ocupau posturi de prim rang în administraţia publică. După înfrîngerea din 1918, Arvid militase un timp într-o organizaţie ultranaţionalistă, apoi fusese rniwtrtit pentru totdeauna la comunism.

În 1927, beneficiază de o bursă Rockefeller şi pleacă să studieze în Statele Unite economia şi istoria partidelor politice de stingă. Scrie şi o carte : «Mişcarea premarxistă în Statele Unite”. În timpul cînd era student la Universitatea din Wisconsin, s-a îndrăgostit de o tînără americană. Mildred Fish, profesoară de literatură. S-au căsătorit, şi ea l-a urmat apoi în Germania.

În 1931, înfiinţează la Berlin «Cercul de studiere a economici planificate“, unde sînt grupate cîtcva zeci de personalităţi progresiste.

În 1933, după luarea puterii de către nazişti. Hamack a intrat în Ministerul Economiei A fost repartizat la serviciul relaţiilor economice cu Rusia,

ceea ce îndreptăţea numeroasele sale vizite la ambasada rusă din Berlin. Soţia lui, Mildred. îşi continua lucrările literare.

În 1937, soţii Harnack au făcut o călătorie în Statele Unite. Pneţenn lor au insistat să nu se mai înapoieze în Germania nazista şi le-au prom.s ca 0

insta]e2c Jn State!e

nite arnac a considerat că o asemenea soluţie ar echivala cu o czcrtarc >i, pentru că n-a putut arăta adevăratele motive care ,1 făceau sa se .napoieze în Germania, prietenii lui au tras concluzia ca el a trecut la nazişti

În 1939 a făcut parte din delegaţia germană care s-a dus să negocieze la Moscova acordurile comerciale prealabile pactului germano-sovietic. La înapoierea sa la Berlin, a fost mutat Ia serviciul relaţiilor cu Statele Unite.

Cînd a izbucnit războiul, Arvid Harnack era unul din funcţionarii cei mai importanţi ai Ministerului Economiei. Era suficient să ceară, ca să obţină imediat toate amănuntele posibile asupra oricărui sector al vieţii economice germane, inclusiv producţia de război.

Harro Schulzc-Boysen s-a născut în 1912 dintr-o familie de aristocraţi, monarhişti prin tradiţie. Era strănepot al amiralului von Tirpitz, gloria naţională germană. Tatăl său, căpitan de fregată, a comandat o navă puternică în cursul primului război mondial : în timpul celui de-al doilea război era şeful statului major al generalului care comanda trupele germane din Olanda.

La şaptesprezece ani, Harro a intrat în -Jungdeutscher Or- den[M], organizaţie naţionalistă şi conservatoare, care întruchipa tradiţiile şi sentimentele

familiei sale. Dar. în cursul anilor de universitate, el s-a detaşat de organizaţie şi. rcfuzînd în acelaşi timp nazismul şi comunismul, a căutat -calea a treia“ care să ducă la o revoluţie totală a structurilor unei societăţi pe care el o considera perimată. A înfiinţat revista -Adversarul“, la care colaborau personalităţi cu diverse convingeri politice.

În 1933. în timpul luării puterii de către Hitler, a fost arestat de S.S.-işti pentru că a permis comuniştilor să scrie în revista sa. A fost închis într-o „închisoare particulară a S.S.-işti – lor şi maltratat. I s-a dat drumul în urma demersurilor părinţilor săi, care au pus în mişcare vasta şi foarte influenta reţea a relaţiilor lor.

După aceea a intrat într-o şcoală de aviaţie, dar nu a reuşit să obţină brevetul de pilot. S-a consacrat atunci studiului limbilor, învăţînd daneza, suedeza, italiana, franceza şi rusa

În 1936 s-a căsătorit cu Libertas Haas-Haye. Vlăstar al unei ilustre familii germane, ea era nepoata prinţului PhUippc von Eulenbcrg. prieten intim cu kaiserul.

Puţin după aceea, datorită capacităţilor sale lingvistice şi. mai ales, datorită sprijinului şefului Luftwaffedui, Harro Schulze-Bovsen a intrat la .Institutul Hermann Goring”.

Folosindu-se de posibilităţile oferite de noua sa poziţie, el a început să colaboreze cu serviciile de informaţii sovietice, cărora le-a transmis informaţii în special cu privire la planurile de ofensivă franchiste în Spania

în 1936 Schulze-Boysen pune bazele reţelei sale. Ea reuneşte şase prieteni siguri, nucleul a ceea ce va deveni secţia berlineză a Orchestrei Roşii.

În 1940. păstrindu-şi în acelaşi timp şi posibilităţile de intrare la .Institutul de cercetări“. Schulze-Boysen a fost încorporat la secţia ataşaţilor care lucra pentru Luftwaffc. Funcţiile sale ii creau posibilitatea să ia cunoştinţă de rapoartele secrete trimise de toate ambasadele germane prin ataşaţii militari aero. însărcinat cu predarea de cursuri la Academia Afacerilor Străine, el a reunit în jurul său un grup de studenţi din care a făcut nişte discipoli de un devotament absolut.

Soţia sa, Libertas. lucra la Ministerul Propagandei, serviciul de filme culturale

Cînd a izbucnit războiul germano-sovietic, Harro Schulze- Buşstn era în stare să transmită Moscovei informaţii militare de cel mai mare interes, mai ales în ce privea înzestrarea forţelor acriene. Soţia sa şi el formau un cuplu cunoscut de întreg Berlinul şi viaţa mondenă pe care o duceau îi punea în contact cu

persoane dm sferele cele mai înalte ale regimului.

EPITAF PENTRU DOUA UMBRE

În virtutea relaţiilor sale de serviciu, Schulze-Boysen a cunoscut pe locotenentul Herbert Gollnow. Acesta era un tînăr de origine foarte modesta, dar foarte ambiţios. El a fost foarte uimit cînd a văzut că un om ca Schulze-Boysen. cu relaţii atîl de mari, ii acordă atenţie. Boysen l-a invitat să participe Ia conferinţele pe care le ţinea la Academia Afacerilor Străine. Aceasta a fost prima etapă. A doua a constat în a-l convinge că ar trebui sa înveţe bine o limbă străină. Cunoaşterea englezei, de exemplu, era indispensabilă pentru a face o carieră adevărată.

Schulze-Boysen i-a sugerat să dea în ziarele berlineze un mic anunţ prin care să ceară un profesor şi i-a promis să-l ajute în alegerea lui.

Au fost două răspunsuri. Primul venea de la un profesor bătrîn care punea, evident, unele condiţii financiare.

Schulzc Boysen l-a sfătuit pe Gollnow: „Mergi şi-l vezi pe celălalt, poate că este mai interesant". Celălalt era o femeie : Mildred Hamack. Gollnow i-a făcut o vizita şi a fost primit cît se poate de bine. Ea i-a spus : „Eu sînt americană şi mi-ar iace plăcere să vorbesc cu dumneavoastră în engleză. în cursul dupâ- amiezilor,

bînd o ceaşcă de ceai”. Gollnow, foarte intimidai de apartament şi de această femeie din înalta societate, a bolborosit

[7] – Reţeaua Marelui §ef – C. M39

o vagă întrebare asupra condiţiilor financiare. Ea l-a îndepărtat cu un gest al mîinii şi a spus surîzînd : -Nu vă gindiţi la asta ! Nu e vorba să vă cer bani : sînt prea fericită ca am ocazia să vorbesc limba mea.“

Gollnow i-a povestit despre vizita sa lui Schulze-Boysen, care l-a bătut pe umăr şi a exclamat: „Formidabil ! O femeie frumoasă şi lecţii pe gratis ! Herbert, eşti fără îndoială un maie norocos“.

În fapt, era foarte incomod pentru el să stea în salonul soţilor Harnack, cu ceaşca de ceai în mină, atent la Mildred. care ii recomanda să se uite bine la gura ei, ca să înveţe să pronunţe cuvintele. Totodată găsea că era ciudat că, deşi stătea cu Mildred ore întregi, soţul său nu se sinchisea de acest lucru. Totuşi, într-o zi acesta intră în salon şi purtă o discuţie foarte amabilă cu Gollnow. La sfîrşit, îl întrebă ce atribuţii îndeplineşte în armată. Gollnow, roşu-aprins la faţă, murmură că nu

insă protector şi-i spuse : -Ştiţi, cu sînt
oberregicrungsrat la Ministerul Economiei şi sînt
obişnuit cu secretulGollnow i-a spus atunci că lucra
pentru Abwehr. Din una în alta, conversaţia a ajuns
la situaţia militară şi Harnack a deplîns imobilitatea
lui ¡941—1942. „Nu „Mă prevăzută vreo ofen-

avea dreptul să răspundă la această întrebare. Harnack zîmbi

frontului de est – aceasta era prin iarna I vă neliniştiţi,
l-a asigurat Gollnow, curînd o să se mişte uimiţi cu
cunoştinţele dv. : dacă ar fi fost [“

sivă, aş fi fost imediat pus la curent !“. .Domnule oberregie- rungsrat în această materie eu sînt poate mai bine informat ca dy bi Gollnow, ineîntat că poate să se afişeze cu ceva, a dez- v uit ca e. antrena pentru infanterie un regiment de prizonieri ongman din

Caucaz. Aceştia trebuiau să fie paraşutaţi în ţara lor, m spatele lînnlor sovietice, în timpul viitoarei ofensive. Éviem. s-a ştiut dupa aceea că ruşii primiseră toate planurile re- mXe rCf h a'CaS,a ,°fcni,vi Dar Planuri- »»¡ti îi dv. că statele îi an^'Ca u AcCaS'â p0VCS,e a «ucazienilor pe

antrenau pentru sabotaj, era însă un amănunt elocvent. de netăgăduit, care dovedea Moscovei că planul de ofensivă asupra petrolului nu mai era o ipoteză teoretică şi că se trecuse deja la stadiul de pregătire practică.

De îndată ce ceilalţi au aflat că Gollnow era maleabil, totul a mers foarte repede. A intrat în acţiune Libcrtas, soţia lui Schulze-Boysen, care i-a sucit capul. Gollnow a lăsat să-i scape tot ceea ce ştia, şi ştia multe. În epoca aceea Abwehrul trimitea comandouri de sabotaj în spatele liniilor ruseşti.

Datorită informaţiilor lui Gollnow, nici unul dintre com- ponenţii acestora n-a mai revenit vreodată de acolo. Gollnow a dat sovieticilor informaţii chiar şi asupra infiltrărilor de agenţi în Anglia, asupra încercărilor de sabotare a avioanelor de cursă lungă care făceau legătura S.U.A.—Portugalia etc.

Pentru înţelegerea personalităţii membrilor celor mai mar- canţi ai reţelei berlineze se impun cîteva cuvinte despre ei. Arvid Harnack este descris de prietenii săi astfel : .Fanatic, rigid, muncitor şi foarte energic. El nu era un om de viaţă. Totdeauna serios, n-avea de loc simţul umorului. Era în acest om un fel de puritanism limitat şi doctrinar. Soţia sa. Mildrcd, avea trăsăturile lui*.

De asemenea. Axei von Harnack. vărul lui Arvid, face următoarea caracterizare : „Arvid avea o inteligenţă vie şi un spirit îndreptat spre meditaţie şi reculegere. Era expert în arta controversei şi. totodată, dispus s-o practice. O oarecare duritate îi era naturală.

Avea, de asemenea, tendinţa să fie sarcastic. în special cînd discuta cu un interlocutor care îi era inferior. Era foarte ambiţios şi avea o mare încredere în sine, bazată însă pe rezultate indiscutabile”.

Chiar şi foştii membri ai Gestapoului admit că Harnack era inteligent şi serios. Panzinger, care nu era de loc prost, petrecuse ore în şir discutînd cu cl probleme politice şi economice.

Harnack se impunea însă prin cunoştinţele sale aproape tot atîta cît plictisea. Aceasta se datora mai ales faptului că el nu fusese niciodată decît un strălucit secund, cum li se intîmplă adesea tocilarilor. Secundul unui om mai puţin inteligent decît el. mai puţin echilibrat, dar dotat cu o vitalitate aproape înspâi-mîntătoare, neobosit în zilele de sărbătoare ca şi în zilele de lucru, creat pentru a seduce şi entuziasma, făcut pentru a comanda: Harro Schulze-Boysen, sufletul reţelei berlineze.

După cum afirmă Kraell. preşedintele tribunalului care l-a judecat pe Schulze-Boysen şi prietenii lui, -acesta era un aventurier perfect, spiritual şi inteligent, dar impulsiv şi neinfnnat. Un temerar pornit să profite de pe urma prietenilor. Extrem de ambiţios. Un revoluţionar fanatic“.

Allen Dulles, care în timpul războiului fusese trimis de
Roosevelt în Elveţia cu misiunea de a încuraja mişcările germane de rezistenţă faţă de Hitler, îi face şi el următorul portret : -La început Schulze-Bovsen s-a opus în acelaşi timp naziştilor cît şi comuniştilor, găsindu-i pe primii prea burghezi şi pe secunzii prea birocraţi. El declara că nu există nici stînga. nici dreapta şi că partidele politice nu urmau o linie dreaptă, ri formau un

cerc, care nu era complet închis. Comuniştii şi naziştii. natural, erau plasaţi la cele două extremităţi ale cercului deschis. Schulze-Boysen a hotărit ca partidul său să ocupe spaţiul liber şi să închidă cercul. Era tînăr, blond, nordic – un pro- dus al «mişcării tineretului german«. Mereu îmbrăcat cu un pulover negru, se plimba cu revoluţionarii, cu suprarealiştii, cu drojdia societăţii şi oamenii cu reputaţii îndoielnice ale «gene raţiei pierdute*“.

Sintern surprinşi de atîta răceală dispreţuitoare faţă de un 1» înlrlnge™ nMkmului. d«i

8”-a oare în Sebuke- öoysen dccit un agent sovietic ?

rs’ o”™ :i a fost unul din combatanţii săi cei mai valoroşi. îl cita pe Schulze-Boysen în prima sa carte .Ofiţeri împotriva lui Hitler“, dar asta numai în prima ediţie. Orice menţiune a dispărut în ediţiile ulterioare.

E adevărat că această rezistentă era mai degrabă de dreapta, în timp ce Schulze-Boysen era de stingă. Bătrinii domni care conspirau în jurul generalului Beck se întruneau la „Clubul seniorilor* ; ei nu făceau recrutări de agenţi ca Schulze-Boysen prin periferiile muncitoreşti, ei nu aşteptau ca el salvarea din Răsărit, ci din Apus. Prăpastia nu e totuşi atît de adîncă : contele von Stauffenberg. eroul atentatului împotriva lui Hitler, nu era el gata să negocieze cu Moscova şi să meargă foarte departe pe această cale dacă anglo-americanii făceau pe surzii la propunerile lui ? N-a ’luat el contact, cu cîteva zile mai înainte de atentat, cu şefii clandestini comunişti pe care voia să-i determine să participe la complot ?

Onorabilii gentlemeni ai opoziţiei de dreapta aveau tendinţa să situeze acţiunea lor pe planul metafizic cd

mai înalt. Ei lucrau, de exemplu, „pentru renaşterea morală şi religioasă a poporului german, pentru suprimarea urii şi minciunii şi pentru reconstituirea unei comunităţi europene a popoarelor*. Duşi de aceste visuri sublime, ei nu s-ar fi coborît niciodată în- tr-atît îneît să se amestece în treburile murdare ale spionajului. Cu numai o excepţie, dar aceasta se referă la un om de vază, căci este vorba de omul de care ei înşişi spuneau că era cel mai pur dintre ei şi, de asemenea, cel mai eficace : colonelul Oster, adjunctul lui Canaris la Abwehr, cavalerul lor fără frică, căruia nu i se putea reproşa nimic. Acesta, ca şi Schulze-Boysen, transmisese inamicului secretele militare germane. Fără îndoială. informaţiile sale n-au fost luate în serios de guvernele occidentale interesate. Dar, dacă ar fi fost tluate în considerare ?i Oster conta mult pe asta – trădarea lui ar fi făcut să curgă singele german în Vest tot aşa de nestingherit cum îl făcuse Schulze-Boysen să curgă în Est...

încă o dată, era poate just şi salutar din punctul de v$_c$. dere al lui Oster şi al prietenilor săi să contribuie la doborîrca fiilor Germaniei cu puştile engleze şi franceze, dar nu cu puştile ruseşti. Să admitem că aşa ar fi. Dar contestarea alegerii făcute de Schulze-Boysen nu trebuia să-i împiedice să admită puritatea intenţiilor sale, importanta rolului său şi curajul de care a dat dovadă. Cu toate acestea, el este dat uitării, în timp ce lui Oster i se ridică osanale.

Memoriile lui Ulrich von Hassel, unul din şefii rezistentei germane, sînt intitulate »De la o altă Germanie“, adică de la o Germanie necontaminată de nazism şi pe care îl combatea. Schulze-Boysen făcea şi el cu siguranţă parte din ca. În ochii lui Alexander Kraelj (un adversar), ai lui Allen Dulles (un aliat) şi ai lui Fabian von Schlabrendorff (un camarad de rezistenţă).

toţi trei legaţi de Germania de la Bonn, el face mai ales parte dintr-o .altă Germanie* : cea de Est, unde, fără în-doială, s-ar fi aflat şi d astăzi.

Pentru marele public, căruia îi pasă prea puţin de înalta politică şi de meandrele ei. un trădător este un trădător, oricare ar fi stăpînul lui, şi Schulze-Boysen are toate şansele să nu fie considerat decît un spion, trădătorul ţării sale.

Aceeaşi părere o au mulţi şi despre Richard Sorge. Cu toate acestea, el a devenit o figură legendară – .cel mai mare spion al tuturor timpuriior“. 11 admiră pe Sorge. chiar dacă el nu este în concordanţă cu părerile lor. dar nu-l includ în rezistenţa germană.

Lumea se minunează de faimoasa sa telegramă, care a permis în parte victoria sovietică în fata Moscovei, dar nimeni nu se miră de telegrama lui Schulze-Boysen, care a facilitat victoria din faţa Stalmgradului. În Sorge. tehnicianul este recu- noscut şi celebrat. Lui Schulze-Boysen chiar şi această calitate ii este trecută cu vederea.

De ce ?

Pentru motive multipte : mai întîi pentru că prin atitudinea sa şocase filistinismul mic burghez al celor din jur. Purta un pulover negru şi discuta pînă în zori. în barurile la modă, poezia suprarealistă. Din punct de vedere politic nu înclina nici spre dreapta, nici spre stînga.

După cum afirma Ernst von Salomon, Schulze-Boysen susţinea că are să facă să sară în aer această lume învechită şi plină de prejudecăţi. Era partizanul unei revoluţii naţionale, dar pe care voia s-o realizeze cu elita şi nu cu masa. Hitler, în ochii lui. nu era dccît un individ foarte vulgar, cu care nu trebuia să te compromiţi.

Familia credea probabil că nu va întîrzia totuşi să-şi amintească că este descendentul amiralului von Tirpitz şi că. mai devreme sau mai tîrziu. va reveni la tradiţiile şi ritualurile acesteia. Ea ar fi avut poate dreptate, dacă n-ar fi fost micul burghez Hitler...

Dar iată că e arestat de S.S.-işti, închis într-un buncăr şi bătut măr de nişte indivizi care nu înţeleg nimic din frămin- tările lui politice. Aici destinul lui Schulze-Boysen face o cotitură hotărîtoare. În focul buncărului, această argilă moale devine un bloc compact şi dur. Un bloc de ură. Niciodată n-are să uite suferinţele şi umilinţa. Niciodată n-are să le-o ierte. Lui Salomon, care îl vede în stradă cu faţa umflată şi cu o ureche învineţită, i-a spus : „Mi-am pus răzbunarea mea la frigider. Şi acum sînt cu cei care luptă împotriva acestor oameni”. Şase ani mai tîrziu, îi va spune lui Hugo Buschmann, un prieten al său : -În 1933 am fost aruncat în închisoare de către S.S.-işti şi de mai multe ori după aceea. De atunci, nu mai am decît un scop : răzbunarea !-

La fel s-a întîmplat cu Klaus Fuchs, care. în aceeaşi epoca, era maltratat şi el de S.S.-işti.

EI va părăsi Germania, va lucra la descoperirea bombei nucleare, va fi arestat şi judecat. Dar la Fuchs a fost vorba de ceva mai mult decît de o simplă chelfăneală.

Tatăl său a fost închis într-un lagăr de concentrare ; mama sa s-a sinucis; apoi, una dintre surorile sale s-a aruncat sub tren. Ne înclinăm în fata durerii lui Fuchs. Once ar fi făcut era într-un fel justificat. Dar la Schulze-Boysen ? Un fantezut căruia pumnii S.S.-iştilor i-au oferit primul contact cu realitatea, un fecior de bani gata care s-a făcut de rîs. Familia a făcut de altfel totul ca să-l întoarcă pe cailea cea bună : alarmat de ea.

Levetzcw, şeful politiei berlincze, a trimis o echipă în ajutorul lui. A ieşit din închisoare cu faţa umflată şi sufletul fript, lăsind în urma lui visurile de poet şi reveriile sale de politician amator. A trecut la comunişti nu din convingere, ci pentru că .ei erau cei care se bateau cel mai bine împotriva acelor oameni**. Doctrina nu-l interesa; în 1939, practic, el îi ignora pe Marx şi Lenin. El n-avea nimic comun cu solidele convingeri ale unui Sorge sau ale unui Harnack. La drept vorbind, avea o singură pasiune : să-şi şteargă de pe obraji arsura lăsată de palmele S.S.-iştilor. Puţin.

Dar pe aceasta plâpindă bază se construieşte o maşină prodigios de eficace – ca un motor care ar funcţiona cu maximum de putere folosind un firicel de carburant.

Contrastul între cauză şi efectele sale este de-a dreptul uimitor.

Ura poate să te orbească. Dar ca poate să te şi lumineze, să te purifice, să te lecuiască. Lui Schulze-Boysen, ea îi smulge în i o singură lovitură vălul de pe ochi. De acum înainte, fe- U. CU™ a ^urncâ va de o luciditate absolută, aproape şt.mffxa. Este imposibil să nu rîzi de divagaţiile politice ale Im Schulze-Boysen dinainte de 1933 .şi este greu să nu recunoşti ită'Tî'î Pro.nfW,,CÎui Pc carc e> ¡I face într-o scrisoare adre- bucni |U' SaU • CVăd aSt"î Că un război mondial va ÎZre El"13' r,U „ 194o-1941' mai Precis Povara
'a fi urmat de un război între clasele sociale din Europa. Şi sînt sigur că Austria şi Cehoslovacia au fost primele două bătălii ale noului război**.

Ziua în care izbucneşte a treia bătălie – aceea a Poloniei – este de acum începutul războiului mondial. Harro Schul- zc-Boyscn îşi sărbătoreşte aniversarea. Referindu-se la aceste evenimente, Hugo Buschmann,

relatează : .Erau acolo scriitori, actori, pictori, un producător de filme, medici, avocaţi, femei frumoase şi nu sărbătoreau tocmai o aniversare, ci intrarea în război. Cîte iluzii la aceşti oameni ! Toţi erau convinşi că victoria celui de-al treilea Reich se apropia ; toţi o credeau iminentă... Numai un ofiţer aviator, a cărui falcă tremura de ură cînd era vorba de nazişti, mai făcea cîte o obiecţie, dar fără să insiste : nu voia să distrugă optimismul general.

Acesta era Harro Schulze-Boysen. Apoi a început să danseze şi dansa foarte bine. Femeile îl priveau cu admiraţie. La sfârşit mă trase într-un colţ şi, agăţîndu-se de o remarcă de-a mea, spuse :

-...Polonia are să fie invadată, dar asta nu c decît un popas în calea luptelor viitoare. Armatele şi aviaţia se vor distruge în Vest între ele... Oamenii aceştia – se referea la societatea entuziasmată din jurul lui – subestimează puterea militară a Vestului. Mai întîi că Anglia are să se echipeze de război. Adversarul aproape că n-are aviaţie, dar are timp să respire pînă în primăvară pentru că operaţiile din Polonia se vor întinde pînă la sfârşitul anului. Nebunul acesta de Hitler mai crede şi acum că nu va face decît o înghiţitură din Anglia după ce va fi mestecat Polonia.

Va veni o zi cînd se va ajunge la un echilibru de forţe. Atunci ordinea burgheză va fi zguduită în toată Europa, pentru că aceste forţe burgheze s-au luptat între ele pînă s-au epuizat » .

Luciditate în analiză, dar mai ales implacabilitate în acţiune. Cu toată energia, cu toată ura sa. el este fără discuţie împotriva „oamenilor aceia“, chiar dacă, după declanşarea războiului, .oamenii aceia“ sînt prin forţa lucninlor corn pat no ... halii ăi – poporul german, şi nu neaparat nurca. naz.ştn. La el nu există echivocuri din

acelea în care se zbat at.fa germani antihitlerist., care se emoţionează văzând curgmd s.ngele compa- triolilor lor într-o acţiune nesabu.ta, dar încearcă în acelaşi timp o mîndrie ascunsă faţă de isprăvile ndepbmte pnn varşa-rea acestui sînge. Ei vor zdrobirea lui H.tler, dar nu mfnn- gerea Germaniei. Şi aceste frămîntan nu smt proprii numai opozanţilor de dreapta, naţionaliştilor reacţionari a. .Cubului seniorilor“. Hugo Buschmann. care are convingeri de stînga. arată: .De mai multe ori eu i-am întrebat pe unii buni prieteni ai mei, cînd vorbeau aşa în vint, ei, care avuseseră o activitate politică înainte de 1933: tu vrei ca noi să pierdem războiul sau nu? Aproape totdeauna, după un moment de ezitare temătoare, răspundeau : nu !“. Unii, în Germania, au reuşit să treacă peste aceste contradicţii şi au recunoscut că sfirşitul nazismului se putea realiza numai prin înirîngerea ţării lor. Dar ei n-au făcut nimic ca să favorizeze această infrîngcrc. Lc-a lipsit tăria sufletească ca să pună mina pe cuţit şi să lovească în spatele concetăţenilor lor. Schulze-Boysen s-a servit insă de pumnal pînnă în ziua cînd Gestapoul a venit să i-l ia din mîini.

Ura lui trebuie să fi fost într-adevăr foarte marc pentru ca nici o lacrimă să nu-i vină niciodată în ochi. Altfel n-ar fi trimis Armata Roşie la intîlnirea de la Stalingrad, n-ar li transmis informaţii strategice atît de importante ca un plan de stat major. Să ne amintim de paraşutiştii aceia pe care Abwehr- ul ii lansa în spatele liniilor sovietice şi ale căror nume Schulze-Boysen le cunoştea.

Dar era totuşi necesar să se procedeze aşa, pentru ca Hitler să piardă războiul : salvarea Europei cerea acest preţ. [1]

Poate că noi exagerăm răzbunarea ca mobil al acţiunilor lui Boysen. Ln lucru este însă clar, şi anume

că el era omul furtunilor; ele singure puteau să-i creeze posibilitatea de a-şi utiliza vitalitatea. El fusese în Berlinul de dinainte de 1983 ca un vas imobilizat din lipsă de vînt : a fost nevoie de ţăcănitul puştilor pentru ca să-şi întindă, în sfirşit, pînzele, a fost nevoie de incidentul cu buncărul pentru a da un impuls acestei forţe potenţiale, gata să se dezlănţuie.

Arvid Harnack şi Schulze-Boysen au parcurs timp de un an braţ la braţ acest drum presărat cu morţi şi răniţi, neclintiţi, surzi la plînsete, orbi la singe şi la lacrimi ; unul atent să meargă în sensul istoriei ; celălalt preocupat mereu de mica sa istorie.

Succesele contraspionajului gennan. care reuşise să facă curăţenie la Bruxelles. Amsterdam şi Berlin, nu l-au bucurat prea mult pe Hitlcr, deşi acum avea o imagine exactă asupra amploarei reţelei, a eficacităţii ei, a posibilităţilor de care dispunea de a transmite datele pe care le culegea. Şi aceasta în- tr-un timp în care frontierele erau considerate de netrecut. în- tr-un timp în care Europa era ţinută în frîu de un sistem poliţienesc fără precedent. Gestapoul şi Abwehrul au primit ordin să captureze cu orice preţ şi în cel mai scurt timp pe omul care a creat, pus la punct şi însufleţit această organizaţie. Hitlcr cerea de la Himmler un raport zilnic asupra acestei probleme Comandoul Orchestra Roşie a părăsit cartierele bruxelleze şi bcrlineze şi s-a dus la Paris, ca să-l fugărească pe Marele Şef.

În fruntea sa. Karl Giering, un excelent poliţist. El aduce cu sine o echipă de elită. întărită cu vreo douăzeci de oameni, şi cere la Paris concursul nelimitat al Abwehrului, Gestapoului şi contraspionajului francez.

Iată, fără comentarii, răspunsurile lui Franz Fortncr. reprezentantul Abwehrului pe lîngă Comando, ia

întrebările puse de autor asupra colegilor lui.

— Willy Berg ?

— Braţul drept al lui Giering. De vreo cincizeci de ani. Mic, aproape un pitic. Era un om dur, fără nici un scrupul. Un adevărat măcelar.

— Richard Voss ?

— Fiziceşte, contrariul lui Berg : foarte înalt. lat în umeri, părul blond. Şi el, tot un măcelar.

— Ottn Schwab? .1

— Da, un om mic... avea un caracter suplu, conciliator. Prefera abilitatea în locul forţei. ■ >

— El la Kempka ? * « ’

— A. secretara... o blondă destul de drăguţă... asista fără emoţie la toate interogatoriile : venea de la Bedin. unde lucrase la sediul Gestapoului; acolo mai văzuse scene asemănătoare.

— Eric Jung ?

— Înalt şi subţire, alură de sportiv. El s-a arătat totdeauna foarte amical faţă de mine. Cu prizonierii era altceva... un măcelar.

— Rudolf Richter ? -ţ-

— Dur ’ Extrem de dur ! Chiar şi cu femeile el era fără milă...

SIMEXUL ASEDIAT

La Paris, Comandoul s-a instalat în strada Saussaies, în imobilul securităţii franceze ; i s-a alocat un şir de birouri la etajul patru. încă din prima zi a instalării sale la Paris, Comandoul i-a dat drumul pe străzi lui Abraham Raichman cu misiunea de a găsi firele care duc la Trepper. Purtător al speranţelor Gestapoului. învestit cu întreaga sa încredere. Raichman a venit la Paris însoţit de amanta sa. Malvina. El este liber să plece şi să vină după bunul său plac, cu o singură obligaţie însă : să-i raporteze în fiecare dimineaţă lui Fortner. Asta se făcea în cafeneaua Viei, situată pe bulevardul Italienilor ; cei doi oameni îşi luau de obicei aici micul dejun.

Raichman da tîrcoale cîtorva «cutii poştale' cunoscute Dc fiecare dată lasă un mesaj prin care cere urgent o întrevedere cu Marele Şef şi-i fixează chiar şi o întîlnire.

În ziua respectivă şi în locul indicat, Giering întinde o capcană poliţienească cu mai multe ore înainte, unde speră să prindă peştele cel mare. Dar Trepper nu se arată.

Comandoul mai deţine şi o altă pistă: Simona Pheter, funcţionară în biroul parizian al Camerei de Comerţ Belgiene, care contribuia, ca şi funcţionara de la Bursa din Bruxelles, la transmiterea conspirată a unei părţi a corespondentei diferite lor grupe ale relele. Comandoul se mărginise pînă atunci * supravegheze corespondenta ei, dar sos.se clipa sa treaca la aC(,UO scrisoare pusă la poştă la Bruxelles cere Simonei Pheter să organizeze o întîlnire între şeful sau şi un agent venit din Belgia – Raichman. Simona nu bănuieşte că scrisoarea este un fals. Ea indică funcţionarei din Bruxelles data şi ora intîlnirii, care va avea loc într-un restaurant parizian. Prudentă, ea se instalează însă dinainte în restaurantul respectiv şi constată că este supravegheată. Atunci, cu dteva minute înainte de intrarea în sală a şefului său. simulează o criză de nervi. Consumatorii şe string în jurul ei. Şeful vine, vede grămada de oameni strînsă, presimte un pericol şi o şterge. Acesta era Leon Grossvogel.

Raichman. care cunoaşte puţin reţeaua pariziană şi deci nu are perspective de a stabili legătura cu ea, poate face însă minuni la Lyon, unde sînt regrupaţi cei ce-au scăpat din reţeaua bruxelleză : Germaine Schneider, Romeo Springcr şi Schumacher. Raichman îi cunoaşte pe toţi şi ar putea să înnoade uşor contactul. Faptul că Lyonul este în zona liberă nu mai constituie un obstacol pentru Comando, căci cu o lună mai devreme, în septembrie 1942. în urma negocierilor cu guvernul de la Vichy. s-a ajuns să se deschidă cîmp liber contraspionajului german.

Amiralul Canaris a venit personal la Paris ca să

trateze această problemă cu trimişii de la Vichy. Datorită complezenţei acestora din urmă, două sute optzeci de agenţi ai Abwehrulu şi Gestapoului au trecut, la 28 septembrie, linia de demarcaţie. înzestraţi cu acte false furnizate de poliţia franceză. Majoritatea s'au instalat la Lyon în locuinţe închiriate dinainte. Principala lor misiune era să descopere şi să .distrugă* vreo douăzeci de paturi clandestine ascunse în această regiune, care emiteau spre Vor Proiita de 0Caz'c ca să măture- cu ajutorul lui man, pe rare l-au expediat la Lvon, şi pe membrii reţelei bruxelleze scăpaţi.

Cît despre echipele trimise la Marsilia, ele au să-i hărţu- iască pe Kent şi pe Margareta Barcza. care, după Malvina, se ascundeau în acest oraş. O nimica toată faţă de valoarea Marelui Şef! Dar. la urma urmei, ce ştiu ei după unsprezece luni de anchetă despre el ? Au fotografia lui. găsită în Atrebates. Cunosc pseudonimul lui, Gilbert, dat de Myra Sokol. Ştiu de la Wcnzel şi Efremov că e instalat la Paris, dar nimic mai mult.

Trei centrale radio distruse (Bruxelles, Amsterdam. Berlin), zeci de agenţi arestaţi, dar, din cauza unei compartimentări drăceşti. nici un fir care să ducă la şeful spion !

Poate că prin Simex...

Giering cunoaşte Simexul parizian, datorită supravegherii exersate asupra Simexcoului bruxellez : cele două firme schimbau o abundentă corespondenţă de afaceri. Giering şi Fortner hotărăsc să meargă să se informeze despre Simex la sediul Organizaţiei Todt.

„Atunci, declară Fortner, noi am hotărît să nu trecem cu vederea nici o precauţiune, să evităm orice manevră greşită care ar fi putut duce la descoperirea

noastră.

Trebuia să procedăm aşa pentru că era vorba acum de Marele Şef ! Nc-am prezentat deci la sediul Organizaţiei Todt, pe Champs -Elysees, şi am cerut să fim primiţi de hauptsturmfuh- rerul Nikolai, ofiţer de legătură al Gestapoului cu Organizaţia Todt. Pentru a nu da de bănuit, ne-am prezentat drept reprezentanţi ai unei firme germane, veniţi să tratăm afaceri la Paris.

Hauptsturmfuhrerul Nikolai a refuzat să ne primească. A doua zi ne-am prezentat cu o autorizaţie de la generalul Stiilpna- gcl. Aflînd cine sîntem, ofiţerul nostru a devenit foarte amabil. I-am arătat fotografia lui Trepper şi l-am întrebat :

— 11 cunoaşteţi ?

— Cred că foarte bine ! Este un om de afaceri care ne procură de un an -mărfuri, mai ales pentru Peretele Atlanticului. Un om foarte cumsecade, după părerea mea. şi foarte comunicativ... Eu îl simpatizez mult.

— Am vrea să-l întîlnim. Se poate ?

— E chiar foarte simplu. «Ausweisul- său pentru zona libera expiră peste dtcva zile şi nu va întîrzia să mă cheme la telefon pentru a cere reînnoirea lui.

Ne-a promis apoi că va păstra cea mai mare discreţie asupra celor discutate. Dar ştiţi ce a făcut acest idiot de Nikolai ? În loc să aştepte ca Trcppcr să vină să-l vadă din proprie iniţiativă. el i-a scris că «ausweisul* lui a expirat şi i-a cerut să treacă pe la el să-l reînnoiască ’ Ah. ne făcuse un pocinog de toată frumuseţea ’... Dar, e drept. Nikolai nu ştia că era vorba de Marele Şef. El credea probabil că noi aveam cu el o problemă banală.

Nu mai rămînea decît să inventăm altceva. Dar ce ? Cum să obţinem contractul fără sâ-l alarmăm ?

După ce ne-am gîndit îndelung la asta, am găsit pînnă la urmă o soluţie. Să continuăm jocul început cu Nikolai. Să ne prezentăm la Simex ca oameni de afaceri şi să propunem firmei o operaţie comercială. Ne-am pus cu grijă planul la punct. Noi urma să venim de la Mayence ca să cumpărăm la Paris diamante industriale. Pc vremea aceea, diamantele industriale erau o marfă foarte rară şi foarte căutată. Se plătea un milion şi jumătate de mărci de diamant. Aceasta era o sumă cu care puteai momi pe oricine.

L-am întrebat deci pe Nikolai cum să procedăm ca să propunem afacerea Simcxului. Ne-a spus: -Nimic mai simplu. Aici, la noi. lucrează o oarecare doamnă Likonina. Ea îi cunoaşte bme pe oamenii de la Simex. Adresaţi-vă ci*. Din prudenţă, am preferat să facem o mică anchetă, înainte de a ne duce s-o vedem. Rezultatele au fost pozitive : era văduva ultimului ataşat militar ţarist la Paris. O rusoaică albă. La Todt, toată lumea îi cinta în strună- DL altfel, fiu) ei lucra şi el aci. Oameni foarte cumsecade. Am luat contact cu doamna Likonina şi i-am propus afacerea cu diamantele. S-a arătat îneîntată. se înţelege, şi ne-a promis ca are sa vorbească de ea Simexului. Făcînd pe comerciant«

timoraţi, Giering şi cu mine i-am spus că era vorba de o sumă foarte mare, unde ne investeam toate disponibilităţile noastre, şi deci ea trebuia să înţeleagă că noi aveam nevoie de garanţii : pe scurt, că contractul trebuia semnat de directorul Simexului în persoană. A fost de acord şi ne-a promis că are să acţioneze repede.

Răspunsul a sosit rapid, aşa cum am convenit, dar a fost negativ. Patronul Simexului nu putea semna contractul. Suferea tare de inimă şi era la cură. Ciudat. Şi Nikolai ne-a confirmat că Trepper suferea de o boală de inimă şi că se ducea uneori să se odihnească la castelul din Ardcnnes. în Spa. Am trimis o echipă acolo. Nimeni !

l-am spus doamnei Likonina : *E nemaipomenit. Noi nu putem să aşteptăm ; aranjaţi chestiunea sau nu ?» În ziua următoare a venit complet entuziasmată : «S-a aranjat ; se va duce la Bruxelles în ziua respectivă să semneze contractul-. Noi propusesem semnarea la Bruxelles, pentru că acolo eram ca la noi acasă şi aveam condiţii mai bune de a acţiona. Parisul era prea mare şi...

Am hotărît, Giering şi cu mine, să-l arestăm pe Marele Şef în Gara de Sud a oraşului Bruxelles, la cobonrca lui din tren.

Am aranjat ca toate ieşirile şi intrările gării să fie păzite bine şi am luat o echipă de-a Gestapoului cu noi, pe peron.

Cu toate acestea, mărturisesc că eram foarte nervoşi aş- tcptînd sosirea trenului. Eu eram convins că va ii 0 operaţie grea, care avea să se soldeze cu împuşcături, pentru că Mare e Şef nu avea să se lase aşa uşor arestat. Nici Giering nu ci a în apele sale.

Trenul soseşte, noi supraveghem călătorii şi. pe

cine vedem? Pe d-na Likonina! Singură. Ce decepţie... Ea vine spre noi şi ne spune: -îmi pare rău. el n-a putut să vină. Dar eu am împuternicirea să semnez contractul. Dacă mai sînteţi încă

dispuşi să tratati, eu voi merge miine să caut diamantele la Anvers*. w ≃

Am refuzat, natural, şi am pus să fie supravegheata. S-a dus direct la Simex*. * • ..

1

După încercările lui Raichman. după invitaţia adresaţi Marelui Şef de Nikolai de a reînnoi .ausweisul“ şi după tratativele privind cumpărarea de diamante industriale, afacerea cu împrumutul lui Nikolai este cea de-a patra cursă întinsă Marelui Şef. îndemnat de Giering. Nikolai îi solicită lui Trepper să-i împrumute 40.000 de franci şi lasă să se înţeleagă că de procurarea acestei sume depinde situaţia lui în armată. Giering şi Fortner sperau că Trepper va profita de această ocazie pentru a-l corupe pe omul Gestapoului de la Todt. Dar cel care tratează cu hauptsturmfuhrerul şi-i varsă suma solicitată este Cor- bin şi nu Marele Şef. Pentru ca totul să fie în ordine, Nikolai semnează şi o chitanţă Deci. Trepper îl are la mînă şi poate să-l facă să cinte cum vrea el. Are să intre pînă la urmă în contact cu el ? Aceasta este suprema speranţă a lui Giering şi Fortner. Dacă ea nu se realizează, dacă Marele Şef nu muşcă momeala, ci sînt hotărîţi să termine cu Simcx şi Simexco. Răbdarea lor a întrecut orice limită.

Ei ignorau însă un fapt (Giering pînă la moarte : Fortner pînă la citirea acestor noduri) : Maria Likonina i-a trădat. De la prima lor intîlnire. ca i-a mărturisit Marelui Şef. plîngînd <u lacrimi amare: «Nemţii mă pun să lucrez împotriva dumneavoastră ; vor ca eu să vă vînd...” Trepper, om bun, a băut-o pC spate şi i-a spus: „Hai, lasă, nu mai plînge, nu-i aşa de grav...“

În realitate, era destul de grav şi el ştia acest lucru.

Men- « una se strîngea peste -acoperirea“ sa

comercială. Timp de opt prezecc luni, Simexul şi Simcxcoul i-au permis să pătrundă rcun e germane cele mai închise, să obţină toate „auswci- ne-cesarc ca să treacă după bunul său plac frontierele păzite de Gestapo. Dar era timpul ca prăvălia să se închidă. Securitatea sa personală nu era în joc, nici aceea a Bătrînei Gărzi. Trepper, katz şi Grossvogel nu mai puneau piciorul la Simex. iar Corbin şi funcţionarii săi nu ştiau unde se găsesc refugiile lor.

Dar ce avea să se întîmple cu Suzana Cointc, lucrătoare de prună mină ? Dar cu Jules Jaspar, Alfred Corbin, intraţi în reţea cu basmaua pe ochi şi care nu s-au poticnit cînd Trepper le-a luat-o jos şi au văzut profilîndu-se prin faţa lor umbra stâlpului de execuţie ? Dar cu Keller. care credea că lucra pentru o operă de binefacere ale cărei milioane serveau la îndulcirea sorţii prizonierilor francezi ?

Trepper pregăteşte atunci replierea strategică a sucursalei sale marsilieze. Jaspar şi Kent vor trece în Africa de Nord, unde vor deschide un nou birou da Alger. Apoi, funcţionarii parizieni vor putea să ajungă din urmă acest detaşament precursor care îi va adăposti. De altfel. Jaspar obţinuse la 15 iunie precedent o viză pentru Alger şi avusese convorbiri satisfăcătoare cu Chataigneau, guvernatorul general al Algeriei, dar plecarea lui fusese mereu amînată.

Kent se opunea cît putea, din cauza Margaretei, proiectului de fugă în Algeria. El nu voia să părăsească Marsilia.

La 8 noiembrie, trupele americane au debarcat la Alger şi au închis astfel Simexului această portiţă de scăpare, iar Wehr- machtul a invadat zona liberă.

La mai puţin de o săptămînă după aceasta, Kent şi Margareta au fost arestaţi.

Arestarea a avut loc la 12 noiembrie la domiciliul cuplului din strada Abbe-de-l £ppee nr. 85. În ziua aceea, portăreasa sună la ora obişnuită : venise să facă menajul. Margareta a recunoscut-o prin vizetă, i-a deschis şi a fost bruscată de cinu oameni care s-au năpustit în apartament. Aceştia ei au nişte poliţişti francezi. Aşteptau aci din zori, ascunşi în beciul case

Kent a rămas împietrit, iar Margareta a izbucnit în plins. Au scotocit prin toată casa şi au descoperit într-un sertar nişte scheme bizare, care i-au făcut să scoată strigăte de bucurie : „Iată probele : planuri de fortificaţii I“ Între două suspine, Margareta le-a explicat că acestea nu erau decît nişte tipare de tricotat, decupate dintr-un ziar de mode.

Cei doi prizonieri au fost duşi la comisariatul gării Saint- Charles. unde au fost supuşi unui control corporal. Femeia care se însărcinase să o controleze pe Margareta i-a găsit în buzunarul mantoului o castană. A luat castana cu două pensete şi a chemat în ajutor : .Atenţie ! Are cu siguranţă exploziv înăuntru !u Tot comisariatul era în fierbere. Ambalată cu grijă, castana a plecat spre o destinaţie necunoscută, probabil la vreun laborator municipal. Kent şi Margareta au petrecut prima lor noapte de detenţie la comisariatul Saint-Charles, culcaţi pe cimentul îngheţat. în ziua următoare, la 13 noiembrie, i-au da* pe mîna Gestapoului.

Arestarea fusese executată de poliţia franceză, dar pe baza informaţiilor furnizate de către Gestapo. De luni de zile, maşini camuflate în ambulanţe şi camionete de transportat pîine brăzdau străzile Marsiliei în căutarea Şefului Mic şi a prietenei sale, în fruntea echipei. Boemelburg. Sturmbannführer S.S., care, c:i şi Giering. era un bat rin poliţist, membru eminent al „Organizaţiei internaţionale a poliţiei criminale“ (care avea înainte de război rolul actualului _ Interpol“).

Singurul lucru de care dispunea Boemelburg la început în acţiunea de descoperire a spionului era fotografia lui Kent găsită la Atrebates. Dar, mai tîrziu,

datorită informaţiilor adunate la Bruxelles, a aflat un amănunt care ¡1 putea ajuta în identificarea lui: Kent se distingea printr-o poftă de mîncarc cu adevărat pantagruelică Această caracteristică i-a fost fatală, pentru ca un chelner de la un restaurant şi-a amintit de el şi a spus ca l-a văzut de mai multe ori cumpărînd ziare de la un

chioşc din apropiere, ceea ce constituia un indiciu că locuieşte în împrejurimi. Într-adevăr, cercetările efectuate în zona respectivă au dus la stabilirea imobilului şi a apartamentului în care locuia.

La 13 noiembrie, pe la sfîrşitul după-amiezii, Kent şi Margareta au părăsit Marsilia în două maşini ale Gestapoului. Boenielburg era cu Kent : unul din locotenentii săi. cu Margareta : vreo jumătate de duzină de poliţişti francezi completau echipajul maşinilor. Erau bine înarmaţi, pentru că Boemelburg se temea ca reţeaua să nu organizeze o ambuscadă pentru a-î elibera pe prizonieri.

Cînd s-a înserat, s-au oprit la Lyon într-un hotel rechiziţionat. Kent şi Margareta au fost închişi în aceeaşi camei ă, dar li s-au luat hainele pentru a se evita orice risc de evadare. Kent rămînea calm. Se mărginea numai să răspundă la întrebările tovarăşei sale de drum : „Nu te mai gîndi ia asta ! Lasă 1* După Margareta, peripeţiile acestea ale ilor se datorau naţionalităţii uruguayene a lui Kent.

A doua zi, pe la sfîrşitul după-amiezii, caravana a sosit la Paris. Prizonierii au fost închişi în strada Saussaies. Stăteau tot în aceeaşi cameră, dar erau supravegheaţi de un gardian care i-a recitat Margaretei toată noaptea versuri.

În dimineaţa celei de-a treia zi, maşinile au luat diurnul spre Bruxelles. Poliţiştii marsiliczi au fost inlocuiţi cu gărzi nemţeşti. Kent şi Margareta au fost conduşi direct la penitenciarul din Breendonex. Cînd a auzit lăsîndu-se după ci grilajul cu un sunet sinistru. Margareta Barcza, care de cînd se născuse avansase în viaţă pe un covor de trandafiri, avu o criză de nervi. Inima sa nu rezistă. Cînd îşi reveni, auzi un medic spu-

nînd : .Dacă o mai ţineţi la închisoare, n-arc s-o mai ducă mult .

Au fost introduşi, tot împreună, într-o celulă în timpul zilei erau sub supravegherea constantă a doi gardieni, care ^c schirn- bau la fiecare două ore. iar noaptea un agent al Gestapoului culca în celulă. Aveau dreptul să vorbească intre *c.* Conversa- H lor se limitau la subiecte neînsemnate. Kent jam.nea mereu placid A fost supus câtorva interogator«. fara sa se recurgă la brutalităţi împotriva lui. După cîteva zile au fost urcat« mtr-un Mercedes ?i du,i la sediul central al Gestapoului d.n Berbn. Kent a fost închis într-o celulă de la subsol. La af.va pa,. de el dormeau Harro Schuke-Boysen ,i Arv.d Harnack. pe care .. m- tîlnise cu un an în urmă la Grădina Zoolog.ca d.n Berl.n pentru a-i ajuta «ă-,i organizeze sistemul lor de transmisiuni.

UNDE ESTE GILBERT?

La 18 noiembrie, pe la orele nouă şi jumătate dimineaţa. Keller primi un telefon de la Nikolai : „«Ausweisul» dumneavoastră pentru zona interzisă este gata ; treceţi să vi-l luaţi ?u S-a dus imediat la sediul Todt. Nikolai îl primi cu braţele deschise şi îl anunţă că va trece pe la Simex în cursul aceleiaşi dimineţi cu un client care voia să încheie un contract cu această firma. S-a prezentat într-adevăr, însoţit de un oarecare Jung, care a declarat că îl interesa procurarea de materiale pentru sudat. Keller a promis că are să facă tot posibilul ca să găsească ceea ce îl interesează. /Xtitudinca vizitatorilor săi i se parc insă ciudată : nu stau pe loc, inspectează minuţios camera, examinează hîrtiilc întinse pe birou.

În acest moment. într-o cameră alăturată. Alfred Corbîn primeşte vizita fratelui său Robert. Acesta din urmă nu era la curent cu activităţile clandestine ale fratelui său mai mare. Se miră văzîndu-l „plictisit, abătut, ca şi cum era urmărit“. Era pentru prima dată cînd îl vedea pe Alfred în starea aceasta. Nu-l întreba care era cauza acestei stări pentru că îl ştia cît era de

tăcut şi de rezervat cînd era vorba de viaţa lui intimă.

Lui Alfred Corbin îi era într-adevăr frică, tn ajun, pe 17 noiembrie, l-a întîlnit pe Marele Şef. care l-a informat despre arestarea probabilă a lui Kent şi l-a îndemnat să dispară imediat. Corbin i-a răspuns: -De ce să fug ? N-au nimic împotriva mea. nici o probă. Singurul om care poate să mă compromită este Kent. Dar dv. sîntefi foarte sigur de el, nu-i aşa ?“

11 însoţise pe Kent la Tîrgui de la Leipzig în timpul călătoriei acestuia de afaceri, care servise drept .acoperire¯ primelor contacte cu reţeaua beriineză.

Surprins de tăcerea lui Trepprr. Corbin a repetat : „Sintcţi într-adevăr sigur de el ?“ Marele Şef a ridicat atunci din umeri. Apoi, după o scurtă pauză, a spus : „Ascultaţi-mă pe mine. Gestapoul e Gestapo. Trebuie s-o ştergeţi repede\ Corbin a refuzat. El era un om cinstit, care credea în cinstea altuia. Kent n-avea să-l denunţe, iar Gestapoul n-avea să-l aresteze pentru că nu avea dovezi.

11 chemă pe Keller şi-i spuse : „Du-i pe domnii de la dumneata la restaurant“. Keller ii invită pe Nikolai şi pe Jung în- tr-un restaurant foarte luxos, instalat în fundul unei pivniţe, aproape de gara Saint-Lazare. Încă de la aperitiv nemţii s-au dedat la atacuri împotriva Elveţiei : »Tara aceasta murdară de ceasornicari, populată numai de laşi etc.[u].

Keller, cetăţean elveţian, a simţit cum i se taie pofta de mîncare. Dc ce acest atac nemaipomenit împotriva patriei sale ?

E adevărat că un tată elveţian, o mamă englezoaică şi o naştere în Rusia făceau o stare civila ieşită din comun. Comandoul se întreba chiar, dacă el nu ieşea

pur şi simplu din atelierul unui falsificator. De aici această fină manevră psihologică : să atace Elveţia în prezenţa lui Keller : daca era cu adevărat cetăţean elveţian, orgoliul său naţional atacat avea să-l facă să sară în SUS. Keller devenise roşu la faţă dar continua să-şi ţină nasul jn farfuria sa şi să tacă. N-avca dreptul să se certe cu enţii.. onic.cnii săi însă au atins o asemenea grosolănie incit n-a mai putut răbda şi, ca să se răzbune, l-a lăsat pe Nikolai să achite nota de plată.

Nikolai i-a propus lui Keller să treacă în ziua următoare pe la Todt cu Alfred Corbin şi şi-au dat întîlnire la orele patru.

La 19 noiembrie, la orele 10 dimineaţa, la uşa Simexului a sunat cineva. Cea care s-a dus să deschidă a fost o funcţionară, doamna Mignon. Pe palier, vreo zece oameni îmbrăcaţi civil.

— Poliţia ! Domnul Corbin este aici ?

— Nu.

— Vă rugăm să intraţi în biroul dumneavoastră.

Poliţiştii s-au răspîndit apoi prin cele douăsprezece camere ale imobilului, dar n-au descoperit-o decît pe Suzana Cointe.

Alfred Corbin şi Keller, prinşi în exterior cu treburi, nu aveau să vină în dimineaţa aceasta la Simex. Doamna Mignon c dusă la prefectura poliţiei, iar Suzana Cointe în strada Saussaies.

Alfred Corbin şi Vladimir Keller urcă pe Champs-Elysces în direcţia cinematografului Marbeuf. E patru fără un sfert. Keller, prost dispus, îi spune pentru a treia oară şefului său : .Nu, hotărît, acest Nikolai nu-mi place. Un ofiţer al Gestapoului care face în acelaşi timp afaceri... Ce vreţi, eu găsesc că e ciudat...“ Corbin.

pierdut în gândurile sale, murmură o frază liniştitoare.

Keller distinge prin mulţime pe un proprietar de garaje de automobile pe care îl cunoscuse la Havre. 11 acostează şi, mereu practic, îi propune un lot de piese separate. Celălalt acceptă grăbit. S-a aranjat. Keller îl ajunge din urmă pe Corbin şi se îndreaptă împreună spre sediul firmei.

Intrară. În hol. ca de obicei, era multă lume, mai ales soldaţi germani. Keller îşi face loc spre ascensorul din fundul holului. Corbin după el. În momentul în care Keller pune mîna pe mîncrul uşii ascensorului, aude că-l striga cineva: -Hcir Keller. Se întoarce. Dar n-apucă să răspundă, că miimlc îi şî -int prime într-o pereche de cătuşe. La fel se întîmplă şi cu Corbin.

Şi după un sfert de secol de la aceasta arestare. Vladimir Keller se va minuna încă de aceasta dexteritate.

În fata lui cu pistoletul în mînă. Jung. amatorul ocazional de fier de sudat. La stînga sa. patru soldaţi cu automatele îndreptate spre el îi blochează ieşirea spre strada Marbeuf.

Jung îi împinge pe cei doi prizonieri spre aceasta ieşire şi le spune să ia loc într-o maşină garată de-a lungul trotuarului. Nu se scurseseră nici zece secunde de cînd Keller pusese nuna pe minerul ascensorului. Alfred Corbin era foarte palid. Cu capul dat pe spate, cu ochii pe jumătate închişi, el murmura : ..Biata mea fetiţă Denise. n-o să-l mai vadă pe papa al ei..? Neamţul aşezat lîngă şofer se întoarce şi spune : „Ei, hai. puţină demnitate ! Luaţi exemplu de la coechipierul dumneavoastră : el cel puţin se abţine“.

Keller este zăpăcit. Ce vrea să spună Corbin ? E nebun ! Elveţianul îşi închipuie că Gestapoul îşi băgase nasul în combinaţiile dintre Simex şi Todt. de

unde arestarea lor. Fraza lui Corbin îl pune însă pe gînduri.

Maşina opreşte într-o curte. Keller este dus de Jung în biroul său.

— Ia loc !

Abia se aşeză, că şi primi o palmă :

— În picioare. S-a zis cu viaţa frumoasă ! I

Neamţul ii ordonă să-şi golească buzunarele, adăugind imediat :

Daţi-mi mai întîi „ausweisuh pentru zona interzisă. Ah. nu l-ati folosit"...

elvetiann|WeiSUr Î" ° "P"„1 Nemt" sPeras"ă zadarnic că e vet.anul acesta foarte suspect se va folosi de el ca să înde- phneasca m.s.uni secrete în zona interzisă.

— Unde este Gilbert ?

de pumni' „ d' 1»l~ ti lovituri

— Unde este Gilbert ?

Kcller afirmă că habar n-are unde este. Jung deschide un sertar şi scoate de acolo o sfoară pe care o înnoadă în jurul picioarelor prizonierului. Ia apoi un baston, pe care îl introduce intre legături şi-l învîrteştc pînă ce sfoara, întinsă pînă la refuz, intră în carnea pacientului. înainte de a începe această operaţie, neamţul a dat drumul la maximum radioului pus pe măsuţă.

Keller a înţeles manevra. În acest fel voia să-i acopere strigătele de durere. Atunci îi spune :

— Nu vă obosiţi. Eu am o particularitate psihologică curioasă. sînt sensibil la durerile uşoare, dar dacă acestea depăşesc un anumit prag, nu mai simt nimic. O palmă mă doare, dar dacă sînt biciuit nu simt nimic. Am avut ocazia să vorbesc despre aceasta cu medicii şi mi-au spus că este un caz foarte rar. dar că se explică din punct de vedere ştiinţific".

Jung a rămas descumpănit. Nu ştia ce să creadă. După ce a reflectat puţin, a hotărît să rămînă tot la ce

ştia. A introdus deci bastonul printre legături şi i-a spus lui Keller :

— Ni se reproşează, uneori, că noi, cei de la Gestapo, sîntem inumani, dar nu este adevărat. Aici, în strada Saussaies. noi nu utilizăm nici măcar toate materialele de tortură pe care ni le-au lăsat francezii.

În timp ce perorează, învîrteşte bastonul. Sfoara sapă brazde adinei în picioarele lui Keller. Acesta priveşte în tavan, părînd absent. în timp ce Jung. istovit, cu vinele umflate, se străduieşte să scoată măcar un suspin de la el. Deznoadă sfoara, ordonă lui Kcller să se ridice şi-i administrează o rafală de palme şi de pumni, precizînd :

— Asta este pentru gluma dumneavoastră de ieri, cînd ne-aţi lăsat să achităm nota de plată.

Pe Ia orele opt seara, Keller şi Corbin sînt îmbarcaţi într-o maşină a Gestapoului. Stau unul lîngă altul pe bancheta din spate. Sînt transportaţi la Fresnes şi închişi în celule separate. Mîinile le sînt prinse în cătuşe la spate, ceea ce face ca somnu să fie imposibil. Giering preferă să nu rişte însă nimic, pentru că se teme de sinucideri.

Fortner şi el şi-au împărţit sarcinile. În timp ce S.S.-istul lichida Simexul parizian, omul Abwehrului opera la Bruxelles în localurile Simexcoului. Niciodată o acţiune a poliţiei n-a cerut atît de puţin efort : pentru Fortner a lost de ajuns să iasă din biroul său din strada Royale şi să bată la poarta învecinată. Dar acolo n-a găsit decît un funcţionar inofensiv, ale cărui dosare nu conţineau nici un fel de documente compromiţătoare.

Cu toate acestea, Fortner nu renunţă : el dispune de numele şi adresele acţionarilor şi funcţionarilor de la Simexco ; deci, poate să-i culeagă cînd vrea.

încep interogatoriile lui Alfred Corbin şi Keller. O singură întrebare, dar de data asta repetată : «unde este Gilbert ?ᵘ Răspund că nu ştiu.

Giering nu crede şi cere la Berlin să-i trimită un specialist în torturi.

Pînă atunci oamenii săi se limitaseră la .ciomăgelile“ tradiţionale („cîtcva lovituri, după cum va scrie Alfred Corbin în însemnările sale, dar, în sfîrşit. nimic grav”). Cît despre Keller, mica sa particularitate fiziologică îi descurajă pe specialiştii binevoitori.

între timp sînt arestate şi soţia şi fiica lui Corbin. Regimul lor este foarte liberal : Róbert Corbin şi soţia acestuia pot să vina sa le vada cînd vor. să le facă cumpărături şi să ia masa cu ele. Dar germanii exersează cu abilitate asupra doamnei Cor- m o presiune psihologică constantă. Nu mai vorbesc de bursa neagra, ci de spionaj. Da, desigur, ci cred că Alfred Corbin e nex m..vat. dar cl riscă să p|ătcască penlru cd v}novat

’ >trt În timp de război, justiţia nu ştie multe. O compătimesc mult pe doamna Corbin.

ne Cilh mai ’nteresata 03 oricine ca să-l găsească
P G Ibert. Ei >şi fac numai mcscria Dacâ n__au

moară. Dar dacă nu pun mina pe Gilbert, Alfrcd Corbin riscă să-şi lase pielea acolo…

Cu nervii zdrobiţi, hărţuita de aceste voci compătimitoare şi sugestive, d-na Corbin rătăceşte prin apartamentul unde totul îi aminteşte de soţul său, care, acum, este, poate brutalizat, torturat. începe să strige către Jung şi ceilalţi. .Dacă aş putea să vă spun ceva v-aş spune… Dar nu ştiu nimic. Absolut nimic“.

Pe 24 noiembrie, la orele unsprezece, o amintire nesemnificativă îi trecu prin cap. Într-o zi. Gilbert li s-a plîns că-l dor dinţii. Alfred Corbin i-a dat atunci adresa dentistului familiei. De ce ar ascunde acest amănunt gardienilor săi ? În ochii ei Gilbert nu este decît o legătură de afaceri obişnuită a lui Alfred. D-na Corbin este convinsă că el s-a servit de soţul său. fără ca acesta din urmă să-şi dea seama.

De ce atunci să ezite între viaţa lui Gilbert şi cea a soţului ci ? Informaţia pe care o dă. ar fi dat-o. probabil, şi un profesionist. Durerea de dinţi a Marelui Şef data de mai mult de şase luni şi. desigur, el terminase tratamentul început.

Adresa dentistului ? E exact pionul care nu prezintă interes şi pe care un jucător de şah îl poate sacrifica pentru salvarea pieselor importante.

O şansă la o mie pentru ca luarea sa să permită Gestapoului să dea şah şi apoi mat. Giering şi Fortner se deplasează imediat la dentistul respectiv şi-i cer să le citească numele oamenilor aflaţi în tratament. Printre aceştia se află şi Gilbert. care urma să se prezinte în după-amiaza zilei de 24 noiembrie la ultima şedinţă.

Cei doi trepidează de bucurie. înseamnă că li se mai oferă <> şansă, pe care nu trebuie s-o mai scape.

Arestarea lui Corbin şi a Suzanei Cointe nu-l

surprinsese pe Marele Şef. O prevăzuse şi făcuse tot ce-i stătuse în putinţă ca s-o contracareze, aşa că avea conştiinţa împăcata.

În ce o privea pe doamna Mignon şi pe domnul Keller, situaţia lor se prezenta cu totul altfel. Ei nu ştiau nimic de apar

tenenţa celorlalţi la reţea şi. fără îndoială, nevinovăţia lor totală avea să triumfe. # .

Ceea ce îl frămînta insă mai mult decît orice pe Marele Şef era faptul că Centrul nu mai avea încredere în el. După patru luni de la arestarea lui Wenzel, Efremov şi Winterink. Moscova continua să dea crezare mesajelor lor şi să ignore avertis- mentele sale.

Trepper era mai puţin ascultat la Centru decît S.S.-istul Giering.

Să crezi în amăgeala Funkspielului e un lucru foarte grav. Trepper nutrea de luni de zile convingerea că acest Funkspîel nu era un scop pentru Comando, ci un mijtoc, platforma de pe care se putea lansa o manevră mai ambiţioasă. Ana de Maximo- viei, sora lui Vasili, fusese descoperită. Era grav, tragic, dar logic. Descoperită, ea fu .contactată” de Comando : era înnebunitor, pentru că n-avea o justificare raţională, cel puţin la prima vedere. Trepper habar n-are cum a fost demascată. El nu ştie că Maximovicii au căzut din cauza unei triple descoperiri. Mai întîi descoperirea dosarului lor în arhivele politiei franceze. Abwehrul s-a dus aici după informaţii în urma cererii Margaretei Hoffmann-Scho'ltz de a fi autorizată să se căsătorească în faţa legii cu Vasili, cetăţean străin.

Siguranţa franceză î$i notase simpatiile de stînga ale Anei şi faptul că ea îi îngrijise pe republicanii spanioli. Kludow şi echipa sa deschiseseră o a doua breşă, descifrînd telegrama în caic era rezumat esenţialul mai multor rapoarte ale ambasadoru- lui Abetz : asta ducea la Margareta, deci la Vasili. În sfîrşit. o alta telegramă interceptată prezenta rezultatul unui bombardament al aliatilor asupra

oraşului german Hamm. În ea se preciza : .Persoana noastră de încredere a văzut stricăciunile ; acestea sînt neglijabile” Din ancheta întreprinsă de Abwehr a rezul-’ ca. cupă ce şi-a depus cererea de autorizare a căsătoriei, Margareta a făcut o călătorie în Germania şi a trecut prin Hamm ; interogată, aceasta intră în panică şi mărturiseşte că l-a informat, într-adevăr, pe logodnicul său.

Comandoul îl lasă pentru o clipă în pace pe Vasili şi trimite în grabă un emisar la Ana.

Aceasta aude propunîndu-i-se un tîrg extraordinar: nu i se va întîmpla ceva prea grav pentru activitatea sa clandestină, dacă va aranja o întîlnire a unui om al Gestapoului cu Marele Şef,

Avertizat de Ana, Trepper îi dă ordin să dispară Ea trece în zona liberă, dar este arestată aci o dată cu Kent. Marele Şef nu cunoaşte însă acest amănunt, iar \ asili numai bănuieşte ce s-a întîmplat. Neliniştit că nu are veşti de la sora sa, bolnav, cu bietele sale picioare reumatice mai umflate ca niciodată. îi spune lui Trepper : ..Dacă vin să mă caute, mă sinucid în momentul arestării ; prefer să trec imediat pe lumea cealaltă“.

Marele Şef îi răspunde : „Nu te sfătuiesc să procedezi astfel, dar dacă consideri că este cea mai bună soluţie, nu părăsi această lume decît luind cu tine un număr cît mai mare de S.S.-işti“.

Pînă acum. în încercarea de a-l aresta pe Marele Şef, Comandoul înregistrase insucces după insucces. Trepper îşi dă însă seama că se apropia sfîrşitul.

în seara zilei de 23 noiembrie, şi-a reunit pentru ultima oară bătrîna sa gardă : Katz şi Grossvogel. A redactat împreună cu ei o ultimă telegramă adresată

Directorului, în care îşi spunea toată disperarea lui de a nu fi crezut : „Situaţia se agravează din oră în oră. Kent este, probabil, arestat. Simexul e lichidat. Dar şi mai grave decît toate acestea sînt afirmaţiile dumneavoastră în legătură cu Efremov, Wenzel şi Winlerink. E clar că dumneavoastră credeţi mai mult Gestapoul decît pe mine .

S-a hotărît ca în ziua următoare Katz să plece la Marsilia, unde dispunea de o ascunzătoare sigură, iar Grossvogel la Vîchy.

Atît lui Katz cît şi lui Grossvogel, Trepper le-a făcut această supremă recomandare: „Dacă din nenorocire sînteţi arestaţi, străduiţi-vâ cu orice preţ să descoperiri care este jocul Coman. doului şi unde vrea să ajungă ,

Cît despre el. hotărise să se pună într-un alt mod la adă- post Un medic din Royat. pe care-l cunoscuse la o cura, avea să-i elibereze un certificat de deces, iar el avea sa-51 confecţie,, neze un mormînt pentru a nu mai laşa nici un dubw.

înainte de a pleca în munţii din Auyergne. Marele Şef, devenit Petit Poucet, a vrut însă mai întîi să-fi asigure dinţii. Ocupat cum era, amînase ultima şedinţă de tratament, saptămînă după saptămînă, pînă la acest 24 noiembrie.

Trepper va povesti mai tîrziu că încă de la intrarea sa în sala de aşteptare la doctor i s-a părut că ceva nu era în regulă : de obicei acolo se afla multă lume, iar acum numai o bătrînică

Maleplate l-a pus să treacă ca întotdeauna prin biroul sau. dar, contrar obiceiului, uşa care dădea spre coridor era închisă.

„I-am spus să ia loc pe scaun, declară doctorul. Era foarte relaxat. Tot vorbind, mă făceam că îmi aleg instrumentele. El se uita la mine şi-mi surîdea : «Merge

bine, nu ? Aţi ascultat veştile la radio ?». Pe mine mă trecuseră sudori reci : în spatele uşii auzisem chiar atunci zgomotul cătuşelor pe care le pregăteau. Apoi uşa s-a deschis brusc şi au sărit asupra lui, amcninţîndu-l cu pistoalele. El a ridicat mîinile, spunînd : «Eu nu sînt înarmat». Era foarte palid, dar calm.“

în momentul plecării, doctorul Maleplate şi-a cerut scuze :

— Aş vrea să ştiţi că eu n-am nici o vină.

— Bineînţeles î Fiţi sigur că nu vă port nici o pică pentru asta 1 l-a asigurat Trepper.

A urmat după aceea o curtenitoare controversă în legătura cu onorariul doctorului, dar acesta din urmă a refuzat orice plată. Marele Şef i-a mulţumit şi a plecat cu cătuşele la mîini. mtre imensul Giering şi micul Fortncr, între Gestapo şi Abwehr. . .<jcor5,a- amanta lui Trepper. avea întîlnire cu el la sfir- 5itu) dupa-amiezii, la Rueil. Trebuiau să meargă să ia masa îm-

preună la Saint-Gennain-en-Laye. L-a aşteptat zadarnic. Treppcr i-o repetase nu o dată : .Eu pot fi arestat dintr-un moment într-altul. Tu trebuie să te pregăteşti pentru asta. Cînd voi dispărea, să nu faci vreo mişcare şi. mai ales, să nu mergi să ceri informaţii despre mine.”

Roasă de nelinişti, Georgia se duse totuşi după veşti. îi telcfonă lui Katz. Conveniră să se intîlnească la o cafenea din Montparnasse. II găsi aci pierdut în lectura ziarului -Potemkin’. Katz îi spuse : .Sînt aproape sigur că a fost arestat. Au mai fost arestaţi şi alţii recent. Sînt şi eu hăituit, iar soţia mea este la clinică, gata sâ nască... Bietul Katz. nu-l va vedea niciodată pe acest copil. Katz însuşi i se pare lui Georgia ca un copil orfan. El trebuia să plece chiar în seara aceea la Marsilia din ordinul Marelui Şef.

Georgia se hotărăşte atunci să încerce alt druin. O trimite pe slujnica sa. Marcela Loukia. să-i întrebe pe gardienii diverselor închisori din Paris dacă Trepper se află în vreuna din ele.

Apoi, mereu imprudentă. începe să-l caute pe la prieteni. Merge la început la Robert Corbin. Soţia acestuia îi confirmă valul de arestări. Se duce apoi la Katz acasă. Portăreasa o recunoaşte şi îi strigă din chioşcul său : .Nu urcaţi ! Gestapoul e sus!“ Ea pleacă, se duce la Suresnes, unde se afla Patrick. fiul său. şi comunică familiei Qucyrie, care îl îngrijea, că soţul său a fost arestat. Ea adaugă : „O să vedeţi că are să iasă de acolo. Nu degeaba prietenii săi îl numesc «bulgăre de foc»„.

’ – ReţeiM, Mirelui Şef – c. 3439

CĂDEREA

Jn maşină – povesteşte Fortner – Trepper m-a întrebat dacă cu sînt de la Abwehr sau de la Gestapo, l-am răspuns că sfat ofiţer din armata germană. A părut uşurat şi a adăugat: «Cu mine s-a sfîrşit. Am să vă spun unele lucruri, dar va trebui să admiteţi că nu voi putea să vă spun chiar totul».

Natura! că eu şi Giering am rămas uimiţi de această declaraţie nesperată. Dacă Marele Şef accepta să colaboreze, aceasta însemna sfîrşitul spionajului .sovietic în Vest. De la prima noastră conversaţie, am încercat atunci stabilirea unor relaţii mai relaxate. Am vorbit despre viaţa şi familia sa, bînd cafea şi fumînd. Vorbea foarte liber şi trebuie să vă spun că n-aveam nevoie să mă forţez ca să-l ascult cu simpatie. Era un om foarte calm ş: sobru. Aveam impresia că am în faţa mea un vechi camarad cu care schimb amintiri*.

După autobiografie, a urmat o adevărată conferinţă asupra artei spionajului, în timpul căreia Comandoul a ascultat cu gura căscată. După cum afirma Trepper, principiile acesteia erau: compartimentarea severă a

muncii, utilizarea sistematică de pseudonime, descentralizarea (pentru că este periculos să concentrezi prea multe legături la un singur om) : între „pianişti , ﬁ>arte vulnerabili, şi restul reţelei să se erecte pereţi etanşi. Au fost enumerate, de asemenea, o sene de masuri clasice : să nu se poarte niciodată arme, care pot duce la demascare în eventualitatea unui control de rutină, să nu se posede maşina, să se locuiască Ia periferie, unde filajele sînt mai uşor reperabilc dccît pe străzile pline de lume din centra; să nu se primească o corespondentă cu un volum anormal şi să se folosească cărţile poştale, şi nu scrisorile, căci nimeni nu bănuieşte un om care primeşte cărfi poştale; documentele trimise prin mesageri să fie întotdeauna bine camuflate (în stilouri, cutii de chibrituri, ziare); contactele între agenţi să se organizeze de preferinţă duminica şi în zilele de sărbătoare, poliţia în aceste zile fiind mai puţin numeroasă şi mai puţin vigilentă ; să se fixeze întîlnirile în locuri banale şi frecventate: librării, farmacii, terenuri de sport ctc în sfîrşit. a menţionat diferite şiretlicuri tehnice care îl lăsară pe Fortner cu gura căscată şi-i făcură pe Giering şi Berg. care treceau drept maiştri ai vînătorii de comunişti militanţi clandestini, să vadă că ei sînt încă în etapa de bijbîire a metodelor contraspionajului. De exemplu. întrebuinţarea cărţilor de telefon dintr-o cabină oarecare pentru fixarea unei întîlniri. Locul fiind prevăzut dinainte, rămine de indicat ziua şi ora. La o pagină anumită din cartea de telefon, agentul subliniază un cuvînt de la rîndul patru : aceasta înseamnă că întîlnirea va avea loc la orele patru ; încadrează un alt cuvînt la rîndul şase : înseamnă că

ziua aleasă pentru contactul respectiv este cea de-a şasea a săptămînii următoare. Datorită acestui sistem nu există nici un contact direct prealabil între cei doi agenţi. Pe de altă parte, cel care fixează întîlnirea, dacă are îndoieli asupra celuilalt, poate să-l supravegheze la venire.

După conferinţa Marelui Şef. Abwehrul va scrie în rapor- tul său către autorităţile Reichului aceste (înduri destinate sâ justifice retrospectiv 'încetinelile anchetei : .Toată experienţa an (.lio.irâ cbibindiuja Vest, este pentru noi fără valoare. Ruşii fac o treabă de experţi. Abwehrul este nevoit să înveţe teoriile care stau la baza pregătirii şi introducerii agenţilor sovietici, teorii necunoscute de ofiţerii săi“.

Pe 25 noiembrie au fost arestaţi în Belgia membrii Simcx- couluî : Henri de Ryck, Jean Passelecq, Charles Drailly, directorul firmei. Acesta din urmă intrase în reţea prin intermediul lui Grossvogel, prietenul său intim. Ca şi Alfred Corbin, omologul său de la Simex, Nazarin fusese prevenit de furtuna iminentă şi Trepper îi organizase şi lui trecerea în Elveţia. Dar tot ca şi Corbin. cu care pare să fi avut numeroase puncte comune. Draillv ştia că nu putea să dispară fără să-i compromită pe ai săi. El se mărginise doar să-l prevină pe Marele Şef că nu crede că va putea suporta tortura.

Sacrificiul său nu evitase însă nici capturarea soţiei sale, nici pe cea a fratelui său Charles, acţionar la Simcxco.

Doamna Grossvogel a fost arestată şi ea. S-au dus şi au luat-o de la clinică, unde născuse chiar atunci copilitl pe care îl dorea de mulţi ani. Speranţele sale mereu înşelate o făceau să se teamă că este sterilă, dar

o cură la Salies-de-Bearn îndeplinise, în sfîrşit, miracolul. Soţul său, avertizat de ameninţarea care apăsa asupra reţelei, o implorase să părăsească urgent clinica şi să plece în ascunzătoarea pe care i-o pregătise. Ea refuzase pentru ca să nu-şi lipsească aşa devreme copilul de îngrijirile medicale. Gestapoul a băgat-o într-o celulă a închisorii Saint- Gillcs şi i-a permis să-şi ţină copilul cu ea.

Bill Hoorickx a fost capturat cîteva zile mai tîrziu.

Nemţii, ştiind că era prieten bun cu Rauch, pe care il căutau de mai multe zile, l-au pus să telefoneze la persoanele unde acesta, eventual, s-ar fi putut găsi, pentru a-i fixa o întîlnire. Cînd, în sfîrşit, a reuşit să-l găsească, Hoori<4x a strigat în receptor; .Sînt arestat şi tu eşti căutat peste tot !* Furioşi, nemţii s*au năpustit asupra lui şi l-au rupt în bătăi. Rauch a fost totuşi prins a doua zi. Străduinţa nemţilor de a-l prinde era insa nejustificată, pentru că el nu mai juca decît un rol episodic în reţea. Fiul său era acela care devenise o «sursă** importantă. Tinărul acesta ceh. absolvent al unei facultăţi tehnice, fusese înrolat cu forţa în Wehrmacht şi trimis să lucreze la construcţia Peretelui din Atlantic. De fiecare dată cînd venea în permisie la Bruxelles. îi dădea tatălui său cîte o grămadă de documente.

Aşa s-a stins definitiv reţeaua belgiană, fără însă ca Trep- per să fi contribuit cu ceva la lichidarea ei.

Gestapoul s-a deplasat şi în strada Dragonului, la Marsilia, unde îşi avea sediul una dintre sucursalele Simexului, Aci l-a arestat pe Jules Jaspar, pe soţia sa şi pe o tânără secretară. Margareta Marivet. Baronul

Jaspar. fost consul, fost director la ᵣForeign Excellcnt Trench-Coat“, cînd s-a auzit acuzat de Gestapo de apartenenţă la reţeaua de informaţii sovietică, a devenit roşu ca racul şi a strigat : «Ah. ticăloşii, şi eu care credeam că lucrez pentru Intelligence Service

Apoi a căzut grupul din Lyon, condus de viteazul Romeo Springer. Acesta reuşise să stabilească contacte interesante cu personalităţi ca fostul ministru belgian Balthazar şi consulul Si aţelor Unite. Grupul din Lyon a căzut chiar în momentul cînd transmitea centrului informaţiile culese. Tot atunci a fost arestat şi Otto Schumacher. Germaine Schneider, metresa lui Wen- zel, reuşise să fugă, dar a fost prinsă mai tîrziu la Paris. Romeo Springer s-a apărat cu arma în mînă : n-au reuşit să pună mina pe cl decît după un adevărat asediu. Arestat şi transferat Ia Paris cu ceilalţi, s-a urcat pe balustrada coridorului de la etajul trei (Im I icsnnr; s-a aruncat în gol şi a rămas mut pentru veşnicie. Totdeauna ftftese curajos.

Aşa s-a sfîrşit efemera reţea lyoneză.

Unii dintre membrii marcanţi ai reţelei – Katz, Grossvo- ge|. Maximovici şi Robinson reuşiseră să scape. Aceştia însă au fost trădaţi – după cum afirmă documentele germane, de Marele Şef. Mai întîi l-a trădat pe Katz, bătrînul său tovarăş de luptă din Palestina, locotenentul său cel mai devotat. Din ordinul lui Giering, el i-a telefonat şi i-a fixat întîlnire în staţia metroului Madeleine. Micul Katz a fost arestat aci. dus în strada Saussaies şi pus faţă în faţă cu Treppcr. Acesta i-a spus: .Katz. trebuie să lucrăm cu domnii aceştia. Jocul s-a sfîrşit*. în argoul serviciilor sovietice, spionajul se cheamă „joc”. Pe urmă l-a trădat pe Vasili; apoi a venit rîndul lui Leon Grossvogel, şeful statului

major al reţelei. Neobosit organizator. Grossvogel pusese la punct o reţea de filiere care ducea la ascunzători sigure, unde supravieţuitorii ar fi putut aştepta să se calmeze lucrurile. Nu omisese din planurile sale dccit o singură ipoteză: trădarea lui de către Marele Şef.

Cu privire la evenimentele acestea. Fortner relatează : .Eu n-am asistat la primele interogatorii ale fraţilor Maximovici, dar ştiu că oamenii lui Giering au fost foarte duri, în special Rolf Richtcr, care se ocupase de Ana. Au întrebuinţat toate mijloacele pentru a-i face să vorbească. Înţelegeţi, unui Treppcr. ofiţer ai Armatei Roşii, nu i se putea reproşa că a lucrat împotriva noastră : îşi făcea datoria. Dar Maximovici. fiu de general ţarist ’ L-am întrebat : «Cum aţi putut dumneavoastră, un rus alb, să-i ajutaţi pe comunişti ?• Mi-a răspuns : -Am fost cu nemţii pînă în ziua cînd am citit în ziare că ei voiau să despartă Ucraina de Rusia. Eu sînt rus înainte de toate. Un rus nu poale să accepte să i se dezmembreze patria*. N-am mai zis nimic : raţionamentul mi s-a părut just.

Pînă la urmă. Vasili şi Ana Maximovici au vorbit. A avut loc, bineînţeles, un scandal enorm. Practic. întregul stat major la Paris era în fierbere ; la fel ambasada şi Serviciul muncii, daţi seama, cu relaţiile pe care le aveau...

Giering m-a lăsat să conduc ancheta pentru că lot ceea ce era Wehrmacht şi administraţie militară cădea în sarcina Ab- wehrului ; S.S.-iştii nu trebuiau să-şi bage nasul aci. Am continuat deci cu aceşti oameni. Din reţeaua propriu-zisă, Maxi- movici ne-a dat-o pe Kathi Voelkner. Noi ştiam că Raichman primea de la Paris formulare administrative în alb. Maximo- viei a

mărturisit că ele erau furnizate de o funcţionară de la Organizaţia Sauckel şi mie nu mi-a trebuit prea mult pînă să descopăr că era vorba de Voelkner. Ea nu era la Paris : era plecată la Königsberg cu patronul său. Cînd s-a înapoiat, m-am prezentat la biroul ci şi am găsit-o în genunchi, pe punctul de a deschide o casă de fier.

— Dv. sînteţi d-şoara Voelkner ?

— Da. şi ştiu pentru ce veniţi : să mă arestaţi.

— Exact.

Kathi Voelkner era o fată blondă, mai degrabă mică, dar foarte muşchiuloasă şi foarte vioaie. Adaug că patronul său s-a întors a doua zi şi mi-a făcut o scenă extraordinară : «Ce, sînteţi nebun J Fata aceasta este ireproşabilă» ctc. «Fiţi, vă rog, calm, i-am recomandat eu, şi consideraţi-vă norocos că nu sînteţi arestat dumneavoastră înşivă. Voelkner a dumneavoastră este o spioană'.

A rămas buimac la auzul acestor vorbe. Apoi mi-a indicat numele amantului ei – un italian – Podsialdo şi adresa lui. Ne-am dus repede acolo, dar italianul nu era acasă. Interogată despre el, Kathi a refuzat să vorbească. Ne-am întors la domiciliul său şi i-am chestionat pe vecini. O femeie ne-a spus: • Italianul lucrează şi el pentru germani!» Aşa l-am găsit tn- tr-un birou al Organizaţiei Sauckel ; depindea însă de un alt serviciu decît Voelkner.

Această Kathi Voelkner era o fată din aceeaşi specie cu Sofia Poznanska. cifratoarea din Atrebates. Nu ne-a spus nimic, absolut nimic ! Podsialdo însă, ne-a povestit tot : călătoriile de-a lungul Europei, şederea la Leningrad etc.

Podsialdo era un om slab, fricos. Ne-a spus că prietena 53 batea uneori rapoarte secrete la maşina de scris ascunsă la ei acasă şi că noi am găsi chiar şi

citeva copii ale unor rapoarte. Ne-am dus acolo cu Kathi şi, cînd am descoperit maşina de scris, ea a început sa se agite. A trebuit să-i prindem mîinile cu cătuşe la spate. Atunci a strigat: -Asta nu mă deranjează» şî, hop ? $i-a răsucit iriîinile şi le-a dus în faţă. O adevărată sportivă... Am ris cu toţii şi i-am scos cătuşele.

Podsialdo ne-a mărturisit, de asemenea, că el era în legătură cu un funcţionar de la Serviciul pentru spaţiu al Wehr- machtului de la Paris. Un francez. Acesta a fost împuşcat, dar dt rău a putut să ne facă... Se ocupa cu -Jeip-Fahrcr».

• Jeip* este format din iniţialele cuvintelor -Jeder einmal în Paris* (fiecare o dată la Paris). Altfel spus, era vorba de un serviciu însărcinat cu punerea la cale a vizitării frumosului Paris de către fiecare soldat german, în scopul menţinerii moralului trupelor. Invitaţiile erau individuale ; nu se puteau retrage de pe front unităţi întregi. Asta însemna că, datorită franţuzului de la Serviciul pentru spaţiu al Wehrmachtului, Trepper putea să reconstituie în mare parte ordinea de bătaie a Wehrmachtului. Eh, domnule, acesta era un spionaj foarte calificat ! Reţineţi că francezul n-avea dreptul. în principiu, să consulte listele. Dar el cîştigase încrederea a doi subofiţeri care se ocupau cu asta şi îl lăsau s-o facă. Aceştia au fost condamnaţi la cîte opt ani muncă silnică.

Ei n-au fost singurii condamnaţi. Margareta Hoffmann Scholtz$_t$ logodnica lui Maximovici, a primit şi ea şase ani. Pedepse grele au primit şi ofiţerii superiori compromişi cu Maximovici. Dar ce scandal ! M-am dus să-l văd pe generalul Schaumbcrg, însărcinat cu problemele securităţii Cartierului General. După ce m-

a ascultat, a început să spumege: -Peste asta n-am să trec aşa de uşor». Dar. ce folos, răul era deja făcut... A avut loc chiar şi un fel de reuniune secretă : înţelcseseră ca aveau nevoie să se susţină reciproc. Dacă Berlinul ar fi Ştiut

tot adevărul, ar ii văzut roşu în fata ochilor . Am căzut de acord să le trimitem celor de la Berlin rapoaite care să diminueze mult faptele, aşa incit ei n-au ştiut niciodată cît de mult se compromisese statul major...

Interogatoriile la care este supus Kent sînt fructuoase.

El confirmă Gestapoului contactele avute cu Schulze-Boy- sen şi Harnack şi dă amănunte preţioase cu privire la reţeaua bruxelleză. Aceste mărturisiri nu aduceau în plus decît confirmări şi erau primite cu interes numai în măsura în care dovedeau servilitatea lui Kent. în acest sfîrşit al anului 1942, care consacră succesul total al Comandoului asupra Orchestrei Roşii, şefii Gestapoului se gindesc deja la viitor. Ei vor să construiască pe ruinele organizaţiei distruse o capodoperă a contraspionajului ofensiv.

La 24 noiembrie, Giering l-a anunţat pe Adolf Hitler câ el, personal, participase la capturarea

răguşită, de om beţiv, vestea cea marc : arestase pe Marele Şef. El încheiase convorbirea cu această rugăminte fierbinte : ....şi acum, aruncaţi-l în temniţa cea mai adîncă din Paris şi încăr- caţi-l de lanţuri, ca nu cumva să evadeze !* Acesta era, natural, un fel de a vorbi. Reichsfuhrerul şi adjuncţii săi imaginaseră pentiu captivul lor un rol pe măsura personalităţii lui. Ei nu l-au prins pe şeful spionajului sovietic din Europa de Vest ca să-4 lase să putrezească prosteşte în fundul vreunei celiile.

n ultimele zile ale lui decembrie, Kent este informat că va fi transferat la Paris. Acolo, Marele Şef şi Micul Şef, din nou asociaţi. vor fi instrumentele

Marelui Şef. Fuhrerul a binevoit să-i exprime felicitările sale. Htmmler jubilase şi el – la telefon – auzind pe Giering amintindu-i, cu vocea lui

SUPLICIUL

Berlinczii se ţin mai bine.

Temniţele din Berlin adăpostesc o sută optsprezece captivi 0 parte dintre ei, cei mai importanţi, sínt închişi la sediul Gestapoului. Se găsesc aci tineri şi bătrîni, muncitori şi femei din lumea bună, militari şi studenţi, comunişti şi reacţionari, un amestec heteroclit de oameni, unde fiecare clasă socială sau cerc de oameni pare să-şi fi delegat reprezentanţi.

La Bruxelles şi Paris fiecare piatră desprinsă de Gestapo aducea după sine căderea unei bucăţi de zid, dar restul rezista

Aici, în momentul cînd cei doi stîlpi ai reţelei au fost aruncaţi jos, întregul edificiu s-a prăbuşit. O sută optsp-ezece persoane, şi nu o sută optsprezece agenţi. vor avea de făcut cunoştinţă cu brutele Gestapoului. Cîte din ele ştiu de existenţa emiţătoarelor, de legăturile cu Trepper şi Kent, de su’.ele de mesaje care îl puneau pe soldatul german în faţa liniei de miră a tunului rusesc ?

Cel puţin cinci, cel mult cincisprezece. Agenţi sínt

Erna Eif- fler şi Wilhelm Fcllendorf, paraşutaţi cu o lună înainte în Prusia Orientală şi blocaţi de atunci la Hamburg. Acolo fuseseră arestaţi împreună cu cincisprezece docheri comunişti.

Tot agenţi sînt şi Albert Hossler şi Robert Barth, paraşutaţi cu cîteva zile înainte de arestarea lui Schulze-Boysen şî capturaţi în timp ce abia stabiliseră legătura cu Moscova.

Dar putem noi afirma despre colonelul Gehrts că era un spion conştient ? Din punct de vedere politic el se situează pe o poziţie de dreapta, dacă nu de extremă dreaptă. Locotenent aviator în timpul primului război mondial, el devine redactor la publicaţia conservatoare „Tägliche Rundschau“. În 1935 îşi îmbracă iar uniforma de aviator, urcă treptele ierarhiei şi obţine în 1942 comandamentul Serviciului misiunilor speciale ale Luftwaffeului. Postul său îl pune în contact cu informaţiile cele mai variate şi mai secrete. Pe măsură ce înaintează în vîrstă devine un frecventator tot mai asiduu al cercurilor spiritiste şi al ghicitoarelor.

Cum din reţeaua lui Schulze-Boysen făcea parte şi o ghicitoare în cărţi, nu-i greu de imaginat cum a ajuns Gehrts printre intimii acesteia.

Pentru a le prezice viitorul, ghicitoarea îi făcea să vorbească de prezent, amestecând aluziile la o întîlnire cu o fată brună sau blundă cu întrebări asupra muncii clientului (pregătea un chestionar adaptat la fiecare).

• ■ u

Gehrts. căzut în vraja ghicitului ci, este cl un spion sau un înşelat ?

Majoritatea prizonierilor erau rezistenţi. Şaizeci

dintre ei lipiseră într-o noapte din 1941 pe pereţii clădirilor din Berlin afişe antmaziste, protejaţi de ofiţeri în uniformă cu pistoletele în mma. Operaţia fusese condusă de Harro Schulze-Boysen. El or- gan zasc această acţiune, ca o replică dată expoziţiei lui Goebbels „Paradisul sovietic“, care prezenta publicului german .dovezi asupra mizeriei** poporului rus.

Dimineaţa, berlinezii, în loc să vadă expoziţia lui Goebbels, au citit cu uimire răspunsul lui Schulze-Boysen: „Paradisul na- ăzboi – 1 oame Minciună – Gestapo. Pînă cînd ?“

Ieşind pe străzile Berlinului după căderea nopţii, cu valize în mimi. ci mergeau grăbiţi şi din cînd în cînd se opreau să-şi odihnească mâinile şi să-şi mai tragă răsuflarea. Cînd ridicau însă valizelc să plece mai departe, pe asfalt rămîneau lozinci anti- naziste.

Erau printre ei redactori, imprimatori şi distribuitori ai ziarului bilunar .Frontul interior”, organ de propagandă destinat mai ales masei de muncitori străini care lucrau în Germania. Ziarul avea ediţii în germană, rusă, italiană, poloneză, cehă şi franceză.

Erau dintre aceia care puneau manifeste antinaziste în cabinele telefonice, pe băncile metroului şi tramvaielor, ori pe care Ic strecurau în cutiile poştale. Erau dintre aceia care redactaseră broşuri îndelung gîndite şi imprimate în grabă mare, pe care le trimiteau celor ce făceau parte din sistemul nazist dar care nu împărtăşeau întrutotul ideologia lui.

Erau printre ei, de asemenea, şi cei care organizaseră fuga în Elveţia şi Suedia a evreilor evadaţi din lagărele de concentrare, persecutaţi ai

regimului.

Erau, în sfîrşit, dintre aceia care proiectaseră o campanie de sabotaj pe scară naţională şi ale cărei pregătiri erau pe sfîr- şite cînd Gestapoul a bătut la uşă.

Jos pălăria în faţa acestor viteji, dar cită nebunie în toate acestea ! Mai întîi Schulze-Boysen. una din cele trei sau patru „surse* cheie ale informaţiilor sovietice, punîndu-şi frumoasa uniformă şi ducîndu-se cu pistolul în mînă să-i apere pe aceşti băieţaşi în timp ce ei lipeau afişe pe ziduri – afişe pe care poliţia le rupea cinci ore mai tîrziu – ori redactînd manifeste sau corectând lucrările .Frontului interior” '

Este avertizat că sînt cu ochii pe el. Harnack. prudent, îl conjură să înceteze cu nebuniile lui : el se încăpaţînează. Hugo Buschmann. care nu e totuşi un profesionist al informaţiilor, dar care are bun simţ, scrie : „Eu îi spuneam lui Harro că trebuia să separe propaganda de munca foarte importantă a emisiunilor secrete. Experienţa a dovedit că o asemenea propagandă sfîrşea totdeauna prin a fi descoperită. Ar fi fost îngrozitor dacă s-ar fi compromis astfel sarcini mult mai importante. Harro promitea. dar nu-şi ţinta niciodată cuvîntul. A continuat să le facă pe amindouă pînă la sfîrşit.

Oare nevoia aceasta de a acţiona îl făcea să se ocupe de toate şi-l împiedica s-o ducă numai pe una pînă Ia capăt ?

Sau poate ca, pentru a-şi putea îndeplini teribila sa muncă, îi trebuia să simtă în jurul său generozitatea, entuziasmul, puritatea celor care îşi riscau viaţa în schimbul unor rezultate. de obicei, mediocre ; el care lovea atît de sălbatic în faţa hidoasă

pe care i-o găsea tării sale, cl avea poate nevoie de aceste biete dovezi – un manifest, o broşură – pentru a-şi dovedi că şi el contribuia la munca de a-i şlefui patriei o nouă faţă...

Membrii reţelei sînt însă torturaţi. Heinrich Kummerow. ne- maiputind îndura suferinţa, înghite sticla spartă a ochelarilor săi : nu moare totuşi. Atunci îşi deschide venele ; i se dă imediat îngrijire medicală şi din nou scapă.

Cu ajutorul unui material tăios îşi despică carnea între degetele de la picioare şi îşi creează răni adînci pe care caută să le infecteze ; c salvat la timp de cangrenă. El fusese unul din cei mai buni ingineri de la .Loewe-Opta-Radio“. firma de unde ieşiseră aparatele de radiogoniometrie. ingenios sabotate. I ct lui i se mai datorau planurile unui sistem de ghidaj pentru \înătojîi de noapte şi cele ale unei bombe iconoscopice.

aller Husemann, ajustor. încearcă să se arunce pe o fereastra deschisa şi să ducă după cl în cădere pe S.S.-istul Pan- zinger: sînt prinşi la timp, înainte de a cădea în gol.

Jo ann Sieg şi Herbert Grasse au reuşit să se sinucidă.

Pentru a o determina pe Frieda Weselek să vorbească, co- P’lului sau i se pune ţeava pistoletului în ceafă.

Schulze-Boysen şi Harnack, deşi sînt arşi sălbatic, rezistă totuşi- Se face apel atunci la arsenalul supliciilor medievale : |i se strîng picioarele şi antebraţele cu ajutorul unor cercuri de fier. Cei doi nu pot fi totuşi determinaţi să vorbească.

Se încearcă apoi să se acţioneze asupra soţiei lui Schulze- Boyscn. Liberias, căreia i se promite că i se va salva viaţa dacă va face declaraţii adevărate. înspăimântată, aceasta relatează tot ce ştie.

Puţinul pe care uită să-l spună lui Koppkow, îl încredinţează und deţinute cu care împarte celula şi care. în fapt, este informatoarea Gestapoului. Liberias merge pînă acolo incit se lasă convinsă că aceasta dispune de anumite relaţii cu ajutorul cărora poate scoate din închisoare scrisori. întocmeşte atunci cîtcva misive pentru nişte prieteni, în care face o serie de menţiuni foarte compromiţătoare despre mai multe persoane şi le remite noii sale cunoştinţe. Acestea ajung, bineînţeles, în dosarele întocmite de Gestapo reţelei.

Frumoasă în aşa măsură îneît se interzisese să fie interogată între patru ochi, aventuroasă şi oarecum neînfrînată, Liberias era evident făcută pentru a culege trandafirii vieţii ; s-a înţepat în mărăcinii ei şi s-a pierdut.

Descoperirea unei asemenea reţele de spionaj, din care făceau parte funcţionari aparţinînd mai multor ministere cu un rol predominant în stat, avusese efectul unei bombe. Hitler a cerut pedepsirea drastică şi rapidă a membrilor ei.

întrucît führend ceruse să se păstreze o discreţie absolută asupra acestui caz, afacerea a fost clasificată

drept .secret de stat“. Simplul fapt de a vorbi despre ea comporta riscul unei condamnări la moarte. Iată ce spune în acest sens G. Weisenborn, unul din şefii Gestapoului : .Nu puteam să ne permitem să dăm publicităţii asemenea fapte. Acuzaţii nu erau nici evrei, nici cetăţeni cu mentalitate înapoiată sau rataţi. Dimpotrivă, era vorba de elita societăţii“. Nu se face nici o menţiune la radio sau în ziare. Colegii lui Schulze-Boysen cred că el a fost trimis în misiune în străinătate. Ministrul economiei. Funk, continua să-i trimită salariul lui Harnack. EI n-a aflat decît în ultimul moment de trădarea adjunctului său. Ulrich von Hassel, membru eminent al rezistenţei, scrie în jurnalul său : ,.0 vastă conspiraţie comunistă a fost descoperită la Ministerul Aerului şi în alte departamente. Pare să fie vorba de nişte fanatici adversari ai regimului, care pretind că au vrut să creeze o organizaţie «de schimb». în eventualitatea unei victorii a bolşevismului“. În saloane. în anticamerele ministerelor, pe culoarele cartierelor generale se vorbea mereu de acest abces al cănii miros greu, apărut dintr-o dată, infectase atmosfera Reichului: fiecare spunea că ştie totul, iar ceea ce nu ştia inventa ; afacerea devenise un mit şi bănuielile erau fără margini ; Berlinul tremura de enervare, iar în ultimul timp începuse să tremure şi de groază pentru că. acolo, pe malurile Volgăi, la Stalingrad...

Afacerea afecta substanţial chiar prestigiul virf urilor regimului fascist. Cel mai compromis era Göring: mai mulţi ofiţeri din Luftwaffe făceau parte din reţea. Simţind pericolul, reichs- mareşalul reacţionează viguros.

Mai tîrziu, cînd Ribbentrop îşi va scrie memoriile în celula sa din Nürnberg, el va alege acest episod pentru a arăta relaţiile sale cu Göring;

„Cînd eram cu führend şi cu Göring, acesta din urmă îi sustrăgea atenţia lui Hitler în folosul său şi atunci eu nu mai existam .* sufeream pentru urmările pe care această situaţie le avea pe planul politicii externe. Göring ştia admirabil să se folosească de influenţa pe care o avea pe lîngă Hitler. îmi amintesc de o scenă caracteristica care s-a petrecut la castelul Kles- heim . m timp ce-l informa pe Hitler despre afacerea de spionaj cunoscută sub numele de Orchestra Roşie, în care erau amestecaţi mai mulţi ofiţeri de la Luftwaffe, Göring a aruncat

toată vina pe un funcţionar nevinovat de la Ministerul de Externe. Hitler, căruia nu-i era pe plac personalul din Wilhclm- strasse, a fost, ca de obicei, de părerea lui Goring; pentru restabilirea adevărului, a trebuit ca eu să protestez cu vehemenţă' Gestapoul este neliniştit de graba cu care Hitler vrea să se termine cu prizonierii : ar însemna să ducă cu ei în mormint o mulţime de secrete.

Goring începe atunci o insistentă campanie de convingere pentru ca Hitler să ordone judecarea acuzaţilor de către Curtea marţială a Luftwaffeului şi nu de a$a~ztsul tribunal al poporului. Incăpăţînarea lui triumfă. Gestapoul avea acum la dispoziţie un răgaz de cîteva luni în care spera să smulgă de la prizonieri tot ce-l interesa.

lise Stobe, alias .Alte“ (Bătrina) era funcţionară la serviciul de informaţii al Ministerului Afacerilor Străine şi îngerul păzitor, în contul Moscovei, al consilierului de ambasadă Ru- dolf von Schcliha. lise este o tînără comunistă convinsă şi fără mistere.

Din punct de vedere estetic, Rudolf şi lise nu constituiau un cuplu reuşit, însă era destul de eficient din punct de vedere informativ.

Salariul lui Schtliha şi dota soţiei sale ar fi fost suficiente pentru întreţinerea haremului şi grajdului, dar jocul de bacara l-a ruinat. În 1937 ajunsese la concluzia că singura soluţie convenabilă pentru o nobilă odraslă a familiei din Silezia, ajunsă în situaţia sa, era să-şi tragă un glonte în creier. În acel moment au intervenit însă sufletele bune de la Intelligence Service şi de la Centru care i-au plătit datoriile, salvmdu-l de la trecerea pe lumea cealaltă.

Nu cunoaştem amănunte despre acţiunile sale ulterioare în folosul Londrei, dar ştim că colaborarea cu Moscova 3 foj»t de- iul de activă. La Moscova, Directorul îi dădu, evident în m<*d aluziv,

pseudonimul de „Arianul“. Scheliha a devenit în curin

faimos printre casierii Centrului prin enormitatea sumelor care i se vărsau. Serviciile sovietice sînt zgîrcite şi preferă oamenii de credinţă, agenţilor plătiţi. Dar Scheliha era pe atunci consilier de ambasadă la Varşovia, unde se juca o partidă diplomatică crucială. El era cel mai indicat să informeze Moscova asupra eforturilor germane de a alipi Polonia la coaliţia antisoviética.

Rapoartele sale erau plătite cu şase mii cinci sute de dolari. viraţi prin Chase National Bank din New York, via Cre- ditul Lyonez.

În ajunul războiului, Scheliha a fost chemat la Berlin, dar a continuat să primească sume mari de la sovietici. în februarie 1941, lui i s-a remis, prin intermediul lisei Stöbe, care transmitea rapoartele lui Scheliha, suma de treizeci de mii de mărci. Patru luni mai tîrziu, planul „Barbarossa“ i-a trimis pe diplomaţii ruşi la căminele lor şi l-a obligat pe Director să găsească un nou sistem de comunicare. A recurs la Kent. Pe 28 august 1941, cu şase săptămîni înainte de faimoasa telegramă cu cele trei adrese. Kent primea un mesaj prin care i se ordona să ia contact cu „Alte“, care locuia în Wielandstrasse 37 – Berlin, şi să-i aranjeze o legătură radio independentă de grupul Schulzc- Boysen Kent a luat legătura cu un specialist în transmisiuni cu numele de Kurt Schulze, pe care l-a prezentat lisei Stöbe şi l-a însărcinat cu transmiterea rapoartelor lui Scheliha. Telegrama în care se menţiona pseudonimul de „Alte“ a fost decriptată, ca şi celelalte.

Pe 12 septembrie 1942, Ilse Stöbe îi ajunge din urmă pe tovarăşii săi la închisoare. Refuză să mărturisească ceva, în ciuda textului incriminator.

Continuă s-o interogheze. Dar nu numai în vederea obţinerii mărturisirilor sale vor Himmler şi Goring să cîştige timp : ei vizează mult mai departe, graţie interceptării unui alt mesaj. Da, acum se confirmă că Directorul tiedea că a descoperit minunea minunilor, codul «inca- sabil“.

La începutul lui septembrie, staţia de rerrm; Praga interceptează şi descifrează această tel 1 Ue Jerraană din Director unei reţele de rezistenţă cehă • A Cgraina adresată de Jin – Charlottenburg 37, Wielandstrasse d?^' “AI‘C’ Ber‘ lui Köster“. e’ de sosirea viitoare a

O femeie de-a Gestapoului se install “ « lisei Stöbe. Doi poliţişti se ascund într-o < apartarnentul din fată. Capcana în care va cădea Koste” *“ZTJ* i,nobilului* poate sa fie amestecat Ministerul de FrM., • 5 Permite chestrei Roşii. Dar iată că o lovitură de trăs t SCandaIul Of- n»d. «ta ocupatc cu X ,2'd ’ d'n”-° alteia şi le face dintr-o dată solidare : afacerea Î U”a din Stockholm. ea documentelor

ULTIMA BĂTĂLIE A LUI SCHULZE-BOYSEN

Pe 30 septembrie, căpitanul de vas Eric Schulze, sosit din Olanda, pătrunde în imobilul Gestapoului, ca să-l întilnească aci pe fiul sau, Harro Schulze-Boysen.

Rudele celorlalţi prizonieri ceruseră şi ele permisii, dar cererile lor fuseseră respinse fără milă. Lui Schulze i se dădu totuşi aprobare.

După neagra legendă care circulă şi astăzi printre fostele cadre ale /Xbwehrului şi Gestapoului, Eric Schulze. înflăcărat patriot, şi-a scos pistoletul de îndată ce a fost în prezenţa fiului sau şi a încercat lă-l împuşte ; a fost nevoie să se intervină pentru a fi împiedicat s-o facă.

lată ce spune în acest sens tatăl lui Harro Schulze-Boysen:

.Comisarul Koppkow, colaboratorul lui Panzinger, m-a condus la primul etaj al imobilului, într-o cameră care nu părea ocupată. Un birou gol, într-un colţ, o canapea lipită de perete, două fotolii şi o măsuţă. Am fost lăsat să aştept două minute. Deodată o uşă secretă

se deschise şi Harro îşi făcu apariţia în- Mit de Koppkow şi de un alt comisar. Era foarte palid, slăbit 5* cu cearcăne adinei. Ne-am aşezat unul lîngă altul şi am m- ccput să discutăm.

Cei doi comisari se opriseră în spatele biroului şi ne supra- vegheau. Unul dintre ei părea că scrie un proces-verbal.

l-am spus lui Harro că am venit la el plin de sentimente paterne, ca să-l ajut. Mi-a răspuns calm, dar hotărit, că nu puteam să-i fiu de folos, că de ani de zile lupta împotriva regimului nazist, că era perfect conştient de consecinţele activi- tă(ii lui.

Unifl dintre comisari a intervenit atunci şi a pus o întrebare cu privire la o chestiune de care Panzinger îmi vorbise deja şi care părea că produsese multe griji Gestapoului : Schulzc- Bovsen a trimis în străinătate, înainte de arestarea sa, documente secrete de o extremă importanţă ?

Harro evită un răspuns precis, lansindu-se într-o serie de aprecieri cu privire la brutalităţile comise de regim. În curind am fost anunţaţi că timpul afectat vizitei mele a luat sfîrşit. La plecare. Ia amîndoi ne-au venit lacrimi în ochi. Nc-am strîns mîinile tăcuţi, cu sentimentul că ne vedem pentru ultima oară, şi ne-am despărţit“.

Documentele la care se referea poliţistul se pare că atestau crimele naziştilor. Ştirea că Schulzc-Bovsen ar fi trimis ase- menea documente în străinătate a creat o adevărată panică printre conducătorii nazişti. „Mi-ar fi de ajuns să apăs pe un buton, a ameninţat Harro, ca documentele să ajungă la Londra, oii la Moscova, nu ştiu unde încă-. Conducătorii nazişti nu cunoşteau conţinutul lor, fapt ce îi făcea să presupună

orice. Ca de obicei, prima încercare de a se afla despre ce era vorba a fost teroarea fizică. Göring ordonă Gestapoului să întrebuinţeze rtoate mijloacele pentru a-l obliga pe Schulze-Boysen să der- văluie faptele . Himmler a semnat chiar şi o autorizaţie oficială pentru un .interogatoriu întărit". Asta însemna, în jargonul judiciar nazist, că prizonierul putea fi biciuit. Supliciul administrat lui Schulze-Boysen a fost regulamentar şi trecut în pro- ccsul-verbal. Îngrozitoare comicărie şi zadarnică mascaradă:

ce puteau face ateva lovituri de bici, pe care le suporta şi nişte actori de comedie fără să crîcnească ?

Neputînd să-l înfrîngă cu aceste mijloace, au încercat să-l înduioşeze, admiţînd să fie vizitat de tatăl său.

Cineva sună la uşa lisei Stöbe. O agentă a Gestapoului, care fusese lăsată în casă după arestarea lisei Stöbe, se grăbi şi deschise. În prag era un tinăr care spuse cu voce joasă:

— Caut o veche cunoştinţă...

— Pe cine ?

— O veche cunoştinţă.

— Intraţi, eu sînt.

Băiatul întinde un plic şi dispare. Cei doi poliţişti instalaţi în imobilul din faţă n-avuseseră timpul necesar să intervină. Nimeni nu va şti niciodată cine era mesagerul, de unde venea, de la cine primea ordine.

În plic, o foaie de hîrtie cu această singură frază : „Köster va sosi probabil pe 20 octombrie. Aranjaţi legătura Köster- Schcliha".

Gestapoul se năpusti la Ministerul Afacerilor Externe pentru ca să afle aci că Rudolf von Scheliha

este plecat în Elveţia. Fugise, fără îndoială. Arestarea lisei Stöbe trebuie că îl alarmase. Se ordonă atunci să fie supravegheat de agenţii nemţi care operau în Elveţia. Dar cum să-l aducă în Germania ?

Pe 21 octombrie, pe 22 şi în zilele următoare, nu s-a prezentat nimeni la domiciliul lisei Stöbe. în noaptea de 22 spre 23, Luftwaffeul a semnalat zborul deasupra Prusiei Orientale a unui bombardier rus care a plecat înapoi fără să lase bombe. Venise, deci, Köster.

Apoi Gestapoul a primit de la un agent elveţian această veste uimitoare :

«Scheliha îşi face bagajele şi se grăbeşte să revină în Germania*. Călătoria sa nu era, deci, o fugă ? Era cumva nevinovat» tn ciuda misteriosului mesager? Serviciile sovietice, prevenite de arestarea lisei Stöbe, căutau cumva să îndrepte Gesta- poul pe o pistă falsă ? Ori. pur şi simplu, informaţia agentului elveţian era inexactă ?

Pe 26 octombrie, pe la orele cinci după-amiază. cei doi poliţişti plasaţi în faţa apartamentului lisei Stöbe au văzut în- trînd în imobil un om de talie mijlocie, îmbrăcat într-un impermeabil şi avînd în mînă o valiză. Şi-au părăsit ..adăpostul“ şi au ieşit pe stradă. Agenta Gestapoului era înarmată cu un revolver ascuns sub taior, iar cei doi colegi erau gata să-i sară în ajutor, pentru că era imposibil să se prevadă reacţia lui Köster, în cazul cînd ar fi descoperit substituirea.

Au trecut cinci minute. Omul reapăru. Nu mai avea valiza şi se îndepărtă cu pas liniştit. Unul dintre poliţişti începu să-l fileze. Celălalt se grăbi să intre în apartament. Femeia, radiind de bucurie, ii dădu raportul. Era chiar Köster. Valiza conţinea un emiţător. El a cerut să-l întîlnească pe Scheliha şi i-a propus o întîlnire în aceeaşi seară Ia cafeneaua Adler. Winttcn-

bergplatz. A mormăit ameninţări împotriva lui Scheliha. afir- mind că, dacă acesta refuză să meargă drept, o să-l facă să cadă, l-a arătat femeii o chitanţă de şase mii cinci sute dolari, semnată de diplomat în 1988. Köster s-a dus la întîlnire, unde a fost arestat. Numele său adevărat era Heinz Köhnen, fiul unui fost deputat comunist în Reichstag. Tatăl lui era la Londra, unde participa la celebra „Operation Radio-Noire“, încercare de a demoraliza V ehrmachtul pe calea undelor ; în fiecare zi nemţii antinazişti ii instigau pe compatrioţii lor la rebeliune şi le dădeau veşti pe care ei n-aveau de unde să le cunoască, fiind cenzurate de Goebbels. Hui s-a dus la Moscova. Centrul l-a înrolat în -Operaţia Paraşuta“, încercare de reanimare a reţelei germane. După Erna Eifler, Wilhelm Fellendorf. Albert Hossler şi k 'hcit Barth – toţi patru trimişi în ajutorul berlinezilor şi căzut! în mîinilc Gestapoului – Heinz Köhnen sosise cu un bombardier rus şi fusese paraşutat lîngă Osterode. în Prusia Orientala. Misiunea sa principală consta în a lua contact cu Scheliha

a-i redeştepta zelul. De cîtva timp rapoartele consilierului de ambasada erau rare şi mediocre, deşi postul său la Ministerul de Externe ii oferea posibilităţi sporite de pătrundere în secretele diplomaţiei germane. Explicaţia pasivităţii lui trebuia probabil căutată în frica ce-l domina. Evident, ambianţa Berlinului din 1942 nu era aceeaşi cu cea a veselei Varşovii dinainte de rifeboi. Scheliha ar fi dorit, probabil, să se retragă din acest joc, unde îşi risca viaţa, dar partida Directorului nu putea fi abandonată aşa uşor. Heinz Köhnen venise de la Moscova tocmai ca să-i reamintească acest lucru. El era purtătorul a opt mii de mărci şi a vechii chitanţe care data din 1938. Dacă sursa de îmbogăţire nu era suficientă

pentru a reîncălzi entuziasmul lui Scheliha, ameninţarea cu predarea chitanţei Gestapoului, fără îndoială că era mult mai convingătoare.

Nu ştim dacă Köhnen a fost torturat sau a vorbit fără să fie constnns fizic, zdrobit fiind de faptul că Gestapoul ştia totul despre el graţie mărturisirilor primilor patru paraşutişti. Unul dintre anchetatori declară : -l-am pus în faţă adresa unde stătuse la Moscova, tramvaiul pe care il lua pentru a se duce la şcoala de spionaj, forma porţilor acestei şcoli, numele studenţilor, profesorilor şi prietenilor lui etc.; s-a simţit demascat şi a trădat-.

Ilse Stöbe a vorbit şi ca, convinsă că tăcerea sa n-ar mai ii folosit la nimic de acum înainte ; Rudolf von Scheliha a vorbit încă de la arestarea sa la postul de frontieră din Constanţa. Göring a reuşit să-l compromită pe Ribbentrop. Cit despre Himmler, acesta îşi făcuse suma de mostre : în afară de S.S.-iştii săi şi de cancelaria lui Bormann, toate organismele Reichului vor avea cîte un reprezentant în boxa acuzaţilor.

Procesul însă nu se putea deschide înainte de a se regle- menta afacerea documentelor de la Stockholm.

Nimeni nu ştie ce gînduri îl frămîntau pe Schulze-Boşsen celula sa şi sînt greu de înţeles planurile unui om caie nu

mai avea dccît o singură carte în mina, de care însă depindea viata sa. Harro a fost extraordinar pînă la capăt, reuşind chiar din fundul temniţei sale să-i facă să tremure pe bonzii nazişti Altul, în locul lui, s-ar fi cramponat sălbatic de această ultimi licărire de salvare ; i-ar fi avertizat pe Panzinger şi Koppkow că documentele de la Stockholm vor fi publicate de la prima execuţie a unui singur membru al organizaţiei şi ar fi aşteptat pe urmă rezultatul pariului. Harro n-a aşteptat. El a jucat cinstit cu Gestapoul. El i-a declarat lui Panzinger că este gata sâ dezvăluie ascunzătoarea dosarelor dacă i se garantează că nici o execuţie nu va avea loc înainte de 31 decembrie 1943. un an mai tîrziu. EI era deci convins că Hitler va pierde războiul în acest răstimp. Gestapoul a făcut cunoscută această propunere autorităţilor superioare: lui Himmler. Göring şi chiar fuhrc- rului. Tîrgul s-a încheiat. Schulze-Boysen cerea, de asemenea, ca tatăl său să fie prezent cînd se vor face aceste dezvăluiri şi ca Gestapoul să întărească în faţa lui promisiunea. Eric Schulze povesteşte : „Harro a intrat în cameră cu un stins încrezător. Panzinger l-a încredinţat solemn că acordul va intra în vigoare de îndată ce va fi spus adevărul asupra ascunzătorii documentelor, oricare ar fi această ascunzătoare. După o clipa de linişte destinată să pregătească efectul, Harro a declarat :
-Documentele nu s-au mîşcat din dulapurile Ministerului Acrului. Eu am trezit voit bănuielile Gestapoului, pentru ca să am în mina un mijloc de presiune». Stupoarea comisarilor era fără margini După un moment, Panzinger a declarat că au fost

completetate condiţiile contractului şi că acordul, în consecinţă, era valabil*.

În prima zi a procesului. în localul închisorii din Plotzen- sec, unde se decapitau condamnaţii la moarte, o echipă de muncitori era deja la lucru. Fixau de plafon o şină de oţel prevăzuta cu nişte cirlige culisantc. Personalul închisorii nu înţele- gea nimic din scopul acestei instalaţii făcute în grabă (considerată „importantă şi urgentă-), deoarece Codul penal c* dar: orice condamnat la moarte trebuie să fie împuşcat sau decapitat : în Germania nu se spînzură. Curtea era compusă din ofiţeri superiori. Acuzaţia urma să fie susţinută de procurorul Manfred Roeder. oberstgerichsrat din Luftwaffc, căruia i s-a dat, datorită zelului său fanatic, porecla de „copoiul lui Hitler“. Avocaţii, desemnaţi din oficiu, n-au avut timp să studieze dosarul şi se parc, de altfel, ca unii dintre ei nici nu doriseră s-o facă.

Jn boxă se aflâ treisprezece membri ai Orchestrei Roşii. Soţii Schulze-Boysen şi Harnack fac. evident, parte din prima scrie. Sînt acolo şi Horst Heilmann. din echipa de descifrare a lui Kludow, Herbert Gollnow, tînărul ambiţios care îi antrena pe transfugii caucazieni. Kurt Schulze, radiotelegrafistul lui Scheliha, şi elevul său Hans Coppi, .pianistul“ amator al lui Schulze-Boysen. Tot acolo se află şi Johann Graudenz, fostul corespondent al agenţiei -United Press“ la Moscova şi al ziarului .New York Times” la Berlin. însărcinat cu relaţiile dintre uzinele de armament şi Luftwaffe, el îi comunica lui Schulze-Boysen cifrele producţiei aeronautice germane şi toate amănuntele asupra tipurilor de avioane,

performanţelor şi armamentului lor. Lingă comunistul Schumachcr, sculptor, se află reacţionarul colonel Erwin Gchrts, amatorul de spiritism şi clientul ghicitoarei în cărţi Ana Krause. Mai sînt acolo Günther Weisenbornc. soţia lui Schumachcr, Elisabeta. şi o femeie tînără cu surîsul radios, foarte frumoasă şi plină de vitalitate : contesa Erika von Brockdorf. Ca şi Elisabeta, ea fusese funcţionară de la începutul războiului la Ministerul Muncii. Soţul ei era ofiţer. Erika von Brockdorf adăpostise la ea acasă un emiţător şi fi găzduise pe nişte paraşutişti. Văzînd-o asistînd la procesul său ca la o sărbătoare, procurorul Roeder ii spuse: .0 să va piară în curînd pofta de rî$\ Răspunsul fu prompt : •ţNu atîta timp cît vă voi vedea pe dumneavoastră .

Cei treisprezece acuzaţi ştiu că pe ei îi paşte pedeapsa su pfrmă. Dar Harro Schulze-Boysen speră că chiar dacă se va pronunţa pedeapsa cu moarte®, ca nu va fi aplicată decît p«, un an.

Cît despre Libertas. ea este convinsă că o aşteaptă o Ctm. damnare uşoara – poate chiar că o să-i dea drumul h sfjr. tftul procesului Dosarul procurorului se sprijină aproape în fo. tregime pe declaraţiile ei şi domnii de la Gestapo t-au spu, că ea este ceea ce era în Anglia .un martor al Coroanei’: recunoaşterile şi mărturisirile ci împotriva complicilor săi aveau s-o absolve de pedeapsă. Deci şi ca. Libertas, »martor al Ges tapoului*. se va bucura de binefacerile prevederilor acestei legi E adevărat câ în codurile germane nu se prevedea nimic în acest sens, dar de mult timp justiţia din Germania făcea ce voia cu codul. Libertas este sigură câ o să iasă din această încurcătură. Procesul se ţinea cu uşile închise, dar erau totuşi dţiva spectatori în sală: ofiţeri ai

Gestapoului şi reprezentanţi ai diverselor ministere implicate în scandal.

Rocdcr a fost la înălţimea reputaţiei sale. Lui îi era suficient să se dovedească că acuzaţii se deduseră la spionaj pentru a obţine pedeapsa capitală. Viaţa celor treisprezece nu il mai interesa, acum împotriva memoriei lor se îndîrjea. El îi acuza pe Schulze-Boysen că a dat o altă destinaţie fondurilor organizaţiei ; făcu, de asemenea, o schemă detaliată a legăturilor amoroase ale fiecăruia. Scopul era. evident, acela de a lipi o masca de noroi pe faţa acuzaţilor. Dar pentru care ochi ? Pu- blicul nu ştia nimic despre proces; Roeder şi judecătorii crc- dcau că el nu va afla niciodată nimic. Şefii Gestapoului V oficialii nazişti prezenţi în sală nu erau oameni care « u emoţioneze în faţa citorva nâzbitii erotice: ei ii cunoşteau. & altfel, pe cei care erau în boxă. Posteritatea ? Dau pentru ez trebuia procurorul sa arate aceste imagini pornografice, uitînd <a posteritatea nu este la ordinul curţilor marţiale şi că verdir- ’ᵘ sau diferă uneori de sentinţele lor. Arvid Harnack. cu vo- ica tărăgănată şi surda, se mărgini la o declaraţie de priori- piu. EI termină astfel : .Eu am acţionat din convingerea ca idealurile Uniunii Sovietice deschid calea şalvarii lumii. Scopul tncu a fost distrugerea regimului hitlerist prin toate mijloacele’. Schulre-Boysen se bătu ca un leu. negind fiecare detaliu care nu era dovedit cu probe.

Din acuzat se făcu acuzator şi ţintui la stilpul infamiei pe adversarii săi prin intervenţii în care ardeau, mereu intacte, pasiunea şi ardoarea sa obişnuita. Au trebuit să intervină ca să-| facă să tacă. Ceilalţi au fost la înălţimea lui. Un oficial prezent la

proces ne spune : .Fapt este câ ci s-au comportat cu toţii într-un mod impecabil. Afară de Libertas’.

Unsprezece condamnaţi la moarte şi doi la închisoare: Mildred Hamack. care a fost condamnată la şase ani închisoare, şi Erika von Brockdorf. care a primit zece ani. .Cind s-a pronunţat verdictul, povesteşte avocatul Bchse. Libertas a ţipat şi a leşinat. Deşi eu o implorasem nu o dată sâ fie conştientă de situaţia ei şi să se pregătească pentru mai rău, ea a rămas pini atunci încrezătoare şi optimistă. Imi explica că Gestapoul, ca recompensă a mărturiilor sale. îi promisese o pedeapsă uşoară sau chiar libertatea ..*

În principiu, sentinţa ei a supusă ratificării preşedintelui Curţii marţiale ; el putea s-o confirme sau s-o infirme Dar în acest caz deosebit Hitlcr îşi rezervase el acest privilegiu, ca preţ al renunţării la un tribunal al poporului.

Soarta celor treisprezece stătea deci în miinile lui Un mesager se duse să-i raporteze lui Goring imediat ce se pronunţă sentinţa. Reacţia lui a fost violentă : explodă la cuvintele „pe- deapsa cu închisoarea* fi spuse că fuhrcrul nu va fi niciodată de acord.

Cîtcva orc mai tîrziu. Hitlcr personal era informat de aghiotantul său, amiralul Pultkamer. Confirma pedepsele cu moartea ţi ordonă un nou proces pentru Mildred Hamack 51 Erika von Brockdorf.

Pc 22 decembrie 1942, trei zile mai tîrziu, toţi unsprezCcc aveau să moară.

Execuţia lui Hcrbert Gollnow şi a colonelului Gchrts fusese amînată pentru că aveau nevoie de ei în al doilea proces cu Mildred Harnack. Locul lor fusese luat de Rudolf Von Scheliha şi Usc Stobe.

Ziua de 22 decembrie a fost lugubră şi rece; un vînt glacial din est sufla în direcţia Berlinului.

Femeile au fost decapitate, conform legii. Pentru a desă- vîrşi calvarul lui Libertas. i se dezvălui că tovarăşa de celulă şi confidenta sa. Gertrude Breitcr, era informatoarea Gestapoului. Cu cîteva ore înainte de sfîrşitul ei, Libertas îi scria mamei sale :

.Mi-a fost dat să beau cupa amărăciunii pînă la fund şi să aflu că o persoană în care aveam deplină încredere, Gertrude Breiter. m-a trădat. Şi eu mi-am trădat, din egoism, prietenii. Voiam să fiu liberă şi să revin lîngă tine, dar. crc- de-mă, sufăr enorm pentru greşeala mea“.

A doua zi, pe 23 decembrie, mama ei, frumoasa contesa Thora Eulenburg, pianistă renumită, alergase la Berlin şi bătuse la poarta fiecărei închisori pentru ca să i se dea fetei pachetul de Crăciun pe care i-l pregătise. A fost respinsă peste tot, fără să i se spună că Libertas fusese executată cu cîteva ore mai înainte. Atunci, epuizată, înnebunită de groază, biata femeie s-a dus la prietenul său. mareşalul Goring ; acesta îi ce-rea adesea să cînte la pian pentru invitaţii săi. Goring a simulat că nu ştie nimic.

În (.ursul după-amiezii cei opt bărbaţi au fost transferaţi de la rinz-Albrecbtstrasse la închisoarea din Plotzensee. Înainte de a-şi părăsi celula, Harro a ascuns într-un interstiţiu al P^c* retclui un poem pe care îl scrisese atunci.

v preveni pe un alt prizonier de existenţa lui, care, după război, a revenit să scotocească prin ruinele imobilului. Ca prin minune, poemul scăpase intact. El se termina cu strofa urmă-

_Argumentele ultime

Nu sínt ştreangul sau cuţitul
Şi-ai noştri judecători de azi
Nu vor fi şi la judecata de pe urmă“.

Au fost închişi în opt celule. Fiecare condamnat a avut dreptul să scrie o scrisoare de adio.

lată ce a scris Arvid Harnack familiei sale :

.Dragii mei.

Peste dteva ore, eu am să părăsesc această viată. Aş vrea să vă mai mulţumesc încă o dată pentru toată dragostea cu care m-aţi înconjurat, mai ales în timpurile acestea din urmă. Gîndindu-mă la această dragoste, povara mi s-a părut mai uşoară. Sínt, deci, calm şi fericit.

Aş fi vrut să vă mai văd o dată pe toţi, dar, vai, nu e posibil. Gîndurile mele se îndreaptă spre voi ; fiecare trebuie să ştie asta, mai ales maman.

Pentru ultima dată, vă îmbrăţişez pe toţi.

Al dumneavoastră. Arvid

P. S. Trebuie ca dumneavoastră să sărbătoriţi Crăciunul ca de obicei. Aceasta este ultima mea dorinţă-.

Harro Schulze-Boysen scria :

.Dragi părinţi,

Iată, momentul a sosit: în cîteva ore voi părăsi «eul* meu. Sínt perfect calm şi vă rog şi pe dumneavoastră să fiţi Ia W, să aflaţi vestea cu nepăsare. Lucruri atît de importante sínt azi în joc pe acest pămînt îneît o viaţă omenească care se stinge nu mai contează.

Despre ce a fost, despre ce am făcut cu. nu vreau să mai vorbesc. Tot ceea ce am făcut, am făcut din capul meu, din inima şi cu convingere.

Moartea aceasta îmi convine. Oricum, eu am ştiut to^ una că ca va fi astfel. Ea este «moartea mea personală*. Curn spunea Rilke.

Numai cînd mă gindesc la dumneavoastră am inima grC;L mult prea grea, dragii mei. Libertas îmi este aproape Va împărtăşi soarta la aceeaşi oră. încercaţi acum în acelaşi timp pierderea şi ruşinea, deşi nu le-aţi meritat. Timpul va induk însă durerea voastră : sînt convins că aşa va fi.

Eu nu sînt decît un pionier, cu elanurile mele impetuoase şi intenţiile mele, uneori puţin confuze. Credeţi cu mine că timpul. care este drept, va face ca totul să trăiască.

Mă voi gîndi pînă la sfîrşit la itltima privire a tatălui meu. mă voi gîndi la lacrimile de Crăciun din partea măicuţei mele dragi. Mi-au trebuit aceste ultime luni pentru ca să mă apropii atîta de dumneavoastră, eu. fiul risipitor, revenit definitiv la căminul său. După atîta impetuozitate şi pasiune, după atîtea drumuri care vi se vor părea ciudate, am regăsit, în sfîrşit. drumul spre casă.

Mă gindesc, de asemenea, şi la bunul H şi mă bucur câ el este mai bine.

Gindurile mele se îndreaptă spre Fribourg, unde am văzut-o pe Hclga şi ai săi pentru prima şi ultima oară. Da. eu evoc amintirea unei vieţi pline şi frumoase, pentru care vă datorez aht cît niciodată nu i s-a datorat cuiva.

Dacă aţi fi aici m-aţi putea vedea cum rîd în faţa morţii E mult timp de cînd am învins-o. E ceva obişnuit în Europa ca spiritul să fermenteze în sînge. E posibil ca noi să nu fi f°s' decît nişte bieţi imbecili. Dar. atît de aproape de moarte, ai cu prisosinţă dreptul la o cît de

mică iluzie personală.

Şi acum, eu vă dau mina tuturor, iar aici voi depune ° lacrimă drept sigiliu şi. în acelaşi timp, garanţie a dragostei melc.

Al dumneavoastră. Harro'

Din întîmplare, de sosirea la Plotzensee a unui grup de condamnaţi la moarte a aflat şi preotul Poelchau. Acesta s-a dus imediat şi i-a vizitat pe fiecare dintre ei. Cel mai mult l-a impresionat sculptorul Schumacher. care, cu cîteva ore înainte de moarte, nu-şi pierduse nimic din buna dispoziţie care-l caracteriza. Harro. dimpotrivă, i s-a părut că se zbirleşte în faţa obstacolului. Nu că i-ar fi fost frică : calmul său era absolut. Ci pentru că i se luau toate posibilităţile de a acţiona : asemenea soldatului învins şi sfîşiat de durere cînd trebuie să se predea adversarului cu arme cu tot. Harro Schulze-Boysen trebuia să aştepte, cu o totala pasivitate, moartea.

Poemul pe care îl ascunsese în celula sa arunca

acest strigăt: „Cu moartea aproape Cît de mult iubeşti tu viaţa...

Şi plin peste poate-ţi este sufletul Dc ceea ce aruncai înainte“.

Becurile din celule au fost aprinse foarte devreme, deşi nu era încă noapte. Pe coridor, gardienii patrulau în tăcere. Asemenea unor roboţi, ei erau zidiţi, parcă. în liniştea aceasta ostilă.

Un oficial ajunse înaintea celorlalţi şi se duse la Scheliha. Ribbentrop ceruse o amînarc a executării consilierului de ambasadă, prelcxtînd că acesta nu spusese tot ce avea de spus despre informaţiile trimise ruşilor. Se aştepta răspunsul la această cerere. Cum ca putea să întîrzie, Ministerul de Externe preferase sa trimită la Plotzensee pe unul din funcţionarii săi, Karl Hoff- wan [1]: în caz de răspuns favorabil, se va găsi la locul respectiv.

Hoffman îl cunoştea pe Scheliha. Fără îndoială că Scheliha era un trădător, dar Hoffman se gîndca că poate nu era totul P’erdut ca să-i salveze viaţa, dacă

nu-l băgaseră în aceeaşi oală cu oamenii Orchestrei Roşii

Pseudonim dat de autor. – N.A.

Preotul Poelchau îl găsi pe Arvid Harnack calm şi El era gata să moară pentru convingerile lui. chiar dacă ştia foarte bine că un asemenea sacrificiu nu salva Germania. Ţc. nicrilc sale în legătură cu poporul german, căruia Hiller li Cu. rupsese sufletul, au fost împărtăşite preotului Poelchau.

Hans Coppi, fostul radiotelegrafist al lui Schulzc-Bo^ se gîndca probabil la fiul său. venit pe lume la 27 noiembrie recent în închisoarea unde era închisă soţia sa. Ude. De îndată ce a aflat de naşterea fiului său. Hans i-a scris Udei o scrisoare în care o îndemna să nu se frâmînte pentru viitor şi u se bucure de marca fericire pe care i-o oferea viitorul.

A mina rea nu sosea. Hoffman, sufocat de cruzimea acestor ore interminabile, văzu în sfîrşit turn gardienii s-au apropiat de condamnat» ca să le facă ultima toaletă Li se tăie părul şi li se ordona să-şi schimbe îmbrăcămintea. Apoi au sosit oficialii. Preotul Poelchau se plînse lui Roeder că n-a fost anunţat oficial de execuţie. Procurorul îi răspunse: .Participarea unui ecleziast nu a fost prevăzută“.

Gardienii i-au scos pe condamnaţi din celulele lor şi i-au adunat pe coridor. A început apelul. Cînd s-a terminat, cei opt condamnaţi au primit ordin să înainteze spre uşa culoarului. Au plecat toti cu pasul hotărit şi capul sus. afară doar de Schc- liha, care se rostogolea pe ciment şi urla că el nu voia să fie ucis. 0 perdea marc ascundea sala de execuţie. Cortegiul <•> oprit, apoi unul din colturile perdelei s-a ridicat şi călăii şi-w făcut apariţia. Erau trei, imbrăcaţi în redingotă de ceremonie, cu mănuşi albe şi cu pălării înalte cu boruri largi. Aceştia poluară condamnaţii şi îi

duseră în partea cealaltă a perdele, urmaţi de oficiali. Preotul Poelchau n-avu dreptul să-i însoţească

În interior, lîngă uşă, făcură o nouă oprire. La dţiva metri depărtare de ghilotina din mijlocul sălii, preşedintele Curţii 4 „ ?,C ,C ,naj cili 0 condamnările. După aceea, condamnaţi! îşi rcluara marşul şi depăşiră ghilotina ; printr-o uşă dn-

chisă în dreapta lor îţi observară
anexă. De o ţină de otel se legănau
capete. Condamnatul trebuia să se urcc £ , nngh” *» laturi |a *ditrtre călăi* îi trecea fringhia după gît ;ar £“ne1’ ’P«>i unul neiul. Această moarte fusese aleasa de H .1 U ’ ‘ ,Ua «ău-apunea pe condamnat la chinuri grele (<* ea îl dinea prea repede. în numai unsprezece , V'lo,,na Wul se

Cînd totul se rfîrţi. procurorul R 1 Rocdfr SP“«. la ieţirea din tala de execuţie :

a fa un

MARELE JOC

Franz Fortner relatează : .N-am asistat la toate interogatoriile Marelui Şef, căci după arestarea sa eu m-am întors la Bruxelles. Dar pot să vă garantez un lucru : dacă Marele Şef a vorbit, asta n-a fâcut-o de teamă că va fi torturat sau pentru a-şi salva pielea. Omul acesta nu ştia ce e frica. Nu avea nimic comun cu un Raichman sau cu un Wenzcl. Chiar şi dacă ar fi fost torturat, sînt convins că n-ar fi spus nimic, dacă s-ar ii hotârît să tacă. Vedeţi, eu nu i-am înţeles atitudinea decît mult mai târziu. după război, cînd am cunoscut puţin mai bine metodele spionajului sovietic. Trepper a fost un om foarte inteligent, extraordinar de inteligent ! Ne-a tras tare pe sfoară ! Într-un loc, ruşii montează totdeauna trei reţele : o reţea activă, o reţea de rezervă şi o reţea «care doarme ♦. Cînd reţeaua activă «te nimicită, nu pierd timpul : fac peste ea o cruce şi pun în funcţiune reţeaua de rezervă. Reţeaua - care doarme* trece în rezervă, gata să preia ştafeta la viitoarea lovitură grea. Înţelegeţi şiretlicul acum ? Trepper ne-a oferit riteva firimituri asupra ^¿rora noi

ne-am grăbit să ne aruncăm şi. în timp ce noi ne P*<rdeam timpul cu măturatul cioburilor reţelei sale, reţeaua de r«crva îi lua liniştită locul ! Trepper a vorbit, c adevărat, dar a vorbit din ordin. Trebuia s-o facă. Oneît de curios ar pârca lucrul acesta, tăcînd el ar fi trădat Moscova .

Fortner probabil că se înşeală confundînd Orchestra R0|iCr adunată la sunetul tunului, cu reţetele minuţioase pe care Centrul le va monta mult mai tirziu, cînd va fi pace. Căci dacă Moscova ar fi dispus în Franţa de asemenea reţele, Trepper n-ar fi fost frămîntat atît de mult de problema transmisiilor. Într-o asemenea situaţie probabil că el ar fi ordonat să fie .activaţi* cîţiva radiotelegrafişti din rezervă.

Trei reţele ? Să zicem că da. Poţi găsi cadre, poţi recruta agenţi, poţi forma radiotelegrafişti. Dar sursele ? Ele nu se pot înmulţi după dorinţă. O sursă nu se formează : se descoperă şi se captează. Teoria lui Fortner se aplică doar în cazul lui Grossvogel sau al lui Katz. Trepper poate sâ-i trădeze pe aceşti vechi camarazi, ei au înlocuitorii lor în reţeaua de rezervă. Dar cine îl va înlocui pe Maximovici ? Cine o va înlocui pe Kathi Voelkner ?

Minuţiozitatea Directorului nu merge totuşi pinâ în a prevedea în 1942 „surse de rezervă“ şi „surse care dorm“...

Puţin importă slăbiciunile explicaţiei lui Fortner. Acesta l-a arestat pe Trepper şi a petrecut cu el mai multe ore. El este convins că nici frica de suferinţe, nici frica de moarte nu l-ar fi făcut să vorbească. Rapoartele Gestapoului o dovedesc. Trebuie deci că a fost un motiv la mijloc. Care ?

Specialiştii francezi au to(i aceeaşi părere.

Trepper. o dată arestat, nu s-a mai gîndit decît la protejarea Partidului Comunist şi a organizaţiilor sale satelite Arestarea Comitetului Central era urmărită cu îndîrjirc de Gestapo. care s-a străduit s-o facă pînă în ultima zi a ocupaţiei din Franţa, şi arhivele arată cît de aproape de reuşită ajunsese Şefii comunişti importanţi, identificaţi de el, au fost lăsaţi în libertate m speranţa că ei îl vor duce pînă în cel mai ¡nalt vîrf- Curm-

tctul Central insă era de o prudenţă extremă. Remy, cînd ia con- t3Ct cu el. manifestă o oarecare iritare din această cauză.

w Acest comitet fantomă se înconjoară cu o asemenea protecţie. incit îi trebuie cel puţin cincisprezece zile pentru ca să răspundă la cea mai mică dintre întrebările mele-. Tot el însă, mai departe, adaugă, nu fără să recunoască : .Comuniştii pot să ne dea lecţii în materie de prudenţă-. Motivele acestei prudenţe şi ale indîrjirii germane sînt evidente : arestarea Comitetului Central ar fi dat o lovitură mortală rezistenţei comuniste în întregime. Or, prin Trepper, Gestapoul avea posibilitatea să ajungă pînă la el.

Acesta probabil i-a predat pe cei care mai rămăseseră din reţea ca să convingă Gestapoul de bunăvoinţa şi sinceritatea sa spre a salva astfel numeroşi oameni cu merite mai niari decît cei trădaţi.

Dar dacă ipoteza era adevărată, asta nu înseamnă că ea era exactă. Există oare vreo certitudine că atitudinea lui Trepper fusese cu adevărat determinată de raţionamentul care i se atribuia ?

M-am dus la Stuttgart să discut în această privinţă cu Heinrich Rciser.

Rciser este un om voinic, cu părul alb. tăiat foarte scurt, cu ochii albaştri şi pielea roz. la loc pe un scaun. îşi încrucişează braţele şi vorbeşte în franceză cinci ore în şir fără un gest, fără o mimică, fără o tremurătură a feţei. II auzi aproape şt ce gîn- deşte. Fiecare cuvînt cîntăreşte o tonă.

Fusese hauptsturmfuhrer S.S., dar un bătrîn copoi profesionist, ca şi Giering. Specialist în contraspionaj, a

fost încorporat la Paris la începutul ocupaţiei. Giering. ca şei al Comandoului, făcea continuu naveta între Berlin. Bruxelles şi Paris. Sfanţul Rciser însă, nu se mişca din loc. Giering supraveghea totul pe scară internaţională, iar Rciser era adjunctul lui cart comanda în Franţa.

El spune : .Împotriva Orchestrei Roşii am luptat încă înainte de crearea Comandoului : pe soţii Sokol eu i-am arestat.

Nu ştiam că ei lucrau pentru ruşi. Credeam că era vorba de o reţea de rezistenţă oarecare, la ordinele Londrei. Berlinul i-a cerut imediat. Dacă au fost torturaţi, aceasta s-a întîmplat Ia Berlin, nu la Paris.

Încă de la sosirea mea în Franţa, cu le-am spus oamenilor mei că nu trebuie să-i brutalizăm pe prizonieri. în serviciul meu nu s-a torturat niciodată. De altfel, la sfîrşitul războiului, noi am fost arestaţi de francezi şi ţinuţi foarte mult timp în închisoare, dar ancheta s-a terminat printr-o ncurmărirc judiciară.

Dacă am fi torturat, nu ne-ar fi dat drumul aşa uşor. Pentru recalcitranţi, pentru cei care nu voiau să vorbească, era un serviciu special, complet independent : «serviciul pentru interogatorii întărite». Se petreceau acolo lucruri foarte neplăcute.

Pe Katz eu l-am arestat. L-am prins cu ajutorul lui Raich- man. care cunoştea cîteva adrese ale unor oameni ce aveau legături cu Katz. Am ordonat ca toate adresele acestea să fie supravegheate, dar n-am ajuns la nici un rezultat. Pînă la arestarea Marelui Şef mai era cum era. dar după aceea Katz parcă înnebunise. Schimba continuu adăpostul. într-o noapte s-a refugiat la o prietenă, o comunistă, pe care Raichman ne-o

semnalase.

Supraveghetorii m-au alarmat şi m-am dus şi l-am arestat .

Oare să-I înşele memoria ? L-am întrerupt : „Domnule Reiser, cred că faceţi o confuzie : Katz v-a fost trădat de Trep- per însuşi...“ „Nu este adevărat. Marele Şef n-a trădat pe nici unul din agenţii săi. pentru simplul motiv că nu i s-a cerut 5-° făcu. Daca ar fi făcut-o. eu aş fi ştiut ; eram acolo prezent m permanenţă.“

p portul Gestapoului e totuşi explicit. Trepper i-a tele-

• ? £atz şj j-a fixat o întîlnirc la staţia de metro Made-

• faţa monumentului Morris. Cînd Katz a fost adus în Saussaies. Trepper i-a spus : «Trebuie să lucrăm cu dom- ^aceştia. Jocul s-a siîrşit»“. ....

D Reisei se aşeză puţin mai bine pe scaun, IŞI micşora ochii

rjispunse •

Ascultaţi-mă pe mine, domnule. Dacă vreţi să înţelegeţi din afacerea asta, nu trebuie să credeţi nici un cuvint din «spune Gestapoul despre Marele Şef. Mă înţelegeţi? Nici un cuvint !*

SOARE $1 CEATĂ

Marele Şef fu adus în strada Saussaies. Aci a fost primit de stăpînul locurilor, sturmbannfuhrerul S.S. Boemelburg. care cu două săptămîni mai devreme plecase să-l aresteze pe Kent la Marsilia. Boemelburg, văzîndu-l pe Trepper, a exclamat : „Ah, în sfîrşit, îl avem pe ursul sovietic !u. în timpul jumătăţii de oră care a urmat. Comandoul a telefonat la Berlin vestea şi l-a urcat pe prizonier într-o maşină, care l-a dus la închisoarea din Fresnes. Maşina în care era dus prizonierul fusese încadrată de alte maşini tixite de poliţişti înarmaţi. La Fresnes n-a petrecut decît o noapte chinuită, căci, conform instrucţiunilor, a fost legat cu mîinile la spate.

A doua zi, Comandoul l-a adus pe Trepper din nou în strada Saussaies şi l-a băgat într-o celulă improvizată de Ia parter.

Avea să rămînă aci două luni şi jumătate. I se dădea hrană bună şi ţigări.

Cum el suferea de o boală de inimă, un medic al Wehr- niachtului venea şi-l îngrijea la fiecare trei zile. Reiser poves- dTd^^ Pr'zonieru^ avea permisiunea să facă cîte o baie S ouă sau de trei ori pe săptămînă într-un

spălător de Ia [mu]l etaj al imobilului. întrucît prizonierul se plînsese de

plictisul în care îl arunca inacţiunea, i se dădu un dicţionar hîrtie şi un creion pentru ca el să poată să-şi omoare timpul liber cu perfecţionarea cunoştinţelor sale de limbă germană. Interogatoriile sale se desfăşoară pe tonul cel mai familiar. Ele aveau loc dupa-amiaza, căci dimineaţa membrii Comandoului nu erau în cea mai bună formă intelectuală : sufereau de .mahmureală**, căci nopţile şi le petreceau prin localuri. La început se întîlneau într-un bar rusesc. Aceasta însemna însă, într-un anumit fel. să rămână în ambianţa Orchestrei Roşii. Dar chefliii Comandoului o întîlniră aici pe cîntăreaţa Suzy Solidor. care îi seduse şi îi anexă clientelei cabaretului său personal din strada Sfînta Ana numărul 12. Acolo, în fiecare seară. Giering şi oamenii săi îşi regăseau metresele (femei apar- ţinînd serviciilor auxiliare ale Wehrmachtului) şi ingurgitau cantităţi considerabile de alcool, ascultînd-o pe blonda Solidor cintînd cu vocea ci răguşită .Aveam un camarad** sau .Lilv Marlene**. Aceste cîntece melancolice nu excludeau buna dispoziţie. De exemplu, într-o zi, Suzy, înapoiata de la Berlin, povesti că a găsit gara berlineză împodobită cu drapele cu iniţialele S.S. Era vorba, natural, de stindardele desfăşurate în onoarea lui Himmler. Dar cîntăreaţa. simulînd că ignora evenimentul, spuse: .Nu trebuiau totuşi ca. în onoarea sosirii mele, să se obosească să-mi pună iniţialele pe drapelele .acelea**.

După dejun, Giering şi Trepper se instalau în faţa unei sticle de coniac şi a unui ibric enorm de cafea. Pălăvrăgeau după-amieze întregi ca doi vechi camarazi, făcînd schimb de amintiri, şi numai rar cîte o îndepărtare de la o conversaţie le amintea că nu erau de aceeaşi parte a baricadei. într-o zi. de exemplu,

Giering ii anunţă că Armata Roşie trecuse recent Niprul, adăugind: .Cei de la Berlin au început să numere fluide care îi despart de front”. Atunci Trepper îi povesti o anecdota celebră. în 1918, kaiserul îşi manifestase faţă de aghio- tantul sau dorinţa de a vizita frontul. Acesta, zîmbind, i-a ras* puns: .Răbdare, sire, curînd are să vină frontul la noi*. Giering

■u la fată şi prizonierul său, care înţelese că a mers deveni Palld ă . Dar. ştiţi, fluviile curg cînd mtr-un prea departe, Această remarcă avu darul să-l liniştească sfBS, cînd mtr-a sIăbea fără încetare şi „ vocea pe gering 9 grohăit cavernos : cancerul sa mai înainta

011 „Tdecit Armata Roşie.

Trepper îi compătimea suferinţele şi-l meuraja sa mari consumul de alcool – singurul mijloc, după el. de a face e reducă tumoarea fatala. Curios. Marele Şef devemse un H de consilier medical pentru Comando, distribuind în jurul ui reţete şi sfaturi gratuite. Clientul său cel mai as.duu era adjunctul lui Giering. Willy Berg (Hügel ' pentru prietenii săi din Comando), ale cărui suferinţe, după ce bea. erau extraordinare. Marele Şef îl reconforta spunîndu-i: _Eu cunosc o farmacie pariziană care deţine un remediu miraculos ; va trebui să mergem împreună acolo într-una din aceste zile”.

Curînd prizonierul obţinu permisiunea să iasă în oraş. în primele zile cînd a părăsit temniţa pentru o plimbare, maşina lui a fost în permanenţă încadrată de două maşini ale Gestapoului. Apoi escorta a fost redusă la jumătate şi mai tîrziu suprimată definitiv. Maşina mergea deci singură pe străzile Parisului, alături de Trepper aflîndu-se doar doi jandarmi. Mai tîrziu chiar şi această precauţie a fost abandonată ; prizonierul a fost lăsat să plece cu un singur gardian, care era cel mai ade- sea Willy Berg. Acesta din urmă ¡1 imploră de nenumărate ori 52 tragă o fugă pînă la faimoasa farmacie, dar Trepper refuza mereu, sub diverse pretexte, şi bietul Berg sfîrşi prin a crede că nventase pur şi simplu povestea cu remediul miraculos.

beneL.PÎi5tii relurnat*“ ai re^lelor belgiană şi olandeză au au

fost hJl Un ,îratament *a fel de blînd. Efremov şi Wenzel ,r^,ıun apartament rechiziţionat în strada Au-

I În

mana Berg inseatnni munte _ co(jn_ N A rorei 68 din Bruxelles : Winterink era la Amsterdam. Coman- doul. din prudenţă, considerase că era mai bine să-i utilizeze numai pentru redactarea mesajelor : se temea ca ei să nu aibă vreun acces de conştiinţă şi să aducă la cunoştinţa Moscovei situaţia lor. Cei care s-au aşezat deci primii la .pian\ înccrdnd să reinnoade dialogul cu Moscova, au fost specialiştii germani. Încercarea lor însă a eşuat. Centrul a continuat să nu răspundă

Nu e de mirare : fiecare „pianist" are tehnica sa personală – .semnătura" sa, tot atît de individualizată ca şi vocea sau amprentele sale digitale (el emite după un ritm mai mult sau mai puţin rapid ctc.). Interlocutorul său de la centrală ii cunoaşte mîinile şi-l identifică după felul cum lucrează; dacă .pianistul" e înlocuit, el poate descoperi imediat înşelătoria.

După cîteva săptămîni de tentative neizbutite. Comandoul a hotărît ca în transmiterea mesajelor să fie folosiţi captivii. Cei trei .pianişti" reiau contactul cu Centrul. Acesta se miră: „Ce s-a întîmplat ?"

Comandoul îi pune să răspundă : -A fost o oarecare confuzie datorită arestărilor : acum totul e bine".

Calitatea materialului transmis a liniştit curind îndoielile Moscovei. Aşa a început idila. Un fost membru al Funk- abwehrului povesteşte :

.Pasiunea prizonierilor pentru munca lor devenise o adevărată manie. Condiţiile lor de viaţă erau acceptabile, se bucurau de o oarecare libertate şi relaţiile personale cu ofiţerii germani care îi supravegheau s-au îmbunătăţit continuu".

Aceste legături, închegate într-o atmosferă de neîncredere reciprocă, au înflorit pînă la urmă în călduroasă camaraderie. Ei a aproape inevitabil. Mai

întîi, pentru că aveau aceeaşi specialitate şi pasiuni comune faţă de tehnica radioului, despre al£ cărei progrese discutau tot timpul. în al doilea rînd. stăteau împreună de dimineaţa pînă seara, mîncau aceeaşi mîncare, fu- mau aceleaşi ţigări, schimbau între ei glume care au devenit repede ritualuri. Lumea exterioară pentru ei aproape că nu mai

bubuiturile războiului se estompau : nimic mai deo- exista. >’r ,u roieuialitatc de cazarmă. înhămată la aceeaşi se bit « aceast . 6
-’^p^fcîteva'^ăP^m'ni. >‘ar fi fost grcu unui vizitator să-i distingă dintr-o . dată pe prizonieri de gardieni, fost informat despre acest lupte împotriva unei fenomen. Ş: în-
Comandoul a cercat să se I . darnic- Omul aşa fraternizări excesive, dar este făcut. a za-
Într-o zi din supraveghetor au focul în sobă se luna ianuarie 1943, Wenzel intrat în camera în care se găsea şi să simpaticul u emiţătorul ; stinsese ; era frig. Neamţul se aşeză pe vine ¿'¡prindă focul. Wenzel se aruncă asupra lui. îl pocni zdravăn $i o şterse pe uşă afară. Cheile de la uşa de afară erau în broască. îl închise pe gardianul său şi o luă la goană pe scări. Ajunse în stradă şi se făcu nevăzut. Cu toate cercetările întreprinse de Comando, Wenzel n-a mai fost găs’rt. îngerul său păzitor îi luă locul la „pian*. Avusese destul timp să studieze tehnica prizonierului. Centrul nu a remarcat substituirea. Nemţii i-au mutat din închisoarea lor de aur pe cei doi prizonieri rămaşi. Wintcrink şi Efremov au fost închişi în celulele lagărului de concentrare din Brecndonck. lîngă Bruxelles, plătind cu o detenţie mai dură libertatea lui Wenzel.

De acolo ei au continuat FunkspieluL

La Paris, viaţa dulceagă a Marelui Şef fusese tulburată de îngrozitoarea apariţie a celor din reţea capturaţi de Comando. I Jung» dintr-o lovitură de pumn, îi zdrobise ochelarii Ul tz pe nas; faţa sa era plină de tăieturi. De asemenea, printre altele, i se smulseseră unghiile. Ii arătă degetele în- privCratC ta’ I rcPper şi-j şopti: „N-am spus nimic!- În ce-l ** Grossvogel. nu ştim cum a fost torturat acesta, dai 5t,rn ca a refuzat f să vorbească chiar şi după ce a fost avertizat . f sine moartea soţiei şi a copilului sa se datora dragostei pentru ei. Arestînd-o

pe doamna Grossvogel, Comandoul o ameninţase că va ucide copilul sub ochii ci dacă nu-l ajută să-l atragă pe soţul său într-o cursă. Nenorocita consimţise. Grossvogel, în ciuda îndoielilor sale, se dusese la apelul ei şi fusese arestat. Asta se petrecuse la o săptămină după arestarea Marelui Şef. Deci, şi această variantă a arestării lui Grossvogel pledează pentru nevinovăţia lui Trepper. Robinson a fost capturat cîteva săptâ- nuni mai tîrziu de Reiser şi Fortner. Conform afirmaţiilor lui Reiser, Comandoul l-ar fi descoperit mergînd după unele fi- liere ale Cominternului. I s-a fixat o întîlnire şi el s-a dus.

Ghemuit în fundul unei maşini a Gestapoului. Trepper a asistat la arestare. Cînd Reiser l-a avertizat că îl vor duce acolo pentru ca să ajute eventual la identificarea lui Robinson. Marele Şef i-a răspuns: -Pe acela, arestaţi-l dacă vreţi. El nu mi-a făcut decît necazuri, nu ar fi o pierdere pentru nimeni!*. Robinson, care se pretindea jurnalist, locuia într-o cămăruţă de hotel, în care domnea o mare dezordine : cărţi şi dosare umpleau pînă la refuz sertarele şi se înşirau pe mobilă. Reiser şi Fortner l-au condus pe prizonierul lor năuc în birourile Comandoului. Acolo Fortner a început interogatoriul, fiind, conform obiceiului său, foarte amabil cu prizonierul, ceea ce îl făcu pe Robinson să exclame : -Dar de ce sînteţi atît de drăguţ cu mine ?" Luat repede, Fortner nu ştiu ce să răspundă şi biigui ceva. Apăru atunci Willy Berg, care venea să examineze conţinutul servietei lui Robinson. Acesta ascultă cîteva întrebări şi răspunsuri apoi, aparent satisfăcut de tonul interogatoriului, se năpusti asupra prizonierului şi-i dădu cîteva palme cît putu de tare. Robinson se ridică, urlînd : „Ce vreţi de la mine ? Eu nu sînt decît un ziarist!“ Fortner, foarte

enervat, strigă la Giering: -Dacă începeţi să loviţi, eu rnă duc !“ Giering i-a ordonat lui Berg să iasă afară, dar, începînd din acea zi, Fortner nu mai fu în graţiile Comandoului. Fortner ştia că Giering şi Berg il găseau de mult timp de un formalism plictisitor. Prima oară cînd văzuse semne de lovituri pe faţa unui prizonier el îi spusese

. mneavoastră sînteti un poliţist pro-

*””,b'ri'a“con«nd»ului păreau să aibă mama de a se

lovi tu capul de uşi. Fortner să se resemneze uşor

T°XasaS în dTponibilitLe. Ţinut de o parte, lipsit de „ P „ el s•a retras la Bruxelles şi nu s-a mai mişcat de Răniri „„ U-* «' * mult „ ’«*“ P' J'„ tragerea sa: Comandoul nu voia ca un membru al Abvsehrulut sa fie la curent cu Marele Joc inaugurat de S.S.-işti.

Pe 16 februarie 1942 a fost decapitată la Berlin Mildred Harnack. După anularea primei sentinţe de către Hitler. avocat» i-au spus familiei ci că au rămas foarte surprinşi de această schimbare fără precedent. Axei von Harnack, vărul lui Arvid. care hotărise să încerce un demers pe lîngă procurorul Manfred Rocder. arată : .Niciodată n-am simţit în faţa unui om o asemenea impresie de brutalitate. El se înconjura într-n atmosferă de frică.[1]*

Cererii care i-a fost adresată. Roeder i-a dat următorul

răspuns. .Pun familia Harnack în gardă împotriva

oricărui de- men m favoarea acestei femei. Trebuie

procedat aşa ca şi cum titt fa 3T • T* ° legatură cu

dumneavoastră. Ea nu mai apar- «a —-mări »«re-

MM ± C ”‘ „ ,MM ‘ “ » F-

■“»„■pi™ aCk,Si Erika n’a un ah fapt nou U°UI 3 1 tr’^uaa*-
Acuzaţia n-a invocat ? nu fi cunoscută incdiLi’ nici o dovadă care

- Mfcri

Mildred s-a întors în celula sa şi a aşteptat să vină s-o caute. Era foarte slăbită : în cinci luni, frumoasa coafură blondă care-i era principala ei podoabă devenise albă. Preotul Poelchau scria mai tîrziu uncia dintre rudele sale : „Era foarte curajoasă, pe deplin conştientă, dar terminase vizibil cu lumea exterioară. Pentru a deveni insensibilă la durere, se înconjurase de un zid, ex- cluzînd din universul său tot ceea ce era de ordin sentimental: reacţiile sale intime, familia sa etc. Numai fotografia mamei sale o mai scotea din cînd în cînd din această atitudine. Ţinea cu ea dialoguri mute, dar pasionante şi ochii i se umpleau de lacrimi. După ce acoperea fotografia cu lacrimi, îşi regăsea calmul”.

Pe 15 februarie, a tradus în englezeşte cîteva din versurile lui Goethc.

A doua zi, cînd au venit s-o ia ca s-o ucidă, ea a spus doar atît : „Şi totuşi am iubit mult Germania*.

A mers la eşafod cu pas hotărît, între doi gardieni.

Pe 23 februarie, sărbătoarea Armatei Roşii, Comandoul oferi ursului său sovietic o „cuşcă” demnă de el. A fost condus la Neuilly, într-un hotel particular situat la întretăierea bulevardului Victor Hugo cu strada Rouvray. *

„Cuşca” era înconjurată de o grădină, o construcţie destul de drăguţă, cu o faţadă de coloane albe, care iţi dădea impresia unui tempîu grecesc. Gestapoul o rechiziţionase pentru a-şi găzdui aci prizonierii săi de vază : a fost văzut aici fostul ministru spaniol Largo Caballero, colonelul de la Rocque şi mai mulţi oameni de stat francezi. Vreo zece voluntari slovaci asigurau garda. Regimul era liberal : fiecare

deţinut dispunea de o cameră confortabilă şi de cărţi din abundenţă. Mesele pregătite în afară erau servite în cameră. Uşile erau închise cu cheia, dar era safir ient să baţi în uşă ca să apară imediat paznicul, gata să satisfacă orice cerinţă rezonabilă.

Două femei de serviciu făceau curăţenie numai cu aspiratorul.

Arestatul avea dreptul la o plimbare zilnică, fie prin faţa clădirii, fie în jurul careului de legume pe care portarul Prod- homme şi fiicele sale le cultivau cu dragoste în spatele hotelului.

Grilajul care înconjura grădina fusese acoperit cu tablă neagră, ca să nu se vadă prin el. dar tot mai rămăseseră cîteva spărturi.

Prizonierul putea să audă zgomotele oraşului, conversaţia trecătorilor şi chiar şoaptele amoroase ale perechilor care veneau fără teamă să se reazeme cu spatele de grilaj, pentru că nici o santinelă nu făcea de gardă în afară : pentru a apăra hotelul împotriva rezistenţei, Gestapoul conta mai mult pe păstrarea secretului asupra identităţii persoanelor care se aflau acolo decît pe o desfăşurare de forţe. Experienţa îi dădea dreptate. Şi aici stăpînul casei era tot Boemelburg. Acesta a venit în întâmpinarea lui Trepper însoţit de un cîinc. După un schimb de cuvinte, Boemelburg a adăugat : -Pe cîinele meu îl cheamă «Stalin*[4]. -Bănuiam că aşa îl cheamă, a răspuns Trepper, pentru ca şi unii comunişti obişnuiesc să dea Clinilor lor numele de «Hitler* : eu am găsit însă întotdeauna că aceste procedee sînt ridicole“. Boemelburg a strîmbat dm nas. Acest Boemelburg se îmbăta de cum sărea din pat, după care începea să facă exerciţii de tragere cu pistoletul ;

ţintele erau fotografii format mare ale unor şefi comunişti sau ale unor personalităţi evreieşti căutate de Gestapo.

Si cei de Ia Simex sînt la Fresnes, dar numai Alfred Cor- bin şi Suzana Cointe ştiu pentru ce.

Fină la sosirea specialistului berlinez în tortură. Comandoul '-a aplicat lui Alfred Corbin procedeul său favorit : şantajul cu moartea.

Fe 30 noiembrie, soţia şi fiica sa au fost reunite în aceeaşi «lulă din Fresnes şi li s-a ordonat să stea în picioare cu faţa spre perete. Auziră paşi ce se apropiau ; două sau trei persoane intrară în celulă. O voce cu accent german sfătuia pe cineva să facă mărturisiri complete dacă nu voia să vadă pusă în apli- care o oarecare ameninţare.

Cele două femei au auzit atunci vocea lui Alfred Corbin răspundea că nu avea nimic de spus. Neamţul o sfătui pe d-na Corbin să-l îndemne pe soţul său să mărturisească. Ea pronunţa cîteva fraze, dar Alfred Corbin rămase liniştit. Cei trei priza- nieri au fost duşi iar în celulele lor.

Denise, care îşi pregătea intens bacalaureatul, fusese condusă de mai multe ori în strada Saussaies pentru a fi interogata de Reiser. Acolo a făcut cunoştinţă cu unul din interpreţii Gestapoului. oberscharführerui SS. Siegfried Schneider, un tînăr drăguţ şi foarte bine crescut, care trebuie că o simpatiza mult pentru ca a acceptat să se ducă sa caute în strada Cernuschi cărţile de şcoală ale Denisei.

Pe 3 decembrie sosi specialistul în torturi. Alfred Corbin J fost dat pe mina lui la orele şase şi treizeci : n-a ieşit de acolo decît după trei ore într-o stare aproape de comă.

Şedinţa debutase cu ciomăgeala coapselor, şalelor,

picioarelor şi tălpilor ; după aceea s-a trecut la instrumentele de tortură medievale – aceleaşi poate care serviseră şi pentru Schulze-Boysen şi Harnack Trei interogatorii de acest gen au avut loc în luna decembrie, apoi specialistul a plecat iar la Berlin, cu valiza lui micuţă în mînă ; Alfred Corbin n-a putut fi determinat să vorbească.

Keller fusese interogat în două rînduri de Jung, cu pălmuiri. lovituri de picioare şi întrebuinţarea instrumentului pentru comprimarea arterelor – suportat mereu cu aceeaşi uşurinţă.

Într-o zi, l-au anunţat că trebuie să fie gata de plecare Apoi un soldat tînăr a intrat în celulă şi, arătîndu-i o bucată (fc stofa, i-a spus : «Regret, dar am ordin să vă pun asta”. Crezu că i-a sosit sfîrşitul, căci ceea ce văzu în mina soldatului era o

glugă. l-o P[use] •• conduse pînă la maşină. Alături de el mai luă loc cineva. Pe drum, un neamţ puse o întrebare. Cel de lîngă el răspunse. În acel moment simţi o puternică emoţie : vocea era a lui Grossvogel. La cel de-al treilea interogatoriu află o veste uluitoare : Simexul ascundea o reţea de spionaj.

Dintre toţi prizonierii, Keller s-a adaptat cel mai bine la viaţa de penitenciar. Cătuşele îl privaseră mai întâi de somn, dar, îndemânatic tehnician, el găsise mijlocul să le deschidă în fiecare seară, pentru a le pune din nou în zori. Din cînd în cînd i Jc mai scotea şi gardianul în timpul zilei. Acesta era un băiat drăguţ de douăzeci şi doi de ani, pădurar în viaţa civilă. În noaptea de Crăciun el şi-a împărţit pachetul cu Keller. Pe urmă a aflat că a fost împuşcat de compatrioţii săi pentru că adusese o scrisoare unui prizonier.

De la un timp, prin celula lui defilau în fiecare săptămînă tot felul de gardieni : primiseră foi de mutare pe frontul rusesc şi veneau cu lacrimi în ochi să-şi descarce sufletul lor îngrozit. Keller îi consola cît putea mai bine.

Toate acestea l-au făcut să obţină postul invidiat de .aducător de supă“. El putea să circule pe coridoarele închisorii şi să schimbe câteva fraze cu prietenii săi de ia Simex. Aveau mare nevoie de încurajarea lui. Închisoarea de la Fresnes nu era hotelul particular din Neuilly : aci aproape că se murea de foame.

CONVOI SPRE BERLIN

La 8 martie 1943, dimineaţa, Jung a cerut să fie aduşi la el Alfred Corbin şi Keller. Cei doi se revedeau pentru prima dată de la arestarea lor pe 19 noiembrie precedent. Keller l-a găsit pe Corbin slăbit, foarte palid, cu o voce stinsă. I s-a părut un om zdrobit definitiv. Impresia pe care i-a făcut-o lui Keller era cu atît mai puternică cu cît Corbin nu prezenta nici o urmă exterioară de tortură. Au fost urcaţi într-o maşină şi împreună cu Jung au pornit spre Paris. Cind traversau piaţa Concordiei. Alfred Corbin a murmurat : „Vai, n-am să mai revăd niciodată această piaţă../ S-au oprit în faţa palatului din Élysée.

Jung a ordonat ca prizonierii să fie duşi în imobilul în care se alia societatea „Parfums Coty[u]. Acolo era Consiliul de război cu procedură juridică rapidă, condus de comandantul Regiunii a IlI-a aeriene. Cu alte cuvinte. Curtea marţială a Luftwaf- feului.

Creară la etajul şase şi intrară într-o cameră mică în care [se] aflau cîteva bănci, o masă şi bustul lui Hitler încadrat de drapele naziste.

Un ofiţer german se apropie de Keller :

— Eu sînt avocatul dumneavoastră, povestiti-mi cum s-a întîmplat.

Keller explică cum 3 intrat la Simex. insista asupra completei sale neştiinţe în ce privesc activităţile secrete ale firmei. Celălalt ii spuse :

— Bun, am să încerc să vă scot din încurcătură. Dar, oricare ar fi pedeapsa care vi s-ar da. vă sfătuiesc să nu protestaţi. Prietenul dumneavoastră vorbeşte germana ?

Nu, Corbin nu cunoaşte această limbă ; Keller îi va servi ca interpret. Dialogul e de altfel scurt :

— Domnule Corbin, vă daţi seama de gravitatea cazului dumneavoastră ?

— Da.

— Cred că înţelegeţi o anumită realitate : eu, în calitatea mea de ofiţer german, nu pot să vă apăr. Trebuie să vă aşteptaţi la ceva cît se poate de rău.

— Ştiu.

Rar s-a mai văzut avocat atît de deosebit şi apărare atît de improvizată... Corbin însă nu se mira de asta ; părea că se resemnase cu soarta sa.

încetul cu încetul sala se umpluse de ofiţeri care veneau să se aşeze pe canapele. Apoi curtea şi-a făcut apariţia, cu preşedintele în frunte. Acesta nu era altul decît Manfred Roeder, procurorul din procesul berlinezilor. „Copoiul lui Hitler“ işi continua vînătoarea, lăsînd în urma lui o dîră de sînge. |

După ce obţinuse pedeapsa capitală pentru vreo şaizeci de membri ai reţelei berlineze, plecase cu echipajul său judiciar la Bruxelles, de unde foarte repede îi trimisese călăului un nou transport de condamnaţi, Iată-l acum la Paris, unde a venit să reglementeze problemele reţelei franceze.

Jung se ridică, dă salutul hitlerist şi prezintă

rechizitoriul.

Despre Keller spune următoarele : „Acesta nu e direct în culpă, dar el s-a dovedit cel puţin simpatizant. În plus, în sarcina lui se icţine şi faptul că. o dată arestat, în declaraţiile lui a dat dovadă de ezitare”. Roeder îi ordonă lui Keller să se ridice şi-i citi sentinţa: .Cinci ani muncă silnică**. Avocatul n-a scos un cuvint. în ciuda sfatului său, Keller striga cu lacrimi în ochi : .Cinci ani pentru că n-am făcut nimic, se poate aşa ceva?* încurajat atunci, apărătorul se ridică şi murmură: -Ceea ce i s-a întîmplat acestui om putea să i se intimple oricăruia dintre noi. Vă rog să vă mai gîndiţi !“ Roeder ezită, apoi Curtea se retrase pentru deliberare împreună cu asesorii săi – nişte ofiţeri superiori de la Luftwaffe. Revenind, dădu citire unei noi sentinţe : -Trei ani muncă silnică“.

Veni apoi rîndul lui Alfred Corbin. Roeder îl întrebă: .Vă daţi seama de gravitatea acţiunilor dumneavoastră?” Corbin răspunse : -Da”.

Se trecu imediat la citirea sentinţei : .Pedeapsa cu moartea prin decapitare“. Apărătorul n-a deschis gura. Roeder. sarcastic, ii aruncă condamnatului : -Vedeţi, chiar şi pentru spionaj economic îţi pierzi capul !” Atunci, Alfred Corbin îi aruncă, la rîndul său, cu vocea lui slabă, aproape în şoaptă : .Asta n-are importanţă : dumneavoastră veţi pierde războiul“.

Roeder, stacojiu, ieşi din sală trîntind uşa. în tot timpul rit a durat înapoierea la Fresnes. Alfred Corbin n-a scos nici un cuvînt. Seara, cînd i-a dat lui Robert Corbin gamela cu supă, Keller i-a suflat : -Fratele dumneavoastră a fost recent condamnat. A primit maximum. Aproape toţi membrii Orchestrei Roşii au primit maximum“. Au aşteptat la Fresnes punerea în aplicare a condamnării Ia moarte. După un zvon care

circula prin închisoare, obiceiul german era de a se trece la executarea condamnării exact la o sută de zile de la pronunţarea sentinţei.

Dar. pe 15 aprilie, harababură în închisoare : gardienii adunară prizonierii reţelei şi-i aliniară în curte. Nu cunoaştem numărul exact şi identitatea lor. Erau desigur absenţi : Grosssogel, Maximovici, Katz, Robinson şi, bineînţeles. Trepper şi Kent. Erau prezenţi : fraţii Corbin, doamna Alfred Corbin. domnul şi doam- na Jaspar. Robert Breyer. Suzana Cointe. Gcrmaine Schneider

- . Ini Wenzel) cu soţul ci şi, de asemenea, Ludw,, (fosta metresa a lui v / S

Kai lartfvoakner era absentă. Ea fusese judecată de Roeder, „«damnată la moarte şi salutase cu pumnul mc hi, se auzise u fer, cită că am putut face cîtevi spumnd cu un _ ' comim isnT. Fusese executată imediat

o,C.”S » ,,.a P*» «-

15 ap „ie a auzit ceva mişcînd în celula alaturata ■ era Suzaoa C ie ne care o instalau aci pentru c.teva ore. Cele doua pn- ere au putut comunica ; Suzana a anunţat-o pe Den.se ca Z” <u lX. .-sferMl 1« *» Ga£X (i „

tot.o deS».: . » pb”

».«• «lorWi. CM»

-ada XTV»«. o.«’

c”ea\Vaafirsoaria'mea ?“ Tulburările sale au mai durat c.teva

Pentru a-şi da^acaVa^reatuT'6’ “ e,ibcrata chiar ,a tin>P

-au condamnaţi la munca silnică, cum erau kdîe V“ Pn™*t.d?ft PedePse 01

Corbin (optsni e/rr#» i -\ r ^trci ani) $’ doamna Alfred w=! X, nn,) '■ ca R»6«' O»“„- i» „„ i»i eomeajă în curtead? .c°”damnarıle » '« luat cuvîntul şi ÎP • C a ^rcsnes- un °f’ter german a căscată că au fn<i J ţomun|cat condamnaţilor rămaşi cu *pin* a p* ■8rJa”a” : V” '• d“» “ '»'ii « !• Ar* fear“ “ a” nCVoiı * braţe * muM natural, confisritr acte*c de identitate care le fuseseră. Parf pînă la Gara Dctinuiii au fost con<,u$î sub vagon, de la sase 1 ° °F • ^co'o au ^ost îmbarcaţi într-un uşile şi ferestrele6* ah,°^>t Pr*zon*cr* *ntr-un compartiment, cu coace şj încnln n inc ,se cu gardieni S.S. plimbîndu-se în-

10 PC Culoar arma în mînă. Prizonieri, fuseseră grupaţi în funcţie de gravitatea condamnării. De exemplu. Robert Corbin putea sa-l vadă pe fratele sau. dar nu putea să-i vorbească î Alfred era într-un compartiment de condamnaţi Ia moarte. În compartimentul lui Robert Corbin se găsea şi baronul Jaspar, aproape septuagenar, dar de o vioiciune care l-ar fi făcut să reziste la orice şi care debita încontinuu anecdote deşucheate. Tot acolo se afla şi Ludwig Kainz. care reuşise să-i ascundă Gestapoului activitatea sa informativă : el n-a fost condamnat decît pentru corupţii şi bursă neagră.

Spre amiază au făcut o oprire la Lille. în compartimentele închise ermetic era o căldură îngrozitoare. Prizonierii implorau să li se dea apă. Gardienii i-au dat o cană lui Keller (ales ca .om de încredere“, ţinîndu-se cont de pedeapsa lui uşoară) şi i-au ordonat să meargă să caute cafea în .soldatenheimul” gării. S-a dus însoţit de un soldat. în timp ce i se umplea cana, i-a cerut gardianului autorizaţia să meargă să-şi spele mîinile murdare la chiuvetă ; i s-a permis. În spatele toaletei, o a doua uşă se deschidea spre libertate. Keller ezită însă, apoi

renunţă.

La urma urmei, el nu avea decît trei ani de tras; ar fi fost o prostie prea mare să evadeze, ca apoi să fie prins din nou şi să rişte o condamnare la moarte. A revenit deci cu cana la vagon.

A doua oprire a avut loc la Bruxelles. îngroziţi, văzură venind spre ei un grup de prizonieri mizerabili, cu răni adinei şi supurante la picioare : aceştia erau membrii reţelelor belgiană şi olandeză scoşi din fortăreaţa Breendonckului.

Franţa nu a cunoscut, desigur, echivalentul Breendonckului : lagărul acesta oribil nu se putea compara decît cu Dachau. Mauthausen şi Buchenwald. unde se ucidea cu multă uşurinţă.

Regimul alimentar era în aşa fel alcătuit incit să se scape cît mai repede de prizonieri. în fiecare dimineaţa deţinuţii xa lizi, organizaţi în echipe de muncă, plecau cintind „j execute munci epuizante. Gardienii mînuiau bastoanele cu frenezie . pu teai fi ucis orieînd.

După torturile de la Berlin, după cinci luni Ia Fresnes, deja slăbiţi de suferinţă şi lipsiţi de provizii, Hersch şi Myra Sokol au fost aruncaţi în acest infern. Aici erau ţinuţi cu mîinile încătuşate la spate în celule îngheţate şi scoşi o singură dată pe zi afară şi atunci cu cîte o glugă pe cap. Singura distracţie a Myrei era să vadă în fata ferestrei sale grupul de oameni cînd pleca sau venea de la muncă. Într-o seară, ea a observat în rînduri o siluetă cunoscută : era Jack Sokol. cumnatul său. Membru al unei reţele de rezistenţă – alta decît Orchestra Roşie – a fost arestat şi aruncat şi el la Breendonck.

Spre capătul coridorului st afla camera de tortură. Aceasta nu avea nici o fereastră şi nu era niciodată aerisită. Un miros de carne arsă şi de mucegai se urca

de aci spre nări. În cameră se aflau : o masă, un scăunel, o fringhie groasă fixata de tavan pe un scripete şi un telefon, care comunica direct cu serviciile poliţieneşti din Bruxelles.

Au adus-o pe Myra aici, au pus-o să îngenuncheze cu bustul sprijinit pe scăunel şi au biciuit-o cu cravaşa : n-au scos nici un cuvînt de la ea. l-au ordonat atunci să se ridice şi i-au legat capătul frînghiei de cătuşe. Au ridicat-o în sus în aşa fel îneît să nu rnai atingă pămîntul decît cu vîrfurile picioarelor. Dureri Tîşietoare îi străpunseră umerii. Tot n-a vorbit. Au bătut-o iar cu cravaşa, apoi cu un baston. A urlat, dar n-a vorbit. Cum picioarele sale chircite din cauza crampelor nu mai atingeau pămîntul. corpul torturatei a căpătat un balans care atenua efectul loviturilor : un neamţ a prins-o şi a ţinut-o dreaptă. Dar Myra nu mai putea vorbi : leşinase. Au cobont-o şi au dezlegat-o. După cîteva minute de pauză şi-a revenit. Au urcat-o iar şi operaţia a reînceput. A leşinat din nou. După această şedinţă, Myra a fost trimisă în -cazemata torturaţilor*. Era aci şi Hersch. Puteau să-şi vorbească, ori cel puţin să se vadă: sala era împărţita în celule, dar pereţii despărţitori se opreau la cincizeci e centimetri de tavan. Deşi despărţiţi de toată lungimea cazematei, cei doi soţi se auzeau dacă strigau cu voce tare ; dacă ti auzea vreun gardian, începea ciomăgeala. în fiecare celulă era cîte o scîndură pentru dormit. în timpul zilei era interzis prizonierilor să se aşeze pe ea. Şederea îndelungată în picioare ducea la epuizarea forţelor. După o vizită medicală. Myra, întinsă pe pămînt, îl asculta pe Hersch care-i anunţa greutatea corpului : treizeci şi opt de kilograme...

Din cînd în cînd, Gestapoul venea în cazemata torturaţi lor să-şi aleagă cîteva victime : fiecare atentat comis în Belgia îşi găsea aci epilogul. Zilnic aproape, călăul preferat al lagărului, un sergent enorm, cu înfăţişarea de boxer, mereu surîzâtor. venea, lua cîte un

prizonier şi-l ducea în sala de tortură, după ce-i punea pe cap o glugă. Hersch Sokol a făcut de multe ori acest voiaj. Revenind odată de acolo, i-a spus vecinului sâu că fusese ars.

Apoi, dimineaţa, a fost cuprins de dureri îngrozitoare la stomac. Ore întregi s-a răsucit pe scîndură sa. suferind ca un martir, neputincios să-şi oprească vaietele să nu ajungă la Myra. atît de aproape şi totuşi atît de departe... Gardienii, alarmaţi, au refuzat să-l ducă la infirmerie. S-au mărginit doar să-l arunce într-o altă cazemată, la capătul lagărului, acolo unde strigătele sale nu mai jenau pe nimeni Myra a fost convocată de comandantul S.S. şi i s-a spus : „Ştiţi că soţul dumneavoastră este foarte bolnav. Noi îl putem însănătoşi dacă vorbiţi N-a vorbit.

A doua zi, criza a încetat. Hersch puţind să intre iar în celula lui. Dar continua să slăbească, pentru că stomacul său distrus nu suporta nici un fel de hrană; a asurzit atît de taie că n-o mai auzea nici pe Myra, Ca medic, el ştia că nu mai avea mult de trăit. O ştia şi medicul lagărului şi se mira chiar că această agonie nu se mai sfîrşea : de fiecaic dată cînd vizita, cazemata, spunea : „Poftim, n-a murit încă... ăsta e un om tare E uimitor cît poate să reziste un organism omenesc. O să trec cazul acesta în cartea mea de statistică. Am să-i transcriu puţina drojdie, care o să-l mai ţină cîtva timp în viaţă -

Calvarul lui Hersch Sokol nu s-a sfîrşit totuşi în cazemată, ci în sala de tortură. L-au condus pentru un ultim interogatoriu ; a fost suspendat de tavan şi comandantul lagărului a asmuţit ciinele asupra lui. Atunci, ultima pîlpîire de viaţă din trupul martirizat ai lui Hersch Sokol se stmse. Cîteva zile mai tîrziu, Myra era transferată la închisoarea Saint-Gilles.

Cei de la Saint-Gilles fuseseră aduşi şi ei să ia trenul spre Berlin. Pe peron era adunat tot Simexcoul : Charles Drailly, fratele lui Nazarin, domnişoara Ponsaint, elveţianul Robert Chris- ten. editorul Henri de Ryck. Jean Passelecq.

Singur fabricantul de ţigări Louis Thevcnet, mort în închisoare. lipsea de la apel. Printre ei se mai aflau Rauch, pictorul Bill Hoorickx, doamna Grossvogel, Augustin Sesee, comisarul de poliţie de la Ostende, trădat lui Fortner de Efremov. Credem, de asemenea, dar fără să avem dovezi, că era cu ei şi Myra Sokol.

Aceeaşi incertitudine o avem şi cu privire la compoziţia grupului scos de la Brecndonck. Sîntem siguri de prezenţa următorilor prizonieri : Henri Seghers. Beublet, Nazarin Drailly, Camille. Bob Isbutski şi Alamo.

Cei mai însemnaţi erau Nazarin Drailly, Beublet. Camille şi Alamo. care, ca şi Sokol, abia mai puteau merge. Starea lui Alamo era atît de gravă. încît a trebuit să fie dus la infirmeria lagărului. Cit despre Nazarin Drailly, el fusese atît de schingiuit incit domnişoara Ponsaint, colaboratoarea lui, abia l-a recunoscut cînd l-a văzut pe peron.

Din cei şaizeci şi opt cîţi au plecat cu trenul spre Berlin nu vor supravieţui decît nouă.

Contesa von Brockdorf s-a dus la supliciu ca la sărbă- toare . a ras pînnă în faţa eşafodului. Cei care au asistat la exe-

cutia ci au rămas uimiţi, pentru că. deşi naziştii ştiau să moară. se pare că n-au înţeles niciodată că se putea muri şi fericit.

Ultima scrisoare a unui condamnat la moarte are în general un scris liniştit, ca şi cum condamnatul, ajuns ia extremitatea vieţii, s-ar despărţi de zgomotele acestei lumi şi, lăsînd să-i cadă armele, nu s-ar mai gindi la altceva decît la cîtcva fiinţe iubite. Chiar şi Harro Schulze-Boysen şi-a parafat cu o lacrimă ultima sa scrisoare. Nu acelaşi lucru se poate spune şi despre scrisoarea lui Walter Husemann. ajustor. militant comunist. pe care a scris-o tatălui său înainte de a fi decapitat.[1]

«Dragul meu tată,

Fii tare, eu voi muri aşa cum am trăit ; luptînd pentru victoria unei clase sociale. E uşor să te chemi comunist atîta timp cît nu trebuie să-ţi verşi sîngele. Dacă sînt cu adevărat comunist, a venit timpul să fac dovada acestei calităţi. Nu sufăr, tată, trebuie să mă crezi. Nimănui nu-i va fi dat să mă vadă gemind. Dacă trebuie să mor, asta îmi va fi ultima datorie. Fii mîndru de fiul tău, învinge-ţi durerea : tu mai ai o sarcină de îndeplinit. Trebuie s-o duci la îndeplinire pentru doi şi chiar pentru trei, pentru că fiii tăi nu mai sînt. Bietul meu tată, fericitul meu tată, care a trebuit să sacrifice idealului sau tot ce a avut mai scump pe lume.

Războiul nu va dura o veşnicie şi ora ta va veni. Gîndeş- te-te la toţi aceia care au urmat acest drum şi care îl vor mai urma şi învaţă că fiecare slăbiciune se plăteşte cu valuri de sînge. De aceea trebuie să rămîi tare. Eu nu regret nimic din viaţă, afară doar, poate faptul de a nu fi făcut tot ce ar fi trebuit să fac.

Oh, tată, dragul meu părinte, cel puţin dacă aş şti

că tu nu te vei stinge din cauza morţii mele... Rămîi tare, tare, tare .

Walter Husemann. cel care, interogat în Prilz Albrechtstrasse. încercase sâ se arunce pe o fereastră luînd după el în cădere pe comisa Panzmgcr. – N.A.

Acum e momentul cînd poţi să dovedeşti că ai fost întotdeauna un combatant de neînfrint al luptei de clasă. Ajutaj pe Friede »ustine-l ! Nu trebuie să se lase doborit la pămînt.

Viata lui nu-i mai aparţine lui, ci Partidului : azi. de o mjc de ori mai mult ca înainte. Acum e timpul dnd trebuie şi dovedească că convingerea lui nu este bazată pe un ideal romantic, ci pe o necesitate imperioasă.

Ocupă-te de Marta. ca c fiica ta. Ea te va ajuta să suporţi dispariţia mea. Transmite gîndurile mele la toată lumea, la toţi prietenii, la toate cunoştinţele cărora nu vreau să le menţionez numele. Fiecăruia îi întind mina în semn de recunoştinţă profundă pentru dragostea cu care m-au înconjurat.

Eu voi muri uşor, căci ştiu pentru ce mor. Cei care mă vor asasina vor suferi însă în curînd o moarte mai grea, sînt convins de asta. Fii tare, tată tare ! Nu da înapoi ! În fiecare moment de slăbiciune aminteşte-ţi ultima dorinţă a fiului tău.

Walter’

.Cei care mă vor asasina vor suferi în curînd o moarte mai grea, sînt convins de asta’... Da, aşa ar fi fost drept şi se întîmple.. Din păcate, realitatea a fost alta, mult prea nedreaptă şi prea nerecunoscătoare faţă de milioanele de victime ale nazismului. Mulţi dintre cei vinovaţi au reuşit să se sustragi urmăririi sau au scăpat cu pedepse derizorii, iar astăzi unii dintre *i merg cu impertinenţa pînă acolo incit să fică

din nou propagandă nazismului. Printre aceştia se află şi Manfred Rocder. -copoiul lui Hitler“. 4j

Rocdcr a fost arestat de americani la sfîrşitul războiului şi dat în grija unui oarecare colonel Hays. I se cunoşteau antecc- dcntcle. dar .nu i s-a purtat pică”. Adjuncţii lut Hay» i-a» aratat un inel pe care-l aveau în deget şi î-au spus : -Acesta «te meiul de la Weşt-Point. • Dacă îl veţi vedea la un ofiţer să ştiţi că el n-are nimic comun cu cele trei milioane de evrei

' Academic militai americani – N.A

din America“. Cînd a fost convocat pentru a i se lua interogatoriul la Nürnberg. Hays i-a spus: .Vă rog să mă iertat, câ am pus să fit. condus de un subofiţer, dar evreii pe care o să-i regăsiţi acolo nu merită să le trimit un locotenentApoi Hays |-a sfătuit pe prizonierul său: .Să nu le spuneţi nimic: toţi evreii aceştia de la Nürnberg sînt bănuiţi de noi că lucrează cu comuniştii*.

Ancheta s-a terminat printr-o neurmârire judiciară. De la eliberarea sa, Manfred Roeder a aderat la Partidul socialist a! Rcichului înfiinţat de fostul S.S.-ist Roemer, organizaţie neonazistă. devenind curînd reprezentantul ei de frunte

în cursul nenumăratelor reuniuni publice el i-a împroşcat cu noroi pe .cîinii Orchestrei Roşii*. în special pe unul dintre membrii grupului berlinez. Alfred Grimme, scăpat cu o pedeapsă mai uşoară şi care devenise director al radioului din Hamburg [II III IV].

II Un mare număr de judecători de instrucţie americani din Nürnberg

IIIerau evrei germani care emigraseră în S.U.A. după venirea la putere a naiiştifor. Dobindind cetăţenia americană, fiind angaiaţ: iau mobilizaţi în armată, ei primiseră sarcina drnarificâriî, ţinindu-se teama câ ci cunoşteau bine Germania, moravurile ci. organizarea politica, economica şi socială a Urii. – N.A-

IV Alfred Grimme, fost ministru de itat, este unul din cei douăzeci de prizonieri din Berlin care n-au fost condamnaţi la moarte. Curtea marţială reţinuse împotriva lui conversaţiile subversive cu Arvid Hamack şi Adani Kuckhoff. precum >i faptul că ascunsese la el acasă. în elementele unui calorifer, o sumă de cinci mii de mărci încredinţată de Harnack. Judecat, acuzarea n-a putut sa dovedească câ Grimme cunoştea activităţile de spionaj ale lui Hamack |i Kuckhofl şi nici originea ji întrebuinţarea celor cinci mii de mărci. A fost condamnat numai pentru câ n-a denunţat activitatea subversivă a interlocutorilor tăi şi pentru afirmaţiile sale îndreptate împotriva statului. Pedeapsa primita a fost de 3 ani închisoare. – N. A.

Împotriva lui. Roeder lansează atacuri de acest gen .Un trădător ne infectează undele“.

- **Reţtm Marelui Şef – c. J4J9**

Grimme răspunde la Radio-Hamburg : „Cum se poate că un asemenea om are dreptul, astăzi, să vorbească public în Germania Supravieţuitorii grupului brrlinez încep să se mişte şi multiplică protestele lor împotriva activităţii politice a lui Roeder. Prudent, acesta abandonează bătălia : dispare. Un om care l-a cunoscut bine şi care a servit ca şi el al treilea Reich •^e va mărturisi : -În definitiv, el nu şi-a făcut decît datoria. Şi dacă el ar fi fost condamnat, la fel ar fi trebuit să se procedeze cu toţi procurorii Germaniei. Dar acest Roedcr era atît de dur, atît de implacabil, atît de respingător, îneît înţeleg acum bine de ce supravieţuitorii au încercat să-l încolţească , Ceva mai tîrziu însă se va constata că el trăieşte la Taunus, lîngă Frank- furt. Acesta este un frumos tîrguşoi. înţesat cu vile pentru wevk-end. Aici a fost ales ajutor de primar. Duce o viaţă fericită şi prosperă împreună cu soţia sa şi fiica mai mică. Cea mare se află în S.U.A., unde este căsătorită cu un american.

Roeder povesteşte cu plăcere: rIn 1965, cînd am fost invitat de fostul guvernator din Michigan...*. Sau : -Ultima data cînd un şef al C.l.A. a venit să-mi facă o vizită...'. Are o vilă minunată, construită în stil pur californian, ca un omagiu adus prietenilor săi. iar în garaj un .Opcl* mare şi un .Fiat* mai mic.

Comisarul Koppkow a avut ceva mai puţin noroc. El a căzut în mîinile englezilor. Aceştia l-au transferat la Edimburg şi l-au interogat timp de patru ani. Cînd au terminat, şefii serviciilor secrete engleze s-au temut că, dacă ¡1 vor elibera, va fi înhăţat imediat de alţii – de pildă, de sovietici.

Atunci i-au întocmit un certificat fals de deces, pe care l-au trimis soţiei sale, iar lui i-au eliberat acte pe

numele de Cordes şi i-au permis să se întoarcă în Germania, cu condiţia să nu ia legătura cu cineva din familia sa ori dintre cunoscuţi-

Koppkow a respectat cu stricteţe instrucţiunile : ştia că Moscova n-avea pentru el farmecul Edimburgului. Timp de cinci

ani a trăit solitar, lucrind la o firmă .
boiul rece a devenit călduţ ţi englezii „ ’’t*' râz‘
mortul putea să învie. Koppkow a fost tOns’der’1 că acum la
numele de Cordes numele său adevărat -3daUge
»' sa se mtoarca acasă.

Comisarul Panzinger a avut ci . comp
trtotii săi din Germania de Vest. La sfîrţittf a-
rXiuÎui cum într-o manast.re. După dfiva ani. s-a
asigurat că nu î

În l-61. a fost ,nsa descoperit şi deschis
justiţia djn Bonn a o acţiune judiciara
împotriva lui. Cînd j-a sinucis. a aflat.

EŞAFODUL

Cu Alfred Corbin în celulă mai erau încă două persoane : un institutor belgian şi un tînăr olandez, care nu aparţineau însă Orchestrei Roşii. Cum nu erau decît două paturi. Alfred Corbin dormea pe duşumea. Lipsa de spaţiu îi constringea la imobilitate şi făcea frigul şi mai greu de suportat.

Hrana, dimpotrivă, era oarecum suficientă, mai ales pentru cine venea de la Fresnes. Prizonierii primeau trei sferturi dintr-o raţie militară : asta înseamnă că erau mai bine hrăniţi chiar decît civilii germani. În plus, Ludwig Kainz fusese luat Ia bucătăria închisorii. În această calitate el dovedea un devotament deosebit pentru tovarăşii din reţea, care îl numeau .Chitcanul-de-pădure“, din cauza nasului său ascuţit. Deţinuţii din Lehr- lerstrasse aveau voie sâ aibă hîrtie şi creioane. De la sosirea sa. Alfred Corbin nota totul în jurnalul său intim.

în acest jurnal el se adresa deseori soţiei sale. Mărie Corbin. închisă la închisoarea din Moabit. Pe 12 mai, Alfred Corbin ®crie: ..Trebuie oare sămă bucur că am fost transferat la

Berlin ? Oricum ar fi, nu pierdem nimic Ia schimb ! Nu cred că
ne-au adus aici special ca să ne împuşte după o sută de zile de
la judecare, aşa cumeste regula saumai degrabă «era»', pentru că tînărul olandez şi multi alţii care sînt judecaţi şi condamnaţi de mai mult de şase luni nu mai aud nimic vorbin- du-se de asta. Vor să însceneze un nou proces aşa cum spune toată lumea ? Tot ce se poate După cum se vede, moralul este bun şi vreau să mă întorc acasă cu tine, aşa cum mi-ai cerut-o Am revenit eu din Beldia, din războiul din Franţa de ce n-aş reveni şi din această călătorie în Germania ?

Intenţionez să las această afacere cu Simcxul în seama fra- telui meu. dacă mai vrea să mai plece de la Creed. Mi-am făcut numeroase relaţii în străinătate şi cred că după război în probleme de import-export va fi mult de lucru În orice caz, am să schimb numele casei".

19 mai: .Calculez, fac pronosticuri în ce priveşte sfîrşitul războiului pe care unii îl văd peste trei luni, iar alţii la sfîrşitul anului... îţi vine să înnebuneşti ! Şi chestiunea e cu atît mai agasantă cu cît de ea depinde soarta mea... N-am nici o iluzie în ce priveşte procesul care va avea loc aici, totul este sâ ştim dacă ajungem să cîştigâm timp suficient pentru a scăpa de execuţie".

20 mai : J-am făcut un semn prietenesc lui Kellcr. care este la plimbare Breyrr. care face parte din acelaşi grup cu cl. nu se uită niciodată înspre fereastra mea. Pare cufundat în reflecţii adînci... fără îndoială ca şi el calculează sfîrşitul războiului ![u]

4 iunie: .Ce dimineaţă îngrozitoare. Tovarăşul nostru de celulă olandez a fost executat azi dimineaţă împreună cu grupul său de patruzeci de condamnaţi. La orele trei şi jumătate azi dimineaţă au venit să ne

trezească : am crezut ca veneau sâ ne caute pe toţi pentru ultima plimbare.

Ne-au pus sâ ne îmbrăcăm şi, cînd am fost gata, au spu? sâ iasă băiatul acesta de douăzeci şi trei de ani. care îşi aştepta soarta de pe data de 2 octombrie 1942 ! Ce infamie ! Dc cîtcva zile eram nervos şi simţeam că se pregătea ceva. Evident, nu Ştiu ce mă aşteaptă, dar sper mereu ! Poate că este o prostie din partea mea. Dar dacă într-o dimineaţă mi se întîmplă şi CC i s-a întîmplat băiatului de care ţi-am vorbit, fii sigură, draga mea, că voi fi foarte calm. Sint chiar puţin cam surprins de seninătatea aţca"'

6 iunie • «Tipul care este pe jumătate nebun a stat vineri dimineaţa aproape două ore în celula noastră şi ne-a explicat de la «a la z» că războiul nu se va termina înainte de 1945 !".

Pe 12 iunie. Alfred Corbin a primit pentru prima oară o carte de la biblioteca închisorii Aceasta era o lucrare în limba franceză : «Le monde où l'on s'ennuie" (Lumea în care te plictiseşti). Corbin însă nu se plictisea. Redactor atît înainte cît şi rn timpul războiului la revista «Rustica* ' (suh pseudonimul de Bclleme). din prima lui săptămînâ de stat la Berlin începuse să scrie o carte pentru credincioşii săi cititori.

lată prefaţa cărţii : «Lui Gérard Biront din Louvain (Belgia) şi Jean Vrolyk din Zwyndrecht (Olanda), tovarăşii mei de celulă. Lchrterstrasse 3.

Berlin, aprilie 1942.

Mai întîi cer scuze prietenilor mei cititori ai «Rusticei* pentru că i-am părăsit atît de brusc ; ii rog sa fie siguri că nu din cauza mea... Cinci luni de stat în celulă în Franţa, urmate de o condamnare la moarte nu i s-au părut probabil suficiente poliţiei germane care m-a adus aici în această închisoare berii- nezâ. Oare poţi face altceva mai bun. aşteptînd să ţi se împlinească

destinul, decît să te gtndeşti la prietenii tăi şi să lucrezi pentru ei ? Eu m-am înhămat deci la această sarcină şi am încercat să tratez aici o problemă care nu a interesat întotdeauna . creşterea de animale domestice. Doresc ca aceasta lucrate cît se poale de completă să servească drept ghid tuturor prietenilor mei crescători sau viitori crescători de animale. Cînd o să apară? a putea fi vreodată editată ?

lată două întrebări la care cu nu pot să răspund, dar mi-am amintit aici, în singurătatea noastră, de cuvintele Iji Gui aume

’ Publicaţie specializată în grădinărit şi creşterea animaLt

¿’Orange : -Nu e nevoie să speri pentru ca să întreprinzi ceva. Nu e nevoie sâ reuşeşti pentru ca să perseverezi». Am întreprins deci totul cu ceea ce aveam la îndemînă, adică pur şi simplu cu cunoştinţele melc din acest domeniu şi cu memoria mea.

Rog cititorul să binevoiască, de asemenea, să mă scuze dacă nu găseşte în această carte toate precizările pe care ar vrea să Ic găsească. N-am la dispoziţie o bibliotecă şi, deci, nici un mijloc de documentare : de altfel, cifrele de astăzi nu vor avea, fără îndoială, valoare miine şi noi trebuie, deocamdată, să ne mărginim la generalităţi şi principii esenţiale.

Avicultura franceză, acum ruinată, va renaşte curînd. Fie ca această carte să ajute la renaşterea sa : este cea mai mare dorinţă a mea.

A. Corbin Bellcmc*

Pe 21 iulie. Margareta Barcza a ieşit din închisoarea de la Frcsnes şi. însoţită de o agentă a Gestapoului, a luat trenul spre Marsilia. În zilele precedente au pus-o să repete rolul în celula sa. Era vorba de a da impresia că ea şi Kent fuseseră tot timpul

în libertate, astfel ca probabilii complici – dacă existau – sa fie liniştiţi în privinţa soartei şefului lor şi a metresei sale: eventualele lor bănuieli nu trebuiau cu nici un preţ sâ alarmeze Moscova în ce priveşte sinceritatea mesajelor lui Kent.

Călătoria s-a desfăşurat fără necazuri şi Margareta a fost recompensată de îndată ce s-a înapoiat la Paris : a fost instalată cu Kent în v la din Ncuilly. A părăsit Fresnesul .sărbătorită ca o stea de cinematograf“ de către gardienii care i-au oferit o jerbă de Pori în semn de împăcare. La Ncuilly, ocupa camera de la numărul şapte. Kent era'la numărul opt. La început nu puteau fi împreună decît duminica, şi Margareta se străduise să suprime aceste restricţii, a H

Pe 12 august, a declarat greva foamei. Cînd au venit s-o inhtbc cart sînt motivele ce au determinat-o să procedeze astfel, a udat . „Cum? îndrăzniţi să mă mai întrebaţi care sînt mo- tivelc. and cu nu-l am pe soţul meu şi ţigări ? Doar ştiţi foarte bine din hirtiile pe care, le deţineţi că astăzi e aniversarea mea !“

S-au dus în grabă să-l caute pe Kent şi un pachet de „gau- loises*. De altfel, un eveniment neaşteptat, deşi previzibil, l-a convins curind pe Boemelburg că este mai bine să-i bage pe cei doi amanţi în aceeaşi cameră : Margareta era gravidă şi sarcina ameninţa să fie un chin fără Kent care s-o ajute să suporte necazurile.

Viaţa şi-a regăsit atunci puţin din farmecul de odinioară cu frumoasele zile de la Bruxelles şi Marsilia. Timpul se scurgea monoton dar plăcut, cu băi de soare în grădină, cu partide de cărţi cu gardienii, cu efuziuni amoroase cu Kent.

Acesta continua să manifeste un mutism absolut în ce priveau activităţile sale. El nu considerase necesar să-i explice prietenei lui cum se intîmplase cu

evenimentele care le răscoliseră viaţa, aşa îneît Margareta mai credea încă într-o vagă problemă de naţionalitate uruguayană. A fost nevoie de un incident întîm- plător pentru ca s-o readucă la realitate.

într-o zi ea auzi un gardian de la Neuilly spunînd ceva despre .maşina de scris rusească a lui Kent“ *. Ştia deci limba rusă ? Era cumva rus ? 11 întrebă pe Willy Berg, care confirmă cu regret naţionalitatea rusească, adăugind imediat: „Dar e bine să daţi impresia că nu ştiţi : asta l-ar supăra mult. încă de la începutul arestării, ne-a implorat să vă ascundem naţionalitatea sa. pentru că ştia că dumneavoastră ii uriţi pe ruşi, şi îi este tare frică sa nu vă piardă din cauza aceasta . Margareta a promis şi s-a ţinut de cuvînt La drept vorbind, Margareta nu se împiedica în aceste mistere şi primea loviturile soaitei şi reversul fericirii cu indiferenţă, atîta timp cît legătura ci cu Kent nu suferea. Infemul pentru ea era acela de a fi despărţită du

[1] De fapt, jandarmul spusese lui Frite\ căci Comandoul îl im- P°p'ţonase pe Kent cu pseudonimul -Fritr Frisch*. – N. X

cl : Ncuilly, în ciuda inconvenientelor lui. râmînca deci pentru ea un paradis

Cite va sâptâmîni dupâ instalarea sa la Neuilly. Margareta s-a înapoiat la Marsilia. ca să-l aducă de acolo pe fiul său. René Era escortată de Jung. S.S.-istul. marc băutor, şi-a lăsat prize- niera singură şi neincuiatâ în camera de la hotel ca să meargă să se ghiftuiască prin baruri.

Lucrul nu era imprudent : Margareta nici măcar nu se gin* dea să evadeze. René, care avea pe atunci unsprezece ani. a fost dat la pensionul de la Sainte-Barbe. în fiecare joi. Margareta pleca de la Neuilly şi petrecea cu el după-amiezilc.

Celelalte zile ofereau aproape neschimbat spectacolul obişnuit. În jurul şezlongului său se învîrtea uneori Trepper. ieşit la plimbare, sau Katz. care stătea tot la Ncuilly. precum şi Schumacher. capturat la Lyon. Din cele zece camere ale închisorii de lux a Gestapoului, cinci erau rezervate Orchestrei Roşii.

Pe 28 iulie au fost executaţi 7 membri ai Orchestrei Roşii, printre care şi Alfred Corbin. Ei au fost decapitaţi la închisoarea din Plotzensec. în acelaşi loc în care fuseseră spînzuraţi Schulze-Boysen şi Harnack. După mărturisirea preotului de închisoare Kreuzherg. toţi au murit curajos.

Opt zile mai tîrziu. pe 5 august, au pierit la rîndul lor pe eşafodul nazist cincisprezece membri ai grupului berline*.

I nul dintre ei era Adam Kuckhoff, scriitor cunoscut, care fusese unul din stîlpii grupului berlincz. El organizase finanţele grupului şi tot el redactase numeroase articole şi manifeste antt- naziste. De aceea adresa lui figurase în faimosul mesaj trimis de Centru

lui Kent.

În telegrama respectivă Directorul specifica : «Cereţi Till EulenspicgcL. Acesta era titlul ultimei piese a lui Kuckhoff Ea servise drept cheie de cifrare pentru telegramele reţelei.

Kuckhoff era bondoc şi avea un cap rotund cu trăsături energice. Condamnat la moarte, şi-a folosit ultimele săptămîni

pentru redactarea cu miinile încătuşate – a unei .scheme de estetică dialectică“. Destinul său personal îl lăsa indiferent, dar suferea la gîndul că lasă în urma lui un copil fără adăpost: pe fiul său Ule, de cinci ani.

Din grupul berlinez, doi condamnaţi au reuşit să se sinucidă, opt au fost spînzuraţi. iar patruzeci şi unu. decapitaşi

în august 1943. şeful Comandoului. Gicring. a fost nevoit să-şi abandoneze postul şi să se interneze la spitalul din Lands- berg. Fără îndoială că a fost dureros pentru el să părăsească partida în curs, căci îşi iubea cu pasiune opera. Dar ducea cu el certitudinea consolantă că reuşise să cîştige cursa de viteză începută cu doi ani mai înainte împotriva Orchestrei Roşii : reţeaua fusese nimicită, iar principalii ei componenţi se aflau acum în slujba Germaniei. Dovedise violenţă şi cruzime, dar şi inteligenţă. Supravieţuitorii Orchestrei Roşii ¡1 urau, dar îl şi respectau.

Succesorul său în fruntea Comandoului trebuia să fie Rti- scr Dar acesta nu se ridica la nivelul şefului său. Subordonaţii spuneau despre el : -Un încuiat şi nimic mai mult“.

Acesta era convins că Marele Şef. deşi se angajase în jocul operativ propus, ii înşela pe germani. De fiecare dată cînd mei – gea la Berlin, el îi copleşea pe şefii Gestapoului cu îndoielile sale, fără a putea, natural, să aducă cea mai mică dovadă în acest sens. Cu regularitate invoca flerul lui de bătrîn poliţist, aşa îneît şefii săi. enervaţi peste măsură, i-au spus în cele din urmă: .Terminaţi odată cu veşnicie dumneavoastră bănuieli! E clar că individul acesta merge cu noi !*

Reiscr a fost destituit din funcţie. A fost trimis în Germania. la Karlsruhe. Pretextul invocat : lucrează de prea mult timp la Paris pentru ca să nu fie remarcat de adversar.,. Succesoru lui Giering va fi kriminalratul S.S. Heinz Pannwitz.

Pannwitz este unul dintre acele exemplare pe care istoricul american Shircr le numeşte -gangsterii intelectuali ai Reichului nazist“ În timpul luării puterii de către Hitler, în 1933, el av$_u$ douăzeci şi doi de ani şi-i păsa prea puţin de politică : studia teologia, ca sâ devină pastur. Dar, după cinci ani de studii, s-a hotârîl sâ intre în politia nazistă.

Datorită sprijinului acordat de Heydrich, el a făcut în Gestapo o ascensiune meteorică. Ajuns la demnitatea de kriminalrat, s-a stabilit la Praga împreună cu familia, ca să fie braţul drept al şefului său.

Acolo ceruse de nenumărate ori lui Heydrich să accepte o escortă. Acesta insă refuzase şi curînd a fost asasinat Pannwitz, împotriva aşteptărilor sale, cade în disgraţie.

Kriminalratul simţea că înnebuneşte. Atunci a intervenit pe lîngă nişte prieteni pe care-i avea la Marele Cartier General, implorîndu-i să-I salveze. Aceştia au găsit că mijlocul cel mai bun pentru a-l ajuta este să-l mobilizeze în Wehrmacht.

A primit în secret o foaie de drum şi a plecat să-şi ajungă din urmă unitatea – un regiment din faimoasa divizie Brandenburg – pe malul lacului Ladoga. la frontiera ruso-finlandeză. Aceasta era un corp de elită destinat misiunilor speciale şi depindea direct de Abwehr. Aici S.S.-iştii nu aveau sâ vină sa-l caute.

Şederea lui pe front a durat patru luni : din septembrie l^{q}42 pînnă la sfîrşitul anului. În ianuarie

1943. făcînd pace cu stăpinii săi. a reintrat în sinul S.S.-ului. ca să lucreze sub ordinele lui Müller-Gestapo. Şase luni mai tirziu. l-au promovat în postul abandonat de Giering. Asta era o numire care îl flata. Numirea în această funcţie se datora faptului că, în timpul cînd albise la Praga făcuse nişte propuneri revoluţionare pentru i termina cu mişcarea de rezistenţă. Metoda tradiţională consta în nimicirea oricărei reţele descoperite. Dar abia era distrusă reţea <ă şi apărea alta din cenuşa ci; aşa nu se mai termina. Heinz Pannwitz a sugerat ideea sâ se lase reţelele în pace şi sâ
SC captureze numai şefii lor. Aceşti»
.consilieri politici“ ai autorităţii germane“JTd'j ar.fi devcnit *fi* putut anihila rezistenţa fără a fi în acel Ji \ °?'a °? î'ar
Propunerea era ingenioasă şi îndrăzneaţă SubXÎ'î™* iiZ'C’ era evident, omul care trebuia să-l înlocuia i kr,ra‘nalrat aceasta cu atît mai mult cu cît Marele Joc avea S fa’”'“*’ tură hotărîtoare Dc şase Juni se încerca mai ales să se Î^tXcă fie ş. ferecat. Heinz Panniitz soJu Par' X'T Î plecarea lui Reiser. I-a declarat: .Pînă acum v,” de treburi mărunte Eu vreau să mă lansez î” marea poli “ă Re.ser ,-a răspuns ca. în ce-l priveşte, el nu era decît un Xt dornic sa-şi faca mesena de poliţist şi că îi lăsa bucunXd

Pannwttz avea pe atunci trezea şi doi de ani. După unul d.n colaboratorii sat. era -bucălat. cu obrazul roşu şi proaspăt ca rrtul unui purcel . [1]

DUELUL TREPPER – GIERING

Părăsind cabinetul doctorului Maleplate intre Giering şi Fortner, nerăbdarea lui Trepper era mai mare decît teama. De luni de zile se străduia să găsească o explicaţie ciudatului fel în care Comandoul continua să acţioneze şi credulităţii naive a Moscovei faţă de Funkspiel : acum avea în sfîrşit să ştie.

A doua zi după arestare a fost mutat de la Fresnes în strada Saussaies.

Seara a compărut în faţa şefilor Gestapoului.

Mulţi dintre ei veniseră chiar în ziua aceea de la Berlin. Printre ei se afla şi un oarecare Müller, care se bucura de un respect deosebit din partea tuturor. Nu este exclus ca acesta să fi fost chiar Müller-Gestapo.

Giering, luînd cuvîntul, a spus :

— Iată, aţi pierdut, şi n-aţi pierdut numai faţă de noi, ci şi faţă de Moscova. De mult timp nu mai sînteţi crezut acolo. După capturarea lui Efremov, aţi încercat să alarmaţi Moscova Şi iar aţi pierdut. Noi. Gestapoul, ne bucurăm de încrederea Centrului, nu dumneavoastră. Dar, desigur, nu vă spun o noutate. Cînd un om de talia dumneavoastră vede cum îi cad

agenţii unul după altul oricît s-ar strădui el să-i apere. înţelege ca duşmanul se află neapărat în legătură cu propriii săi şefi, xact

aşa s-au petrecut lucrurile. Poftim, iată cîteva din telegramele pe care noi le-am schimbat cu Moscova : ele vă vor demonstra în ce grad sîntem noi stâpini pe situaţie

Marele Sef luă cunoştinţă de mesajele schimbate între .pianiştii retumaţi* şi Moscova, apoi i le dădu lui Giering.

Acesta continuă : „

— Acum, ce avem să facem cu dumneavoastră ? Orchestra Roşie a fost un iucru frumos, sînt de acord, dar s-a sfîrşit Vreţi dovada ? lat-o...

Şi Gierîng i-a citit prizonierului lista agenţilor Orchestre Roşii deja arestaţi, li enumera apoi pe toţi cei reperaţi, .localizaţi“, şi pe care putea să-i aresteze cînd voia.

I-a dat chiar şi numele unor bărbaţi şi al unor femei bă- nuiţi numai că ar ii lucrat pentru reţea. Apoi a continuat :

— Vedeţi că nu avem nevoie de dumneavoastră pentru ca să lichidăm această organizaţie. Deci. încă o dată, asta nu ne interesează. Avem un scop mult mai important. Un scop care ne depăşeşte pe toţi, şi pe dumneavoastră şi pe noi, E vorba să ajungem la o pace între Rusia şi Germania, pentru a pune capăt acestui război absurd. El nu foloseşte decît plutocratici ca-pitaliste, care aşteaptă ca noj să terminăm cu strinsul de gît. pentru ca apoi ea să vină să inhaţe prada. Acesta ar fi un lucru prostesc şi noi vrem să-l împiedicăm.

Dumneavoastră puteţi, evident, să refuzaţi sâ ne ajutaţi în această direcţie. Sincer, n-ar fi prea neplăcut,

căci, aşa după cum ştiţi, noi dispunem de radiotelegrafişti -rcturnaţi“ şi telegramele v-au demonstrat că lucrul merge bine. Sîntem în contact cu Moscova şi putem începe dialogul chiar şi fără dumnea-voastră. Numai că ar fi mai bine dacă aţi participa la acest dialog.

Daca refuzaţi, muriţi, ca sâ zicem aşa. de două ori. Pe de o parte noi vă vom împuşca ca spion, iar pe de altă parte veţi fi repudiat de Moscova, deoarece vom proceda în aşa fel incit

acolo să se creadă că aţi trădat, că aţi trecut de partea noastră. Ştiţi că putem s-o facem : acolo ei înghit tot ce le trimitem.

Aştept răspunsul dumneavoastră.

Trcpper înregistrase cu grijă textul telegramelor: îşî notase în memorie numele agenţilor pe care îi enumera cu atîta plăcere Giering şi işi spunea în gînd : „Singurul lor atu este că tu eşti aşezat pe scaun cu cătuşele la mîinî. Tu însă eşti mai tare ca ei şi ai sâ-i răzbeşti*.

A răspuns:

— Mă aştept să fiu împuşcat aici, iar de faptul că am să fiu considerat de Moscova ca trădător, puţin îmi pasă. Cat despre această poveste cu pacea... ei bine, admit că nu e lipsită de intere*...

Afacerea aceasta însă nu va merge, vă previn. Dumneavoastră vă străduiţi să recunoaşteţi o oarecare valoare organizaţiei înfiinţate de mine : să ştiţi însă că sistemul de informaţii sovietic nu înseamnă nimic pe lîngâ sistemul pe care Centrul il pune în funcţiune pentru a-l proteja sau a-l supraveghea Noi numim asta «contraspionaj*. El este peste tot prezent şi atotputernic. El are să afle repede de arestarea mea şi va preveni imediat Moscova. Cînd o să se afle că eu am căzut, s-a sfîrşit cu proiectele dumneavoastră.

Giering i-a răspuns că arestările şi „rrlurnările* de la Bruxelles scăpaseră .contraspionajului" sovietic Trepper a replicat furnizînd nenumărate amănunte asupra activiraţii Comandoului în Belgia.

Pretindea că ele ii fuseseră aduse la cunoştinţă de respee tivul «contraspionaj*. în fapt, el le primise de la grupul de control pe care îl organizase după raidul de la Atrcbates. A termi**nat prin acest avertisment :**

— Pină acum, dumneavoastră aţi reuşit să

ascundcţi Cen Irului «retumarea* cîtorva •pianişti*. Evident, sînt obligat sa recunosc acest lucru, Dar daţi-mi voie sâ cred că. în ce mă pn- **t* – Reţeaua Mwrlot Şef – c MJ«   ***

veste, lucrurile sînt puţin altfel. Eu nu sînt un Efremov. Nu pu. teti sa mă faceţi să dispar fără să produceţi bănuieli.

Discuţia nu s-a terminat pînnă în zori. Trepper n-a refuzat să colaboreze: el s-a mulţumit doar sâ sublinieze dificultăţile practice ale unei asemenea colaborări.

Giering n-a insistat să obţină un răspuns clar: asemenea insistenţă ar fi dezminţit afirmaţia sa că el se putea lipsi de ajutorul Marelui Şef

Dezvăluirea jocului operativ întreprins de germani ¡1 tulburase pe Trepper. dar nu-l surprinsese prea mult. Din rapoartele lui Maximovici asupra grupului de ofiţeri din jurul generalului von Pfcffer el ştia că o parte dintre cadrele Wehrmachtului doreau să trateze cu Vestul pentru a se război mai bine cu Estul. Dar aici era vorba de nişte intenţii vagi ale unor ofiţeri – care nu dispuneau încă de mijloacele necesare pentru a se trece la acţiune. Dacă S.S.-iştii ar fi luat-o pe aceeaşi cale, asta ar fi dus la consecinţe dintre cele mai grave, căci Trepper era convins că discursul lui Giering asupra unei păci de compromis cu Rusia nu era decît o momeală, destinată să-i faciliteze trădarea.

Marele Joc trebuia să ajungă la scopul urmărit de cercul Pfeffer: să pregătească un acord intre Germania şi anglo-amc- ncani. ori să creeze cel puţin tensiune intre aliaţi.

În ambele cazuri ieşirea din război devenea problematică.

Aici, în celula sa mică din Saussaies, Marele Şef a ajuns la concluzia că miza era atît de mare îneît îndreptăţea orice risc. Chiar dacă trebuia ca el şi oamenii săi să-şi piardă viaţa, planul S.S.-iştilor trebuia făcut să eşueze.

Existau pentru aceasta două posibilităţi : ori să alarmeze Moscova, ori să distrugă mecanismul acţionînd din interiorul Comandoului. Şi una şi alta dintre ipoteze necesitau o întărire rapidă a poziţiei sale (aţă de nemţi. Ii trebuia libertate de acţiune. Scopurile lui Giering le ghicise. De la Kent. arestat cu doua saptămini mai devreme, şeful Comandoului ştia că mesajele cele mai importante erau transmise de radiotelegrafiştii afara reţelei, cu care Marele Şef avea legături. Logic, Giering trebuia cu orice preţ să dea de firul care ducea la aceşti radio- telegrafi$ti. Dacă ar ajunge la ei, mesajele sale către Moscova ar primi pecetea unei incontestabile autenticităţi.

Numai doi oameni puteau să ducă Comandoul pînă la ra- diotelegrafiştii respectivi : Trcpper şi Directorul.

La sfîrşitul lunii septembrie, la dteva zile după arestare, Giering i-a întins triumfător prizonierului său un mesaj, pe care tocmai atunci Centrul îl trimisese lui Kent, al cărui aparat era în mina Gestapoului. Directorul ordona o întâlnire între Trepper şi Michel. „legătura** sa cu unul dintre radiotelegrafişti: fixa zhia. ora şi locul.

Giering punea la cale, evident, o capcană : nu era vorba, bineînţeles, ca să-l aresteze pe Michel. ci numai să-l fileze, ca să ajungă prin el pînă la radiotelegrafist.

Michel însă, nu vine la întâlnire. El convenise cu Trepper tă meargă la întîlnirile fixate de Centru cu douăzeci şi două de ore înainte de timpul indicat.

Marele Şef nu era scos din celulă decît pentru vreun interogatoriu sau vreo confruntare. întâlnirea cea mai dramatică a fost cea cu Vasili de Maximovici.

Interogatoriul urmărea stabilirea în amănunt a tuturor discuţiilor purtate de persoanele din jurul lui Pfeffer.

Giering ¡1 întrebă pe Trepper dacă într-unul dintre rapoartele primite de la Maximovici erau menţionate aceste cuvinte rostite de Pfeffer : „să se negocieze cu sau fără fuhrer . Trepper confirmă grăbit şi văzu o imensă bucurie luminînd faţa martirizată a lui Maximovici. Pentru a întări şi mai mult confirmarea. adăugă că „toţi* ofiţerii din jurul lui Pfeffer voiau sa negocieze cu Vestul, „cu sau fără fuhrer**. Era exact, în ce privea negocierea, dar o invenţie în ce-l privea pe fuhrer.

Marele Şef crezuse de cuviinţă că nu era cazul ^ă facă acum economii de cuvinte pentru ca să exagereze. Trebuia să oveasca

în cît mai mulţi partizani posibili ai unei păci separate. fi$_c$ erau S.S.-işti sau nu Işi dădu seama ca acesta era şi motivul bucuriei lui Maximovici-

Apoi Treppcr compăru în mai multe noduri în faţa judecătorului de instrucţie militar. însărcinat cu anchetarea .surselor* sale germane

Audierile i-au oferit delicata plăcere de a ţine în miinilc lui încătuşate existenţa mai multor ofiţeri. De data aceasta aia o exigenţa de înaltă politică nu-l obliga să se abţină ; el distribuia moartea, munca silnică sau degradarea după înclinaţii personale. cruţindu-i pe cei $_N$buni\ distrugîndu-i pe cei .răi* Bineînţeles că prima lui grijă a fost să-l salveze pe Ludwig Kamz

A spus că acesta nu se ocupase decît de bursă neagră la Stmex. dcclarind judecătorului de instrucţie ; .Dacă îl pedepsiţi pentru asta, va trebui sâ-i pedepsiţi pe toţi cei care au făcut parte din Todt. de la adjunctul directorului pini la cel din urma slujbaş”. L-a salvat şi pe bravul colonel austriac încorporat la Intendenţa Wchrmachtului. de (a care aflase despre iminenţa .Barbarossei*. Din contră, el i-a numit pe toţi ofiţerii SS pe care îi frecventase, precum şi pe unii ofiţeri ai Wehrmadltului deosebit de fanatici, drspre care a afirmat că i-a atras la colaborare pe bază de cointeresare materială ; în realitate, ci nu fuseseră decît puţin cam palavragii la pahar !

Într-o zi. Gîering îi arătă un paşaport pe numele de Trcp* per, cu fotografia Marelui Şef. Văztndu-l, prizonierul exclamă -Bravo ’ E paşaportul meu adevărat : numele meu este Trcpper* Această mărturisire spontană trezi însă neîncrederea lui Gic- ring. El nu putea să ghicească ca Marele Şef fusese sincer tocmai ca să evite descoperirea pseudonimului de .Domb’, *ub

carr era cunoscut printre cei cu vederi de stingă. Un membru al Comandoului fu trimis imediat în Polonia, cu intenţia de J căuta în orăşelul Neumarlct urma eventuală a unui Leopold Treppcr. Raportul ii parveni lui Bcrg tocmai cînd acesta era p* cale sâ-I interogheze pe Marele Şef: Neumarktul „a .juden-

Documentele de stare civilă f Mcscră Msc Cimilirul * distrus şi arat. aşa incit nu mai era posibil să fie găsit numele de .Trepper' nici pe pietrele de mormînt. Astfel află Marele Şef că toţi ai săi fuseseră exterminaţi. Işi pierduse deci mama, fraţii, surorile, precum şi unchii, mătuşilc. verii – tot cercul de rude, patruzeci şi opt de persoane în total. Adulţii fuseseră deportaţi şi gazaţi. Pe bâtrini şi copii ii împuşcascră pe loc.

Stâpînindu-se. îi spuse lui Bcrg cu o mină dt putu mai indiferentă : .Ar trebui să căutaţi în arhivele Prefecturii poliţiei din Paris. M-aş mira să nu găsiţi nimic pe numele de Trepper".

Trepper primise» conform dispoziţiilor lui Giering. un dicţionar, hîrtic şi un creion. Ziua simula diverse preocupări de ordin lingvistic, ca sa justifice faţă de gardieni cererile repetate de hîrtie. Aceştia îl priveau indiferenţi. rr>pectind ai stricteţe interdicţia de a-i vorbi. Noaptea, santinela răminca mută pinâ la orele unu. apoi, cînd toată lumea adormea. începea să trăncănească cu Trepper pînă la orele două sau trei, după care se culca. Marele Şef mai aştepta încă o jumătate de oră. apoi îşi ridica patul şi scotea dintr-unul din picioarele acestuia – care erau confecţionate din ţeava – un sul de hîrtie: raportul său către Centru. Luni de zile transmisese Centrului avertismente de care

el nu ţinuse cont. De data aceasta trebuia sa-I creadă: era ultima şansă Descria amănunţit arestarea sa (ziua, data, locul), încarcerarea la Fresnes. înapoierea în Saussaies Povestea fiecare confruntare (cu cine, cînd şi unde). Toate acestea puteau h verificate, chiar dacă faimosul ‚contraspionaj’ sovietic nu era docil o sperietoare destinată să-l înmoaie pe Giering.

’ .Măturai de emî* În vbeabtlhuul nazist exprese imeamnj ⁽â luată populaţia rvrcia»câ fuwcsc îkhidată *uu tlcp'-'rt.iiJ —

Asigurat oarecum că Centrul va fi convins că era prizonierul Comandoului, el continua cu lista agenţilor deja arestaţi, mai ales cu numele acelora pe care Giering îi bănuia de apartenenţă la Orchestra Roşie. Cel mai important era Fernand Pauriol. Acesta transmitea o bună parte din mesajele cele mai importante ale Marelui Şef. Trepper insista ca el să se ascyndă cît mai repede. Apoi a expus pe larg ce însemna Marele Joc. precizând mijloacele şi scopul pe care îl urmărea. Ca dovadă a ceea ce se putea face cu cîţiva .pianişti returnafC. el cita textul telegramelor pe care Giering i le citise şi comentariile şefului Comandoului. Raportul se termina cu prevenirea că va încerca să evadeze şi propunea mai multe variante. Cea mai bună şansă i se părea că o oferă o cafenea cu ieşire dublă, situată pe bulevardul Saint-Michel.

Redactarea raportului i-a luat mai multe nopţi. Nu putea lucra la el decît între orele trei şi şase dimineaţa, supraveghind în acelaşi timp somnul gardianului. Timpul cel mai potrivit era cînd venea rîndul lui Berg de serviciu, pentru că alcoolul era pentru el un puternic somnifer ; cel mai nepotrivit era cînd venea rîndul unui preot mobilizat, care îşi pierdea nopţile de gardă în rugăciuni pentru sufletul captivului.

Textul îl redactase în ebraică, idiş şi poloneză, amestecind aceste trei limbi cît putuse mai mult. Dacă hirtiile sale ar fi fost descoperite, ar fi fost nevoie de trei interpreţi ca sâ le descifreze : asta ¡-ar mai fi dat un răgaz de cîteva ore.

Precauţie minusculă, dar caracteristică Marelui Şef Cînd şi-a terminat raportul, a considerat că. pentru a-l face sâ parvină Centrului, cel mai potrivit era să exploateze o posibilitate pe care i-o oferea însuşi Giering. Acesta, spre a ajunge la Pau- riol, intenţiona să-l pună pe Trepper să contacteze o veche militantă comunistă. Julieta. despre care avea informaţii că are legături cu rezistenţa.

Dar. în loc să-l trimită la ea pe el. aşa cum spera. Giering a hotărît să-l utilizeze pe Raichman. falsificatorul din Bruxelles. care, cu un an înainte, mai avusese o întîlnire cu Juiieta Marele şef îi spuse însă lui Giering : .Vă pierdeţi timpul degeaba O să vedeţi că ea se va face că nu-l mai recunoaşte pe Raichman’

Lucrurile s-au petrecut exact aşa cum spusese Trepper. Cu rfteva luni mai devreme. Trepper îi ordonase Julietei să nu mai primească pe nimeni, afară doar de Katz şi de el însuşi. Giering Raichman nu cunoşteau acest amănunt.

Repriza a treia a fost cîştigată tot de Marele Şef. Giering ţi Willy Berg s-au dus la Berlin după instrucţiuni. La înapoierea lor. Berg îi spuse că toată lumea a ajuns la concluzia că el (Trepper) era cel mai indicat să ia legătura cu Juiieta.

Acesta răspunse că nu are nimic împotrivă şi că nu era vina lui dacă Giering preferase să-l trimită pe Raichman. El se dedară gata să ajute Comandoul, dar puse condiţia să i se creeze condiţiile necesare ca să înşele faimosul „contraspionaj“ sovietic, tn acest sens,

trebuia sa i se dea posibilitatea de a revedea locurile pe care avea obiceiul să le frecventeze : era necesar chiar să fie lăsat să reia legăturile cu unii agenţi. Berg răspunse că el ar accepta cu plăcere aceste condiţii, dar că Giering nu va fi niciodată de acord cu ele, nu pentru că n-ar avea încredere în Marele Şef. ci pentru că se temea de un atentat împotriva lui.

Giering era convins că toate grupurile de şoc pariziene ale rezistenţei primiseră ordin fie să-l elibereze pe Trepper. fie să-l omoare pentru a-i închide gura.

Marele Şef a sugerat atunci să fie trimis Hillel Katz la Juiieta.

El aflase de arestarea credinciosului său adjunct.

Torturat, somat să vorbească şi să colaboreze, Katz repeta mereu de la capturarea sa : „Trepper e şeful meu. El ¡mi va rămîne şef pînă la sfîrşit. Voi face ce îmi va cere el să fac. şi nimic altceva*. Era clar ca 'n-ar fi mers s-o vadă pe Juiieta

dcdt daca i-ai fi ordonat Marele Şef. Berg reuşi să-l convingi ţ>c Gierlng să-i punâ fa|ă în fata.

Se rcvănră pentru prima dată de la 23 noiembrie. era desfigurat din cauza loviturilor.

Confruntarea, deşi fusese minuţios pregătită, se dovedi t_0. tuşi plină de carenţe : mai >ntîi pentru că s-a scăpat din vedere că. spre deosebire de Treppcr. Kalz nu vorbea germana; h rindul lor. Giering fi Berg nu cunoşteau franceza. Să se folosească de interpretul Comandoului, oberscharfuhrerul Siegfricd Scbne'der. nu era posibil : dacă Reiser era ţinut departe de această afacere, cu atît mai mult trebuia ţinut un simplu adjutant. Pe de altă parte, cea mai elementară

prudenţă interzicea celor doi S.S.-işti să lase prizonierii să se întreţină într-o limbă pe care n-o cunoşteau.

Soluţia a fost dată tot de Marele Şef. El le spuse : .Dumneavoastră cunoaşteţi oarecum idişul. Am sâ-i vorbesc lui Kali în idiş şi vă veţi putea astfel convinge că nu vă înşel”.

Idişul, limbă care derivă din germană, este. într-adevar, în* ţcleasă de un german Dar ca este presărată cu cuvinte evreieşti al căror sens evident nu poate fi dedus decît dacă ştii şi vorbeşti ebraica.

Marele Şef ii ţ»nu lui Katz un lung discurs pentru ca u-l convingă &â ce supună voinţei Comandoului ; ii ordonă să meargă s-o vadă pe Julieta şi-i dădu numeroase sfaturi cum să se facă recunoscut de ca – sfaturi, de altfel, de prisos, deoarece Kao ar fi fost, oricum, primit de Julieta. Treppcr avu însă grijă să-fi presare discursul cu riteva cuvinte ebrake care, puse cap la cap, însemnau : „Ea trebuie să răspundă că va încerca să caute « reia contactul, dar că nu promite nimic*.

Rciser păstrează o vie amintire despre întUnirea care 3 avut loc într-o după-amiază ploioasă de decembrie. Un cordon de p°* îiţişti civili înconjurau cartierul Chătelet. Giering fi Berg * aflau şi ei pe străzile dimprcjurul cofetăriei. Katx a fost lă^ să intre însă singur : 1 reppcr prevenise Comandoul că .cnotra-spionajul* o supraveghea probabil şi pe Julieta ; dacá gardienii stau prea aproape de Katz. pot fi observaţi şi tentativa va eşua

Katz a revenit cu răspunsul dictat de Marele Şef. Opt zile mai tîrriu. Gicring il trimitea iar la cofetărie. Proccdînd conform instrucţiunilor lui Trepper. Katz a spus că Julieta ¡i răspunsese : -Am găsit contactul, dar trebuie ca şeful să vină în persoană*. Aceste

tergiversări şi această exigenţă l-au frămîntat mult pe Gicring : ascundeau ele vreo capcană ? Trepper insă îl linişti : -Sigur că nu ! E simplu : dispariţia mea aşa. dintr-o dată, ii nelinişteşte ! V-am mai spus-o şi v-o repet: dacă nu mă mai văd umblînd. asta dovedeşte că eu sînt arestat şi întreaga voastră poveste cade. Probabil că au cam început să miroasă ceva...*

Gicring nu mai putea da înapoi. Dacă a început Marele Joc. ca sâ-l poată continua, trebuie să transmită datele de dezinformare prin radiotelegrafiştii lui Trepper.

Şeful Comandoului hotărî deci să-I trimită pe Trepper la cofetărie. De data aceasta. întregul cartier a fost acoperit cu forţe importante de poliţie. Plutoane de jandarmi civili au luat loc la întretăierile de drumuri care duceau la ChâtelcL

Gestapoul şi auxiliarii săi erau însărcinaţi cu protejarea de aproape. Gicring îi dăduse prizonierului un mesaj pe care Julieta trebuia să-l ducă eşaloanelor superioare din partea Marelui Şef pentru a fi transmis la Moscova. Mesajul arăta că reţeaua fusese serios zguduită, dar nu distrusă. El propunea Moscovei să întrerupă legătura timp de o lună de zile pentru a lăsa să treacă furtuna După o lună. Centrul să dea semnalul pentru noi contacte, trimiţînd Marelui Şef, cu ocazia sărbătoririi zilei Armatei Roşii, obişnuita telegramă de felicitare.

Trepper propusese acest termen pentru a lăsa Centru ui timpul să verifice raportul său şi să blocheze în aces timp once iniţiativă din partea Comandoului.

Cifrares mesajului fusese o problemă. Gicring ştia e a Kent că telegramele care treceau prin filiera part u m seau un cod ultrasecret. Logic, mesajul său trebuia să fie cifrat plecîndu-se de la acest cod.

Pus să dea codul respectiv. Trepper a izbucnit în rîs

şi a exclamat: „Dumneavoastră credeţi că un şef aşa mare ca mine îşi pierdea timpul cu asemenea mărunţişuri ?“. Kent arătase câ Grossvogel era cel care dispunea de cheia de cifrare. dar ştim că orice tentativă de a-l înfrînge pe Grossvogel eşuase. Din lipsa de altceva mai bun, mesajul a fost cifrat utilizîndu-se unul dintre codurile de Ia Bruxelles

Willy Berg îl însoţi pe Trepper în cofetărie şi se prefăcu că se uită la vitrină.

Trepper se apropie de Julieta şi-i întinse o legătură de hîr- tii. Era aci mesajul lui Giering şi propriul său raport în trei limbi. Julieta luă hîrtiile fără să scoată un cuvînt. Trepper îi şopti : „Dispăreţi imediat după ce le-aţi transmis şi nu mai reveniţi !* Apoi ieşi, urmat de Berg.

Trepper cîştigase. deci, şi această rundă. Din însuşi sînul Gestapoului, el reuşise să comunice cu Moscova, sub nasul gardienilor sai. Datorită lui. Centrul avea să primească mai multe atuuri decît îi trebuia pentru a contracara jocul S.S.-iştilor. Dar Centrul îl decepţionase de atâtea ori îneît o oarecare teama difuză continua să-l domine, căci dacă Directorul refuza să dea crezare raportului trilingv. S.S.-istul era cel care cîştiga.

O aşteptare de o lună depăşea însă răbdarea lui Giering La trei zile după remiterea documentelor Julictei. Giering a trimis un agent francez la cofetărie ca să întrebe din partea şefului dacă se făcuse transmiterea acolo sus. Julieta nu era acolo. Pa- troana i-a explicat că şi-a luat un concediu. O săptâmînă mai târziu eia tot în concediu. După încă o săptămînă patroana i-a spus emisarului că Julieta fusese chemată

la căpătâiul unei mătuşe bolnave ; nu ştia cam cînd îşi putea relua lucrul.

înnebunit Giering îi ceru lui Trepper o explicaţie. Prizonierul strîmbă din nas şi murmură: .V-am spus de atitea ori că ţinîndu-mă închis aici treziţi neapărat suspiciuni**. l-au dat voie atunci să iasă. Două maşini o încadrau pe a sa. Comandoul a fost plimbat prin diverse magazine pe unde Trepper ivea – după cum afirma el – agenţi.

Gărzile îl lăsau să intre singur în magazine, dar supravegheau îndeaproape ieşirile.

De ziua Armatei Roşii. Giering primi telegrama de felicitare adresată Marelui Şef de către Director. Acesta era semnalul că s-a reluat legătura cu Moscova.

Era mai ales semnalul Marelui Joc. Fără îndoială că trebuia să se renunţe provizoriu la utilizarea preţioasei linii stabilite prin intermediul Julietei. datorită dispariţiei acesteia, dar telegrama Centrului îi garanta lui Giering că capturarea lut Trepper nu era cunoscută Ia Moscova.

Sărbătoarea aceasta a Armatei Roşii a fost probabil şi o sărbătoare a Comandoului ; Ia Suzy Solidor, coniacul trebuie să fi curs în valuri. Trepper a fost dus chiar în seara aceea la Ncuilly. Kent continua să rămină în Saussaies, unde era închis într-o camera vecină cu cea a lui Trepper. La plecare, cei doi oameni reuşiseră să schimbe cîteva fraze. Kent ii spusese : „Eu sinî convins că tu nu lucrezi cu adevărat pentru ei. Tu încerci sâ-i tragi pe sfoară...“.

Trepper : .Nu-i adevărat, merg cu ci ! Aş putea face altceva ? Vezi şi tu că totul c la pămînt !“

Transferul în închisoarea de lux din Neuilly nu era numai o recompensă. Giering vădea o neîncredere mereu ma maie în poliţiştii francezi din Saussaies.

Adresîndu-se oamenilor săi. spusese : „Ori de cîte ori se lucrează cu oamenii ăştia, se sfîrşeşte rău“. Prizonierul trebuia mutat de acolo, era mai prudent aşa Bănuielile lui Giering au fost întărite şi de unele afirmaţii ale lui Trepper cu privire la simpatia pe care poliţia franceză o ma nifesta faţă de rezistenţă. Toate acestea l-au făcut pe Giering

să acorde mai multă atenţie sugestiilor Marelui Şef. Trcppcr profită de această situaţie pentru a solicita bani $i acte de iden- titate.

Agenţii Comandoului, pentru a trece mai bine neobservaţi căci ei nu erau în Franţa ca nişte peşti în apă şi se fereau de toţi şi de fiecare, foloseau hîrtii false în locul documentelor |<H germane. Actele lor de identitate îi indicau ca oameni de afaceri olandezi, flamanzi sau suedezi, instalaţi la Paris : le arătau în-totdeauna dnd întilneau vreun baraj de poliţişti francezi, O ce s-ar fi întîmplat dacă maşina lui Trepper ar fi fost oprită într-una din ieşirile sale de către poliţiştii francezi ?

Care ar fi fost reacţia acestora faţă de un individ lipsit de acte şi bani ? Ei ar fi încercat imediat să-l identifice. Fără îndoială că incidentul n-ar fi mers prea departe, dar consecinţele sale ar fi fost imprevizibile. S-ar fi putut ca rezistenţa să fie încunoştinţată de existenţa unui prizonier misterios pe care poliţişti germani, deghizaţi, îl plimbau prin Paris.

Giering a fost de acord şi a ordonat să i se dea Marelui Şef acte şi ceva bani.

FARMACIA SALVATOARE

Cele şase luni care au urmat au constat în general în a da ocol peluzei din Neuilly. Comandoul nu cerea Marelui Şef decît consultaţii de ordin general ; muncile practice ale Funkspielului erau rezervate lui Kent : el redacta şi cifra mesajele – pe ale sale în franceză, pe ale lui Trepper în rusă.

Katz n-avea nici el nimic de făcut şi se învîrtea în loc. L-au adus la Neuilly la insistenta Marelui Şef şi-l ţineau în viaţă şi pe Grossvogel. căci, după afirmaţia lui. el putea să se dovedească indispensabil Funkspîelului. Otto Schumacher eră ţinut la distanţă de către tovarăşii săi.

Schumacher îl întreba mereu pe Katz: „Dar e adevărat câ Marele Şef lucrează pentru ei ? Nu crezi câ el încearcă să joace dublu? Mie nu-mi vine sâ cred că el a trădat

Urmărea, probabil, să-l „tragă de limbă.” __

Katz ridica din sprincenc şi răspundea mirat : 3 isezi ? Bineînţeles câ a trebuit să-şi plece capul. Crezi că era o altă soluţie?“ în acest timp se petrecea ceva ciudat cu Kent: După ce î$î plecase capul de tot după

arestare, revenea încet spre verticală. Instalat la rîndul său la Neuilly. ii repetase lui Trepper ca el nu credea în trădarea lui. Unele din remarcile sale lăsau

se presupună că el o regreta pe a sa

Încă puţin fi nu mai era imposibil ca Micul Şef să redevină utilizabil.

Cu Berg era o idilă întreagă. El îi lansase lui Trcpper for. mula sa favorita: -Eu am fost poliţai sub kaiser, poliţai sub Republica de la Weimar. sini poliţai şi sub Hitler şi voi fi poliţă şi dacă Thaelmann ia puterea'. Între cei doi bărbaţi începuse să se închege unele relaţii de înţelegere reciprocă. Apoi Berg, căruia boala ii smulsese trei copii, devenise de nerecunoscut după o permisie la Berlin« în timpul unui bombardament soţia sa înnebunise. De atunci era un om pierdut. Nu mai voia dedl să vadă războiul terminat şi Marele Şef se gîndea adesea, asculţi*. du-1. că acesta, cel puţin, dorea sincer o pace de compromis – oricare ar fi fost ca. Curind Berg a devenit pentru prizonier o sursă excepţională, care il informa în fiecare zi şi în cele mai mici amănunte despre activităţile Comandoului, aşa îneît Trep- per era la curent cu proiectele lui Goering înainte chiar ca ek să fi fost puse în aplicare. Nu era vorba aici de o „re turn are' a lui Berg. nici de o complicitate tacită. Trcpper se gîndea ca el raţiona astfel : .Dacă Marele Şef lucrează sincer pentru o pace separată şi pentru noi, eu pot să-i vorbesc fără nici un inconvenient. Dacă ne înşeală, nu se ştie cum pot să se întoarcă lucrurile şi. oricum, dacă îi vorbesc...*

Cu Gieriof era altceva. Trepper ştia că acesta, sub nici un motiv şî niciodată n-avea să cedeze.

Trepper a primit cu un sentiment de uşurare ştirea plecării *alc şi a venirii lui Pannwitz. convins că din acest schimb avea să cîştigc.

Pannwitz i-a acordat lui 'I repper cea mai deplină încredere, „•nsidcrind că nu ar fi fost oportun să strice

combinaţiile Iw Giering. pe care »1 ştia un poliţist foarte bun.

I repper află că va fi mutat în curind de la Neuilly într-un apartament parizian, de unde va putea să plece şi să vină după placul său. fiind doar sub o discretă supraveghere.

Dar mai întiî trebuia să ajute la demarajul .marii politici' inaugurate de PannwHz. Contrar bâtrinului ji prudentului Gie- ring, knminalratul era ros de nerăbdarea caracteristică vîr- stei lui. El era hotărit să treacă peste unde etape. Pentru el radiotelegrafiMii - returnaţi- erau instrumente bune atita timp at era vorba să pregătească drumurile Marelui Joc. captînd Încrederea Moscovei, iar scopul acesta fusese atins. Dar. pentru a face politică la nivelul cel mai înalt, radiotelegrafistul nu oferă dcdt nişte posibilităţi reduse.

Ar trebui să se poată discuta, argumenta, să se facă, în sfîr- $it. diplomatic» ceea ce nu era posibil doar prin intermediul d- lona mesaje cifrate. De ce să nu se vorbească direct cu Moscova [1] De ce să nu se trimită acolo un emisar garantat de Marele Şef?

Înainte de a pleca la Paris, tumultuosul Pannwitz a infatuat planul său lui Himmler.

Acesta n-a apreciat îndrăzneala. El î-a spus cu vocea lui sentenţioasă : .Nu. Ideologia bolşevică c atît de fascinantă incit nu trebuie trimis nimeni acolo: riscul de contaminare e prea mare*.

Concluzia lui Pannwitz a fost însă următoarea:

Rekhsfuh cerul nu este decît un om lipsit de energie, paralizat de frica de iniţiative.

li respecta ordinul, dar îl modifică : în loc să expedieze un emisar în Rusia, făcu să fie trimis cineva de către Moscosa. Pannwitz îl întrebă pe Trepper dacă se obişnuieşte în serviciile sovietice să se delege o persoană care să vină şâ să rezolve pe loc unele probleme de mare interes, ce nu suferă amînare. Ră> puruul a fost afirmativ

Kent, interogat la rindul lui. afirmă contrariul.

Tulburat, Pannwitz. îl invită la el pe Trepper să-i exp ice această contradicţie. Prizonierul ridică braţele spre cer damă: .Păi, cum vreţi dumneavoastră ca un Ktnt sa şic
se petrec lucrurile la un nivel oarecare!“ Pannwitz îi dădu dreptate. .

Centrul a primit, deci, un lung mesaj de Ia Marele Şef. Acesta explica că el este în contact cu un grup puternic de persoane care se opuneau lui Hitler şi ale căror sentimente erau foarte favorabile Uniunii Sovietice. Dar el nu era competent să trateze probleme politice: Directorul ar putea să delege o personalitate susceptibilă să înceapă negocieri ? întîlnirea era fixata la date succesive în fostul apartament al lui Katz. strada Ed- mond-Roger.

La prima din datele prevăzute, Trepper este dus acasă la Katz. Acolo arc surpriza să-l regăsească pe Raichman. care avea acum domiciliul aci Cei doi oameni stau de vorbă. Ca şi Kent şi ca şi Schumacher. Raichman îi spune fostului său şei : „Nu se poate, tu nu lucrezi cu adevărat pentru ei”.

Ca şi fată de Kent şi de Schumacher. Trepper simulează loialitatea faţă de nemţi.

Emisarul din Moscova nu vine însă la intîlnire. Asta nu era poate decît o amînare şi Pannwitz nu-şi pierdu speranţa. înainte însă ca ultima intîlnire fixată Centrului să eşueze, o bombă cu efect întîrziat. lăsată de Giering. explodă în sinul Comandoului. Acesta a fost ultimul triumf al poliţistului şi se poate că el nu ştia nimic de asta : murise deja la Landsberg. Afacerea cu]u- lieta îi lăsase în inimă un sentiment de moliciune. De ce femeia aceasta dispăruse subit şi fără să lase urme ? Se putea admite că „contraspionajul”,

neliniştit de soarta Marelui Şef. îi ordonase să se ascundă. Dar atunci ar fi trebuit să reapară după primele ieşiri ale prizonierului, după primirea telegramei de felicitare din 23 februarie. Dacă această telegramă era „sinceră”. Centrul nu bănuia nici o capcană şi atunci Julieta ar fi putut să revină la cofetărie. Dacă ea nu revenea. însemna deci că telegrama fusese trimisă de Moscova în perfectă cunoştinţă de cauză şi pentru ă înşela Comandoul...

Singurul mijloc de a se convinge de adevăr în această şi- tuaţie consta în capturarea lui Fernand Pauriol.

Prin Raichman, Giering ştia de existenta lui Pauriol.

Prin Kent, el a aflat funcţiile sale şi rolul lui de curier extraordinar între rezistenţă şi Orchestra Roşie. Arestarea lui ar creca posibilitatea lămuririi problemei Julietei şi ar permite să se afle dacă Moscova ştie cu adevărat de Funkspicl. Giering era prea neîncrezător ca să nu vrea să încerce şi acest sondaj.

Gestapoul primi atunci ordin să-l urmărească pe Pauriol prin toată Franţa. Urmărirea însă eşuă. Omul dispăruse. Lunile treceau, dar Giering nu uita. El îl voia pe Pauriol. Şi, pentru a-l avea, el a pus la punct o cursă de un machiavelism perfect: să facă ca cel pe care Gestapoul nu ştiuse să-l prindă să-i fie predat de Centru.

•

Emiţătorul utilizat pentru mesajele atribuite Marelui Şef avu într-o zi o pană. Bineînţeles. Comandoul dispunea de tehnicieni capabili să-l repare. În loc să se recurgă la ei, Giering a trimis prin emiţătorul lui Kent un mesaj prin care informa Centrul de pană şi cerea să-i recomande de urgenţă un specialist radio din rezistenţa franceză. Aceasta era o cursă ingenioasă. Închipuiţi-vă acum situaţia Directorului. Dacă acesta mai era încă străin de Funkspiel. trebuia să-i trimită fără să ezite Ini Treppcr un specialist. Chiar dacă raportul Marelui Şef îi parvenise şi-i dăduse crezare, chiar dacă Directorul ştia că Giering îi întinde o cursă, el trebuia să pară că era înşelat şi să organizeze contactul cu un reparator. Asta însă însemna sâ-I sacrifice pe acesta din urmă...

Dar ce conta un om mai mult sau mai puţin ? Pentru Giering cu atît mai puţin, şi apoi era posibil ca tehnicianul să nu fie arestat. Angajat într-o partidă gigantică, de ce şi-ar pierde timpul cu culegerea de

agenţi de ultima mină

Mesajul care anunţa pana părea verosimil : u reţea fără necazuri nu există – sau nu mai exista…

[IS] „ Marelui Şef – c. 3459

Directorul îi indică lui Trepper un tehnician comunist, al cărui pseudonim era Jojo. Părinţii săi posedau un bar la Saint-Denis. El însuşi înfiinţase un atelier unde construia şl repara posturi emiţătoare.

Nimic nu dovedeşte că Jojo va duce la Pauriol şi drumul riscă să fie lung (Giering va părăsi Parisul înainte de a ajunge la capăt), dar măcelarii Comandoului se aşază pe lucru. Norocul e de partea lor.

Mereu povestea aceasta a torturilor şi a numelor pe care le strigi cînd corpul nu mai poate rezista şi cînd raţiunea începe să te părăsească şi sufletul ţi se frînge. Jojo îl dă pe Auguste. Auguste îl dă pe Marc şi Marc al dă pe Michel,

Michel duce la Francis – sau François – care se as cunsese lîngă Bordeaux. Fernand Pauriol, alias Duval, era la Bordeaux. 11 arestează aci pe 13 august 1943. Cum despre d nu se ştia nimic, ca să-i dea de urmă Gestapoului i-a trebuit săptămîni.

Într-o zi a primei săptămîni de septembrie, Berg, nebun de bucurie, a năvălit în camera lui Trepper, urlînd : „Gata! îl avem pe Duval !*

Marele Şef rămase ca trăsnit de această veste şi, pentru prima dată, avu impresia că a ajuns la capătul îndelungatei sale lupte. Uşa sa putea fi deschisă dintr-un moment într-altul şi se putea aştepta să i se ordone să iasă pentru a fi executat. Nu-i mai rămînea decît s-o sfîrşească cu demnitate.

Fernand Pauriol a fost torturat cu sălbăticie, dar n-a vorbit. Nici ameninţarea că o să-şi vadă soţia împuşcată sub ochii săi n-a avut efect asupra sa. Un an mai tîrziu fu executat. Militantul comunist Pauriol duse însă cu el în mormint secretele pe care nemţii căutascră cu atîta înverşunare să i le smulgă.

Abia aşi înfrînsese temerile Marele Şef, ca primi o nouă lovitură. Pe 12 septembrie, Berg îl anunţă că va

pleca cu ° escortă în sud. Funkabwehrul descoperise recent acolo un emi ţător comunist şi reuşise să intre în posesia copiilor telegramelor trimise şi primite. Eminentul ,distrugător de coduri' Kludow era în drum spre Franţa şi urma să se ocupe imediat de ele. Comandoul era aproape convins că emiţătorul descoperit nu era altul decît cel care servise la transmiterea mesajului încredinţat Julietei.

Dacă emiţătorul transmisese mesajul Gestapoului, însemna, implicit, că transmisese şi raportul Marelui Şef şi atunci Kludow. examinînd copiile mesajelor din arhive, avea să descopere repede înşelătoria. Raţionamentul era logic, dar. spre norocul lui Trepper. ipoteza de aplicare era falsă, căci nu emiţătorul descoperit fusese cel folosit pentru transmiterea la Moscova a mesajului lui Gicring. Cît despre raportul în trei limbi al Marelui Şef, acesta a fost dus printr-un curier la Londra, de unde a luat drumul Moscovei. Trepper n-avea de unde să ştie lucrul acesta, aşa că el credea că era pe punctul de a fi demascat. Atunci se hotărăşte să rişte o evadare. De şase luni de cînd examina locurile şi măsurile de pază luate, reuşise să-şi dea seama care erau şansele unei asemenea acţiuni. Riscul era. într-adevăr. foarte mare: trebuiau înfruntate gloanţele gărzilor slovace. Altă posibilitate nu exista. Chiar în seara aceea, el expune proiectul său lui Katz.

Acesta refuză să-l urmeze. Soţia şi copiii săi erau instalaţi în castelul Billeron, la Maximovici. Ei serveau Comandoului drept ostateci. Katz a fost prevenit ca ei vor fi executaţi, dacă nu joacă cinstit. El a acceptat să le rişte viaţa în afacerea cu Julicta, din cauza a ceea ce era în joc. dar nu se simţea în drept să-i condamne la moarte pentru a-şi salva propria existenţă.

El va rămîne la Neuilly. Deci, noroc bun bătrinului său tovarăş !

Kriminalrat Pannwitz, hauptsturmfuhrer S.S., călău al Pragăi, tu care eşti acum în viaţa, în timp ce Katz e mort,

poţi spune şi acum, după ce ai citit aceste rînduri. ca omul acesta era. prin rasa lui, inapt pentru sacrificat ?

1B B

Trepper îşi modifica atunci planul. El acceptase riscul de a fi ucis de gărzile slovace pentru a putea fugi împreună cu Katz. Pentru a evada singur insa, nu era nevoie să se expună unui asemenea pericol : avea la cl acte şi bani, iar sustragerea de sub supravegherea lui Berg nu era o operaţie prea dificilă, mai ales că acesta umbla aproape în permanenţă beat.

Spre norocul lui. Willy Berg se sculă a doua zi cu dureri îngrozitoare de stomac. În ajun băuse mai mult ca de obicei pentru a-şi îneca necazul : era comemorarea morţii unuia dintre fiii săi. A sosit pe la orde unspreze şi jumătate La hotelul particular din Ncuilly, înlr-o stare de completă depresiune sufletească. Trepper l-a compătimit şi i-a propus sâ-l conducă pînă la farmacia aceea unde se vindea remcdiul-minune Berg ¡-a mulţumit călduros. Au luat loc într-o maşină a Gestapoului. Trepper ordonă şoferului să meargă la gara Saint-Lazare. Farmacia Bailly se afla în stingă gării. Aceasta nu era n farmacie oarecare. Parterul, imens, conţinea vreo zece tejghele. La eta jele superioare ale imobilului erau instalate birouri şi laboratoare. Avea o intrare prin strada Romei şi alta prin strada Rocher.

Trepper se hotărise ca, o data ajunşi în farmacie, sâ-i aplice lui Berg o lovitură puternică, evident insă nu fatală, după care s-o ia la fugă rit îl ţineau picioarele. În cazul în care ar fi ratat lovitura, conta pe faptul că atît farmacia cît şi străzile din apropiere erau de obicei aglomerate şi. ca atare, Berg nu ar fi putut folosi

pistoletul. . ' ; J

Cînd maşina ajunse în faţa farmaciei, Trepper cobori şi ţinu uşa deschisă, ca să coboare şi Berg. Acesta se ridica şi spuse. încruntîndu-şi sprincenclc : .Bine, dar sînt mai multe **intrări În** această farmacie...* .Desigur, dar dumneavoastră veniţi cu mine*. Berg ezita o clipă, apoi se aşeză iar în maşină, murmur ind: „Ştiţi, cu am încredere în dumneavoastră. Du- ceţi-vă... Marele Şef intră pe o uşa şi ieşi pe cealaltă.

Ajuns în strada, se deplasă fără grabă. spre a nu at atenţia asupra sa. pma la primul colţ, apoi intră în staţia de metro şi luă prima garnitură de vagoane sosită, cu care merse pînă la capătul liniei. Proceda astfel pentru a se dcpârta cît mai mult de cartierul respectiv, convins fiind că nemţii, imediat ce vor afla de dispariţia sa, vor bloca străzile din jurul farmaciei.

Ieşind în staţia metroului. Trepper porni înapoi spre centru ; se opri de mai multe ori, supraveghind atent străzile; luă apoi an autobuz pînă la gara Saint-Lazare. unde se urcă într-un tren ce mergea spre Saint-Germain-en-Lay.

Trenul s-a oprit la Vcsinct. dar n-a coborât. Nu mai ştia dacă Georgia de Wîntcr mai locuia în pavilionul lor ¿în strada Borde. numărul 22. Poate că ii lipsiseră banii ca să plătească chiria şi plecase. Contractul de închiriere era, de altfel, aproape de expirare – dacă nu şi expirase deja. Părăsi trenul la Saint- Germam-en-Lay şi sună la uşa unei pensiuni de familie unde fusese dus Patrick. fiul Georgiei. Fugarul a fost poftit să intre. A telefonat imediat la Vcsinct. dar nu i-a răspuns nimeni. Aparent, pavilionul era pustiu.

Incerdnd să dea de o pistă, nemţii s-au gîndit că, probabil. Katz era la curent cu proiectul de evadare al

şefului său şi că ştia şi unde se ascunde. II aduseră atunci la Saussaies şi-l torturară. Dîrxul Katz rezistă însă şi de data aceasta fără sa scoată un cuvint. Când l-au dus înapoi la Neuilly, era pe jumătate mort.

îngrozit, portarul Prodhamme s-a apropiat de nenorocitul care zăcea pe pămînt. Katz i-a şoptit: wlntr-o zi, domnul carv a evadat va reveni aici. Spune-i că am fost torturat pînă a moarte, fără sâ spun ceva, şi că mor cu bucuria în inimă. Cere i din partea mea să se ocupe de copiii mei[4].

Ziua era pe sfîrşite. Pannwitz. deprimat, se hotărî să-i spună totul lui Muller-Gestapo Ridică receptorul şi ceru biroul acestuia. Cînd i se dădu legătura. îi spuse: .Să nu leşinaţi dnd auziţi vestea. Trepper a evadat*. Linişte la capătul firului Pannwitz : .Alo... aţi leşinat ?*

Izbucni atunci o ploaie de înjuraturi furioase. Apoi, cînd Müller se satură de înjurat, murmura cu o voce stinsă : .$i cum vreţi dumneavoastră să comunic eu asta reichsfühierului Himmler __ lui. care ne-a ordonat să-l băgăm pe prizonier într-o gaură adîncă fi să-l acoperim cu lanţuri ?* Pannwitz ezită un moment apoi spuse: .Există o soluţie...“ .Da? Care?* .Să nu-i comunicăm nimic !* La început revoltat. Müller n-a fost de acord, dar pînă la urmă a admis că acesta era singurul mijloc de a evita trăsnetele lui Himmler.

Cei doi complici au parafat un pact tacit de păstrare a secretului asupra evadării lui Trepper. El va fi respectat. Reichs- führcrul va ignora pînă la moarte cele întâmplate.

Pannwitz va râmîne în fruntea Comandoului Dar aceasta nu este decît o anrinare. şi el o ştie. Dacă nu va pune mina pe evadat în cel mai scurt timp. Marele Joc se va termina înainte de a fi început cu adevărat

În noaptea aceea, somnul kriminal râtului trebuie că a constat numai din coşmaruri

Georgia nu plecase de la Vesinct. dar. fiind obosită, nu a coborît din pat cînd a auzit telefonul, gindindu-se că ar putea fi vorba de o greşeală. Dacă a fost vreun cunoscut, evident, va reveni ceva mai târziu. Într-adevăr, după aproximativ* o jumătate de oră. telefonul sună din nou. Ridică receptorul şi recunoscu vocea uneia dintre surorile care ţineau pensiunea de b Saint-Germain.

— Doamnă, veaiţi imediat !

— Eu ? Dar pentru ce ? Ce s-a întâmplat ?

Nu pot sâ vă spun, dar trebuie să veniţi.

Se îmbrăcă în grabă, lua trenul spre Saint-Germain ji sună |a uşa pensionului. Ii deschise Trepper. Se îmbrăţişară. Ştiuse ea că au se revadă. .Fiinţe ca tine şi ca mine trec prin orice* – « SP^C convinsă. Au stat mult de vorbă împreună. El ti relată că lucrează pentru serviciul de informaţii sovietic, că are gradul de general în Armata Roşie şi că a condus o mare reţea de informaţii. Ea rămase surprinsă, pentru că tot timpul crezuse că face parte din serviciul de informaţii al Angliei.

Dar ceea ce interesa înainte de orice era ultima frază a Marelui Şef : -Trebuie ca tu să mă ajuţi*.

Hotănră să se ascundă provizoriu la Vesinet. înainte de a părăsi pensiunea. Trepper ii scrise o scrisoare Im Pannwitz. li explică că dispariţia sa nu era o evadare şi că a fost constrins să procedeze aşa din cauza unei împrejurări neprevăzute : în timp ce intra în farmacia Bailly spre a cumpăra un medicament pentru Berg, a fost acostat de un membru al .contraspionajului”. Acesta

i-a spus parola de recunoaştere stabilita şi i-a ordonat sad urmeze, explici ndu-i câ este căutat de mult timp de .contraspionaj-. Trepper fusese obligat să-l urmeze, ca sâ nu trezească bănuieli şi să pericliteze Marele Joc.

El voiajase mai întîi într-o maşină a .contraspionajului”, după care fusese urcat într-un tren. Presupunea că îl duceau să-l adăpostească în Elveţia. Profitase de o oprire în gara din Besançon, pentru a arunca mesajul său într-o cutie poştali

Mesajul respectiv se termina prinlr-o pledoarie în favoarea lui Willy Bcrg : să nu-l pedepsească, deoarece el n-arc nici o vină.

Una din surorile de la Saint-Gcrmain acceptă să plece imediat la Besançon şi să pună scrisoarea la cutie.

Ca şi Pannwitz. dar pentru un motiv evident invers. Marele W *c străduia cu orice preţ să salveze Marele Joc. El era con vim că Moscova va trage de aici cel mai marc folos.

În zilele următoare» Georgia de Winter alergă la Paris în căutarea unei legături a rezistenţei. O obţinu pe ziua de 17. Marele Şef îşî părăsi vizuina şi se întâlni cu emisarul respectiv. Află de la el că raportul său fusese trimis întocmai la Moscova şi că postul emiţător descoperit în sud nu servise la transmiterea lui. Comandoul nu va descoperi deci că a fost tras pe sfoară şi, ca atare. Marele Joc putea continua. Trepper ceru să se avertizeze Centrul de evadarea sa. să i se explice motivele şi să fie prevenit că ea nu va schimba absolut cu nimic planurile Comandoului.

Emisarul îi dădu pilula de cianură pe care o solicitase: nu voia să fie prins viu» pentru că ar fi riscat să compromită totul vorbind sub tortura.

În zorii celei de-a treia zi petrecută la Vesinct» cei doi amanţi sînt treziţi de lovituri în uşă. Trepper sare din pat şi fuge la fereastră. întunericul este aproape total, dar el parca zăreşte un grup de oameni strânşi pe trotuar. Loviturile devin şi mai insistente : cineva strigă. Apoi, urmează un interval de linişte. Jos. grupul rămine nemişcat. Deodată se aude un zgomot ca de cheie în broasca de la uşă. Uşa se deschide. Trepper ia pilula şi trece în camera a cărei fereastră dă în spatele casei. Georgia îl urmează. Ii cere să-l lase singur. Cînd ceilalţi vor intra» el va înghiţi pilula. Răsună voci, chemări şi Georgia răspunde. El ciuleşte urechile şi-l aude pe proprietarul pavilionului scuzîndu-se pentru pătrunderea sa matinală în casă. Georgia îi spusese ca pleacă şi el venise să viziteze casa cu nişte amatori s-o închirieze. Venise şi în ajun, dar nu găsise pe nimeni, de aceea se gândise să revină acum, foarte devreme, pentru a ax ca mai multe şanse de a o găsi pe chiriaşa sa acasă.

Trepper băgă pilula în buzunar ; încă o secundă şi ar fi înghiţit-o pentru nimic.

Trebuia totuşi s-o şteargă.

Georgia de W inter reuşi s-o convingă pe doamna Queyrie, care îl adăpostea pe Patrick. să-l ascundă în apartamentul mamei sale pe Marele Şef. între timp. !ui Trepper îi parvine răs. punsul Centrului la mesajul pnn care el !i anunţase evadarea sa

Textul i-a îngheţat inima prin uscăciunea lui. „Ne bucurăm mult pentru dumneavoastră. Acum trebuie să rupeţi legăturile cu toată lumea şi să dispăreţi*. E adevărat că continuarea Marelui Joc cerea ca el să dispară. Dar de ce această răceală ? Sc mai îndoieşte oare Directorul de el ?

Trepper îşi aminti de o frază a lui Giering: „Dacă evadaţi şi dacă avertizaţi Moscova, veţi fi. oricum, considerat ca trădător. Vi se va spune că dumneavoastră aţi acceptat să colaboraţi cu Comandoul fără să ştiţi dacă veţi avea posibilitatea să preveniţi Centrul ; în consecinţă, înseamnă că aţi mers cu noi numai pentru ca să vă salvaţi pielea“.

Evadarea lui Trepper a răsturnat traiul dulceag de la Neuilly,

Ieri amical. Comandoul nu mai oferă astăzi decît feţe feroce şi camerele răsună de înjurături şi ameninţări cu moartea. Ca şi după Atr6bates. ca şi după capturarea sa, Kent nu rezistă. El dezvăluie lui Pannwitz că Saint-Gennainul este unul din refugiile posibile ale evadatului Dar dacă el ştie de existenţa pensiunii» cl îi ignoră amplasarea. Comandoul pierce o sâptă- mînă pînă să dea de ca. îl trimite acolo pe Kent: cele două surori îi spun însă că nu înţeleg nimic din ce le spune. îl trimit aci pe Katz. sub supraveghere : ele dau acelaşi răspuns.

Pannwitz se resemnează şi se mulţumeşte să le aresteze Trepper e informat imediat. Prin cele două

surori, Comandoul putea să ajungă pînă la Suresnes: ele ştiau că Patrick a ost încredinţat soţilor Qucyrie.

Marele Şef trebuia deci să fugă şi de aici.

Claude Spaak relatează: .Pe la sfîrşitul luni, septembne a anului 1943. s-a prezentat la locuînţa mea în an*’ . Bcaujolais, o femeie foarte frumoasă care venea în p

Trepper Ea mi-a spus: -El ar vrea ca soţia dumneavoastră să vină să ! vadă imediat Deocamdată se află într-o ascunză- toare sigură, dar nu poate iqi de acolo pentru ci c căutat de
Gestapo*. -,g

Evident, era periculos pentru ea şi am preferat sâ merg eu însumi. Cind am ajuns la ascunzătoarea lui Trepper. acesta mi-a deschis personal uşa şi s-a aruncat în braţele mele. Apoi mi-a spus: -Am tot Gestapoul pe urmele mele, puteţi să mi ajutaţi ?•*. ’• *■1 11|-ţi

Două probleme îl frămîntau atunci pe Marele Şef : sa-l liniştească pe Pannwitz şi să reia contactul cu rezistenţa. A doua putea ii poate rezolvată cu ajutorul soţilor Spaak, dar nimeni nu era în măsură să-l ajute s-o rezolve pe prima.

Arestările de la Saint-Germain n-aveau drept consecinţă numai faptul că ii obligau sa plece de la Suresnes : ele corn- promiteau Marele Joc. Dacă Pannwitz va afla că scrisoarea a fost pusă la poşta din Besançon de către una din surori, el va şti că, cel puţin de data aceasta, fugarul l-a minţit. Asta risca să-l facă să se îndoiască şi de restul acţiunilor întreprinse de Marele Şef.

Trepper Ii scrie atunci o a doua scrisoare. Cum ea va fi pusă la poşta din Paris, el explica că .contraspionajul”. în loc să-l treacă în Elveţia, în ultimul moment s-a răsgîndit şi a hotărit să-l aducă aci. Că el este indignat de arestările operate de Comando după fuga sa şi de faptul că Pannwitz a pus să fie arestaţi patronii şi funcţionarii magazinelor pe care Trepper le frecventase în timpul captivităţii sale sub pretextul de a se face văzut de agenţii .contraspionajului*. * . – •

Mai mult de o sută de persoane au fost arestate,

printre care toţi furnizorii Marelui Şef. Acesta îi reproşează deschis lui Pannwitz frenezia sa imprudentă : operind atitea are»târi va alarma pînă la urmă -contraspionajul“.

Î.'M

Trebuie să dea drumul prizonierilor ţi curind totu| 5C ya xranja cum nu se poate mai bine.

Această scrisoare nu rezolva, evident, dificultatea majoră • Ü şteargă impresia produsă asupra lui Pannwitz de eventualele destăinuiri ale surorilor de la Saint-Germain. Dar din lipsă de altceva mai bun. Trepper nu putea dech să se străduiască « încurce lucrurile. El ştia că dorinţa arzătoare a kriminalratu- | ui era să poată conchide că Funkspiclul râmînea valabil. Prin cea de-a doua scrisoare a sa. Marele Şef caută sâ-i furnizeze motive care să-l facă să creadă că nu era înşelat. Dar nu mai putea fi vorba sâ disparâ fi să rămînâ fără contacte.

Cele două surori din Saint-Germain nu au vorbit.

Printre cele o sută de persoane arestate la 13 decembrie, ele nu sînt în ochii lui Pannwitz. decît două simple unităţi.

Comandoul îşi pierde zadarnic zilele şi nopţile cu interogarea acestei lumi : nimeni nu ştie nimic despre activitatea Marelui Şef şi nici unde poate fi găsit.

Pannwitz îţi îndreaptă atunci speranţele în altă parte. Ordona imediat o anchetă asupra Georgici de \\ inter, de a cărei existenţă ştia de mult timp, dar de care nimeni nu se ocupase pînnă acum.

Într-un interval de douăsprezece ore. kriminalratul îi localizează originea belgiană. Marna Georgici şi mai multe dintre prietenele sale sînt arestate în Belgia şi închise cîtva timp. La Paris, Comandoul se străduieşte să-i descopere activităţile anterioare. relaţiile, locurile pe care le frecventa. Pannwitz a cerut Si a obţinut de la Gestapo-Müller trimiterea unor întăriri con**siderabile.**

După trei zile de stat închis în casă. Frcppcr \rca

să ş schimbe refugiul Georgia făcuse multe drumuri pînnă n st Chabanais. apartamentul soţilor Spaak. şi risca să ic ochi. Din lipsa unei ascunzători sigure, salvarea lor depindea de deplasările pe care le făceau.

Şi-au petrecut noaptea din 28 spre 29 septembrie la Ora- toriul din Luvru. unde au fost primiţi de pastor la recomandarea Suzanei Spaak.

Aici s-au odihnit pînâ la orele patru dimineaţa, cînd au trebuit să plece iar.

Dar unde să meargă ?

Apartamentul din strada Beaujolais nu oferea un refugiu bun : Gestapoul putea în fiecare moment să dea peste el. pe cinci sau şase câi diferite. Suzana Spaak obţine de la o prietenă adresa unei pensiuni de familie din Bourg-la-Reine, unde sînt găzduiţi mai mulţi copii de evrei. Georgia se duce să-l sondeze pe proprietarul pensiunii : acesta acceptă să-i primească, pe ea şi pe Trepper. Dar pensiunea, şi aşa tixită de oaspeţi clandestini, nu-i inspiră Marelui Şef un sentiment de securitate. Pe aceeaşi stradă, alături, se află o altă pensiune de familie, deţinută de două doamne liniştite : -Casa Albă“. Aceasta părea mult mai sigură. Prezentat de vecini, Trepper a obţinut aici o cameră. Cît despre Georgia. el a hotărît să o pună la adăpost de Gestapo. Cum ca protesta, el i-a răspuns doar atît : .Ascultă-mă. du-te, eu ră- mîn să regăsesc contactul, pentru că altfel sînt izolat definitiv. După aceasta este posibil să mă trimită foarte departe. în străinătate. şi nu o să ne mai vedem mult timp[4].

Crede el oare, în sinea lui, că au să se mai revadă într-o zi ? El arc faţă de Liuba. soţia sa, aceleaşi sentimente pe care Ic-a avut cînd a cunoscut-o şi toate acestea el nu le-a ascuns faţă de Georgia. Născute o

dată cu războiul, relaţiile sale cu Georgia se vor sfîrşi o dată cu el. \

Soţii Spaak au ca prietene două englezoaice, Ruth Peters şi Antonia Lyon-Smith (verişoare). care se ascund la Paris de Ia începutul ocupaţiei. Cea mai tînără, Antonia, cunoaşte un oarecare doctor din Joncker, lîngă frontiera elveţiană, bănuit că facilitează treceiea în Elveţia a suspcctţilor urmăriţi. Acceptă să-i scrie şi să-l roage să se ocupe de Georgia de Winter

Trepper tremură pentru prietena sa; el consideră că în fiecare minut petrecut împreună riscă să cadă în tniiru nemiloase Pînă la răspunsul doctorului, Georgia se duce să se ascundă ¡ntr-un sătuleţ din Beauce, lîngă Chartres, la nişte ţărani, cărora le-a fost recomandată de una din prietenele sale de la cursul de dans. Trepper i-a dat o sută de mii de franci, bani dt drum 5i pentru diverse cheltuieli Pentru a fi recunoscută de doctorul din Joncker, Antonia Lyon-Smith i-a dat o scrisoare de reco- mandare.

Despărţirea pune o problemă : cine avea să asigure legăturile lui Trepper în locul Georgiei ? Aceasta a propus-o pe bă- trina d-nă May, pe care a cunoscut-o prin intermediul croitoresei sale.

D-na May era văduva unui cîntăreţ şi compozitor, destul de cunoscut înainte de război : ea trăia din drepturile de autor ale defunctului său soţ.

Veselia şi comunicativitatea ei au sedus-o pe Georgia şi cele două femei s-au simpatizat.

Dibuită de tînăra sa prietenă, d-na May nu ezită: ajutorul ei este doar acordat unui om hăituit de Gestapo. în pensiunea de familie din Bourg-la-Reine va intra în calitate de „infirmieră* a Marelui Şef. în acest fel vor fi justificate atî: închiderea în casă a „bolnavului[4], cît şi plecările şi înapoierile „infirmierei*

sale.

Mai rămînea de găsit firul care ducea la rezistenţă. Soţii Spaak se adresară doctorului Chertok, membru al Mişcării Naţionale împotriva Rasismului, în speranţa că el va reuşi să con tacteze rezistenţa. ,

După ce i-a ascultat povestind odiseea lui Trepper, a izbucnit în rîs, spunînd : „Bieţii mei prieteni, soi aţi atP un mare mitocan ! Toate acestea nu pot fi decît nişte mmciu

La insistenţa soţilor Spaak, accepta totuşi să încerce stabi- Jirca legăturii. După citera zile reveni în strada Beaujolais şi, de data aceasta, fără să mai fie vesel, spuse: .Aveţi dreptate: e ceva foarte serios”. Intîlnirea a fost fixată într-o stradă din Bourg-la-Reinc. Data : 22 octombrie. Ora avea să fie indicată ulterior printr-un telefon al lui C.hertok către soţii Spaak.

Pannwitz află că Gcorgia de Winter studia dansul, descoperi cursul din piaţa Clichy şi o aresta pe o colegă a ei ; aceasta destăinui totul. Ea ştie vila din Vésinet şi cunoaşte pe soţii Queyrie (doar ea îi recomandase Gcorgiei cu un an mai înainte). O cunoaşte şi pe d-na May (i-o prezentase Georgia).

La Vêsinet. Comandoul nu găseşte dcch cîleva indicii care atestau şederea recenta a celor doi fugari aici. Dar la Suresnes. el supune casa soţilor Queyrie unui adevărat asalt.

Două maşini ale Gestapoului invadează aleea Pepinierei şi frînează brusc în faţa casei ; oamenii Comandoului sar peste gardul de fier cu pistoletele în miini şi năvălesc pe uşă. Pann- witz e convins câ ¡1 va prinde pe Trcppcr ; n-o găseşte dccît pe bunica Queyrie. Domnul Queyrie era la lucru. Cit despre d-na Queyrie, aceasta, ascuitînd de sfatul Marelui Şef. plecase cu Patrick la Corrèze, la o cumnată care o găzduia deja de

mai multe luni pe fiica sa Annie. Corrèze e un tirguşor situat exact în centrul departamentului cu acelaşi nume.

Seara, doamna Queyrie a primit un telefon de la Paris. 0 voce necunoscută o anunţa că soţul său şi-a zdrobit un picior şi o cheamă la el pe soţia sa. Neîncrezătoare, d-na Queyrie nu se mişcă însă din loc. Comandoul trebuie, deci, să se deplaseze la Corrèze.

Pannwitz vrea cu atit mai mult lucrul acesta cu cît el crede că Patrick este fiul lui Trepper ; capturarea lui putea permite un şantaj eficace.

Au plecat deci cu două maşini ticsite de oameni cu tot felul de arme. Pannwitz evocă frumos această expediţie: un atac c3 la Stalingrad. S.S.-iştii au năvălit spre tîrguşor. l-au inhăţa, pe Paîrick 41 pe d-na Qucyne $1 s-au îndreptat spre Paris fără sa mai piardă vreo secundă prin aceste locuri neospitaliere

La orele unu noaptea au intrat pe poarta din strada Saus- saie*. 2 '

Cu inima strînsă. d-na Queyric aude cum în urma lor se închideau nişte porţi grele de fier. Patrick dormea pe genunchii ci L-a luat în braţe şi s-a urcat după gardienii săi fatr-o ca- meră afumată.

Asemenea unor naufragiaţi agăţîndu-se de plutele lor. ei vor rămîne în această cameră trei zile şi trei nopţi, uimiţi de freamătul zbirilor Gestapoului, asurziţi de urletele din care nu înţelegeau nimic.

Un far în acest întuneric: oberscharfuhrerul Siegfricd Schneider, interpretul Comandoului.

EI se arătă tot atît de salvator pentru femeie şi copil cum fusese şi pentru Denisc Corbin. .Acesta era un băiat înalt şi frumos, spune d-na Quevrie. mereu îmbrăcat civil, cu pantofi de căprioară.

Părea un băiat de familie bună, care se înscrisese la Gestapo numai pentru a fi la adăpost. Era prea drăguţ pentru a fi cu adevărat de la poliţie*. Ea afla

de la el că mama şi soţul ei sînt la Fresnes. dar că sînt sănătoşi.

După trei zile. Comandoul hotărăşte că acest camping neobişnuit nu poate să se mai prelungească mult timp şi delibe rează asupra soartei celor doi prizonieri. Discuţia e furtunoasă. După ce s-a terminat, Pannwitz a anunţat-o pe d-na Queyrie . •O să vă trimitem pe amîndoi într-unui din centrele noastre la Saint-Germain. Dacă încercaţi să evadaţi, mama şi soţul dumneavoastră vor suferi consecinţele*. Schneîdcr adaugă în tra cerc această precizare : .Voiau să-l trimită pe Patnck în mania, pe undeva prin Pădurea Neagră. Numai pentru ca v este atît de vizibil ataşat vi-l lasă*. De la arestarea

se ţinea cu mîmile amindouă de fusta d-nei Qucyric şi începea să ţipe atunci dnd încercau să-l desprindă de ea.

Au fost trimişi într-o instituţie a Legiunii de onoare de la Saint-Germain. rechiziţionată de Wchrmacht şi girată de cîţiva „şoareci cenuşii”. Doi din ci, Grcta şi Margareta, ¡1 îndrăgesc pe Patrick. Ele ¡1 instalează împreuna cu d-na Qucyrie în cea mai frumoasă cameră a infirmeriei. Cind Ii s-a servit prima masă, d-na Qucyric. neîncrezătoare, a căscat ochii : pe u farfurioară se afla o bucată de pîinc albă. A luat-o între degetul marc şi arătător, a ridicat-o ca şi cum ar fi fost ceva cu totul deosebit şi a muşcat respectuos din ea. Fiul adoptiv al lui Trepper continua să aibă noroc

La d-na May, Comandoul a cunoscut o nouă decepţie : apartamentul era gol. Pannwitz instala aci o capcană, lăsînd pe loc cîţiva din auxiliarii săi francezi, membri ai celebrei .bande â Lafont*. Henri Chambcrlain, zis Lafont, figură bine cunoscu’i a lumii interlope din Paris, a recrutat pentru Gestapo deţinuţi de drept comun, de prin închisori. Ei îşi ţineau .şedinţele* în sinistrul imobil din strada Lauriston 93. ai cărui pereţi nu erau ath de groşi îndt să înăbuşe strigatele torturaţilor.

Printre hîrtiile d-nei May, Pannwitz a descoperit că peste cîtcva zile avea să fie comemorarea morţii soţului. Aceasta împrejurare l-a făcut să se gîndească la o cursă vicleană. În ziua aceea. Comandoul s-a dus în delegaţie la cimitir; şeful uu purta o coroană superbă înfăşurată cu o banderolă pe care scria : .Din partea prietenilor dntecului*. Ore în şir Comandoul s-a în vîrtit prin cimitir cu ochii mereu la pîndă. Dar Zadarnic. căci d-na May n-a venit să se reculeagă la mormîntul soţului său.

SALVEAZA-SE CINE POATE

Georgia de Wintcr se plictiseşte.

Pe 14 octombrie, ncmaisuportind singurătatea, părăseşte satul Bcaucc şi se duce la Trcppcr. la Bourg-la-Rcine. El o admonestează pentru această imprudenţă, dar reproşurile sale ascund cu greu sentimentul său intim Intilnirea lor nu durează dccit o noapte : Georgia, certată bine, pleacă înapoi chiar în dimineaţa zilei de 15 octombrie. La despărţire, d-na May îi spune: .Ar trebui să-mi daţi adresa dumneavoastră, pentru ca să pot cel puţin să vi previn dacă se intimplă ceva", l-o dă.

D-na May părăseşte şi ea pensiunea de familie ca să se ducă la Buttcs-Chaumont. înainte de arestarea Marelui Şef. Centrul organizase cu el un sistem de intilniri zise -de rutină" În zilele de 1 şi 15 ale fiecărei luni, un trimis ȷ! Centrului urma să stea în faţa unei biserici oarecare din cartierul Buttcs-Chaumont pentru a-l intîlni dacă el considera necesar.

Georgia. expediată la intilnirea de pe I octombrie, n-a ffâs't pe nimeni acolo. Trcppcr speră că d-na May va avea mai tnult noroc.

Soţii Spaak l-au anunţat, natural, de intilnirea din

dar Marele Şef nu vota să scape nici o posibilitate de a relua coniac Ini- În plus, reprezentantul Centrului putea asigura legătura cu Directorul mult mai rapid dccit rezistenţa.

D-na May l-a prevenit pe Trepper că va profita de ocazie pentru a da o fuga pînă acasă – apartamentul sau era la Bun«. Chaumont ; voia să-şi ia de acolo nişte lucruri.

El a sfătuit-o să nu meargă, dar bătrîna doamnă s-a încăpăţînat şi n-a ascultat.

În legătură cu acest episod, Pannwitz relatează :

.Imediat ce mi-au telefonat oamenii lui Lafont, am sărit în maşina şi m-am dus acasă la d-na May. Ea era furioasă, căci banda, ca de obicei, jefuisc totul. Cînd m-a văzut că intru, s-a repezit la mine strigîndu-mi injurii şi m-a lovit puternic în fluierul piciorului drept, cauzîndu-mi o mare durere Am zbierat de durere şi m-am aplecat să-mi frec piciorul Atunci ea s-a aruncat asupra mea şi m-a snopit în bătaie cu umbrela.

Pînă la urmă oamenii lui Lafont au reuşit s-o stăpînească. Am preferat s-o las în grija lor ca s-o interogheze, pentru că eu îmi ieşisem tare de tot din fire şi s-ar fi terminat foarte rău*.

D-na May avea un fiu. Ameninţată că va fi ucis sub ochii ei, ca i-a furnizat Comandoului adresele lui Trepper şi Georgiei.

Marele Şef îi spusese: .Dacă sînteţi arestată, vă rog să rezistaţi numai doua orc : atunci voi şti că vi s-a întîmplat ceva şi voi vedea ce c de făcut*.

Inlîlnirea din Buttes-Chaumont era prevăzută pentru orele douăsprezece. La orele două, Trepper începe să se alarmeze. La orele trei părăseşte pensiunea, spunîndu-i directoarei, d-na Parrend : • Ascultaţi, am impresia că dumneavoastră aveţi cîţivj locatari.,, cu o situaţie suspectă. Dacă aşa este, trebuie să dispară imediat. E posibil ca cineva să vină să mă

caute sau mă va căuta la telefon. Răspundeţi, vă rog. că cu am plecat la pltm- bare şi mă întorc pe la orele şapte*. Căci dacă el nu ştia C» Georgia a făcut imprudenţa să dea adresa sa d-nei May. ri ştia că bat rina o are pe cea a soţilor Spaak, la care a trimis-o de mai multe ori. Trebuia să-i prevină imediat de pericol.

Oprind Comandoul la Bourg-la-Reine, Trepper spera să-şi faciliteze vizita în strada Beaujolais. Şi la orele şapte e noapte deja.

Stratagema reuşeşte. Chiar în momentul în care Bourg-la-Reine e supus unei operaţii de poliţie, el pătrunde fără nici piedica la Claude Spaak şi-i dă teribila veste : trebuie sa fugă imediat Dar Siuana Spaak e la Orkans ; ca nu se întoarce decît scara Şi ce să facă cu copiii o fată de treisprezece ani, un băiat de doisprezece ? Trepper îl imploră pe scriitor să fie conştient de împrejurarea în care se află : Gestapoul poate suna la uşa sa dintr-un moment în altul ! Trebuie să dispară! De asemenea, este necesar sa fie anunţată şi prietena prin care s-a obţinut adresa primei pensiuni din Bourg-la-Rcine: făcîndu-le şi vorbească pe doamnele de la »Casa Albă**, Gestapoul va descoperi repede firul.

În sfîrşit, convins, Claude Spaak îl însoţi pe Trepper pînă la uşâ şi-l întrebă :

— Dar dumneavoastră unde mergeţi ?

— Nu ştiu.

Sutana Spaak s-a înapoiat la orele nouă seara. Incunoştin- Ută de soţul său. ca se duce imediat să prevină persoana ameninţată. Apoi cei doi soţi. împreună cu copiii, s-au dus să se refugieze la prietena lor Roth Pctcrs, care se ascundea în apartamentul din aleea Matignon.

Noaptea aceea. Marele Şef a petrecut-o sub dar de lună, lungit pe o bancă din piaţă, tremurind de frig şi la discreţia ttnei razii de poliţie.

A doua zi, Claude Spaak s-a prezentat la consulatul belgian „, Obţinu pentru soţia şi copiii săi O autorizaţie de plecare

J*>par, <x-dtrec!orul firmei Simexco. – NA.

A doua zi. pe 17 octombrie, el ¡şi însoţi familia la Gara de Nord. Suzana Spaak c foarte reticenta. Ca de obicei, ea considera câ se speriau pentru prea puţin lucru. Soţul său însă î-a demonstrat că nu aveau dreptul să se joace cu viaţa copiilor lor.

Pc peron. Claudc Spaak î-a spus : „Nu se ştie ce ni se poate întîmpla. Sâ convenim că, dacă eu primesc de la tine o scrisoare începînd cu «dragul meu Claudc- în loc de «dragul meu-. şi semnată <Suzana- în loc de «Suzet«, înseamnă că nu trebuie s-o cred“. Un sistem analog c prevăzut pentru scrisorile lui Claudc. Trenul începe să se mişte de plecare.

Suzana ii mai spune o ultimă dată : .Te asigur că exagerezi ! În opt zile, sînt înapoi !”

N-arc s-o mai revadă niciodată

În acest timp. Marele Şef se îndrepta spre biserica din Auteuil. Aci trebuia să se întilnească cu un agent trimis de tipograful Grou-Radencz. membru al unei reţele de rezistenţă care depindea de Londra.

Contactul, organizat de neobosita d-nă Spaak. era destinat să completeze un eventual eşec al eforturilor lui Chertok

Trepper plănuia să ceară emisarului lui Grou-Radenez să-l pună în legătură cu ambasada sovietică din Londra. În situaţia în care era el. trebuiau exploatate toate posibilităţile.

În faţa bisericii, un Citroen negru – marcă folosita curent de Gestapo.

Grou-Radenez. după la Paris in acel timp era unul din fraţii domnului

cum a aflat ulterior Marele Şef. fusese arestat pe 11 noiembrie şi murise incercînd să-l ajute Viiînd maşina. I rcppcr a făcut calc întoarsă. După cîtcva minute • intrat într-o cabină telefonică şi a chemat „Casa Albă*. La capătul firului i-a răspuns o voce necunoscuta, care se străduia M prelungească convorbirea. A pus receptorul în furcă. Gestapoul era la Bourg-la-Reinc.

Liniştit de P,ccarea alor săi. Claude Spaak i^i din Gara de Nord gindindu-se cu mima senină la încercarea care îl as tepta. Trebuia să treacă pe la domiciliul său. din strada Beau joia». unde ¡1 aştepta poate Gestapoul cu vreo cursă, căci doc torul Chertok trebuia să-l cheme la telefon la orele douăsprezece ca sâ-i spună ora inrilnirii de la Bourg-la-Reine. Desigur, acum nu mai putea fi vorba de organizarea unei întilniri acolo între Trepper şi emisarul rezistenţei : terenul era prea fierbinte ; vor trebui luate noi hotărîri.

Apartamentul este gol. Spaak se instalează într-un fotoliu p aşteaptă Fix la orele douăsprezece, soneria telefonului îl face « tresară. Rididnd receptorul, spune repede: .Arde! Să nu *c deranjeze nimeni !*. Linişte la celălalt capăt al firului, apoi zgomotul caracteristic punerii receptorului în furcă. De ce n-a spus Chcrtok nimic ? Oare Chcrtok îi telefonase ?

Spaak părăseşte imediat apartamentul şi se duce să se ascundă iar în aleea Matignon. Are întilnirc cu Trepper, peste patru zile, în faţa Bisericii Trinité, pentru a-i comunica ora pe care urma să i-o indice Chertok.

Dar oare Marele Şef n-a fost şi el arestat ? Dacă mai este încă în libertate, va mai fi şi pe 21 scara? Va veni cl la Trinité sau Gestapoul ?

Spaak are ce să rumege în patru zile. Liniştea interlocutorului său telefonic i se parc de rău augur.

Fraza spusă în mare grabă de (.laude Spaak l-a îngheţat pe Chertok : luat din scurt, el a pus maşinal telefonul în furca

-Să nu se deranjeze nimeni !...*

Şi el n-are posibilitatea pînă la data de 22 a lunii în curs •i-l alarmeze pe emisarul rezistenţei – Kovalski în persoana Şeful M.O.I.-ului. responsabilul grupurilor de

luptă străine ffanţa, se duce, deci. să se arunce în gura lupului ! Capturare;« lui va fi pentru rezistenţă un dezastru.

Ce c de făcut ?

În seara acestui 17 octombrie. Georgia s-a înapoiat din plimbarea sa obişnuită. Fără sâ aibă de lucru, singura, ea işi con- suma timpul făcînd marşuri lungi pe drumurile din Beaucc

În bucătăria fermei, masa era pusă : luă loc la ca între cei doi ţărani, gazdele sale.

.Dintr-o dată, cum povesteşte ea, bucătăria a fost invadată de nouă nemţi. Apoi a urmat o avalanşă de întrebări ! Am încercat să mă ţin tare. Pentru ca sa cîştig timp. îi făceam să repete fiecare frază spunînd : Cum ? Pannwitz. furios, pînă la urmă a strigat: «Ei! destul cu viclenia dumneavoastră! Dc altfel, noi ştim cine sînteţi. Duceţi-vă şi căutaţi-vă lucrurile !«. M-am conformat şi am ieşit însoţită de doi nemţi. Tremuram de emoţie şi nu voiam ca ci să observe. Dar şi-au dat seama şi rni-au spus pe un ton ironic : «Trebuie că vă este puţin cam frig-.

în maşină eram lîngă Pannwitz. Acesta a început imediat conversaţia : «Deci. Otto (Trepper) a şters-o...» Eddy (Trepper) mă instruise ca. în cazul în care voi fi arestată, sâ spun : S-a dus ca să pregătească terenul pentru negocierea unei păci, căci în privinţa relaţiilor dintre Rusia şi Germania cl este de părerea lui Bismarck. După cum este cunoscut. Bismarck a fost totdeauna partizanul unei înţelegeri cu Rusia. Cînd a auzit aceasta, Pannwitz s-a înseninat la faţă ! A devenit vesel ca un cintezoi şi am trăncănit tot timpul drumului. Mie insă îmi era o frică teribilă să nu găsească asupra mea scrisoarea către doc- torul din Jonckcr*.

Au oprit la Chartres, unde se afla sediul Gestapoului. Georgia ceru permisiunea să se ducă la toaleta.

Dar. cum pe Pannwitz veselia ci îl făcuse bănuitor, i-a ordonat unei auxiliare germane s-o controleze peste tot.

Ea a găsit în hainele Gcorgici cei o sută de mii de

franci încredinţaţi de Trepper şi. în cel mai intim loc al fiinţei sale adorabile, scrisoarea de la Antonia Lyon-Smith. Dmtr-o extremă imprudenţă, erau indicate în ca numele şi adresa doctorului.

„După aceasta, oont.nuă Georgia. ne-am ¿U5 cu , m«a într-un restaurant din Chartres Patronul ne•a într-o sală separată. Ziceai ca e un adevărat banchet, atît de veselă era ambianţa de acolo. Eu ocupam locul de onoare, în dreapta lui Pannwitz. care mi-a mărturisit rîrind : «De trei ăptâmini alergăm după dumneavoastră de atunci n-am avut timp nici să mi neam, nici să dormim-.

Şi ceilalţi erau foarte drăguţi cu mine, aproape ca nişte părinţi*.

O dată petrecerea terminata, convoiul şi-a reluat drumul spre Paris şi s-a oprit la Saussaies.

Knminalratul trepida de bucurie. Avea, în sfirşit, sentimentul că este iar stâpin pe situaţie.

Fără îndoială că Trepper alerga mereu, dar ce importanţă mai avea, dacă o fâcea pentru a organiza tratative între Moscova şi Berlin ? Era evident că Georgia nu avea cap pentru politică. Ea era incapabilă sa atribuie Marelui Şef declaraţii inventate. Fraza cu Bismarck era deosebit de semnificativă.

Dacă ne gîndim. lui Pannwitz nu i se părea ceva extraordinar că cx-prizonienil său profita de libertate ca să-şi termine lucrarea începută în captivitate. După părerea kriminalratului. Trepper era constrins chiar şi după evadare să joace cinstit mai departe: Gestapoul putea dovedi că Marele Şef a trădat pe mulţi dintre cei cu care lucrase (Katz, Maximovici. Robin- son ctc.).

Dacă nu vrea ca Moscova să fie avertizată de conduita lui, dacă nu vrea să primească moartea din mina acelora pe lînga care s-a refugiat, el trebuie să asculte Comandoului.

în continuare de

fără îndoiala că el îşi punea speranţele de reabilitare

toate într-o încheiere fericită a încrezător fiind ca

Marelui Joc. Wa nu va purta pică unui om care roania Atunci de ce idiotul acesta – se întreba Pannwitz – ' lasă fără veşti ? De ce nu-l ţine la curent cu demersurile sale ? De ce se pretează la o interminabilă vînătoare după el, în care toată lumea îşi distruge nervii şi-şi pierde timpul ? O are însă acum în mînă pe Georgia şi are să facă el ordine şi în această privinţă-

21 octombrie e ziua cînd Trepper trebuie să-l intilnească pe Spaak în faţa bisericii Trinité.

Rătăcirile Marelui Şef durează de şapte zile. Mănîncă puţin şi prost, doarme pe unde poate. în sfîrşit. duce o viaţă epuizanta de vînat hăituit.

Ofiţerii de la Todt n-ar mai recunoaşte, cu siguranţă, în el pe omul de afaceri putred de bogat, bine îmbrăcat şi hrănit la cele mai scumpe restaurante, care încheia cu ei contracte de mai multe milioane şi-i invita să soarbă şampanie prin cabaretele de noapte...

Intilnirea de la Trinité era prevăzută pentru orele nouă scara. Dar Trepper n-are veşti de la Spaak de pe 15 octombrie.

Va veni el oare la întâlnire sau va veni Gestapoul în locul lui ?

.În scara zilei de 21, povesteşte Claude Spaak, mi-am părăsit ascunzătoarea din calea Matignon pradă celor mai sumbre presentimente. Hotărîsem să plec puţin mai devreme, pentru ca să recunosc locurile. Era noua fără un sfert tind am sosit la Trinité.

Cu inima îngheţată de frică m-am postat în faţa porţii bisericii. După un timp l-am văzut pe Trepper apari nd din întuneric şi venind spre mine. Am căzut unul în braţele celuilalt. Apoi, pentru a nu atrage atenţia asupra noastră, am intrat pe o străduţă puţin

circulată“.

Spaak l-a anunţat de plecarea familiei sale în Belgia şi de anularea întâlnirii de la Bourg-la-Rcine, iar Trepper i-a povesti! despre peregrinările sale de o săptămînă. concluzionând Acum» este mai bine : mi-am găsit un adăpost“.

Pioasă minciună : Marele Şef considera că familia Spaak a făcut destul pentru el : nu voia să mai fie ţi în continuare o greutate pentru Claude Spaak. în realitate insă, nu avea unde sta. ;

După ce s-a despărţit de acesta. Trepper a oprit un velo- taxi şi s-a îndreptat spre gara Montparnasse. N-avca nimic de făcut acolo, dar voia numai să stea să se odihnească citeva minute. Ca şi Spaak, ca să vină la Trinité, a trebuit să-şi învingă frica. Agravată de o marc oboseală fizică, epuizarea nervilor săi îl făcea să Fie la un pas de depresiune.

În cabina care se zdruncina, căzuse pradă ameţelilor şi halucinaţiilor. Şi mai era şi întrebarea aceasta care îl frămînta mereu : unde o să petreacă noaptea ? La cobonrea din velo-taxi se clătină. Ciclistul – un bătrîn fără vlagă – se miră de înfăţişarea clientului său. Pînă la urmă, Trepper îi mărturisi că nu ştie unde să se ducă. Celălalt ezită, apoi murmură :

_V-aş invita cu plăcere să veniţi la mine, dar trebuie să mai fac o cursă pe ziua asta*. „Dacă vreţi, vă plătesc eu această ultimă cursă şi mă duceţi acasă la dumneavoastră“ a răspuns Trepper.

A ieşit de la bătrin la orele patru dimineaţa, odihnit puţin, avînd înaintea lui perspectiva a douăzeci de ore de plimbare p<- caldarimul parizian, la capătul cărora se va pune din nou problema de a găsi un adăpost pentru o noapte.

În zorii lui 22 octombrie, doctorul Chertok şi Charles Le derman s- au trezit cuprinşi de aceeaşi teamă care îi cuprinsese în ajun pe Trepper şi Claude Spaak Aveau şi ei presentimentul că merg şi se aruncă într-o capcană. Neputîndu-l alarma pe Kovalski. ci se duc să încerce să-l intercepteze pe Bourg-la-Reine.

Tentativa era nebuneasca. Se putea ca Gestapoul să fi instalat acolo un dispozitiv de supraveghere, şi atunci riscau sâ intre cu capul în lat; actele lor false n-ar fi rezistat la o examinare mai serioasă.

În plus, Chertok era fără veşti de la Spaak şi, deci, şi de la Treppcr. de mai multe zile. Dacă au fost arestaţi şi torturaţi, dacă au spus data şi locul întâlnirii, pe cei doi tovarăşi îi aşteaptă o capcană.

Dimineaţa, Treppcr telefonează soţilor Spaak. strada Beau- jolais.

Răspunse o voce feminină : -Aici secretara d-lui Spaak. vă ascult...*' Treppcr ştia că scriitorul nu avea secretară. «Vreţi, vă rog, să-i spuneţi că prietenul său va trece să-l vadă pe la orele două ?‘ o rugă Treppcr. Simplu şi, în acelaşi timp, amuzant.-,

Pannwitz, informat, trimite o echipă Ia Spaak acasă. Perseverent, kriminalratul încerca de mai mult timp şi un şiretlic pentru a-l prinde în plasă pe Marele Şef : publica cu regularitate la mica publicitate în -Paris-Soir” următorul anunţ : «Edgar! Dc ce nu telefonezi ? – Georgia“.

La prînz, Chertok lua masa într-un restaurant din strada Laromiguierc cu o membră a rezistenţei. Gharlota.

Colosul burgund va rămînc pentru ea o amintire

nepieritoare.

La desert, el i-a întins Charlotei trusa lui de chei şi o servietă tixită cu documente : .Poftim, pas trează-mi astea la tine. \ oi reveni peste trei orc sau niciodată. În acest ultim caz. dispari../

îl întilneştc pe Lcdcrman şi iau împreună metroul la gara Luxemburg. Un studiu minuţios al planului de la Bourg- la-Rcine le-a demonstrat că Kovalski putea să vină la întîlnirc pe mai multe căi ; singura metodă de interceptare consta deci

¡n a-l aborda imediat ce se apropia de locul de întîlnire – ceea ce multiplica cu atît mai mult riscurile.

Au coborît din metro la Bourg-la-Reine Gara era goală. Au luat-o pe drumul mare al Parisului şi s-au despărţit – Ledcr- man mcrgînd spre sud, Chertok spre nord, spre Paris. La orizont nici un baraj de poliţie. Dar fiecare maşină care trece ii face să le îngheţe măruntaiele : nu cumva vreuna dintre ele va frîna brusc de-a lungul trotuarului şi va ţîşni din ea o încărcătură de poliţişti germani ?

Deodată. Chertok recunoaşte silueta lui Kovalski. care mergea înaintea lui şi în aceeaşi direcţie. Măreşte pasul. ¡1 ajunge din urmă, mormăie printre dinţi : wPericol**.

Apoi, unul după altul, crispaţi dar aparent calmi, cei doi bărbaţi merg aşa pînă la Cachan

Ediţia zilnică a ziarului .Paris-Soir* lansează în trei rîn- duri apelul : .Edgar ! De ce nu telefonezi ? – Georgia[u].

Pe 22 octombrie e aniversarea lui Claude Spaak

Satisfăcut de punerea la adăpost a alor săi şi de fericita desfăşurare a întâlnirii de Ia Trinité, el

hotărăşte să dea o fugă pînâ în strada Beaujolais, ca să ia o sticlă de vin bun Prietena sa Huth Peters. înnebunită. îl imploră să nu comită această nebunie, el însă ţine cu orice preţ să-şi sărbătorească aniversarea. Pînă la urmă Huth reuşeşte să-l convingă să dea cel puţin un telefon pînă acasă : el convenise cu menajera sa. d-na Melandes. asupra unui sistem de alarmare. Dacă ea îi spunea a telefon •dragă domnule“, aceasta însemna că putea veni să-şi ia corespondenţa ; dimpotrivă, dacă i se adresa doar cu «domnule , trebuia să înţeleagă că este în pericol.

Sună. Cea care i-a răspuns a fost d-na Melandes: o recunoscu după voce. Aceasta îi spuse de mai multe ori .domnule . Evident, nu mai putea fi nici o îndoială : nemţii erau la el acasă.

E noapte. Trepper, obosit peste măsură, se hotărăşte la $_0$ imprudenţă caracteristică lui.

Pe cînd era la Simex – i se părea un secol de atunci – medicul său îi prescrisese o serie de injecţii pe care i le făcuse o infirmieră recomandată de Alfred Corbin. Aceasta se numea Lucia $i era foarte săritoare la nevoie.

De ce nu i-ar cerc azil ? Argumentele pledau însă împotriva unei asemenea acţiuni : mai întii pentru că s-ar fi putut ca numele ei să fi fost dat de Corbini o dată cu acela al dentistului Maleplate. şi atunci, desigur, se aflâ în atenţia Comandoului.

în al doilea rînd. era riscant să pătrundă în imobilul în care locuia Lucia, pentru că acolo se afla şi cartierul general al colaboraţionistului Marcel Déat, şeful Adunării Naţionale Populare pronaziste ; în holul imobilului făcea de pază, zi şi noapte, o gardă înarmată.

în al treilea rînd, imobilul respectiv, situat pe strada

Surène, se afla foarte aproape de intersecţia cu strada Saussaies, pe care, de asemenea, la o mică depărtare de aceeaşi intersecţie, se găsea clădirea în care era instalat Comandoul şi unde fusese deţinut şi Trepper mai bine de şase luni.

Neîntrezărind altă posibilitate, Marele Şef se hotărî să înfrunte toate aceste riscuri. Ajunse în imobil fără să aibă neplăceri şi, trecînd de cordonul gărzilor lui Déat, sună la uşa Luciei.

Aceasta îi deschise şi îl invită să intre. înăuntru. Trepper îi spuse : „Nu ştiu dacă ştiţi că eu sînt evreu. Nemţii m-au arestat şi m-au dus într-un lagăr de concentrare, de unde am reuşit să evadez. Aţi putea să mă ascundeţi cîteva zile. în ciuda riscurilor pe care le comportă aceasta ?“.

Spre marea sa surpriză. Lucia îl privi parcă uimită, iar fata sa capătă o expresie de iritare şi izbucni în lacrimi. Apoi, cu o voce întretăiată de suspine, îi spuse: „Cum îndrăzniţi să-mi puneţi o asemenea întrebare? Se înţelege că am să vă ascund !“

Marele Şef respiră uşurat. Cel puţin pentru cîteva zile va putea să se odihnească. Dar. sunetul strident al soneriei îl făcu sa sară speriat în picioare. Lucia se duse sa deschidă, apoi veni să-l liniştească : „Nu vă speriaţi : este un şef al rezistenţei : vine să petreacă noaptea aici[4]. Neplăcut surprins. Treppcr îi spuse însă: -Nu, aşa nu merge, va trebui ca unul din noi să plece!-. Lucia făcu prezentările. Între cei doi oameni avu loc o discuţie scurtă, în şoaptă, după care noul venit o asigură pe Lucia că el mai dispune de o ascunzătoare de rezervă şi se retrase.

Pannwitz primi de la Marele Şef o a treia misivă.

Acesta relua, pe un ton şi mai vioi, reproşurile

exprimate în cea de-a doua : .N-aţi dat drumul la nimeni : dimpotrivă, continuaţi să înmulţiţi numărul arestărilor. Toate acestea dovedesc că nu este posibil să se lucreze serios cu dumneavoastră Vă rog să înţelegeţi că nu trebuie cu nici un preţ să fie alarmat «contraspionajul-. De altfel, oamenii pe care i-aţi arestat nu sînt amestecaţi în afacerea noastră, şi asta dumneavoastră o ştiţi. Dacă nu le daţi drumul, am să stric eu însumi Marele Joc“.

Să-i elibereze pe prizonieri ? Pannwitz ar consimţi cu plăcere să facă acest lucru, dacă Marele Şef. în loc să-l copleşească cu ameninţări, i-ar face un raport asupra demersurilor sale pe lîngă Moscova.

N-o să le dea drumul pînă ce nu se va convinge de bun i credinţă a fugarului : ci sînt ostaticii săi. mai ales Georgia. în sfîrşit, el are speranţa – din ce în ce mai fragilă, e adevărat – ca arc să-l prindă pe Trepper. Pentru moment, vînătoarea continuă.

Scenaristul celebru. Charles Spaak. fratele lui (laude, c arestat la Paris ; soţia sa e capturată şi ea o dată cu el, dai Pannwitz îi dă repede drumul : era însărcinată.

În Belgia. Gestapoul îi înhaţă pe ceilalţi membri ai familiei. Se procedează apoi la şantajul obişnuit: dacă nu o voi tiăda

pe Suzana, toată lumea va fi împuşcată. Cineva cu inima mai slabă dă adresa dorită. Suzana Spaak e arestată pe 8 noiembrie.

Pannwitz nu ştie că ea deţine cheia care deschide uşile cî- torva organizaţii clandestine de toate felurile. El crede că a arestat o persoană distinsă, dar puţin realistă, care s-a lăsat compromisă de Marele Şef, aşa cum s-a întîmplat cu surorile de la Saint-Germain, cu doamnele de la Bourg-la-Reine, cu bă- trina doamnă May, cu d-na Queyrie... Cînd va afla de la autor, mult timp mai tîrziu, despre adevăratul rol al Suzanei Spaak în rezistenţă. Pannwitz va exclama scrîşnind : -Ah, m-a tras bine pe sfoară femeia asta, cu aerele ei binevoitoare ! Şi cînd te gîn- deşti că nu se mai oprea să-mi vorbească despre isprăvile sale !,..**

Al treilea frate Spaak, Paul-Henri, era ministru al afacerilor externe al guvernului belgian în exil la Londra. Această împrejurare şi cursul neliniştitor luat de război îndemna la prudenţă. Pannwitz era atît de sensibil la acest fapt, încît el a cerut la doi prieteni, corespondenţi de război ai Wehrmachtului. să asiste la toate interogatoriile Suzanei Spaak. pentru ca el să poată eventual dovedi corectitudinea cu care s-a purtat. Aceasta era o violare flagrantă a secretului pe care trebuia să-l păstreze Comandoul, dar şeful său considera că era rezonabil să-şi asigure garanţii pentru viitor. Rezultă că Pannwitz de la Paris nu mai semăna de loc cu cel de la Praga.

Pt 1 / noiembrie, toate forţele de poliţie franceză au primit această telegramă : „Căutaţi-l pe Jean Gilbert. Agent al rezistenţei, s-a strecurat în organizaţia poliţienească. A fugit cu documente. Prindeţi-I cu orice preţ. Raportaţi lui Lafont“. Urma apoi semnalmentele şi o fotografie a lui Trepper, alias Jean Gilbert. Pe capul lui s-a pus un preţ. Prima oferită se va mări de trei ori în

cursul lunilor viitoare. Termenii telegramei au fost cîntăriţi cu grijă.

Nu se făcea aci nici o aluzie la Gestapo. Dimpotrivă, totul laşa sa se creadă că era vorba de o afacere internă a poliţiei franceze. Un provocator se strecurase în sinul său şi furasc d, cumente.

Paralel, toate oficinele şi suboficinele •
secţiile şi subsecţiile Abwehrului, toate organismele milit^ administrative sau economice ale ocupantului au primit un tonaş împodobit cu portretul Marelui Şef şi însoţit de ateistă notiţă : „Spion foarte periculos. Fugar*.

După două luni de la evadare, Pannwitz lansase deci pe ur- mele fugarului poliţiile din cele două ţări...

Aceasta însemna că el nu mai spera că va putea lămuri intenţiile Marelui Şef ? Evident, şi nesiguranţa aceasta va rămine atîta timp cît Trepper se va limita la nişte scrisori cu un conţinut vag şi la telefoane „evazive“. El poate acum, după bunul său plac, să lase Marele Joc să continue sau să-I distrugă, să aibă linişte sau să aibă bătaie de cap. Iniţiativa trecuse în mii- nile sale : şi tocmai asta nu putea accepta Pannwitz. Proiectele sale nu puteau depinde de capriciile unui prizonier evadat, chiar dacă acesta era Marele Şef.

Şi apoi, el arc treizeci şi doi de ani : vîrsta la care preferi mai degrabă să retezi nodul gordian decît să încerci să-l deznozi...

încercarea de a-l captura pe Trepper cu ajutorul poliţiştilor din Franţa şi Germania nu va putea fi, evident, fără consecinţe. Aceste mii de afişe lipite pe pereţii birourilor, aceste buletine de căutare trimise din belşug vor avea darul să-l trezească pe adversar, chiar dacă „contraspionajul“ atît de lăudat nu este decât un mit : rezistenţa nu avea nevoie de atîta tapaj

ca să se alarmeze. Deşi Pannwitz ştie toate acestea, declanşează totuşi operaţia. El îşi creează greutăţi în deplină cunoştinţă de cauza.

Trimite în acelaşi timp la Centru un mesaj semnat de Kent prin care acesta cere permisiunea de a merge la Paris pentru ca are impresia că reţeaua nu funcţionează bine şi, ca atare, vrea să afle motivele. Permisiunea i se acordă. Pannwitz trimite atunci un mesaj prin care Kent îşi exprimă nedumerirea. • «e se întîmplă cu Trepper. Văd peste tot afişe prin care este cau-

tat. Se zice că ar fi evadat dintr-o închisoare germană". Râs. punsul Centrului : „Evitaţi-l pe Treppcr. Rezistenţa să nu-i nici o bucată de pîinc. Pentru noi el este un trădător**.

Pannwitz şi-a atins scopul : a reuşit să smulgă iniţiativa din mîinile Marelui Şef. Acesta nu va mai putea să-l ameninţe sau să denunţe Funkspielul: orice ar spune şi orice ar face. Moscova nu îl va mai crede. Lovitura dată de kriminalrat l-a eliminat pur şi simplu din partidă. El este neutralizat.

Interesantă operaţie, dar care scapă din vedere cel puţin o anumită consecinţă : telegrama lui Kent a demonstrat Centrului că Trepper era, de luni de zile, în mâinile Gestapoului şi că toate mesajele radio ale Marelui Şef nu erau altceva decît o încercare de intoxicare germană !

Toate fundaţiile Funkspielului sînt în acest fel distruse dintr-o singură lovitură. Indispensabila încredere a Centrului, atît de răbdător dobîndită de Giering, este anihilată de succesorul său..

; TANDEMUL PANNWITZ – KENT

Anul 1943 este pe sfîrşite. Apropierea Crăciunului şi, mai ales, anunţul vizitei neaşteptate a lui Goring i-au făcut pe „şoarecii cenuşii“ să se agite.

Cuprinşi de o frenezie gospodărească, ei lustruiesc fiecare centimetru pătrat din imensa clădire. „N-aveai ce să le reproşezi, admite d-na Queyrie ; aproape totul fusese frecat cu cărămida“.

Goring îşi începe inspecţia, zîmbeşte binevoitor spre Pa- trick şi se îndreaptă spre alte plăceri. L-ar fi surprins probabil mult dacă i s-ar fi dezvăluit că acest copilaş blond, cu privirea vioaie, era fiul adoptiv al şefului Orchestrei Roşii.

După obiceiul german, primele patru duminici de dinaintea Crăciunului sînt pline de sărbători, de banchete.

Bine hrănită, odihnită, d-na Queyrie nu-şi face prea multe griji pentru mama şi soţul său : Schneider îi dă regulat veşti satisfăcătoare. Pe 24 decembrie, în ajunul Crăciunului, are loc o petrecere somptuoasă ; şampania se bea în cantităţ impresionante.

D-na Queyrie a luat loc la dreapta comandantului La fel ca toată lumea, ofiţerul îl adoră pe Patrick, care îi pune mereu cascheta pe cap şi-l trage de braţ urlînd : -Ei,

soldat !

După puţin timp, spre surprinderea generala, ofiţerul a primit ordin să-i elibereze pe cei doi oaspeţi ai săi.

După d-na Queyrie şi Patrick au fost eliberaţi şi restul de suspccţi înhăţaţi de Comando Deveniseră incomozi. Pannwitz putea să-i ofere această satisfacţie Marelui Şef. acum cmd luase ci iniţiativa. Chiar dacă Trcpper nu mai era ascultat la Centru, era totuşi bine să nu se pună rău cu el. După eliberarea lui Patrick, Pannwitz pune să se publice în presa pariziană acest anunţ: „Copilul e bine. S-a înapoiat acasă .

O a patra scrisoare a fugarului îi confirmă imediat krimi- nalratului justeţea raţionamentului său. Scrisoarea are un ton plictisit şi dezamăgitor : -Eu sînt obosit, sînt sătul de toate şi prefer să abandonez partida. Puteţi să continuaţi Marele Joc liniştit, dacă nu începeţi să arestaţi iar oameni. Cu această condiţie. vă promit să nu vă mai incomodez*.

Marele Şef nu mai este la Lucia. El s-a instalat în calea Mâine, la un celibatar, adorator al sexului frumos, unde a închiriat o cameră.

Proprietarul său crcdc că găzduieşte un refugiat din nord a cărui familie a dispărut în cursul unui bombardament.

La drept vorbind, scrisoarea spunea adevărul : Trcpper era pe tuşă. El a reuşit pînă la urmă să-l întilnească pe Kovalski şi să prevină Moscova că Marele Joc continua. Dar acesta va continua fără cl. I rebuie oare să ne mirăm dacă lunile viitoare vor fi şi mai greu de suportat decît anii de febră care au precedat arestarea şi decît lunile de groază care au urmat-o ?

Tensiunea încetinită brusc l-a lăsat deprimat, descumpănit O elementară prudenţă interzice rezistenţei să-l folosească pentru rezolvarea altor sarcini.

Se mărginesc să-l întreţină, vărsîndu-i cîteva subvenţii.

Biletele de bancă smt complet noi – prea noi – şi Marele Şef îşi omoară timpul mototolindu-le între degete.

Rar vine cîtc un val să ridice acest ocean de plictis. Plim- bîndu-se pe strada \ augirard, se încrucişează o dată

«»u-i «■“ ; ■ •T ‘ lto‘ ’*'i
Ber? î^ieafflţ ■ • -uitată de aristocrat polonez. **valiză cu haine de**
^jjci o ,^uP^cr . ducâ să ia o
valiză cu haine de la o Altă da«- nlrt sa
*****£ ia pnmh' n. 5r^: K«.t Irtoue <«o>. P< «»Io G H> dacă ¡1 văzuse, li arătase o scrisoare a** şi 0 H- [ui Pctain. în **marc»a>u- ,nlrC 4 C Trepper era denunţat ca un .rău francez , bwii** care pe care toţi **francezi' trebuiau să-l facă** dindu-l politiei '• **inofensiv, pre-**

„„“pnmmd'răspuns negativ. Kcnt i-a recomandat institutoarei â-| reţină pe Trepper dt mai mult timp posibil, în razul în care i ar prezenta să-ţi ia valiza. >i să formeze un număr de telefon pe are i ba indicai el.

Io primele zile ale lumi mai 1944. Georgia a fost dusa în imobilul unde fuseseră **judecaţi cu un an mai înainte Alfred Corbin, KeDcr fi ceilalţi. I-au spus să ia loc în sala mică de** aşteptare **Deodată apăru un om, cu faţa palidă ca de mort. Se uită la Georgia. păru s-o recunoască şi ingină cu o voce răgu- Mtâ: .Am fost condamnat la moarte*.**

Ea strigă: .Dar e îngrozitor !*. Apare însă gardianul, care le interzice să discute.

Georgia cauţi prin memorie să-şi amintească unde a mai va«t acest «n. Îţi aminti : fotografia lui se afla în albumul lui b«d”în El*”-dOClOnjl d,n •Jone^er« carc trebuia s-o ajute să

:n,rof“,â2n ,al1 de -**•

Z ei P7«emi d de JUdCCa,i- Pannwitx * Bır<
nu JJ” ˈnr judccitonI,,r ° **tratează cu răceală4 În cazul**
GrXj „ JU<,CCi‘ori,or ca **« tnar-**

E’hî<“'. O mihtiuni . OnandouJu, _ N A

Se străduieşte să spună cît mai puţine lucruri. Cum oboseala o face să se îndoaie de spate, Berg o repede cu asprime : „Dar staţi dreaptă, doamnă !“

Au dus-o înapoi la Neuilly, epuizată. Aceasta şedinţă în care fiecare din frazele sale risca să-l ducă pe un om la moarte va rămîne ca una din cele mai îngrozitoare amintiri ale sale.

într-o dimineaţă a aceleiaşi luni, doamna Queyrie c trasă jos din pat de un agent al Comandoului. I-a ordonat să-l încredinţeze pe Patrick vecinilor şi să-l urmeze. Doamna Queyrie intră în sala de aşteptare a tribunalului la orele şapte şi jumătate dimineaţa. După ea au mai venit două femei, care s-au prezentat „proprietarele pensiunii de la Bourg-la-Reine[a]. Doamna Queyrie le întreabă : „Ştiţi cumva ce vor să facă cu noi ?*

„Azi se judecă procesul !* Ele îl aşteaptă cu o seninătate totală, convinse că nevinovăţia lor va fi recunoscută. Se înşeală. Atît ele cît şi doamna Parrend, directoarea „Casei Albe“, sînt condamnate la deportare.

Numai una dintre cele două surori va mai reveni.

Doamna May a fost condamnată la moarte, dar a fost graţiată de Giiring.

Suzana Spaak a fost, de asemenea, condamnată la moarte. Puţin după aceea soacra sa, doamna Spaak, a primit de la ea o scrisoare lungă, scrisă la Fresnes. Suzana îi povestea viaţa ei în închisoare. În celulă tricotase cu două scobitori o cravată pentru fiul său şi reuşise să cultive într-o crăpătură de la fereastră o floricica pe care o trimitea într-un plic fiicei ei. După condamnare expedie soacrei sale o scrisoare în care cerea să i se transmită lui Claude o

propunere a Gestapoului : dacă acceptă să se predea, soţia sa va fi graţiată şi eliberată. Nici el nu va avea, de altfel, de suferit: ei se vor mărgini doar să-i pună cîteva întrebări, după care i se va da drumul acasă, cu singura obligaţie de a se prezenta la intervale regulate la comisariatul de poliţie din cartierul său. Suzana termina scrisoarea implorîndu-I pe soţul său să se predea, spre binele ei şi al copiilor lor.

Doamna Quevrie n-a fost introdusă în sala de audiente decît la sfîrşitul după-amiezii. 11 văzuse între timp pe soţul său bosumflat şi palid la faţă. Se întreţinuse, de asemenea, şi cu avocatul lui, un ofiţer german simpatic, care vorbea perfect franceza.

În fata curţii, ea şi-a susţinut depoziţiile anterioare : este adevărat că ea serveşte drept doică pentru copilul Marelui Şef (căci Gestapoul e sigur de paternitatea Marelui Şef) şi ta l-a găzduit pe Treppcr timp de o săptămînă, dar ea nu ştiuse nimic de activităţile sale. Au achitat-o.

Pe 21 aprilie, Margareta Barcza a născut un băiat, căruia i-a pus numele de Michel. Atît înainte de naştere cît şi după aceea, Margareta circula uneori prin oraş fără să fie supravegheată. -Aş fi putut să evadez de o sută de ori, precizează ea. dar ştiam că au sa-l ucidă pe Kent...“

Nu se ştie. Rusul devenise prea preţios. Afară de colaborarea sa la Marele Joc, el era pe cale de a înfăptui cu succes o mistificare magistrală în detrimentul rezistentei.

Totul a început printr-un mesaj al Directorului : „Lucra altădată pentru noi Ozols Waldcmar, alias Solja, fost general leton. A

luat parte la război, alături de republicanii spanioli. 1 ransmitea informaţii asupra deplasării trupelor germane. Avea o reţea şi noi i-am dat un emiţător. Nu-i mai cunoaştem adresa, dar locuia în trecut la Paris, la un dentist. Spuneţi-ne dacă cunoaşteţi ceva despre el şi natura activităţii sale. Fiţi prudent. Verzii ’ s-au interesat foarte mult de activităţile lui“.

Acest mesaj i-a fost trimis lui Kent la 14 martie 1943, la patru luni după arestarea lui Trepper. Giering, care mai conducea încă Comandoul, a întrevăzut aici posibilitatea de a pune mîna pe o nouă reţea sovietică : Gestapoul a primit ordin să-1

Porecla favorita a Directorului dată germanilor. – N.A. caute pe Ozols. Directorul îi ordona să ia legătura cu el trimiţîndu-i o scrisoare semnată „Z .

Kent i-a promis în scris lui Ozols să-l întâlnească la 1 aprilie 1943 la cafeneaua Dupont.

Generalul s-a dus 1a întâlnire. N-avea nici un motiv să nu se încreadă în interlocutorul său, pentru că acesta îşi semnase scrisoarea semnul de recunoaştere fixat de Centru pentru o eventuală reluare de contact. De altfel, cîteva fraze aveau să-l liniştească definitiv dacă avea vreo îndoiala : Kent, ca toţi oamenii din generaţia sa. vorbea rusa .modernă’; Din cauza amestecului de populaţii, intervenit după 1918, şi a influenţei şcolii şi radioului, există o diferenţă tot atît de pronunţată între rusa vorbită înainte de revoluţie şi rusa .modernă“, ca între engleza vorbită în Marea Britanie şi cea vorbită în America.

Ozols este deci ferm convins că are de-a face cu un ofiţer sovietic şi nu cu un emigrant aflat în serviciul Germaniei. El îi povesteşte istoria sa. Fost combatant în Brigăzile Internaţionale, s-a refugiat în Franţa după

înfringerca republicanilor. În 1940. ataşatul militar al aerului al ambasadei sovietice la Paris l-a însărcinat cu crearea unei reţele de informaţii.

Ozols a recrutat o duzină de ageriţi şi a început să trimită rapoarte. Gînd diplomaţii sovietici au părăsit Parisul, ataşatul i-a încredinţat un emiţător, dar Ozols n-a reuşit să descopere un .pianist” experimentat şi încercările sale de a lua legătura cu Moscova au rămas zadarnice.

Presimţind încetul cu încetul că Gestapoul era pe urmele sale (doi din agenţii săi fuseseră arestaţi), s-a dus să se ascundă în Normandia pina în 1943, cînd a venit la Paris. Acum era disponibil, gata să-şi reia lucrul. Kent îi ordonă să adune resturile reţelei sale şi s-o completeze recrutînd tehnicieni şi ofiţeri francezi capabili să furnizeze informaţii cu caracter politic, economic şi militar.

Ii dă un avans de zece mii de franci. Salariul său lunar va fi de douăsprezece mii de franci. Patru luni mai tîrziu. în de- cembrie 1943, Ozols e pus în legătură de o prietenă cu Paul Legendre, căpitan în rezervă, în vîrstă de şaizeci de ani. Acesta fusese timp de trei ani şeful reţelei Mitridat, care acţiona în regiunea Marsiliei ; Mitridat a fost una dintre cele mai importante organizaţii de rezistenţă franceze.

În primăvara anului 1943, o ofensivă a Gestapoului l-a obli gat pe Legendre să fugă ; s-a refugiat la Paris şi a pierdut legătura cu şefii săi.

în ianuarie 1944, Ozols a organizat o întîlnire între Legendre şi Kent. În cursul conversaţiei, Legendre menţionează că soţia sa a fost arestată şi deportată. Celălalt îşi exprimă compasiunea sa şi promite să se ocupe de nenorocită. Fără îndoială. Legendre credea atunci că asta era o lăudăroşenie de prost gust, dar soţia lui a fost eliberată cîteva zile mai tîrziu. După aceasta, plin de admiraţie faţă de puterea ofiţerilor de informaţii sovietici, căpitanul Legendre a fost total captivat de Kent. El i-a dat lista completă a foştilor săi agenti din Marsilia. De acord cu

Kent. el hotărăşte să împartă Franţa în opt regiuni militare ; Legendre va conduce regiunile Marsilia şi Paris. În sud, trupele sale erau deja gata de atac. în regiunea pariziană, recrutarea şi încadrarea avansau din plin. Legendre înrolează în grupa sa pe Maurice Violette. fost ministru în Franţa, şi pe primarul din Dreux.

La început nu era vorba decît de o operaţie clasică de pătrundere şi de manipulare a rezistenţei. Dar, în primăvara anului 1944. o dată cu zvonurile din ce în ce mai precise despre iminenţa debarcării aliaţilor, în spiritul inventiv al kriminalra- tului Pannwitz ia naştere un proiect de o uimitoare îndrăzneală : să utilizeze grupurile lui Legendre pentru ca să transmită Gestapoului, după debarcare, şi din interiorul însuşi al frontului aliat, informaţiile de care Cartierul General ar avea, eventual, nevoie ca să-şi organizeze contraofensiva.

La această frumoasă muncă este întrebuinţat Kent. după naşterea fiului său. E nevoie aici de şiretenie şi îndemînare.

căci, altfel, bravii membri ai rezistentei s-ar putea mira ca li se cerc să-şi continue activitatea de culegere şi transmitere a informaţiilor şi după eliberare.

Kent cere lui Legendre să-i prezinte individual pe toţi ra- diotelcgrafiştii. cărora Ic ţine pe rind această cuvîntare : „Londra şi Washingtonul nu informează Moscova despre planurile lor militare, şi e păcat, pentru că asta nu permite punerea la punct a unei strategii comune. Aproape că nu se ştie nici dacă viitoarea debarcare va fi un simplu ajutor, ca la Dicppe. sau o operaţie de marc anvergură. Informindu-ne asupra numărului şi naturii forţelor debarcate, dumneavoastră aţi permite statului sovietic să-şi facă o idee mai precisă şi să armonizeze în consecinţă strategia sa, ceea ce va grăbi înfringcrca Germanici¨.

Plecările şi venirile Citrocnelor negre, plimbările Margaretei. ieşirile lui Kent. transferările de prizonieri, precum şi demersurile lui Pannwitz şi ale oamenilor săi sînt observate cu grijă şi notate de observatori discreţi aflaţi la ordinele lui Trep- per. Acesta se simte din nou în mediul său ; i-au revenit şi vioiciunea. şi buna dispoziţie. El a organizat un grup de supraveghere cu ajutorul unui vechi tovarăş. Alex Lesovoi. care joacă pe lîngă cJ rolul „şefului de stat major¨, deţinut altădată de Grossvogcl.

Oamenii săi fotografiază orice maşină, orice pieton intrind sau ieşind de la Courcelles Printre oamenii de corvoadă pe care Pannwitz ii întrebuinţează în parc, un deţinut evreu îl informează despre activitatea Comandoului.

Această muncă de observare e destinată să pregătească acţiunea. Pannwitz nu e singurul care presimte că debarcarea este iminentă. Marele Şei a conceput şi el un plan de o mare îndrăzneală...

o BELG1ANCA, UN FRANCEZ

Pannwiu şi oamenii săi îţi fâceau bagajele pentru că blindatele lui Lcclerc se apropiau de Paris. Fără îndoiala ca erau foarte melancolici. Munciseră mult, trecuseră prin decepţii şi infringeri. îţi distruseseră nervii cu urmărirea unora şi torturarea altora; dar aceşti trei ani fuseseră totuşi norocoşi. Nici unul dintre ci nu murise la Paris : riscurile de a muri aici erau mai mici decît la Stalingrad sau la Tobruk.

Chiar şi Willy Bcrg, care ar fi putut fi împuşcat, conform justiţiei militare, pentru că îl lăsase să scape pe Marele Şef, era acolo.

Parisul nu aflase nimic. Berlinul nu ştia decît ceea ce îi spuseseră cei din Paris. Cît despre autorităţile germane din Franţa, ele n-aveau putere asupra Comandoului. În cei trei ani, ci formaseră un grup de prieteni buni care duseseră un război mic Ia marginea celui mare. Odinioară poliţişti obişnuiţi. se regăsiseră deveniţi mari seniori, fără stăpîn în preajma lor. av înd drept feuda unul dintre

cele mai frumoase oraşe afe lumii. Călătoriseră cu maşini luxoase, locuiseră la hoteluri de lux, mincaseră la cele mai scumpe restaurante, băuseră nuinai bău- tun fine, iar de femei nu duseseră lipsă nici un moment. Bani ■aveau din bel,ug, mai ales după ce îndrăzneţul Pannwitz crease

Simexul său personal : Societatea Helvetia. cu sediul la Monte- Carlo. Această societate avea sucursale la Paris şi Madrid, ocupîndu-se în special de comerţul cu chinină, wolfram, materiale strategice.

Şi acum trebuiau să lase toate acestea...

Plecarea a avut loc pe 26 august. în mijlocul Parisului răsculat. Mitraliere automate încadrau maşinile pline şi ele de oameni înarmaţi.

Convoiul ocoli străzile baricadate, traversă periferia fără piedici, ajunse din urmă valul de armate în derută şi se îndreptă în fugă spre est, spre Germania.

Răspunsul de la Moscova întîrziind să sosească. Trepper renunţase Ia planul său de atac şi pusese la dispoziţia lui Ko- valski pe cei treizeci de franctirori ai săi.

În această zi de 26 august, Trepper şi-a părăsit refugiul său din calea Mâine şi, însoţit de Alex Lesovoi, s-a străduit să ajungă cît mai curînd posibil la Courcelles.

Pierdură timp în strada Rivoli. unde Lesovoi a trebuit să-i înveţe pe cei dintr-o grupă de luptă cum să mînuiască grenadele. Ei participară chiar şi la o angajare dură lîngă hotelul Majestic. Marele Şef mînuieştc cu uşurinţă grenada şi descoperă că bucuriile acţiunii directe, mai puţin subtile decît cele ale informaţiei, sînt tot atît de atrăgătoare. La Concorde, cci doi tovarăşi de drum au fost blocaţi un timp destul de lung de bătălia care se dădea în jurul hotelului Cri Hon. Pînă la urmă au ajuns la Courcelles, la două ore după plecarea Comandoului.

După ce au vizitat celulele de la subsol au urcat la etaj, de unde au luat cu ei nişte resturi de documente. La ultimul etaj ci a „celula de lux a unui prizonier necunoscut, pe care Comandoului luase cu el. Cine era oare acest personaj misterios?

După i annwitz, ale cărui amintiri în această **sînt** direcţie curios de imprecise, era vorba de Alamo. Dar Margareta, îl văzuse nu o data pe omul acesta care c şi

care îl cunoştea pe Alamo, îl dezminte pe kriminalrat. După domnul Veil-Picard, fiul, acesta era un inginer belgian.

Supraveghetorii lui Lesovoi nu putuseră să-l fotografieze pentru că nu părăsise niciodată locul de detenţie, dar grădinarul evreu indicase că îşi petrecea zilele rezolvînd probleme de matematică.

Trepper consideră că e vorba de Efremov. inginer militar de gradul trei şi chimist distins. Mai multe nu ştim nici noi Prizonierul de la Courcelles va rămîne pînă la sfîrşit un mister. [V]

Scrisoarea Suzanei n-a putut ajunge la Claude Spaak decît după eliberare: bâtrîna nu-i cunoscuse ascunzătoarea şi, ca atare, nu î-o putuse transmite. Suzana a fost executată o dată cu un alt luptător din rezistenţă – Pauriol. Acesta nu a putut fi determinat, prin -nici un mijloc, să vorbească. Ea provenea dintr-o familie burgheză : el era comunist. Aceeaşi luptă îi unise însă pînă la moarte.

Pe mormintele lor alăturate scrie: „O belgiancă” – ^Un francez“.

V Soarta lui Efremov ne este necunoscută. După unele zvonuri vl s-ar fi refugiat la sfirşitul războiului în America de Sud folosind documente false procurate de Comando. – N.A.

ÎNAPOIEREA EROULUI

în octombrie 1944, două luni după Eliberare, la Paris a sosit o misiune militară sovietică, care s-a instalat mai întîi în localurile fostei ambasade a Lituaniei, apoi în cele ale ambasadei Estoniei din bulevardul Lannes.

Misiunea militară era condusă de locotenent-colonelul No- vikov. Marele Şef luă de îndată contact cu el. Se înţeleseră ca Trepper să plece la Moscova cu primul mijloc de transport disponibil. Aşteptarea risca să fie lungă. După galopul său neîntrerupt de-a lungul Franţei. Wehrmachtul se adunase pe Rin şi bloca înaintarea aliaţilor. Pacea întrevăzută pentru toamnă se amînase pînă la primăvara viitoare. în aceste împrejurări era evident că o restabilire în scurt timp a comunicaţiilor între Paris şi Moscova nu era de aşteptat.

Trepper îşi ocupa timpul căutîndu-i pe cei din reţeaua sa care scăpaseră de Comando şi încerca să descopere soarta celor care fuseseră arestaţi.

La castelul Billeron, la doamna de Maximovici, îi regăsi pe soţia şi copiii lui Katz.

însoţit de doamna Katz, el şi-a petrecut ziua de 29 septembrie la familia Queyrie: era aniversarea lui Patrick

; în după-amiaza aceleiaşi zile a dus copilul Ia circul Medrano. Se

ducea adesea şi la C. laude Spaak. II regăsi apoi pe Emmanuel Mignon, pe care îi întîlni din întîmplarc în piaţa Saint-Michcl şi băură un pahar împreună, evocînd Frumoasele zile de la Si- mex. De la Georgia, nici o veste, li încredinţa doamnei Qucyrie două valize pline cu haine noi şi cu cadouri, rugînd-o să le dea prietenei lui, dacă norocul voia ca ea să revină într-o zi. La sfîrşitul lui noiembrie, Novikov ¡1 anunţă că un avion sovietic va pleca de pe aeroportul Bourgct şi că i-a rezervat un loc. I şi luă valizele şi plecă la aeroport.

Războiul obligă avionul sa meargă pe un drum ocolit : făcu escală la Marsilia. Cairo, Teheran şi Baku.

În sfîrşit. pe 14 ianuarie, la orele patru după-amiază. avionul ateriza pe un aerodrom mic de lîngă Moscova.

Trecuseră şase ani de dnd Marele Şef părăsise ultima dată Rusia.

Şase ani bogaţi în bucurii şi groază, şase ani de eşecuri şi triumfuri. El se înapoia nu plin de orgoliu, ci mîndru de munca pe care o îndeplinise. O maşină îl aştepta la aerodrom. Ea l-a condus la Centru. în strada Znamenski. A fost imediat introdus în biroul Directorului. Dialogul lor a fost scurt :

— Care sínt proiectele dumneavoastră de viitor ? a întrebat Directorul.

Înainte de a vorbi de viitor, am putea vorbi puţin şi despre trecut, a replicat 1 rcppcr. De ce nu m-ali crezut de la început ? Cum de aţi putut lucra atit de lamentabil ? Nu v-am avertizat cu ?

Aţi revenit ca să ne cereţi socoteală ?
— Dc ce nu?
— tn cazul acesta, lucrurile nu se vor rezolva în biroul meu.

.VICTORIA C1NTÎND...“

Abia fusese Parisul eliberat că Reiser o şi convocă din nou pe Georgia pentru ca s-o anunţe : «Situaţia se agravează. Nu e impasibil ca ei să încerce să vă facă să evadaţi. Înţelegeţi, deci, că cu mă văd obligat să vă trimit la închisoare“. Ea nu ştia dacă prietenii necunoscuţi îi pregăteau evadarea, dar fapt este că ea însăşi se gîndea să fugă (represaliile Comandoului nu puteau să se mai abată asupra lui Patrick). Reiser, cu hotărîrea sa prudentă, i-a luat orice speranţă.

Totuşi, perspectiva de a se înapoia în celulă n-o face să dispere. Dimpotrivă, ca şi la Neuilly, ea preferă închisoarea posturii ambigue de captivă pe jumătate liberă.

Trecu deci pe la Ella Kempka, gardianca sa germană, să-şi ia lucrurile, şi se duse cu inima destul de uşoară spre închisoarea oraşului. Prima schimbare fu încetarea regimului de separare : fu introdusă într-o celulă cu alte dteva deţinute.

Aşa a început calvarul său. ale cărui etape au fost Frankfurt, Leipzig. Ravensbrück. Frankfurt-pe-Oder. Orianenburg. Sachsenhausen.

Cunoscu foamea, frigul, bătaia, munca epuizantă la săparea tranşeelor şi a şanţurilor antitanc. Disperarea o compleşeşte în aşa măsură incit la un moment dat preferă să înfrunte riscul de a fi împuşcată. incernnd să evadeze, decrt să mai suporte chinurile detenţiei. Coloana deţinutelor este aproape în permanenţă în mişcare, mai ales noaptea, căci frontul înaintează mereu spre inima Germaniei. În aceste condiţii, sub protecţia întunericului, se putea încerca. Momentul propice se ivi Ia trecerea pe lîngă un sat. Într-un loc unde drumul cotea spre stingă, se desprinse din coloană, intră într-o curte şi se ascunse după un zid. Nu fu observată. A doua zi intră într-o fermă, unde locatarii, imbră- caţi în haine de sărbătoare, aşteptau sosirea sovieticilor. Aceştia erau foarte aproape : vacarmul produs de tunurile lor acoperea totul. Spre seară, în sfîrşit, sosiră...

Georgia a fost repatriată pe 15 mai 1945.

Cînd a sunat la uşa casei din Suresnes. doamna Queyrie şi Patrick erau în vizită la vecina din faţă.

Patrick îşi recunoscu mama de la spate şi izbucni în piîns. Doamna Queyrie a găzduit-o optsprezece luni, pînă oînd îl regăsi pe bătrînul baron Jaspar, revenit de la Mauthausen.

Doamna Jaspar murise. Comandantul lagărului său comunicase într-o zi crearea unui centru special pentru bătrîni şi bolnavi. Jn ciuda implorărilor tovarăşelor sale, ca se dusese voluntar. Lagărul special era Auschwitzul cu camerele sale de gazare.

Georgia de Winter îşi uni singurătatea cu aceea a lui Jules Jaspar. Au trăit împreună în Cevennes pînă ia moartea bătrî- nului domn.

Doi ani mai tîrziu. Georgia se căsători cu un aristocrat polonez. colonel, erou al rezistenţei, retras tot în Cevennes. Acesta muri în 1966. lăsînd-o pe Georgia singură în bătrîna casă – fortăreaţă ancorată la poalele unui munte.

Ciudat destin a mai avut şi femeia aceasta atît de puţin făcută pentru războiul secret, pentru închisoare, singurătate şi care trăise toate acestea pentru că, într-o zi oarecare a anului 1939, lăsase să-i cadă mănuşile, într-o patiserie din Bruxelles. în faţa Marelui Şef...

Eliberatori! au sosit la lagărul din Mauthausen prea tîrziu pentru a- salva pe Henri de Ryck, pe Rauch, pe Charles Draillv, (fratele sau Nuann murise la Dachau de ciumă bubonică), pre- cum şi pe mulţi alţii.

Robert Corbin, Jean Paselecq. Bill Hoorickx, Kciler. Ludwig Kainz. domnişoara Poinsaint şi Henri Seghcrs supravieţuiesc însă.

Cît despre soarta celorlalţi nu se ştie nimic. Printre aceştia se află şi Makarov, alias Carlos Alamo.

Acesta fusese condamnat în februarie 1943, de Curtea marţială, prezidată de Manfred Roeder, la pedeapsa capitală.

După terminarea războiului, cînd „copoiul lui Hitler- se afla în mîinile americanilor, a povestit judecătorului său de instrucţie o poveste ciudată : el ar fi descoperit în dosarul lui Makarov că acesta era nepotul lui Molotov. ministrul de externe al Uniunii Sovietice. Această înrudire învestea, evident, pe con- damnat cu o importanţă specială ; executarea lui ar fi căpătat o semnificaţie politică.

Roeder l-a anunţat atunci imediat pe Goring şi i-a sugerat că ar fi mai bine să-l lase în viaţă pe Makarov, fie pentru un schimb cu ruşii, fie pentru ca execuţia lui să nu se aşeze în calea eventualelor negocieri cu Moscova. După cum spune Roeder, Goring a găsit ca fiind juste propunerile lui şi a ordonat să-I închidă pe rus într-un lagăr de concentrare. Aci a fost înregistrat cu numele de Kokorin ; după război, el s-ar fi înapoiat în Rusia.

E adevărat că ziarul „Ncw York Times” menţiona în mai 1945 eliberarea unui grup de „prizonieri excepţionali – şi amintea printre ei şi pe un oarecare Kokorin, dar nu există nici o certitudine că acesta era

unul şi acelaşi cu Makarov.

Un om l-a cunoscut bine pe Kokorin m captivitate : capi- tanul Pavne-Best de; la Inteligente Service – unu) din cei dot ofiţeri răpiţi de către S.S.-işti la Venlo, pe frontiera olandeza.

După capturarea sa. Payne-Best fusese închis în lagărul de la Sachsenhausen. unde Gestapoul îşi trimitea prizonierii săi cei mai de seamă.

La începutul anului 1943. el l-a văzut apărînd aci pe faimosul Kokorin. Acesta venea de la secţia lagărului unde erau închişi prizonierii de război ; el avusese drept tovarăş de detenţie pe fiul lui Stalin. aviator dobprît în spatele liniilor germane ; încercaseră împreună să evadeze, dar tentativa eşuase.

Kokorin i-a povestit lui Payne-Best că el fusese paraşutat în spatele frontului german pentru a comanda un grup de partizani, dar că fusese prins imediat după ce atinsese solul.

Cînd l-a văzut Payne-Best, mai purta încă uniforma Armatei Roşii şi păşea cu oarecare dificultate, întrucît îi degeraseră degetele de la picioare şi nemţii i le amputaseră. El era în vîrstă de douăzeci şi doi de ani. deci mai tînăr decît Makarov.

După eliberarea din lagăr de către americani, i s-a pierdut urma. Lui Payne-Best el îi împărtăşise hotărîrea de a nu se mai întoarce în Uniunea Sovietică, întrudît în această ţară cei ce acceptau să devină prizonieri nu mai erau agreaţi. Manfred Roc- der afirmă însă că Makarov lucrează în prezent în cadrul serviciilor sovietice de informaţii. În acest sens el aduce ca argument o întîmplare din anul 1948.

în luna octombrie a acelui an. contraspionajul american în Germania a arestat pe un ceh, Frantizcek Klecka, care îşi i eluasc serviciul la sovietici, după ce făcuse parte în timpul războiului din reţeaua cehoslovacă alipită la Orchestra Roşie. El a fost închis în aceeaşi celulă cu omul care trimisese la eşafod pe atîţia din membrii Orchestrei Roşii. După primele reticenţe, plictiseala a fost mai puternică şi

au început să vorbească despre evenimentele trecutului apropiat.

„Klecka acesta, povesteşte Roeder. mi-a transmis salutări de la Makarov şi m-a invitat să merg să-l vad la Berlin*.

Autorul arc dovezi că un căpitan Makarov se afla în Berlinul de Est în 1948 şi conducea aici grupul 1 al M.G.B.-ului – prescurtare desemnînd pe atunci serviciile sovietice de informaţii. în acest caz. Alamo ar fi perseverat în specialitatea care îl plictisea atit de mult la Bruxelles. Tot ce e posibil. Centrul l-a păstrat oare în ciuda proastei amintiri lăsate de începuturile sale ? Şi asta e posibil . am putea crede că anii săi de căutări îl aduseseră la realitate.

Nimic nu e însă sigur. Numele de Makarov fiind foarte răs- pîndit în Rusia, nu putem să nu acceptăm şi ipoteza că acel căpitan de la M.G.B., despre care vorbeşte Roeder, este numai omonimul celui din Orchestra Roşie.

Pannwitz. Kent şi cîţiva oameni ai Comandoului se refu- giaseră într-o cabană la Bludenz. la vreo zece kilometri de frontiera elveţiană. Pentru a ajunge la acest colţ meridional al Reichului, ei trebuiscră să parcurgă trei sute de kilometri printre unităţile germane în retragere, pe drumuri tăiate de baraje de jandarmi sau de S.S.-işti. gata să-i împuşte pe cei care întorceau spatele liniei de foc. Dar kriminairatul poseda un document semnat concomitent de Himmler şi de generalul Jodl, care îl autoriza să circule liber şi-i dădea putere de autoritate asupra civililor şi militarilor.

Adăpostiţi în cabana lor, aşteptau să vină sfîrşitul. Soseau francezii Primei Armate. Peste o zi, ei erau acolo, la Bludenz : percepeau din cabană zgomotul

surd al tancurilor. Pannwitz şi oamenii săi şi-au ars actele de identitate : nervoşi, crispaţi, aşteptau dcznodămîntuL

Aşteptarea se eterniza. Ei s-au gîndit la toate ipotezele, afară de aceasta : că n-au să vină să-i caute. Au trecut săptămîni şi ei se mai învîrteau încă în jurul cabanei lor, în mijlociu cim- piilor în floare şi al cîntecului primăvăratic al păsărilor.

În fiecare seară, Kent avea o legătură radio cu Moscova. Jos. la Bludenz, oamenii îşi reluau ocupaţiile obişnuite. Ca să fie ba-

gaţi în seamă, a fost necesar ca unul din compatriot ii lor, un refugiat berlinez. să-i denunţe francezilor. într-o dimineaţă văzură nişte soldaţi luînd poziţie în jurul cabanei şi punmd în linie de bătaie un tun de 37.

Li se oferea ocazia unei bătălii de onoare. Dar kriminalratul Pannwitz era prea şiret pentru a muri pentru o cauză pierdută. Agită o cîrpă albă şi oamenii săi ridicară mîinile în sus.

Un tînăr locotenent francez sosi cu pistoletul în mînă şi, fără să le acorde măcar o privire, se repezi asupra unei fotografii a fiihrerului care împodobea peretele ; o smulse şi o rupse în bucăţi. Pannwitz se uită la Kent. Acesta făcu un pas înainte şi spuse : „Eu fac parte din serviciul de informaţii sovietic ; am gradul de maior în Armata Roşie. Domnii aceştia fac parte dintr-o mişcare de rezistenţă germană şi lucrează cu mine de mai mult timp*. Cum locotenentul, zăpăcit, continua să nu-i dea crezare, Kent îi arătă ultimele telegrame primite de la Centru.

El conchise : ..Domnii aceştia rămîn sub protecţia mea – am nevoie de ei. Cît despre acest material – a continuat el ară- tînd spre emiţător şi armamentul personal al S.S.-iştilor – el constituie proprietatea Armatei Roşii şi sînteti rugat să nu vă atingeţi de el“.

Telegramele Centrului îl convinseseră pe locotenent.

Hotărî atunci să-i lase în pace. Ii salută şi plecă.

Timp de o săptămînă nu-i mai deranjă nimeni. După aceasta veni un alt ofiţer, care îi conduse la Cartierul general din Lin- dau. unde fură primiţi de un colonel.

Între două telefoane, acesta îi întrebă dacă nu cumva auziseră vorbindu-se de un grup al Gestapoului purtînd numele bizar de „Comandoul Orchestra Roşie*.

Pannwitz se agită pe scaunul său şi încercă să obţină precizări. Colonelul îi întinse atunci o telegramă venind de la Cartierul general american.

Jn ca se semnala francezilor prezenta în regiune a „Comandoului Orchestra Roşie , al cărui şef era un oarecare Hei-nz Pannwitz, şi li se «rea să depună eforturi pentru capturarea lui : dupa unele informaţii, el avea misiunea să-l omoare pe generalul Patton.

îi răspunseră că nu auziseră vorbindu-se despre acest grup, iar Kent îşi declină identitatea şi făcu colonelului precizări doveditoare asupra apartenenţei sale la serviciul de informaţii sovietic. Pannwitz îşi scoase şi el hîrtiile sale false.

« mişcat, dar fără a fi pe deplin convins, colonelul

hotărî că un pahar nu-l angaja la nimic : ciocniră deci fericiţi în cinstea victoriei aliaţilor. După care, se grăbi să pregătească un raport pentru generalul de Lattre de Tassigny.

S.S.-iştii şi Kent îşi petrecură noaptea într-un dormitor al Cartierului general, printre cîţiva soldaţi francezi total indiferenţi.

A doua zi, Pannwitz şi Kent aflară că vor fi expediat i la Paris. Generalul de Lattre hotărîse să se descotorosească de ei trimiţându-i la Ministerul de Război.

Aveau cu ei zece valize pline cu lucruri personale : Pannwitz purta în permanenţă o servietă tixită de documente ; nimeni nu-i ceru s-o deschidă.

încurcat, ministrul luă contact cu legaţia sovietică.

Pe 6 iunie 1945. o maşină a acesteia îi conduse pe Pannwitz şi Kent la Bourget, unde îi aştepta un avion. Ei şi-au luat zborul spre Moscova cu cele zece valize ale lor şi servieta cu documente.

în ceea ce-i priveşte pe generalul Ozols şi pe francezul Legendre. aceştia au transmis informaţii nemţilor din spatele frontului aliat pînă în momentul arestării lor, convinşi că lucrau pentru sovietici.

Mai mulţi agenţi germani, introduşi de Gestapo în reţeaua Mitridat, care între timp fuseseră arestaţi de francezi, au denunţat rolul lui Legendre : dînd duşmanului o listă cu membru organizaţiei, el i-a permis s-o distrugă parţial, l-ar fi fost pro

babil greu lui Legendre să explice purtarea lui unui tribunal francez şi să-i facă să creadă pe judecătorii săi că el fusese sincer convins că lucrează pentru cauza aliată ; aşa cum lui Ozols i-ar fi fost foarte greu să demonstreze că ci nu ştia că Kent cra agent al Gestapoului. Cei doi oameni insă n-au fost judecaţi : a intervenit pentru ci locotenent-colonclul Novikov, şeful misiunii sovietice la Paris. Acesta a garantat pentru ei şi a obţinut eliberarea lor. Legendre n-a mai fost niciodată tulburat, iar Ozols a fost repatriat în U.R.S.S.

Impresionate de amploarea acţiunilor Orchestrei Roşii, de eficacitatea ei şi, probabil, speriate într-o anumită măsură de perspectiva refacerii sale spre a fi folosită împotriva altor virtuali adversari ai Uniunii Sovietice, serviciile de spionaj şi contraspionaj engleze, americane, franceze, belgiene şi olandeze caută să-i depisteze pe membrii acesteia şi să le stabilească activitatea. Aşa se face

că la puţin timp după ce scăpaseră din cleştele Gestapoului, membri cunoscuţi ai reţelei râmaşi în Occident sînt puşi sub supraveghere...

Nici cei care plecaseră la Moscova nu au fost primiţi cu flori. Evident, situaţia lor era foarte confuză. Numai o cercetare atentă, profundă putea stabili dacă meritele lor atîmau mai greu în balanţă decît consecinţele colaborării cu duşmanul. Şi o asemenea cercetare durează, cu atît mai mult cu cît greşeli comiseseră atît Centrul cît şi Treppcr şi colegii săi. Cu toţii constată câ neîncrederea, superficialitatea, nervozitatea, tensiunea sub care se lucra, neglijenţa, birocratismul, graba işi puseseră amprenta asupra întregii lor activităţi. Se aduc acuzaţii reciproce, se dau pedepse, au loc reabilitări pentru unii şi căderi în disgraţie pentru alţii...

În prezent, Lcopold Treppcr – Marele Şef – trăieşte la Varşovia împreună cu soţia sa Liuba şi cei doi fii.

11 cheamă Lciba Domb şi are o nouă pasiune : editarea literaturii clasice evreieşti. încercările prin care a trecut au lăsat

■unne vizibile asupra aspectului său fizic, dar nu ţi asupra stării sale morale, a convingerilor lui politice. A rămas acelaşi comunist ferm, acelaşi activist neobosit. Leiba Domb, în calitatea sa de preşedinte al comunităţii evreieşti din Polonia, desfăşoară o susţinută activitate socială, care face în continuare cinste celui ce a fost Marele Şef. omul care timp de cîtiva ani a ţinut în şah imensul aparat poliţienesc pe care Germania fascistă l-a pus pe urmele sale şi a faimoasei reţele pe care a condus-o.

Gurevici-Kent trăieşte astăzi în Leningrad.

În ce-l priveşte pe adversarul numărul I ai Orchestrei Roşii, după moartea lui Gicring. kriminalratul Pannwitz. acesta nu se poate plînge că soarta a fost dură cu el : după zece ani de detenţiune petrecuţi în U.R.S.S., este eliberat şi pleacă în R.F.G., unde guvernul îi acordă o pensie. Destine şi destine...

CUPRINSUL